PERKINS LIBRARY

Duke University

Rare Books

D. R. CAMPHVYSENS

STICHTELYCKE RYMEN,

Om te leſen ofte ſinghen.

Onderſcheyden in III. Deelen.

Op nieuws over-ſien en grootelijckx vermeerdert / oock de Noten van Druck-fauten ghecorrigeert /

En verrijckt met vele Copere Figuren.

Tot AMSTERDAM,

By IACOB COLOM, Boeck-verkooper op het Water aen de Kooren-merckt Anno 1647.

D6
RBR
C1955

DEN HEER
FRANCOYS VAN LIMBVRCH,

Advocaet voor den E. gerechte der Stadt Amsterdam,
welvaren.

Waerde Heere, en vriendt,

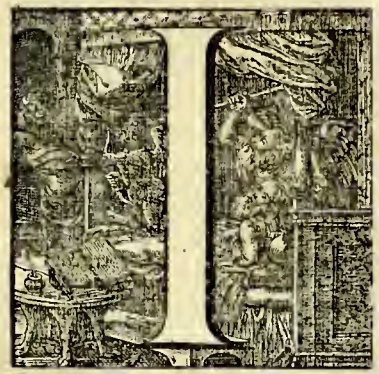

Ck geve nu ander-mael aen den dagh *Camphuysens Stichtelijcke Rijmen*, waer by gevoeght eenige die noyt in druck geweest sijn, welcke ick oordeele, niet van de minste sijner wercken. Hebbe veele de Nooten doen by voegen, oock andere doen suyveren van fouten, en een stuck met vier partyen laten componeren. Voorts hebbe eenige ontwerpsels, of uyt beeldingen op sommighe sijner E. wercken willen inschicken, het welcke, of ick yeder, oock V.E. voldaen sal hebben, twijffele; dewijle des Autheurs gevoelen dies aengaende, in eenige deser sijne gedigten, daer mede schijnt te strijden. Doch tot mijn verschoning komt dit; dat Camphuysen Salr. my bekende niet lang voor sijn overlijden, dat hy al wat hart ontrent dit sijn gevoelen geyvert hadde, derhalven noyt begeerde de Beeldenstraf, &c. neven sijne wercken in druck uytgegeven soude werden.

Tot 't invoegen vande printgens, hebben my beweeght dese reden: Ick merckte, dat de Wereldt hedensdaegs, meer en meer de selve om helst, en daer toe sich seer genegen begint te thoonen, soo hebbe my ingebeelt, dat door beeltgens, dese voortreffelijcke mans wercken, des te meer onder de man soude komen, in handen genomen, gelesen worden, en profijt

tot ſtichtinge doen mochten. Soo het ſoo uyt valt (als ick verhoope) ſal my hertelijck verheugen, en mijne koſten wel beſteedt achten.

Ick hebbe eenige veerſkens onder de Plaetgens gerijmt, om de ſelve eenigſins te verlichten. 't Wit ofte oogmerck van alle deſe Lietgens eygentlijck uyt te beelden, is 't eenemael onmogelijck, der halven hebbe moeten met eenige Hiſtorien, van diergelijcke ſtoffen yets daer by ontwerpen. De veerſkens van een ander (die 't beter ſijn werck ware geweeſt) verwachtende, bleven te lang achter, 't werck onder de pers ſijnde, moeſt voort.

Ick offere dit alles V. E. Achtb. Verſoeckende (naer u gewoonlijcke heusheydt en beſcheydenheyt,) mijne vrymoedigheyt te verſchoonen, in 't opdragen van een ſoo ſlecht en gering bedrijf, of toeſtel, 't welck de bedillers ongetwijffelt, ſal connen dienen om haere bitſige tanden mede te ſtoocken: doch verſeeckere my, ſoo V. E. door eenige de minſte gonſt-blicke uwer oogen, of geleerde tonge, gelieft af te geven: (hoe my eenige verſchooninge, om de goede meyninge die ick daer in gehadt hebbe, behoort toegepaſt te worden) dat my niemandt ter wereldt, als dan ſoo t'eenemael, of plotſelijck ſal durven op 't lijf vallen, en verguyſen.

Dit is dan op 't aldervriendelijckſte mijn verſoeck en bede, 't ſelve te dirigeren na uwe wijſheyt ſich gedragen ſal.

Waer op my verlaetende waerde Heere, ſal eyndigen, Godt biddende V. E. en familie gelieve te nemen in ſijn H. beſcherminghe, en V. E. Achtb. dat ick mach behouden V. E. goede gunſte, blijvende V. E. getrouwſte Vriendt, en Dr.

Jacob Colom.

Uyt mijnen winckel, den 1. April. 1647. Amſterdam.

Aen den Christelycken Leser.

HEt is my (beminde Leser) vry wat tegen, dat ick juyst mede een Boeck inde Werelt moet brengen, ende (ten minsten na schijn) oock deel hebben aen de al-ghemeene Sotheyt van Boeck-maeck-lust, insonderheyt in dese tijden, waer in dagelijcks de Werelt met Boecken, en voor al met Rijmeryen, soo gepropt word, dat het eenen verveelen mochte, alleen maer de Tijtels en Opschriften, 'k swijge de Boecken selfs te leesen. En evenwel (hoe-wel onwillig) moet ick, en vinde my (om verscheyden redenen) soo veel als gedwongen. Sal derhalven (de-wijl't nu doch so is als 't blijven moet) t'uwer onderrechtinge, een weynig seggen van 't Boeck selfs, daer in hebbe ick voor eerst voor gehad, dat alle Rijmen hare mate ofte voeten en gelijckmatig getal van syllaben souden hebben, om soo wel gelesen als gesongen te konnen worden, na dien doch alle Rijm ofte Gedicht, (na oudt gebruyck en oock aert van de sake) behoort soo wel leselijck als singelijck, en soo wel singelijck als leselijck te sijn. Leselijck, segge ick, op sekere maten en voeten: 't welck van weynighe Rijmers deur-gaens na-gekomen wordt: want gemeynlijck leydt men de syllaben na den sang of getal der toonen; daer nochtans veel eer de sang moeste geleyd zijn, na de syllaben en dicht-mate. Hier door was ick genootsaeckt vele sangen of wijsen (soo men 't noemt) anders te berijmen dan-se voor-henen berijmt zijn geweest. In de sake selfs binde ick my niet soo seer aen woorden en manieren van spreecken, ('t welck oock in 't rijmen niet wel doenlijck ende niet seer aen-genaem En is) als aen sin van de Heylige Schriftuyre. Soo ick daer in, yewers mochte missen: die in desen wat beters voort brengt, sal my ende alle vromen dienst doen. In mijn Rijm end' Dichten, sullen sonder twijffel, de rechte Oordelaers en Konst-hebbers veele fauten sien, doch misschien op verr' na soo veel niet als ick selfs. Wat raedt? het oordeel gaet wijder dan de konst, ick sied'er meer in, dan ick altijdt doen kan. En tegen danck moet ick som-tijds een faute lijden. Volheyd en aerdigheydt van sin (die voor al moet gaen) en bevallicheydt van woorden en syllaben, willen niet al-tijd t'samen: immers met my niet. Eenige die, selfs ketters in de konste zijnde, andere nochtans daer voor, ende haer selven alleen, voor de rechte houden, sullen vele van de fauten die eygentlijck fauten zijn, over 't hooft sien, maer onder-tusschen lichtelijck 't heele Werck voor een faute en voor konsteloos houden. Seer wel, 'k gun een yeder 't vermaeck van zyne opinie. Ick ben vol-daen, als maer 't Boeck sijn Opschrift vol-doet, dat is: dat het u, Christelijcke (of tot Christelijckheyt bereyde) Leser, stichte, en met eenen vermake, 't zy door de stof of konst: waer toe voor al van nooden is dat het klaer en verstandelijck zy. In 't welcke, hoe grooten vlijt oock aen-gewent is, ick even-wel my selven niet alle-sins heb konnen genoeg doen; gelijck ick oock duchte den Leser niet te sullen gedaen hebben. De rest al t'samen, is ijdel ende buyten ons, die nergens van werck moeten maecken dan van 't geene dat vorderen kan tot onser onsterffelijck- en heerlijck-wordinge, die ick u van herten toe-wensche; Godt biddende, u daer in by te zijn met sodanige genade en hulpe als sijne Wijsheydt, u van nooden acht.

Vaërt wel.

ICk ben geen Krijgs-trompet, die ſoeck met ſtale ſpitſen
Verwoede Benden aen malckanderen te hitſen;
Noch Vedel, die verpacht aen Venus lodder-oog,
Natuurs aen-ritſing porr' en wacker met mijn boog;
Maer uyt den Heyl'gen Geeſt her-boren Davids Harpe,
VVelck' over-ſtaeg den draff der dert'ler Dichten warpe,
Als mijn geluyt galmt door der wolcken miſt en damp,
Daer onſe Borgerſchap gekoſt heeft Chriſti ramp:
En raed' elck Ancker-vaſt ſijn Ziele te vertuyen,
Aen 't Hemelſch door geloov' en hoop, die d'ydel buyen
Zijn machtig door te ſtaen van 's Wer'lts bewegenis,
Als pracht, en wat meer ſond' ſy met ſich ſlepend' is.
Mijn Rijmer die uw ſchenckt ſulck' over-ſchoone Leſſen
Is weer beſchoncken, als de jongſte Soon van Ieſſe.
Met vol-propt', in-gedruckte', en opgehoopte maet,
In Godes Rijck daer vreugd in eeuwig bloeyen ſtaet.

C. I. Vinckel.

ONtſchaker van geluck! wat heeft u doch bewogen?
Uw baet? of onſe ſcha? dat ghy ons dus berooft
Van ons' vergode geeſt: wiens ſinne-rijcke hooft
Eerſt onlangs, wel verdient, met Lauwer werd om-togen?
Lof-rijcker vult g' u karr' met menig waen-vermogen,
VVant eynd'lijck was hy uw ſelf-willig vaſt belooft.
Miſ-gunden ghy ons 't luck? hy heeft doch vaſt geſlooft
Om ons te doen gedweeg uw komen onder d'oogen.
Maer neen, ghy zijt beweegt van eender u genan:
De tweede van die naem, daer 's weynig twijffel an,
Vermidts hy merckten dat ſijn Stichtelijcke RYMEN,
Met heylig ſoet vervult, ſijn Rijck veel af-breuck de'en:
Dees' KAMP die heeft hy tot ver HUYSENS toegeſtre'en:
Nu doet ſijn God'lijck Dicht deeſ' vyant noch beſwijmē.

I.K. Hofman.

NOch Eer, noch Hooge Staat, en ſocht gy te verwerven,
Maer voor u Vader-landt den Hemel te beerven,
O ſchrand're Hemels-knaep! ghy hebt de wulpſe Ieugd
Al ſingende geleydt, tot heyligheyd en deugd,
En na Gods wil en wet haer zedig Rijm geſchreven,
En ſelver voor-gegaen, met vrolijck, heylig leven,
Een-voudig, wel te vre'en, in vreugd of tegen-ſpoedt,
Soo 't van den Hemel quam, gedijden 't u ten goed':
De ſondaers leerden ghy, boet-vaerdiglijcken weenen,
En bouden ſoo Gods Kerck met levendige ſteenen;
Dus kroond u Gode nu met wiſſe ſaligheydt,
In 't vreugdig Hemel-rijck van eeuw tot eeuwigheydt.

H.S.

DE hol-gekaeckte Dood; wiens honger 't al verſlockt,
Had nauw in gulſigheydt ſijn leven in-geſchockt,
En wauweld' aen de ſmaeck van d'af-ghekloven ſchoncken;
Als uyt den grave quam een nare galmt gekloncken
En mijnd' het lichaem voort; en om de ziel te hael,
Quam 's Hemels Adel af, met Goddelijcke prael,
En voerd' hem op haer koets, waer voor vier Hengſten drabbelden.
De tijd-genoot die 't ſag: hoe Aerd' en Hemel grabbelden,
Borſt dus in tranen uyt: Soo derv' ick dan de Ziel,
Die in den Heere my met David onder-hiel.
Niet ſoo, ô vroom gemoed, en toont u niet onedel,
Siet hier ſijn harp, en 't geen af-ſchilfert van ſijn Vedel.

C. V.

TOE-

TOE-EYGEN-RYM.

Aen de Nieuwelingen in Chriſtelijcke Deugde.

Y die uyt's VVerelts droom ontwaeckt, Ten laet- ſten ſijt op 't padt

geraeckt. Dat door Gedult en Heyligheyt Ten God- gelijcken leven

leyd; Ten leven en be-erffenis, VVaer van 't geniet, on-eyndig is. Die

Nieuwelingen in den ſtrijd, Vol moeds maer niet ten eynde zijt.

2. Ontfang, en bruyck dit Rijmen-werck;
De leſſen van u Mede-klerck;
De leſſen, die ick wenſch en hoop'
Dat ghy, in uwes Deugdes loop,
Of al getrouwelijck beleeft,
Of beter kont dan die-ſe geeft;
De leſſen uyt uw's Heeren Woord,
VVel dick maer noyt te veel gehoort.

3. VVaer

3. VVat ſchaed de ſpoor voor't VVillig peert?
De Leerſaem' is noyt ſat geleert,
Door blaſen raeckt in brand 't geen ſmoockt
En 't vuyr brand ſtercker, als men 't ſtoockt.
't Raet nutt'lijck al wat quaedt ontraet.
't Baet veel dat yet tot 't beſte baet.
Hoe veel 't oock komt, noyt quam 't te veel
't Gheen noodigh is voor 't noodighſt deel.

4. 't Is waer, door kennis van Godts Soon
Zijt gy des wer'lts begeert' ontvloôn:
De ſonde, daerg' aen waert gehecht
En door een taeyen luſt verknecht,
Daer over ſucht en ſchaemt g'u nu;
Daer van is nu de Ziele ſchu;
Die ſiet ghy nu met bet'rings wenſch
En ſmert, in uwen even-menſch:

5. In plaets van 't quaed by u gepleegt
Eer 't hert van dooling was ontleêgt.
VVord nu (door waerheyds drift geport)
Des Heeren jock van u geſchort:
En ſlaet oock (ſonder om te ſien
Na 't blinde doen van blinde liên)
De handen vlijtig aen den ploeg.
't Is veel: maer veel is niet genoeg.

6. 't Is niet genoeg op deſe baen,
Daer ſtil-ſijn, is, te rugge gaen;
Daer deugde deugde trecken moet,
En licht blijft ſtaen die ſich niet ſpoedt,
Daer alle vuyl en vuylheyds ſchijn
Uyt Lichaem, Ziel, en Geeſt moet zijn;
Daer goet begin geeft blick van Loon,
Maer trou vol-duyren eerſt de Kroon.

7. VVaer luſt is, maer geen nauwe weet,
Haeſt beurt' et dat men qualijck treed;
Veel qualijck tre'en maeckt ſpoede-loos;
Door onſpoedt wort men moede-loos;
Door moede-looſheyd, traeg en ſlap:
En dus (want quaed is quades trap)
Raeckt heel aen't droomen die dreyg-droomt,
En valt wel die aen 't glippen koomt.

8. En recht als 't quaedt te mets verſlimt,
En tot het quaedſt by trappen klimt:
Soo mede 't goed: want nut brengt nut.
En d'eene Deugd is d'anders ſtut.
VVel-weten baert wel-leventheyd;
Veel wel-doen, wel bedreventheyd;
Bedreventheyd, vaſtheyd in Deugd;
Deugds vaſtheyd, vaſte herten-vreugd;

9. Vaſt' herten-vreugd, een nader ſmaeck,
Van 't onverganckelijck vermaeck;
De nader ſmaeck, een ſtercker tocht
Na 't Leven dat'er word geſocht;
De ſtercker tocht, een ſtercker doen,
Een nauwer trachten, raſſer ſpoen,
En (ſpijt, vervolging en ellend)
Een manlijck duren tot den end.

10. Hier is veel Leering en gedicht
Dat, tot d'Onchriſten Ziel gericht,
U niet in uwen ſtand en raeckt;
Dan, 't ſtijft al wat in deugd vermaeckt;
't Is recht vermaeck voor 't vroom gemoedt
Al wat tot waerheyds eere doet,
Tot waerheyds eere doet al 't geen
Dat ('t zy tot wien) ſpreeckt waerheyds reên.

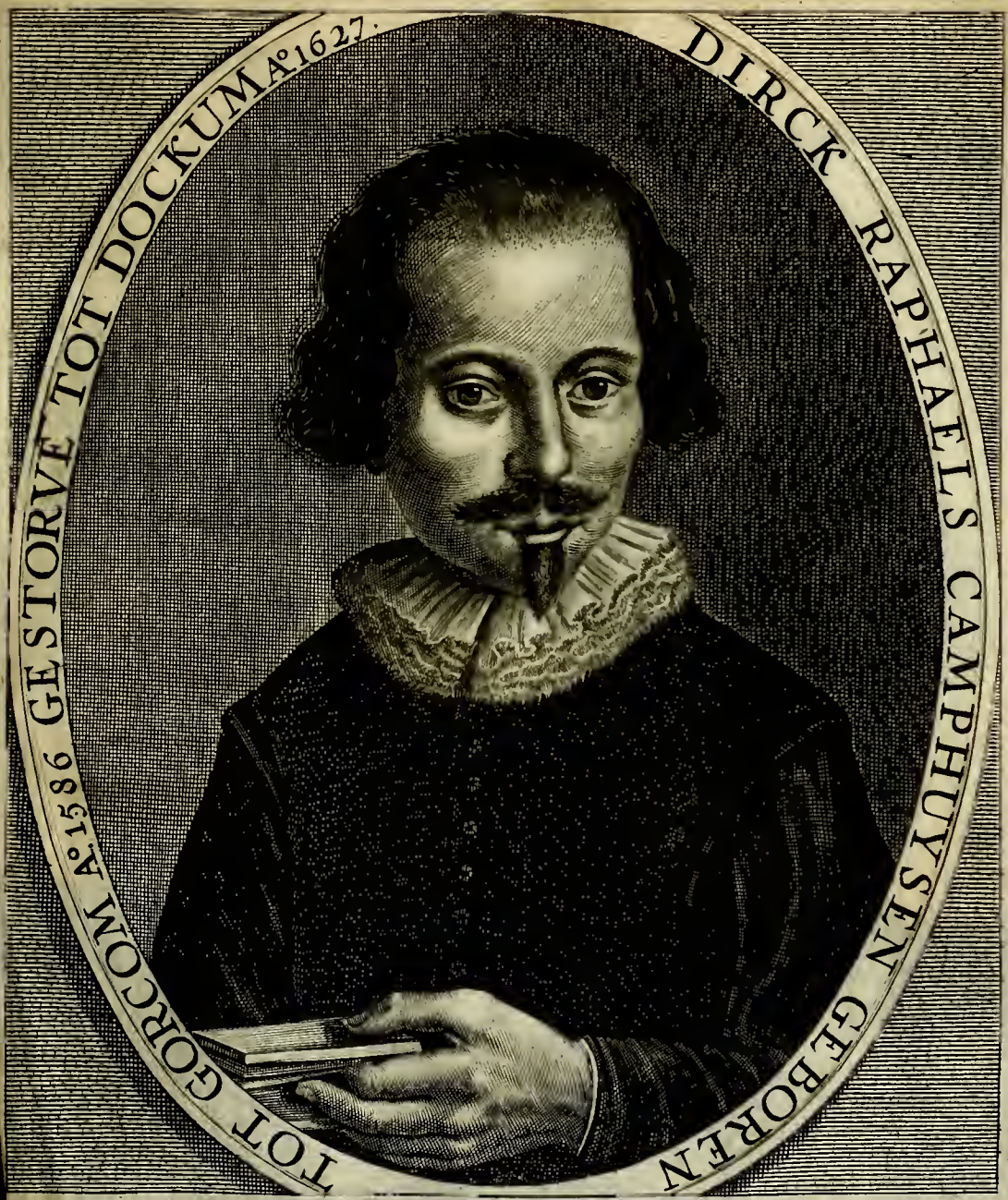

Siet Raphaels *waerde ſoon, waer in een ziele woonde,*
Die elck door pen en tong, ten hoogen hemel troonde.
So eer; wie 't nut vermengd' met ſoet, den prijs gewan,
Camphuyſens Stichtlyck Rym, *tuijgt:* dits de rechte man.

I. A. C.

ONNVTT' EN SCHADELYCKEN ARBEYDT.

Hoe vrpet de menſche in aerde en ſtof,
En ſoeckt alſoo noch eere en lof,
In aller ydel-ydelheyt
Onnutt' en ſchadige arbeyt.

SANG:

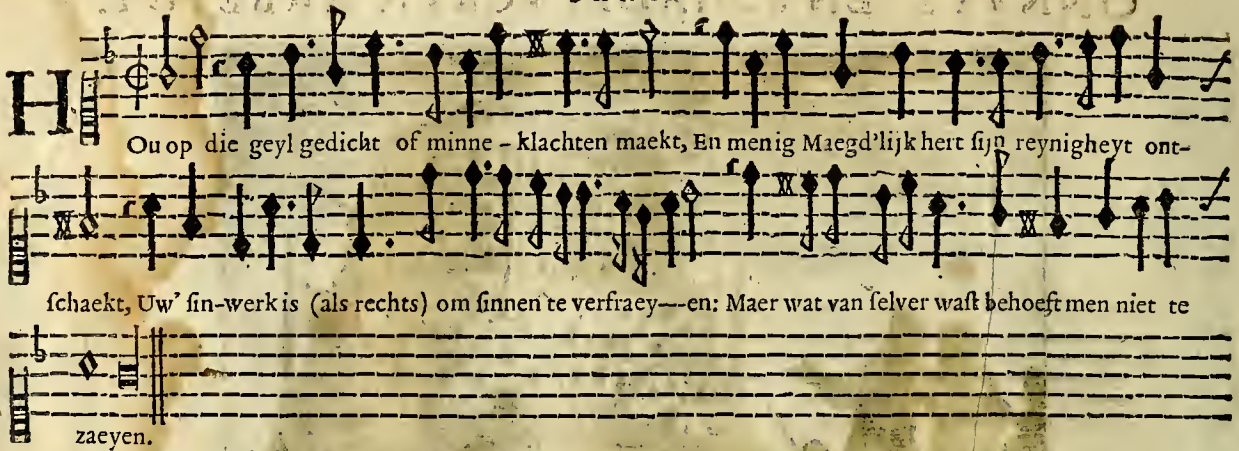

2. Hou op, verweende konst, van malle Malery,
Het voedtsel van qua'e lust en fieltsche sotterny.
De jong' en teere rijs breeckt door ontydigh swaeyen;
En wat van selver wast behoeft men niet te zaeyen.

3. Hou op tijdt-quistig hooft dat Leugen-story dicht,
En d'onbedochte Ieugdt verydelt en ontsticht.
Een hongerige maeg is met geen windt te paeyen;
En wat van selver wast behoeftmen niet te zaeyen.

4. Hou op verdwaesde pen die sotte eer-sucht stijft,
En loffelijk van Krijg, van Slaen, van Moorden schrijft;
Die tooren, wraeck, en nijdt, in 'therte doet vertaeyen:
Al wat van selver wast behoeft men niet te zaeyen.

5. Hou op verwijfde handt, die, t'wijl gy besig zijt
Met nieu fatsoen en dracht, (te mildt in geldt en tijt)
Staeg an een nieuwe wint van Sottigheyt laet waeyen:
Al wat van zelver wast behoeft men niet te zaeyen.

6. Hou op die daghelijcks een nieuwen vondt voor-stelt
Tot mindering van Liefd' en meerdering van geldt;
Die d'Arent tot een Gier, en Ravens maekt van Krayen:
Al wat van zelver wast behoeft men niet te zaeyen

7. Hou op vergifte tong die 'tvolck in sonden vleyt;
Die u een Leytster waent; maer leydend' haer verleyt;
En tot u valschen troost Gods reden durft verdraeyen:
Al wat van zelver wil behoeft men niet te zaeyen.

8. Hou op, verdoolde Ziel van u dwaes-sinnigh doen;
Hou op sorg-vuldichjck de boosheyt uyt te broen.
Berou en ramp sult gy van sotten arbeydt maeyen:
Al wat van zelver wast behoeft men niet te zaeyen.

Richt-

RICHT-SNOÊR DER BEGEERTEN.

Dwaelde Eſau eertijts in't verkieſen,
Moeſt hy ſyn voor-recht ſoo verlieſen,
Kieſt en begeert voor alle ſaken
'tGeen u kan eeuwigh vrolijck maken.

SANG: *Shal I bed her go;* Of: O ſlaep ô ſoete ſlaep.

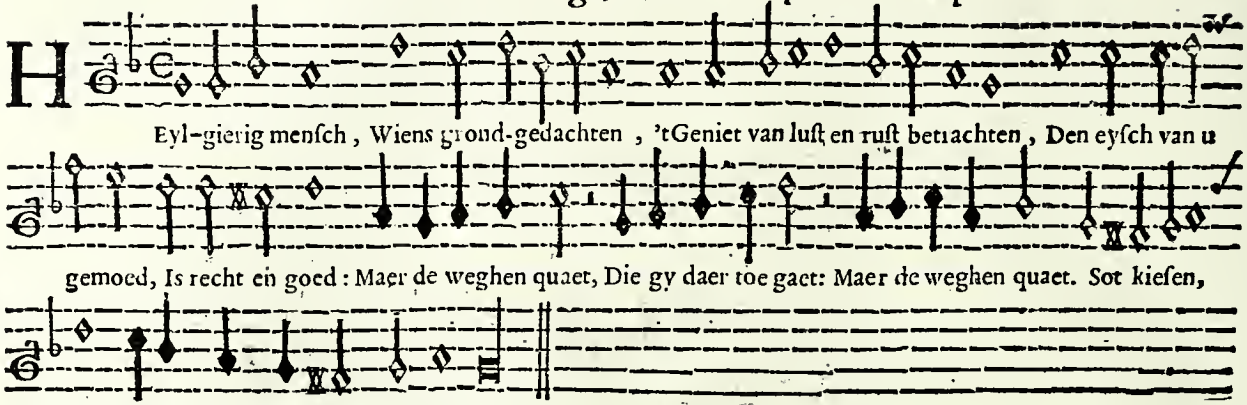

Rom. 22.23.

2 Hy ſoeckt al daer niet is te vinden
Die ſich door 't Sienlijck laet verblinden.
'tIs Liefd die hem aen-ſtouwt,
En oock weer houdt.
Laes hy kreeg genoeg
Nam hy niet te vroeg:
Laes hy kreeg genoeg gegeven,
Socht hy **'tGenoeg** niet in dit leven.

Hier. 17, 2.

3. De beſte liefd', is, **hier ſich haten;**
De trouſte Trouw, **hier ſich verlaten.**
't Schijnt droefneyt, maer 'tverblijdt:
Want Stofen Tijd
Van gewenſchte ruſt
En vol-maeckte luſt:
Van gewenſchte ruſt, onendig,
Is niet in't Vluchtig en Ellendig.

Eut. 9. 23. 24. 2. Cor. 7. 10.

4. Ick weet een Stadt die fundament heeft,
Gebouwt van die begin noch endt heeft:
Daer vindt (in vreucht en eer)
De menſch ſich we'er,
Die hem ſelfs verlieſt,
En Gods weg verkieſt:
Die hem ſelfs verlieſt op Aerden.
O wiſſeling waert om aen-vaerden.

Heb. 11. 10.

Joh. 14. 6

GOD-

GOD-SALIGHEYDTS GENOEGSAEMHEYDT.

Wat's al het goet en magt en eere
Ten bluſt in't minſt het *meer begeere*,
In't hart der vrome ſtadich leyt,
Godſalicheyts genoechſaemheyt.

SANG: Sal ick noch langh in heete tranen.

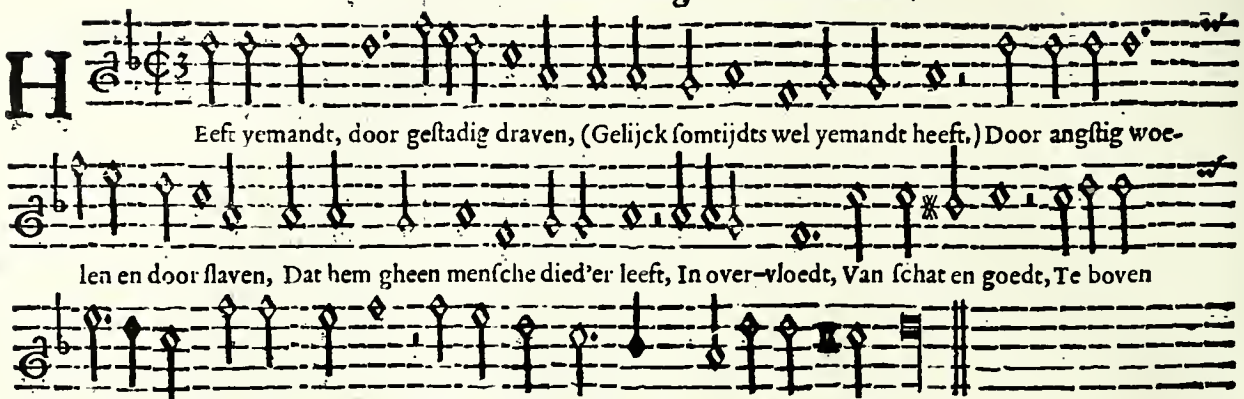

1 Reg. 3.13.

Eccleſ. 4.8

2. Wort yemant hier ſoo hoogh verheven
(Gelijck doch ſelden yemant wort)
Dat hy, in ſtaeg en pijnlijck ſtreven,
Van ſtercke eer-luſt aen-geport,
Door hoogen ſtaat,
Romeynſche daedt,
Ofkloeck verſtant, komt tot de hoochſte eer:
'tIs veel verworven: Maer genoeg is meer.

2 Sam 15.4. 1 Reg. 16.3 Jud. 13. 10 1 Reg. 3.28

3. Kan yemant, died'er leeft, geraken
(Als doch geen menſch ter Werelt kan)
Tot ſulck geniet van aertſche ſaken
Dat hy met ruſten toe end' an
Al ruyckt, en ſmaeckt,
Hoort, ſiet, en raeckt
Wat wel-luſt geven mach: dit Luck loopt veer
En boven 'tmenſch'lijck: Maer genoegh is meer.

4. Genoeg heeft niemant van de menſchen.
Dan die, in 'tAerdtſche door-geſtre'en,
Nu viert van Aerdtſche hoop' en wenſchen,
En, (met ſulcks als hy heeft, te vre'en)
Geruſt en ſtil,
Heeft wat hy wil,
Wil wat hy heeft; kan wat hy poogt en doet,
Doet wat hy kan; een Heer van ſijn gemoet.

Spr. 13.7

5. Het Aerdtſch kan niemant ſoo verſmaden
Dat hy meer dan hy heeft niet wenſcht,

Spr. 16.32. Phil. 2 21.

Dan

Dan die, van Aerdtsche liefd' ontladen
Phil. 3. 7, 8. En door Gods stercken Geest ontmenscht,
Na Beter tracht,
Op Beter wacht,
van Beter, dat vol-maeckt en eeuwig is,
Te sullen erven, leeft in 'thert gewis.
6. Gewis kan niemant zijn van 'terven
Des grooten Heyls, daer God me'e loont,
Van nimmermeer te sullen sterven,
Van steets te woonen daer God woont,
Rerol. 14, 22. Dan die, bereydt
Tot alle leyt
Dat God in sijnen dienst hem over-sendt,
Den wil sijns Soons blijft doen tot aen den endt.
7. Belach nu, dwase Werelts-knechten,
(Hoe weeldigh, rijck, en hoogh van staat)
Belach-se die hier 'thert niet hechten:
Behalven 'tHeyl dat noyt vergaet,
Krijgt, ongesocht,
Een slecht-bedocht,
En (na u arme oordeel) arme bloedt
Al 'theyl daer gy met pijn vergeefs om wroet.

SANG: *Si tanto gratiosa.* Of: O schoonste Personagie.

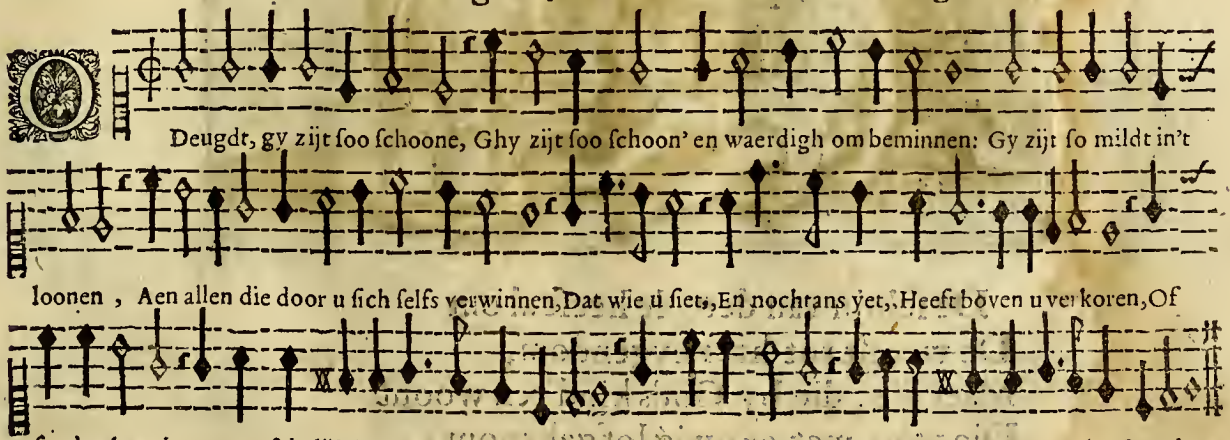
O Deugdt, gy zijt soo schoone, Ghy zijt soo schoon' en waerdigh om beminnen: Gy zijt so mildt in't
loonen, Aen allen die door u sich selfs verwinnen, Dat wie u siet, En nochtans yet, Heeft boven u verkoren, Of
sonder kennis, En menschelijk begrijp moet zijn geboren, Of door qua wennis, En bosen wil de reden heeft verlorē.

LOF VAN DEVGHDE.

De ſchijn van deugde heeft al om
De werelt tot haer eygendom,
Maer die, die by Gods kind'ren woont
Die wort met eeuwig lof gekroont.

2. Door Deugdt is van de Beesten
De menſch, Gods e'el geſchep, meest onder-ſcheyden:
Deugt plegen, kan de geesten
Mits in ellendt met vreugde over-ſpreyden:
Deugdt wel gevat,
Is eenen ſchat
Dien niemant kan ontroven:
Deugdt by 'tonaerdig
En beestig volck verſmadigt en verſchoven,
Acht God soo waerdig
Dat hy, om haer, den menſch op-voert na boven.

3. De Deugdt, waer van wy ſingen,
En 'theyl-begeerig hert toe willen wijſen,
Leyt niet in 't doen van dingen
Die Heydenſch-wijſe menſchen, als deugd prijſen;
Of die, geſuft
Door aerdtſch vernuft,
In lof zijn hoogh gereſen:
Maer in 'tbetreden
Van 'tHeylig padt daer w'in Gods leer van leſen:
'tIs recht en reden
Dat Loonders will loon-hebbers Wet moet weſen.

Noodiging tot Deugde. Aen de Jonckheydt.

SANG: *Queſta dolce Sirena.*

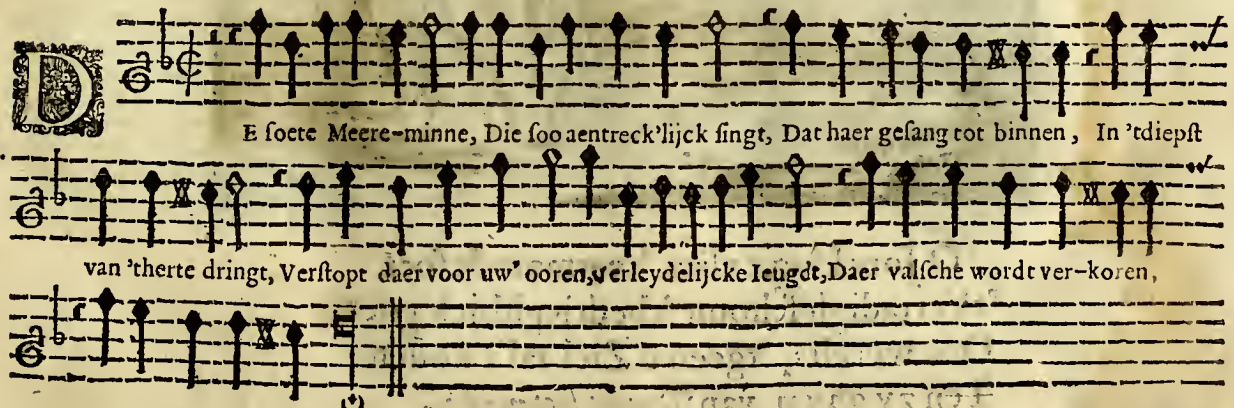

NOODIGING TOT DEVGDE.

O Jonckheyt vliet 'tvermomde ſoet
'tVerradigh ſchoon 'tbedrieghlijck goet,
Des werelts, 'tgeen u Ziel ſal dooden
Ten zy ghy u van *Deught laet nooden.*

2. Al is-se schoon bepeerelt
En heerlijck in cieraet,
'tIs even-wel de Werelt.
Die met al 'thaer vergaet:
1. Joh. 2. 17. Daer niemant (hoe ellendig)
Sijn liefde oyt op lag
Soo hys in haer inwendig
Onopgetooyt besag.

Heb. 3. 2. 3. Verstopt, niet 'slichaems leden
Met Was of dichte Wol,
Maer hebt verstant van reden,
Het hert van aendacht vol.
Gebreck van goe besitters
Matt. 12. 43. 44. Geeft qua 'bewoonders ste'e
Deuchts aenvang brengt wat bitters,
Maer 'tendt, veel soetheyt me'e.

4. In-dien gy nu in domheyt
Het merck van uwen tijdt;
Op 'tpadt daer af en om leydt
Dwaes-lustelijck verslijt:
Die nu soo soet komt troonen,
Soo schoon en heyl'-rijck laet't,
Heb. 12. 16. Sal met berou u loonen;
En noch mis-schien te laet.

5. Ick eysch niet dat gy rustig
En vrolijck laet te zijn,
Maer dat g'u wacht voor't lustig
Heb. 3. 13. Welcks eynde loopt op pijn.
Ick eysch niet dat gy 't minnen
't Minlustig hert belet't,
Maer dat gy slechts uw' sinnen
Op minnaers waerder set.

6. Te willen 'tLiefs ontbeeren.
Is tegens Liefds natuur.
Des Minnaers hoochst begeeren,
Is dat de minne duur;
De minne kan niet duren
Als 'tMinlijck wort gemist:
En eynd'lijck volgt'er treuren
Daer waen sich heeft vergist.

7. Laet schijn u niet verblinden;
Schrickt niet voor deugts gedaent
Gy sult-se soeter vinden
Dan gy in 'teerste waent.
Allencken, wort hy magtig
Die ernstig werck begint.
En Liefd is dubbel-krachtig
Als sy Liefs-trouw bevint.

TWEE-SPRAACK. SANG: *Engelſche Echo.* OF: Malſims.

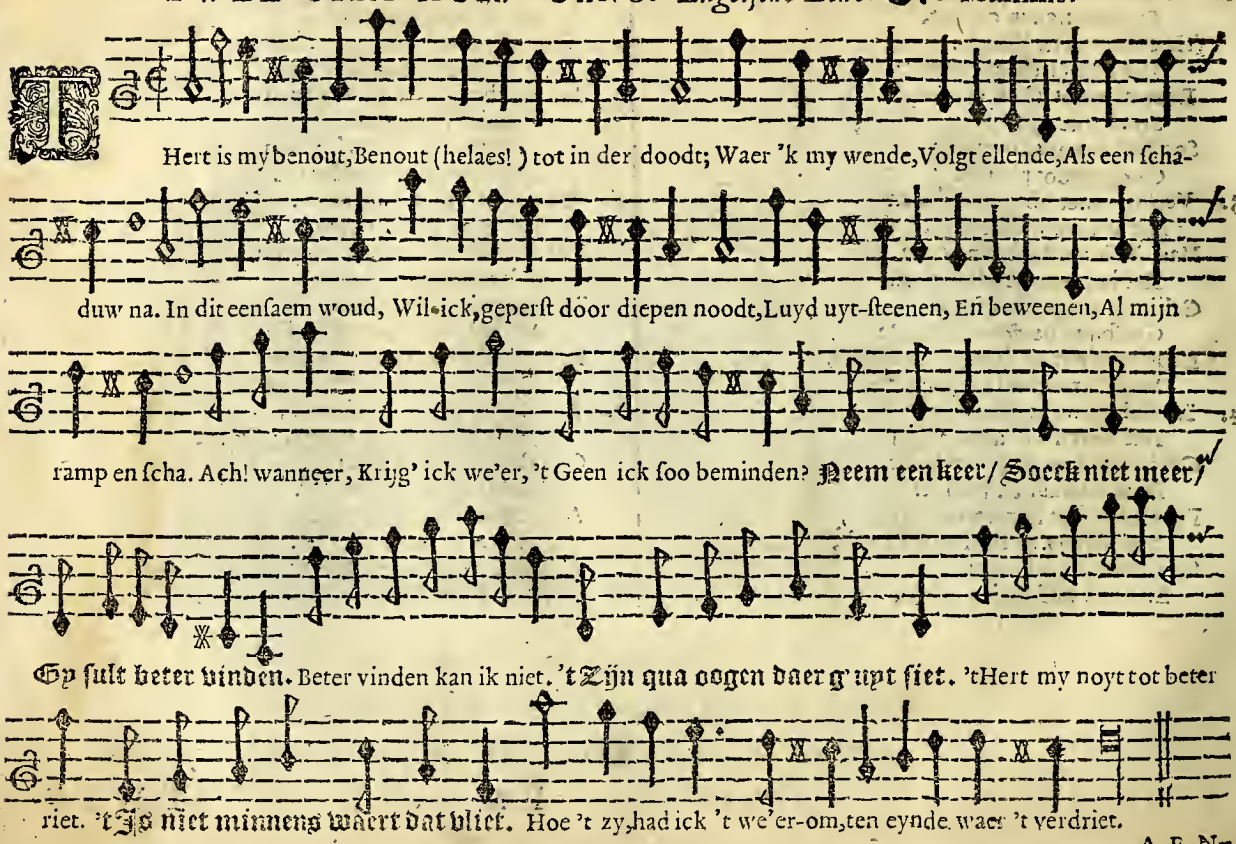

AEN-

AENVECHTINGS OPMERCKINGH.

De brooſe menſche licht'lijck ſneeft
Die ſteedts in weelde en welluſt leeft.
Wie d'ydelheyt met luſt aenſchout
Aenvechting, ſtreckt hem heylſaem ſout.

M. 2. 'kMeynden, ick stond vast;
'tGeluck dat loêg my minlijck toe;
Staats vermeer'en,
Schat en eeren
Scheenen my bereydt;
'kVoelden my verrast,
En ne'er gevelt, ick weet niet hoe;
't Luck, schoon heenen
En verdweenen,
Liet my 'therten-leyt
Wie rooft my
Soo t'ont y'
Al mijn herts vermaken?
G. R. **Een die op**
Los en vry
Van ellend wil maken
M. Quaet (eylaes!) en weerd geen quaedt.
G. R. **Quaedt weert quaedt als 'tGoedt toe-laet.**
M. God, die goedt is, weert geen baet.!
G. R. **Weeld besnoeyen is geen haedt.**
M. 'tSchijnt waar, maer liever noch had ick een ander raedt.
M. 3. Wat ick ren of loop,
Hoe ick my selven quel of pijn,
Wat ick slave
Hoe ick drave,
Laes! 'tis sonder vrucht.
Sterf vergeesse hoop,
Wech uyt mijn hert, 'ten wil niet zijn:
'tis al tegen;
Heyl en Segen
Zijn van my gevlucht.
Is'er dan
Niet waar an
My troost kan geschieden?
G. R. **Wis/ het kan:**
Vliedt slechs van
'tGeen van u wil vlieden.
M. Wie kan vl'en als 'ther t noch haeckt?
G. R. **Die lang soeckt/ en noept genaeckt.**
M. Wie laet geern 'tgeen soo vermaeckt?
G. R. **Die noch beter heeft gesmaeckt.**
M. 'tIs waer: als Beter komt, wort Snooder geern ver-
M. 4. Moedt mijn ziele moedt. [saeckt.
Wat moedt? (helaes!) waer op? waer na?
'tAerdtsche miss' ick;
Beter giss' ick:
Maer wat giffens re'en?
Vindtm' oock beter Goedt?
Het oog seyt neen; het hert seyt ja.
'tOog kan liegen;
'tHert, bedriegen.
Wie volg ick van tween?
Onbekendt
Is my 'tendt
Daer 'k toe wort gedreven.
G. R. **Die ellendt**
Neemt en sendt
Wil u 'tEeuwig geven.
M. 'tEeuwig? maer wie weet of waer?
G. R. **Dat de Schrift is 'topenbaer.**
M. Waarheyt is miss-schien niet daer.
G. R. **'t Klaer bewijst hem selven klaer.**

M. Hoe

M. Hoe soet is 't droef gemoet een waar-gelijcke maer.
M. 5. Waer-om was het doch
Dat my het Onverganckelijck
In voor-tijden
Min verblyden
Dan te deser stondt?
Laes! ick sie 't bedroch:
't G'loof, niet in 'thert ontfanckelijck,
(Door 'tin-beelden
Van 'svleesch weelden)
Lag slechs inde mondt.
Nu is 'twat
Maer dien schat
Vond ick geern noch klaerder.
G.R. **Wordt niet mat**
Die toe-vat
Grypt allencken naeder.
M. Ach! die sach. Wis gaet voor Raem:
G.R. **Een geloof is aengenaem.**
M. 'tSien daer by, waer oock bequaem.
G.R. **Sien en G'looven gaen nopt t'saem:**
Deught die Deughts loon niet siet / draegt
waerlijck Deughdes naem.
M. 6. Leef noch, hope, leef:
'kBegin een ander heyl te sien;
Duysternissen
De'en my 'tmissen;
Schijn had my verblindt.
Kleef niet, sinnen kleef,
Kleef niet aen 'tgeen dat noch moetvli'en:
'tIs alsterfl'lijck
En bederff'lijck
Watm' op Aerden vindt.
Langs wat baen
Sal ick gaen
Na 'tgeluckig leven?
G.R. **'s Lebens pa'en**
Vindt gy staen
In Gods Woordt geschreven:
M. Die oordeelt de Werelt, mal.
G.R. **Onrecht oordeel brenght ten val.**
M. Och! die paden sijn soo smal!
G.R. **'t Ruijcke loon versoet'et al.**
M. Wel aen ick sie een weg die 'kbet bedenken sal.

TWEE-SPRAACK.

SANG: Schoon Amarillis, Segt wat uw' wil is.

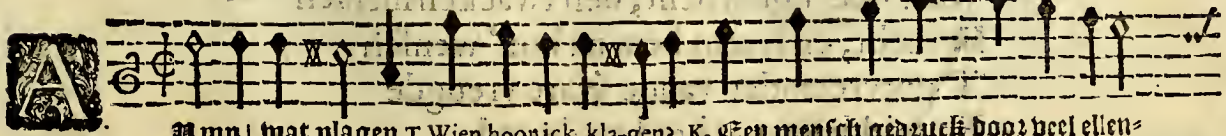

A mp! wat plagen T. Wien hoor ick kla-gen? K. Een mensch gedruckt door veel ellen- Rom. 7. 24.

MI D-

MIDDELEN TOT HEYL EN DEVGDE.

Siet hoe 't gedrocht, den swacken menſch
Bevecht, en tracht hem na hun' wenſch
T'ontvreemden vande ware vreugde
En middelen tot heyl en deugde.

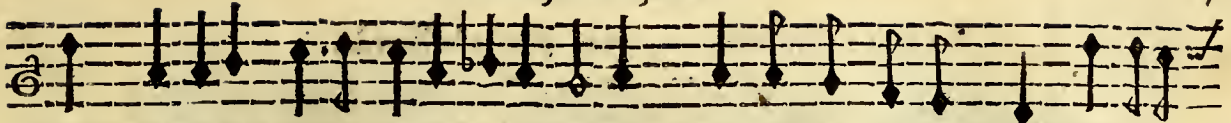

den. T. Daer is geen quaet so groot, of God kan 't wenden K. **God went geen sondaers quaet.** T. Ia: als hy

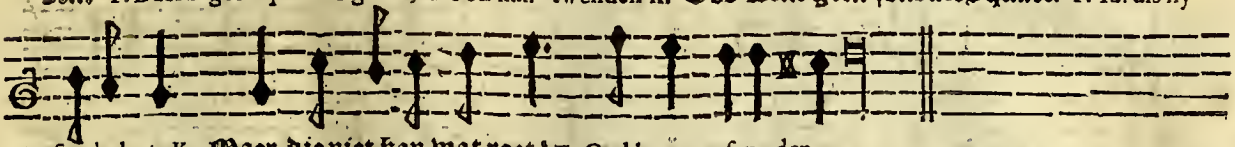

sonde laet. K. **Maer die niet kan wat raet?** T. God kan raet sen- den.

Psal. 115.3. Joh. 9.31. Hosech 18.21. 22.

Kläger. 2. **'k Wil: maer mis krachten.**
Trooster. Kracht wast door trachten.
K. **Qua'e wenst maeckt trachten onvermogen.**
T. Qua'e wenst wijckt door onfichtig tegen-pogen.
K. **Na wenst te doen/ is soet.**
T. Na raedt te doen, is goet.
K. **Wenst wozt te sterck geboet.**
T. Maer 'tis door logen.
K. 3 **Wat boet qua'e wennis?**
T. Gebreck van kennis.
K. **Hoe kan de kennis Deugde wercken?**
T. De kennis doet elcks dings waerdije mercken.
K. **Wat brengt dat mercken in?**
T. Of groot' of kleyne minn'.
K. **Helaes! Domheyt van sin!**
T. Kan ondeugdt stercken.

Jos. 24 19. Prov. 8. 12. 14. Rom. 7. 18. Prov. 2. 2. 3. 4. 5. Sier. 23. 20. Heb. 5. 11. Sier. 33. 6. Prov. 22. 6. Sap. 2. 21. 1. Cor. 2. 8. Joh. 4. 10.

K. 4. **Wat raedt tot domheyt?**
T. Meyckt waer 't padt krom leyt.
K. **Wat bozdert om daer toe te raecken?**
T. Met hert en ziel geheel tot God te naken.
K. **Hoe naeckt men God?** T. Te met.
K. **Hoe eerst?** T. Door reyn gebedt.
K. **'t Hert is te seer beset**
Met aerdsche saken.
T. 5. Maeckt ruymt van binnen.
K. **Hoe sal 'k beginnen?**
T. Hoe groot u noot is over-wegen.
K. **Wat nutheydt is daer in booz my gelegen?**
T. Noodts kennis die port aen.
K. **Waer toe?** T. Tot God te gaen.
K. **'k Wil/ na u raedt/ bestaen.**
T. Goe wil krijgt segen.

Psal. 119. 104. Iac. 4. 8. Mat. 7. 7. Iac. 4. 8. Mat. 15. 22.

Onder den Persoon van een Recht-bekeerde.

SANG:

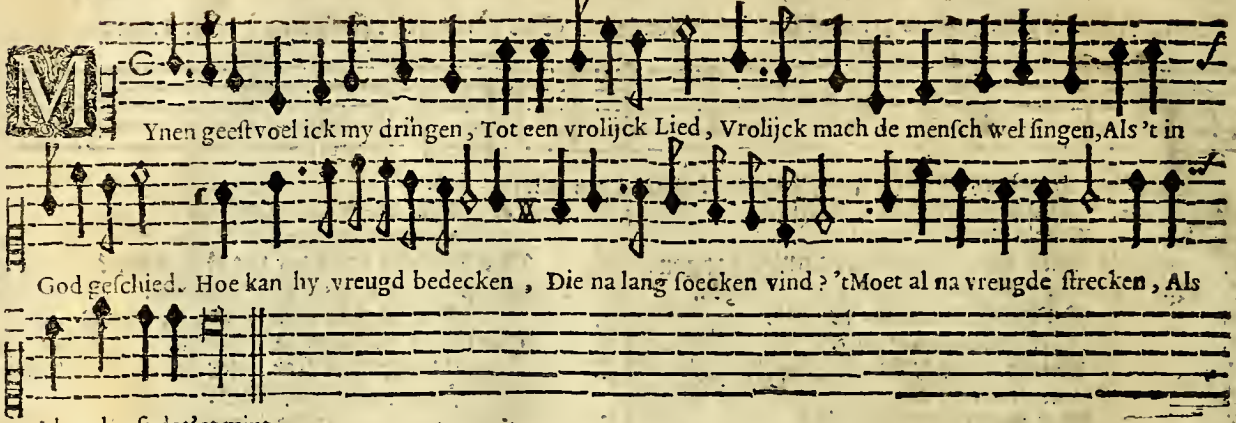
1 Par. 17.9.
MYnen geest voel ick my dringen, Tot een vrolijck Lied, Vrolijck mach de mensch wel singen, Als 't in
God geschied. Hoe kan hy vreugd bedecken, Die na lang soecken vind? 'tMoet al na vreugde strecken, Als
'thert heeft dat'et mint.

Psal. 30.12.
'tIs vermakelijck te spreken
Van sijn droeffenis,
Als, bedroeftheyds stof geweken,
Vreugd' in plaetse is.
De mensch, dien, t'wijl hy wandert,
Het dool-padt valt heel suur,
Gedenckt, als't na verandert,
Met vreugd zijn avontuur.

1 Tim. 1.13.
3. Lang had ick vergeefs geloopen
In mijn onverstand;
'kHoopten daer niet was te hoopen;
'kSocht daer ick niet en vand:
Op snood' en aerdsche dingen
Hat ick mijn hert geset;
Door lust tot vryheydt, gingen
De sinnen recht na't net.

4. Moest ick het beminde derven;
'tHert en had geen rust:
Kond ick het som-tijdts verwerven; Cant. 5.6.
'tStopten geenen lust.

DO-

DOLINGS EYNDE.

De weelde en dertelheyt, was hem te ſwaer om dragen,
Verandering hy kieſt, die winckte hem vriend'lijck toe.
Maer als hy quam in 't laeg, en voelde ſpot en ſlagen,
En honger, dorſt, en koud', doe was hy Doling moe.

'tVerſtandt dat ramp ſou' ſchutten
En wiſt niet hoe het ſou':
Het hert dat heyl wou' nutten,
En wiſt niet wat het wou.
5. Mijn gedachten liet ick weyden,
Weyden, wijdt en breydt:
'tEen ding was van 'taer verſcheyden,
Doch t'ſaem ydelheydt.
'kSocht waer ick ſoecken konde,
Doch op een dool-compas:
'tWordt niet op Aerdt gevonden
Dat noyt op Aerdt en was.
6. God, die goedt is, liet de ſtralen
Van ſijn Heylig Woordt
Op mijn hert van verre dalen;
'tLicht ſloegh ijlings voort;
'tHert uyt den ſtof geheven,
Sach (doch door ſchemering)
Een weg die na een leven
Dat beter was, toe-ging.
7. 'tGoedt was ſchoon dat ſich vertoonden;
En, hoe 'tnaerder quam,
Hoe 't in d'oogen noch meer ſchoonden
En 'thert tot ſich nam;
De Liefd' begon t'ontvuncken;
Door luſt van 'tHeyl hier naer,
Liet ſich het hert beduncken
Geen weg en was te ſwaer.

Cant. 3.1.

Rom. 10.17.

Hier 1.6.

SANG: Als op 't voorgaende.

II.

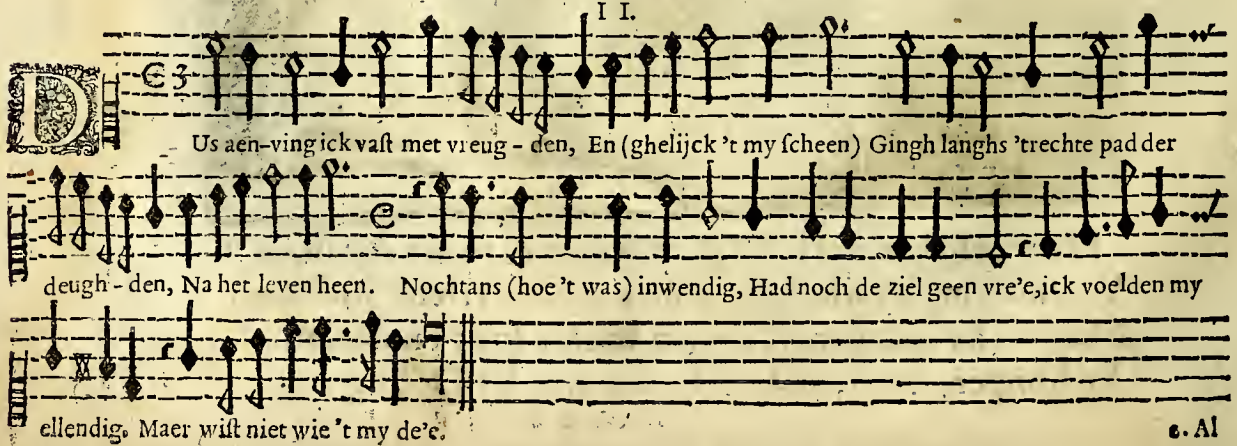

Phil. 3.6.

6. Al

2. Als het hert' had 't geen 'tbegeerden,
Was het noch al yet;
Luc. 1. 35. Maer alsz' haren wensch ontbeerden,
Had de Ziel verdriet;
'tHert wou', wel deugdt beminnen,
Soo lang 'tgeen Tegen vondt:
Scheen wel te staen van binnen
Als 'twel van buyten stondt.

3. Van het grof vermaeck der sonden.
Die de wer'lt selfs laeckt,
Was de Ziele wel ontbonden
en niet in vermaeckt:
1 Pet. 2. 11. Maer 'svleeschs subtijle lusten,
En mennigerly begeert,
Die 'thert meest kan ontrusten,
Was noch niet al geweert.

4. En doe God nu diepe stroomen
Van swaer ongeval,
Matt. 7. 27. Van ellend' en kruys liet komen,
Laes! was 'tniet-met-al:
De nevels die verdwenen;
Allencken vand' de Ziel
Dat sy niet was dat gene
Daer sy sich eerst voor hiel'.

5. Liefde tot het salig leven
Had in 'thert wel ste'e,
Maer de aerdsche Liefd' (gebleven)
Woond' en was'er me'e:
De Ziel wou' geern na boven;
Gal. 5. 17. Mids datſ' oock hier trooſt vand.
Het hert wou wel gelooven,
Maer socht op Aerden pand.

SANG: Als op de voor-gaende.

III.

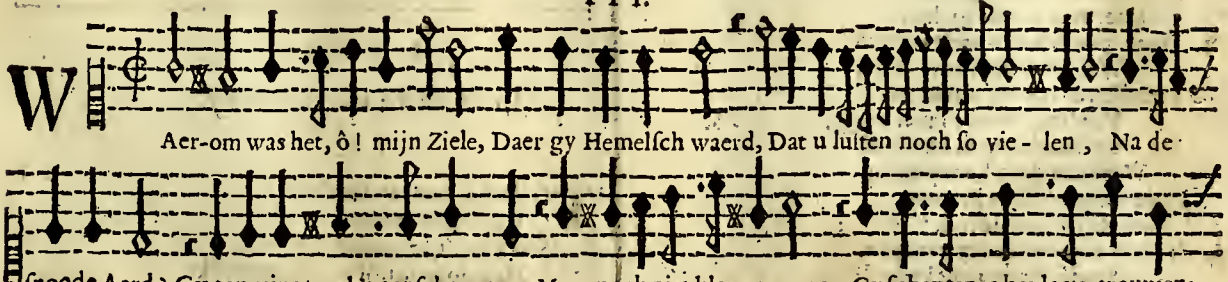

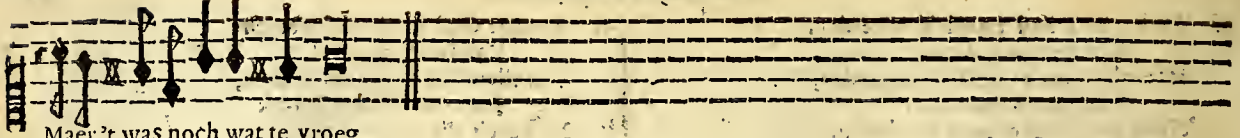

Maer 't was noch wat te vroeg.

1 Deut. 24.1. 2.3.4. 2. Gy saecht wel het land van vrede,
Als door eenen mist;
Maer op 'tpad dat Gy moest treden,
Was niet wel gegist,
Gy woud, door weinig leerens;
Licht weten wat het zy.
Wat anders is van veerens,
Wat anders van na-by.

Matt. 13.22. 3. Soo lang God de aerdsche saken
Noch in voor-spoed liet,
Hoorden gy wel van verlaken,
Maer verstond het niet,
Door swacken lust gedreven,
Bestond gy som-tijdts wat,
En woud wel over-geven,
Maer niet al wat gy had:

1 Tim. 6.4. 4. Door gebreck van wel te weten
Wat sulck heyl aen-langt,
Fantaseerd' ick my een keten
Van 'tgeen niet t'saem hangt:
Ick wou' twee dingen knoopen
Waer aen geen knoopen is;
Twee wegen teffens loopen,
Jac. 1. 8. Maer liep-se beyde mis.

5. 't Hert tot tweederley genegen,
Stondt staeg wanckelijck:
'tEen was 'tander in de wege:
'tEeuw'g, 'tVerganckelijck.
Het Aerdsch met vliet te soeken.
Was niet vol-uyt myn sin.
Het Hemelsch te bekloecken,
Belette d'aertsche minn'.

6. Dus na beyden soeckend', socht ick
Geen van beyden wel:
Van 'tvergeefsche soecken brocht ick
Niet dan hert-gequel. Matth. 6.24.
'kSloeg acht wat and're seyden;
Doch al haer troost was windt:
Laes! die my wilden leyden,
Die waren selver blindt.

SANG:

In 'tsoetste van den May.

IV.

'T Geloof allencken kleynder,
Waer heel te niet geraeckt,
Soo God 'tgesicht niet reynder
Had, door sijn Woordt, gemaeckt:

De

Epht. 3. 2. De schat van sijn genaden
Wierd my so op-gedaen,
Dat ick des Levens paden
Gants klaer voor my sach staen.
Jac. 1. 23. 24. 2. Door 'tWoordt wel t'over-dencken,
Vand ick de Deugd soo schoon,
En 'tloon dat God wil schencken,
Een sulcken waerden loon,
Dat wied'er na wil vaten,
Nootwendig vleesch en bloedt,
Met al wat aerdtsch is, haten
En gantsch af-sweeren moet.
3. Ick sach dat sulck versaken
1. Pet. 4. 1. Geen vryicheyt en laet
Tot toorn verwijt en wrake,
En al wat smert of schaedt;
Tot pracht tot heersching dwingen,
Vyandig weder-staen;
En geen van al die dingen
Die d'Aerdsche Liefd' voor-staen.
4. Dees standt (sach ick) kon maken
Datm' hier ziel-rustig leeft.
Geen onrust kan hem naken
Matt. 19. 27. Die alles over-geeft.
Die niet heeft, daer het herte
Hier troost heeft of op staet,
Gevoelt geen zielen-smerte
Als God wil datmen 'tlaet.
Psal. 119. 28. 5. 'tGesicht van God verkregen,
De'e my met grondt verstaen
Dat ick van beyde wegen
Maer een alleen moest gaen.
'tMinst moest voor 'tmeeste wijcken;
Te groot was my 'tverscheel:
Het Aerdsche liet ick strijcken,
En koos een Hemelsch deel.

SANG:

Als op 'tvoorgaende.

Oock

Questa dolce Sirena *Pag.* 8.

V.

HEt best heb ick verkoren, Jac. 1. 12. 42.
Dies is mijn hert verblijdt:
Veel lust is hem geboren
Die sijn Quel-lust is quijt
Geen tonge, die de soetheydt
En vreughd' oyt sprack of riedt,
Die om en in't ghemoedt leydt
Daer die keur recht geschiedt.
2. Maer met wat vreugden-stroomen Joel 3. 23.
Wort na, de ziel vervult,
Die van Deugd in-genomen
En innerlijck door sult't,
Van quaed en sond gescheyden,
Nu een is met haer God,
En door geweldt noch vleyden
Af-treedt van sijn gebod.

Psal. 119. 45. 3. Wat Vreugd sie ick my moeten
Nu ick ben op het pad
Dat toe end' a'n de voeten
Recht brengt na Gods stad
Van 'tAerdsch ben ick ontbonden;
Mijn God en ick zijn een:
Sterf ick maer steeds der sonde,
De band kan noyt ontween.

Bar. 3. 42. 4. O dubbel, dubbel salig
Die soo hier is gepaert!
Wat tong is soo schoon-talig
Die immer na sijn waerd,
1. Cor. 6. 17. Kan na sijn waerd uyt-spreken
De soetheyd van dien band
Die ons, voor vrees van breken,
Gods Geest laet tot een pand?

5. Mijn God, die, mijns gedachtig,
Voor eerst my hier verkleent, Psal. 119. 76.
En na met u soo krachtig
Hebt door uw' Woord vereent,
Maeckt desen grooten segen
Geduersaem over my,
Tot dat ick op-gestegen,
In wesen by u zy.

6. Wilt, Heylig God, my toonen
En doen bemercken klaer
Of yet in my mocht woonen
Dat u noch tegen waer:
Noch waer of worden konde;
Op dat ick 'tflucx uyt-roe,
En geener sonden wonde
Bedeckt in 'thert en voe.

SANG: Forgs Gaillarde.

I.

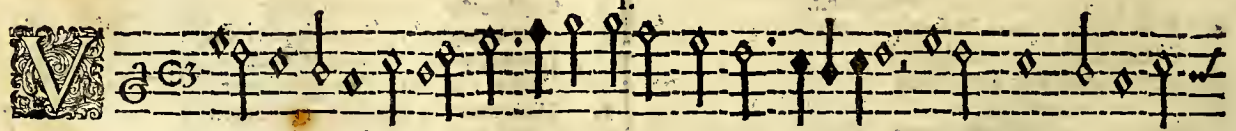

An te strijden wil ik singen, singen een aendachtig Liedt: :s: :s: :s: Hoe de mensch die wel wil

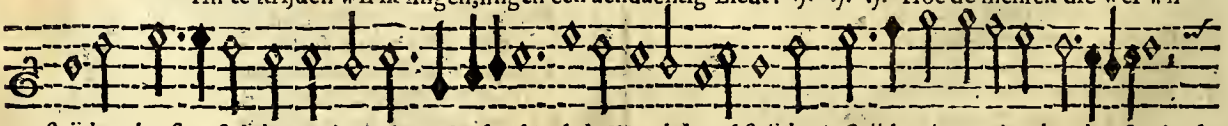

strijden, heeft te strijden, en hoe niet. :s: :s: :s: Al de Werelt is vol strijdens: strijden is menigerhand: :s: :s: :s:

CHRIS-

CHRISTELYCK GEVECHT.

Den geeſtelijcken Leeu ons aller ouden vyant,
Benaut, en pranght, en klemt, den menſch, dat hy om byſtant
Zich keert, tot hem die Schilt, en Sweert, en Helm, kan geven.
De ganſche Ruſting. d'Overwinning, 'tEeuwich leven.

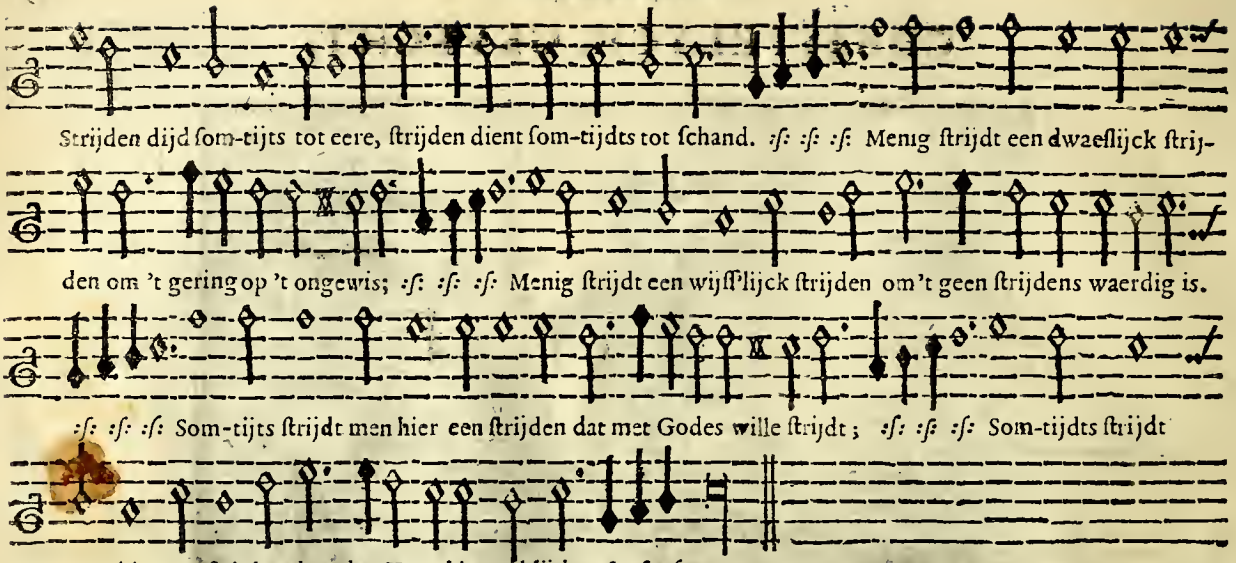

Strijden dijd som-tijts tot eere, strijden dient som-tijdts tot schand. :/: :/: :/: Menig strijdt een dwaeslijck strij-

den om 't gering op 't ongewis; :/: :/: :/: Menig strijdt een wijsslijck strijden om't geen strijdens waerdig is.

:/: :/: :/: Som-tijts strijdt men hier een strijden dat met Godes wille strijdt; :/: :/: :/: Som-tijdts strijdt

men hier een strijden daer den Hemel in verblijdt. :/: :/: :/:

2. Christen-mensche, wilt gy strijden; strijden dat ghy over-wint;
Over-wint, dat gy der kroonen Kroon voor u bereydet vint:
Soo moet ghy verstaen en weten, Waer-om ghy den strijdt aen-gaet;
Wie u Vyant is, welck het Wapen daer mèn hem me'e weder-slaet.
Die niet weet waer-om hy strijdet, volgt niet recht sijn Capiteyn:
Die sijns Vyandts niet is kundig, acht hem, tot sijn scha'e, te kleyn:
Die niet heeft waer me'e te strijden, schoon hy al den strijdt niet vrucht,
Wort in 't strijden licht verslagen, of geraeckt stracks op de vlucht.

3. 't Strijden dat gy hebt te strijden is om aerdsche eer noch lof; 2 Cor. 10. 3. 4.
Is om geene Werelts-lusten, vrienden, magen, huys noch hof;

Is

Is om niet Verganekelijcks: het zy wat Weelde, Eer, of Schat:
1. Pet. 2.11. Christenen zijn hier uyt-landers, sonder vaste Erf of Stadt.
Wie sal strijden om 'tverwerven van het geen hy niet en acht?
Wie kan vechten om't behouden van 'tgeen hy noch heeft noch acht?
Wie wil krijgen om't verkrijgen van een ding 'twelck, als hy 't heeft,
Groot gevaer van meerder schade, met veel angst en sorgen, geeft?
4. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, uwe Slag dien gy hier slaet,
Is niet met den swacken Mensche, die uyt vleesch en bloet bestaet:
Is niet met den swacken Mensche, die, uyt stof te saem gebracht
En genoodschickt om te sterven, kleyn en nietig is van kracht:
Ephet. 6.12. Is niet met den swacken Mensche, die u (hier op Aerden vreemt)
Als hy alles komt ontnemen, dan noch niets van 't uwe neemt:
Is niet met den swacken Mensche, die maer aen het lijf en tast,
En wanneer hy komt op 'tho oghste, 'tleven neemt, en u ontlast.
5. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, en in God gestreden word,
Is met Stael noch eenig Wapen daer men menschen-bloet me'e stort.

Wat behoeft hy 'tYsren harnasch die alsulcken vyant heeft
Welck, uyt vleesch noch bloed bestaende, 'tsienlijck lijf geen wonden geeft?
Waer toe sal hy 'tStael gebruycken die al 's Werelds Schoon en Soet
Niet so waert wil noch kan achten als een druppel menschen-bloed:
Als een druppel bloed van menschen: dien men al-tijdt goedt, voor quaed;
Segening, voor vloeck moet geven; liefde schuldig is voor haet. Rom. 12. 14
7. 'tStrijden dat gy hebt te strijden is om 'teeuwig Hemelsch Goed.
'tGoed soo seer van hem benijdet met wien gy hier strijden moet:
'tIs om Eer die van den waren Eerder, God, wort toe-geleyt;
Eer en lof, waer van de Kroone niet verdord in eeuwigheyt;
'tIs om Rijckdom en om Schatten die noch roest noch mot Matt. 6. 20. en schend:
En bewaert in't bovenst' Boven, dief noch roover oyt ontwend:
'tIs om een de hoochste wel-lust, die steeds duurt, en soo Versaet
Dat de lust om haer te proeven nimmer-meer nochtans vergaet. Sirr. 24. 24.
7. Uwe Vyand (sterck, ja stercker dan al wat sich sterck beroemt;
Vorst en God van dese Werelt, in Gods Woord te recht genoemt)
Is een Geest: niet Een; maer eenig, en van talle-loos getal:

Die u omgaet, boven sweeft, en stedig loert op dijnen val:
Pet. 5.8. 'tIs Hy, die des vleesch begeerten en der sinnen eygen lust,
Door veel duysendt listigheden tegen u ten strijde rust:
'tIs Hy, die de schalcke vonden van zijn dienaers (hier en daer)
Weet te sturen: uwe Vyandt is de gantsche helsche schaer.

SAMG:

Als op 't voorgaende.

II.

'T Wapen dat gy aen moet hebben, daer gy mede moet te veldt,
Daer ghy strijdt mede moet beginnen tegen 't Geestelijck geweldt,
Tegen al't bedrogh en listen van een soo geswint Vyand,
Ephes. 6. Is het Gheestelijcke Wapen 'twelck u Godt u schickt ter handt.
Dit moet gy geheel aentrecken: niet een stuck en mach'er van:
(Waer men hem maer bloot kan vinden; treftmen strax zijn vyandt an)
Dit moet ghy geheel aentrecken, om, wanneer 't aen 'tstrijden geldt,
Vast te staen; en onbeweeglijck, u te dragen als een held.
2. Een Soldaet, om onbelemmert, rap, en vast te zijn van le'en.
Werf. 14. Moet geschort sijn met een **Gordel** rontsom om sijn lenden heen;
Een goedt Christen, om tot strijden flucx te zijn en vast te staen,
En, door 'sBuycks vermaeck en lusten nimmer traeglijck toe te gaen;
Nimmer yet te sluymer-ooghen: moet Gods **Waerheyd** (die hem wijst
Hoe men 'sLijfs behoefte, en alles wat de Werelt acht en prijst,
In sijn waerd' en maet moet schatten en gebruycken) vast en stijf
Rondtsom om sijn hert behouden, als een gordel om het lijf.
3. Om het hert (fonteyn des levens) van quetsuur te houden vry,
Werf. 14. Heeft een aerdsch Soldaet van nooden dat sijn borst behaernascht zy:
Om sijn hert (fonteyn van Deugde en van alle doen en laet)
Scheut- en steeck-vry te bewaren voor al 'sDuyvels list en raedt:
Om den lust en wil tot sonden, staeg en ernstig te verho'en,
Heeft een Christen-Krijgsman Deugd-lust en **Gerechtveerdicheyd** van doen:
Deugd-lust, die hem een **Borst-wapen** en onbreeckbaer stael verstreckt.
Tegen in-breeck der begeerten, die de Duyvel steeds opweckt.
Werf. 15.
4. Een Soldaet, die in den oorlog menig-mael verplaetsen moet,
Heeft van doen (om wis te treden) stercke **Schoenen** aen sijn voet';
Een goet Christen, die op Aerden heeft een ongestadig lot,

Als

Als hy veel-tijdts veel moet swerven, in den dienst van
sijnen God,
Brengt, al waer hy komt gewand'len, waer hy aen-land of
verkeert,
(Na den aert des Euangelis, hem van sijnen Heer geleert)
Brengt al waer hy komt, als Schoenen aen sijn voeten
voor sich me'e
Een gemoet en hert dat **beerdig** en gewilligh is tot **vre'e**.
5. 'tGrootst gevaer dat een Soldaet heeft, is, van steen,
vuer, en geschut,
Om dit wel te konnen mijden, is voor al sijn **Schild** hem
Werf. nut:
16. 'tHoochste leet waer me'e de Duyvel, als hy heeft vergeefs
bekoort,
'tChristen-herte komt bespringen, is, vervolging, haet en
moort.
Dit zijn 's Duyvels vuyr'ge schichten, 't wapen daer hy
sterckst me'e kampt.
Hier is ons 't **Geloof** van nooden, als een Schildt daer 'tal
op schampt.
Wat vraegt hy na galg, na radt, na swaert, na vuyr, na alle
quaedt,
Die 'tGeloof heeft dat God alles loont met loon die noyt
vergaet?
6. 'tLaetste stuck van sijn Schut-wapen dat een Krijgs-
man neemt en set
(Om voor wonden te bevrijden) op sijn hooft, is sijn **Hel-**
Werf. **met:**
17. 'tLaetste stuck van uw' Schut-wapen 'twelck gy nu ten
strijdt bereydt,
Moet aen-vaerden, is den Helm van wisse **Hoop' der Sa-**
lichheydt:

Hoop', die u verstant en sinnen vast doe staen in Christi
Leer,
En door geene tegenheden dencken om een ander heer.
Hy sal vruchten nochte vluchten, die, met sulcken Helm
voor-sien,
Harde slagen kan verdragen, en den Duyvel 'thooft durf
bien.
7. Niet genoeg is 't, dat een Krijgs-man schut en scherm
voor wonden heeft,
'tSwaerd moet hy daer neven dragen, daer hy selfs me'e Werf.
wonden geeft; 7.
Niet genoeg is 't, dat een Christen heeft waer meed' hy
quaed af-weert:
Maer hy moet oock't **Swaerd** aen-gorden, daer hy mede
sich verweert,
En par dy de vlucht doet nemen: ja soo dapper komt aen
boord
Dat hy eynd'lijck 'tstrijden mijde. Dit is 't **Swaert des**
Geests/Gods Woord:
Woord, dat alle 's Vyants listen klaer ontdeckt en van ons
drijst,
En in **Waerheyd / Vrede / Deugt-lust / Geloof** / en
Hoop' de Ziele stijft.
8. Christen Krijgs-held, dit 's uw wap'ning daer gy me'e
ten slag moet tre'en.
Hier met heeft uw Capiteyn, de Sone Godes selfs gestre'en:
Selfs gestre'en, en over-wonnen. Maer noch een ding
hoort'er by:
In't **Gebedt** moet gy oock waken en geduersaem zijn, als
Hy: Werf.
In't Gebedt en nedrig smeecken: 'twelck, als't uyt 'sgeests 18.
grond op-schiet,

Als een pijl ten hemel gaende, maeckt dat gy veel hulp geniet:
Hulp, waer door gy 't Geeſt'lijck Wapen ſtercker dan voor heen begeert;
Soo begeert, verkrijgt, verkregen, hout en wel gebruycken leert.

SANG: Mijn hert is bedroeft bet in den doodt.

III.

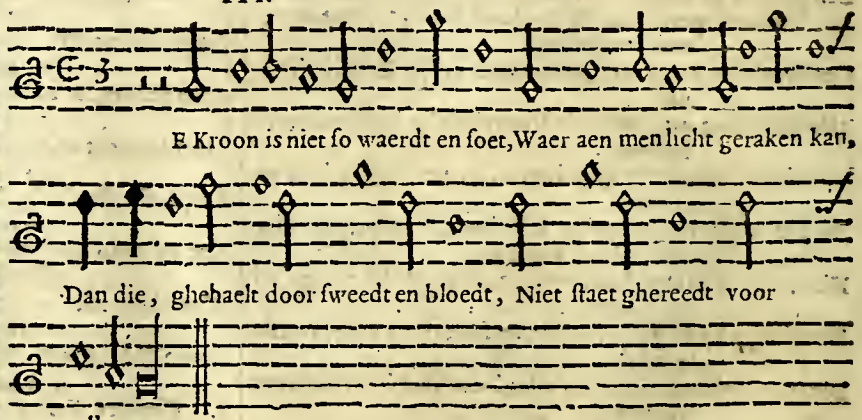

1. Dat d'Aerdſche menſch het hoochſte Goed
Goed-dunckentlijck verhopen derf,
Is om dat hy niet wel bevroed
De waerdigheyd van 'sHemels erf.

3. Die in ſijn herte na waerdy
d'Onſterffelijckheyt heeft geſchat,
Geloofd' eer darſ'er niet en zy
Dan dat menz' heeft door lichter pad.

VOORNEMENS BEKRACHTIGING.

Wie Chriſtelijcke winſt, int bouwen van ſijn' Ziele,
Beneerſtigt, moet den boom der ſonden gantſch vernielen,
Den wortel moet reyn weeh, met nauwe opmerck en achting,
So thoont men inder daet *Voornemens Recht bekrachting*.

SANG:

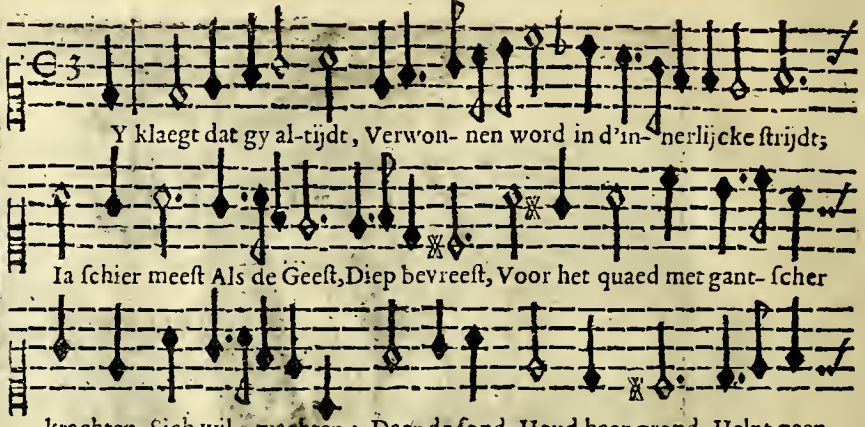

trachten.

1. 'tVoor-nemen geeft geen baet
Soo lang noch 'thert de Liefde leven laet.
Daer die blijft,
Port en drijft,
Sterckt en ſtijft,
Voed en ſtouwt-ſe d'aerdſche ſinnen.
't Steerckſt moet winnen.
Soeck, waer 'tzy :
Hier moet gy
'tWerck beginnen.

3. Wilt gy dat 'tvuer niet brand :
Soo doof het uyt, of doe het aen een kant.

Die

Die Parthy
Laet voogdy
Hoe kan hy
Oyt (Hoe vaſt oock voor-genomen)
Boven komen?
'tIs te ſlecht,
Sich (noch knecht)
Heer te dromen.
4. Ontwortelt uwen boom,
In dien gy wilt dat daer geen vrucht van koom.
'tIs de Leer
Die de Heer
Gaf wel eer:
Alles om ſijn School te naken)
Te verſaken.
Roey Liefd' uyt:
U beſluyt
Sal 'tWit raken.

Wel-doen en Vrolijck zijn.

N. N. aen den Autheur.

SANG:

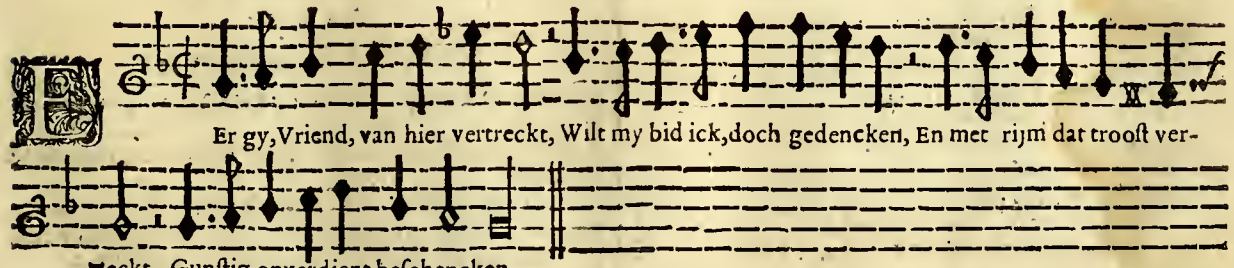

weckt, Gunſtig onverdient beſchencken.
2. Schenckt my van de Trooſtel-wijn,
Waer met d'opper-ſchencker vulden,
Uwe kruyck in druck en pijn,
Die 't u al deed' duldig dulden,
3. Sorge, ſieckte, herte-leyd,
My geſtadelijck om-ringen:
Wroeging my een nette breyd
Dat mijn Ziel niet kan ontſpringen.
4. Licht u wondert dat ick ga
Tot een die heeft meerder lijden:

'kWeet niet vriend, maer ick verſta
Dat gy vaſter zijt in't ſtrijden.
5. Elck ſijn quale ſwaerder weegt,
Doch die Godes gunſt mach nutten,
Licht in geen gevaer beweegt
Door d'onwanckelbare ſtutten.
6. Of my ſieckte, druck, gevaer,
Ballingſchap ja doot om-randen
Smaeckt' ick Godes gunſte maer,
Breken ſoud' ick al hun banden.
7. Maer Gods troofte, gunſt of Geeſt
Kan ick in mijn Ziel niet ſmaken:
'tLijf geplaegt, de Ziel bevreeſt,
Lijdens trooſt vergeefs na haken.
8. Dit is, vriend, mijn opper-quael,
Quale grootſt van alle qualen,
Daer by mijn druck al-te-mael
Weerdig niet is om verhalen.
9. Hoe-wel ick mijn qualen ſchat
('tZy bekend' of ſeer verborgen)
Wel ſoo ſwaer om ſwelgen, dat
Menig ſoud daer aen verworgen.
10. 'kWeet de tijd die alles ſlijt,
Slijt het tijdelijcke lijden;
'tLijden maeckt geen Ziel onblijd
Dien Gods Geeſt en gunſt verblijden.
11. Maer de Ziel en lichaems heyl
Miſt die treed onwiſſe treden,
Struyckelt op den weg onveyl,
Valt en breeckt vaſt al ſijn leden.
12. Van den dranck u toe-gedeelt,
Deelt my weder in't medoogen,
Eer mijn quael te veel verveelt,
En ick werd in't graf getogen.
13. Van den Sterckſten gy geſterckt,
En getrooſt door d'opper-Hoeder
Door Gods Geeſt (die in u werckt)
Bid ick trooſt u mede-broeder.
14. Eer gy dan vertrecket vriend,
Neemt my eens in u gedachten,
En my met u gaven dient
Om mijn Ziele-zeer te ſachten.

Amicus tuus quem noſti.

D'Autheur aen N. N.

SANG:

Nu leef ick in verdriet &c.

DIt lang (door ſieckt vertraegt) rijm-werckjen ſent u toe
Een die in vrienden dienſt wel ſwack, maer noyt is moe.
Niet als die dat ſich roemt 'twelck u gedicht hem heet.
Maer als ſulck die, ten deel, Gods Recht ten minſten weet:
2. Niet om dat gy van hem behoeft te zijn geleert,
Maer om dat gy 't van hem ſoo ernſtig hebt begeert:
Niet dat hy dit of dat op u alleen juyſt paſt:
Maer wil ſlechts dat gy ſelfs, dy ſelfs in 'theite taſt.
3. En ſtaet het ſoo met u als uwe pen my ſey:
Quaels oorſaeck, en oock hulp, hebt gy hier alle-bey.

Maer

Maer hebt gy 'tflechs uyt luſt, of om de kunſt geſtelt:
Soo is 'tvoor die ſoo ſijn als u gedicht u meld.
4. Voor my, het is myernſt: en 'twaer weeld' in mijn geeſt,
Dat flechs de reden troff', en gy vry 'tdicht niet preeſt:
Dat flechs de redens kracht tot Deugdes daden dreef,
En ick vry eeuwelijck verachte rijmen ſchreef:
5. Dat flechs een Ziel hier door geraeckt' uyt 'sdoods gevaer,
En mijnes naems gerucht vry eeuwig doncker waer.
Gebruyck ick, daer ick kan, bevalligheyd van konſt:
Niet My, maer 'tgeen ick ſoeck, ſoeck ick daer mede gonſt.
6. Een ſieckelijcke maeg (hoe wel't ter ſieckt niet geeft)
Neemt 'tbitter beter in als 'tſoet om-ſtrijckſel heeft.
Het cierelijcke vat en geeft den dranck geen ſmaeck;
En nochtans doet het me'e den drincker al vermaeck.
7. Door luſt noch goed, noch quaed, te leyden, heeft beſcheyd
Wanneer de luſt (hoe kindſch) door waen tot waarheyt leyd.
Hier tuſſchen, vind u geeſt hier in yet nuts of ſoets:
Gebruycket, en danck God, Beſchaffer alles goets.

TROOST-RYM.

SANG: Pſalm VIII. Item:

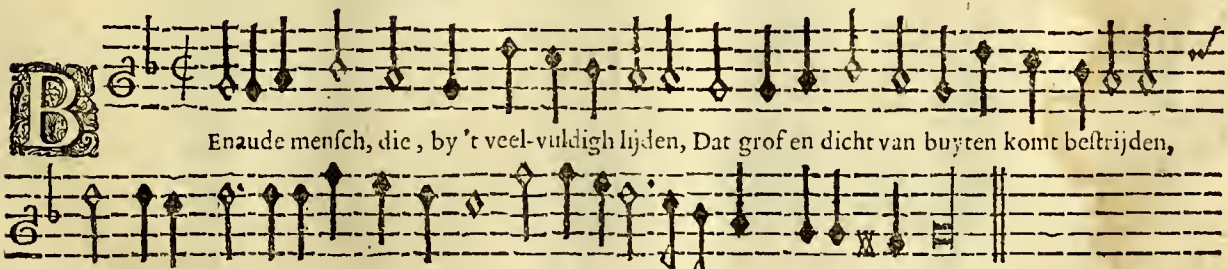

2. Die vaſt verwert in 'tnet van nare wroeging,
Leeft ſonder vreed' en ware herts benoeging;
Uw nood (ick ken 't) is groot, ja over-groot,
En doet u daegs wel meer dan eenen dood.
3. Hulp is u wenſch; vertroofting, u begeeren.
Die ſmert erkent, heeft wil on-ſmert te weeren;
Die wil, ſoeckt raed; die ſoeckt, vind dit of dat;
Die d'in-gang vind, raeckt licht ten eynden 'tpad.

4. Hulp is u wenſch: en evenwel kond't weſen
Dat ware hulp u quael niet ſou geneſen,
Om dat miſ-ſchien het hert, al ſiende blind,
De ſmert wel haet maer noch de wond bemind;
5. De ſmert alleen geſint is te verdrijven,
Maer ſmerts fonteyn, ter ſchuyl wil laten blyven;
Waer door 't dan ſucht en hoopt na medicijn
Die 'tof noyt vind, of die niet heeft dan ſchijn.
6. Verwondert u de vreemtheyd van mijn ſeggen?
'tLeyd diep en vaſt al wat men geern laet leggen.
De menſch bedriegt een ander als hy kan;
Sijn eygen hert bedriegt hy toe end' a'n.
7. Wel aen dan die u ſelven recht bekent zijt,
En 'sherts bedrog door ſcherpe wacht ontwent zijt;
Of valſche vrees, of ſieckt', of ſonden zijn't;
Dat vreugdens Sonn' u Ziele niet beſchijnt.
8. Waen-ſchrick en angſt uyt mangel dat in 'tbloed is,
Of krijgt, of houd geen plaets, wanneer 'tgemoed is
Door waerheyds leer genadelijck verlicht,
En van Gods wil ten rechten onder-richt.
9. Die Godes wil uyt't Woord ſijns Soons verſtaen heeft,
Weet of hy uyt of na 'tricht-loot gegaen heeft.
Dies voelt ſijn Ziel noch ſmert noch hert-gequel,
Dan als ſijn gang af-wraeckt van Gods bevel.
10. Kom nu die geern u herten-leet ſoud koelen,
En niet kont recht van 'tgeen gy voelt, gevoelen;
Zijt gy beluſt te weten waer 't u let;
Kom, ſpiegel u in Gods vol-maeckte Wet.
11. O hebt gy die getrouw'lijck na-gekomen;
Wech met de vrees en 'tongegronde ſchroomen;
De nevel ruymt, de bulleback verdwijnt
Die uwe Ziel ten onrecht heeft gepijnt.
12. Het goet geweet, uyt-weldoens kund geboren,
Neemt we'er ſijn plaets, door kleyn verſtand verloren:
Doet we'er ſijn werck; en vry van d'ind'le ſmert.
Geeft Godes vreed' een herberg in het hert.
13. Soo 'tſonden zijn (gelijck men meeſt ſiet beuren)
Die u den Geeſt ontrooſtelijck doen treuren:
Daer is, daer is geen ander trooſt noch raedt,
Dan dat gy ſnel van ſonden u ontlaedt.
14. Is 'tveel licht 'tquaed van u voor-gaende leven,
(Doch nu niet meer met wil van u bedreven)
Dat u dien beul in uw gemoed aen-voed:
Voor-leden ſchult quijt God om ware boet.
15. De goede God ſiet maer op 't geen dat nu is.
Daer 's menſchen hert vol-uyt van ſonden ſchuis.
Word oude ſchuld, hoe dicht op een gekliſt,
Door boet en be'e geboet en uyt-gewiſcht.
16. Maer zijn't in u de noch-gepleegd' ondeugden,
Die 's herten grond wan-hopelijck ontvreugden:
'tIs meer dan recht dat gy geen leven hoopt
Soo lang gy noch des doodes pad in-loopt.
17. 'tIs Meer dan recht, dat gy, noch onrechtveerdig,
Dat quellen lijdt. Die Helle zijt gy waerdig
Soo lang u Ziel geen beter vruchten ſchaft.
Sulck roept om trooſt, die nutter is geſtraft.
18. Belet Gods mond de ſprake niet t'ontijde:
Sy maeckt bedroeft, maer om te doen verblijden.
In 't ſondig hert is 't wroegen als een zout
Daer 't God een wijl van 'theel verderf door houd.
19. Met recht derft hy Gods over-waerde bly-pand
Die vriendſchap houd met Gods geſwooren vyand.

Die

WELDOEN EN VROLIICK ZIIN.

De Man na Godes hart, vond in ſijn Harp vermaeck
Maer meeſt in Lof, en danck, die hy ſo God toe brachte.
Soo blyd' en vrolijck zijn, met weldoen, dats de ſaeck,
Dats 'tgeen dat God vereyſcht, Elck yv'rich ſal betrachte.

Die reyne God lijd in ſijn eeuwig rijck
Niets, niets onreyns: gelijck bemint gelijck.
20. Des erfs waer-pand en wil u God niet geven
Dan als hy 't erf u af heeft toe-geſchreven;
De erffenis en eygent God u niet
Soo lang hy noch de Werelt in u ſiet:
21. Soo lang gy noch word ongetrou bevonden,
En wetens blijft oock in de minſte ſonden:
'tZy wat' et zy van al wat is of leeft
Waer door u hert in deugd beletſel heeft:
22. 't Zy wijf, 'tzy kint; 'tzy vrees voor ſchand, voor ſchade,
Voor arremoed, voor all' hoe groote quaden.
Het vonnis ſtaet: Na nu de menſche ſaeyt,
Word of de dood of 't leven, na, gemaeyt.
23. Het vonnis ſtaet, de weg is klaer geweſen:
Mijn Leereling en kan hy geen-ſins weſen
Die alles niet op Aerden en verſaeckt.
Wat uyt-vlucht noch? de reden is te naeckt.
24. Wat is 't (helaes!) of ſchoon de menſch, by vlagen,
Door een geſocht en ongegrond behagen
Sich ſelven vleyd of trooſt geeft in de ſond,
En ſtopt met kracht Gods mede-tuyg den mond?
25. 't Kan wel een wijl bedriegen, maer niet helpen:
De wonde wel beſtolpen, maer niet ſtelpen.
In d'aſch word't vuyr gedeckt, maer niet gedooft.
En tegen danck word waarheyd noch gelooft.
26. Sijn eygen hert en kan geen menſch ontvluchten.
Oock mids in vreugd doet hem de knager ſuchten.
En ſchoon g'u ſelfs ſtaeg-uyt bedriegen kond't:
Wat is 't als 't komt op 's levens laetſte ſtond?
27. Dan opent eerſt het hert ſijn diepſte kaam'ren;
Dan ſpreeckt hy klaer, dien gy nu of doet ſtaem'ren,
Of t'eenemael de droeve ſpraeck verſtopt
En willens niet kond voelen dat hy klopt.
28. Het eeuwig quaad, 't oneyndelijck verderven,
'tVerſchricklijck vuer, 'tonweder-leeflijck ſterven,
Sal in't genaken van dien oogen-blick,
'tHert ſchricken doen met veer een ander ſchrick:
29. Met duyſent-werf grouſamer angſt doen ſchroomen
Dan nu noch wel in 't wanckel hert kan komen,
T'wijl 'tleven ſtaeg meer levens hope teelt,
En langer tijd van dag tot dag verbeeld.
30. Ach! ſware pijn! onmog'lijck uyt te ſpreken,
En by geen pijn op Aerd, na waerd geleken,
Wanneer de menſch ſijns weſens eynde ſiet,
En noch van God noch Werelt trooſt geniet!
31. Ramp-ſalig menſch, hou op van ſchemer-oogen,
Heb met u ſelfs, heb met u ſelfs me'edoogen.
Voor lange pijn kies korten arrebeyd.
Volg Godes Geeſt terwijl hy u noch leyd.
32. De eerſte uyr moet daer toe aen-genaem zijn.
Die 't nu niet is, kan morgen min bequaem zijn.
Geen menſch heeft borg van 't minſte ſtipjen tijd.
Verlaet het quaed terwijl gy 's machtig zijt.
33. Verlaet het quaed eer 't ſelfs u gaet verlaten.
Eſaus geween (hoe bitter) kan niet baten.
Qua'e raed verraed: verraed maeckt achte-loos:
Achte-looſheyd broeyt Zot en Bot tot Boos.
34. Des Moorders eynd (waer van het onrecht duyden
De Ziel vermoord van veel onwijſe luyden)
Bedrieg' u niet. Want wat beſcheyd hebt gy

Dat

Dat het juyſt ſoo met hem was als met dy ?
35. Dat hy (als gy) voor die ſijn laetſte ſtonde
Wel oyt tot boet bequaemheyt heeft gevonden?
Dat hy voor die ſijn laetſte trooſt-begeert',
Sich niet al lang te voren heeft bekeerd ?
36. Hier gaet gy los. En nochtans moeſt gy vaſt zijn
Indien 't met grond op u recht kon gepaſt zijn.
Al wat gy hebt,al waer gy oock kont ſien,
Wat is 't ? helaes ! Een ver-gehaelt Miſ-ſchien.
37. En ſchoon 't waer ſoo gelijck gy 't waent te weſen:
Waer hebt gy oyt in 't heylig woort geleſen?
Waer is beloft' uyt Godes mond gedaen,
Dat het juyſt ſoo met u,als hem ſal gaen ?
38. Waer Gods beloft ſoo klaer niet als de Son is,
Daer gaet de menſch onwijſſelijck op 't onwis :
Die 't onwis kieft,heeft in 't gevaer [ſchijnt] ſin ;
En die 'tgevaer bemint, vergater in.
39. Wat ſal ick meer ? 't Geen gy my nu ſiet ſpreken,
Voelt gy uw hert u dagelijcks toe-preken.
U hert,dat (door onluſt op 'trechte pad)
Van God miſ-ſchien,meer heeft dan 't gaern wel had.
40. Wat ſal ick meer ? nu kond gy, wilt g', ontſpringen.
De Reden neygt maer kan geen herten dwingen.
't Is waer,haer kracht is Goddelijck en ſterck:
De Menſch nochtans moet willig ſelfs aen 't werck.
41. Wat ſal ick meer ? Waerheyd heeft weynig woorden.
Noyt hoord' hy Menſch die oyt God ſelfs niet hoorden.
't Begin en 't ſlot, is, Heyligheyd er Deugd :
En met een woort : DOE WEL ; EN ZY VER-HEUGT.

SANG: Pluſtoft que je te die La cauſe &c.

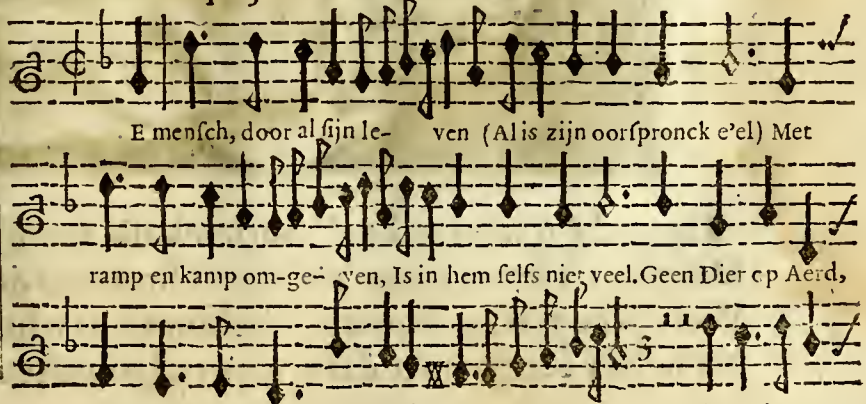

DEUG-

DEVGDELOOS-HEYTS ELLENT.

De nijd (ô wreede beul) ontſtack die ſoo u Borſt
Dat gy na 't leven en na 't bloedt u Broeders dorſt ?
Wel; hebdy 'tGodloos ſtuck bekomen na u luſten,
Nu hebdy een gemoet dat nimmer u laet ruſten.

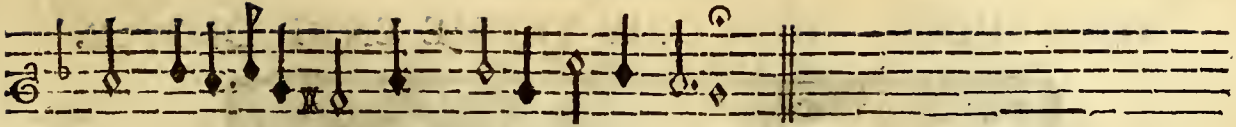

Deugd, In God vervreugd) Van 't quaedſte Quaed niet vry is.

2. Door 't meer Verſtaen en weten,
Waer hy van Deugd niet leeg,
Kon hy geluckig heeten:
Nu is 't hem in de weeg.
De domm' Natuur
Is 't niet ſoo ſuur
Van ramp te zijn beſtreden,
Als hem, dien 't quaed
Veel dieper gaet
Door over-leg van reden.

3. De Beeſten treft geen pijne
Dan, die, en alſ'er, is:
De menſch (door waen en ſchijnen
In 't herte ongewis)
Vreeſt menig-mael
d'Ellend en quael
Die of niet eens ſal komen;
Of ſoo' aen-ſtaet,
Soo word het quaed
Verdubbelt door ſijn ſchroomen.

4. Proeft hy, door luſt te bluſſchen,
Som-tijts een aerdſch vermaeck:
Steeds ſpeelt'er onheyl tuſſchen,
En ſchend der vreugden ſmaeck.
Daer d' een ellend
Som-wijlen end
Sal d' ander we'er beginnen.
't Quaed is vruchtbaer;
't Een broet het aer;
't Oud heeft het Nieu ſteeds binnen.

5. En ſchoon hy al geduurig
Met 't Avontuur ſoo ſtond
Dat hy op Aerd, noyt truurig,
Niet wederwarigs vond:
Wat raed met 't hert,
Waer uyt ſtaeg ſmert
En droefheyd op komt wellen;
Door weet die 't heeft
Dat hy niet leeft
Soo God hem 't perck komt ſtellen?

6. Helaes! wel ongenadig,
Wel wreed is hy geplaegt,
Die van ſijn hert geſtadig
Beklaegt, geknaegt, vertſaecht,
Van eer, gerieft,
Getrooſt, gelieft,
Bewaeyt met voor-ſpoeds winden,
In plaets van heul,
Een ſtrengen Beul
Iuyſt aen ſich ſelfs moet vinden.

7. En ſchoon het kon al weſen
(Gelijck het ſchier niet kan)

ONGELIICKE STANT DER VROME EN GODLOOSE.

Noch tijd'lijck goet, noch eer, noch 'tkleetje a la Mode
Den ſtand geluckigh maeckt, der Goddelooſe en ſnoode.
Maer by een groene Beemte, en Boom, en friſſe Beecke
Voed God de vrome, en doet haer mildelijcke queecke.

Dat hy heel ſonder vreeſen
Sijn Draed t'en enden ſpan:
In bitter roet
Verkeert al 'tſoet

Als hy nu ſiet voor oogen
Een hoop'loos Af,
Een wormig graf,
En 't Ziel-verraed der Logen.

Uyt-breydinge over Pſalm I. SANG:

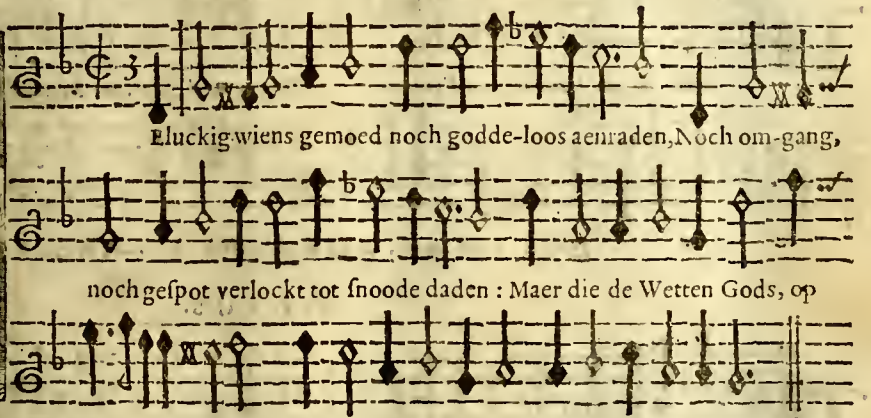

2. Gelijcker-wijs een Boom, waer neven komt gevloeyen
Een friſſche Water-beeck noyt op en hond van groeyen,
Maer, al-tijd blader-rijck, op ſijn bequame tijd
Den gragen acker-man met rijpe vrucht verblijd:
3. Soo ſal de Vrome zijn, maer niet de God-verſmaders,
Moet-willighlijck verblind, haer eyghen Ziels verraders,
Maer moeten zijn als 'tſtof, dat met een ſnelle vlucht,
Een draey-wind, heen en weer, verſpreyd door d'ydle lucht.
4. En als men voor de banck van recht gericht ſal komen,
Hoe angſtigh moet dan ſtaen de ſchare der onvromen!
Want God bemint de Deugd, en al wie Deugde heeft,
Ghelijck hy ſonde haet, en al wie ſondigh leeft.

CANTUS

Pavaen Lachrimæ à 4. *Duodecimi Toni.*

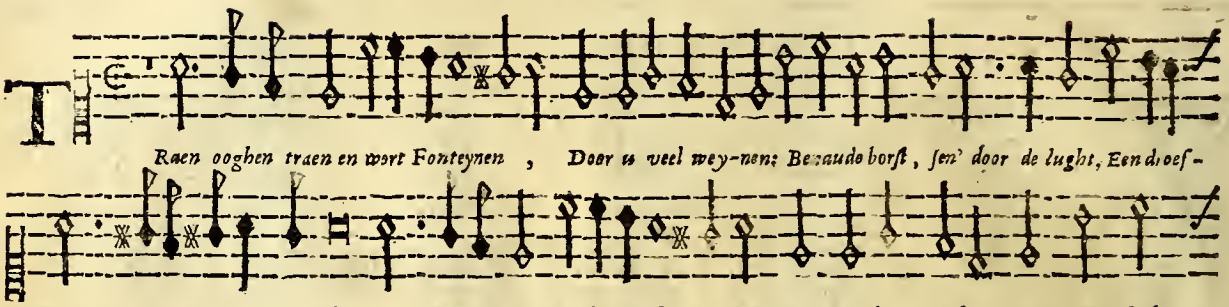

ALTUS.

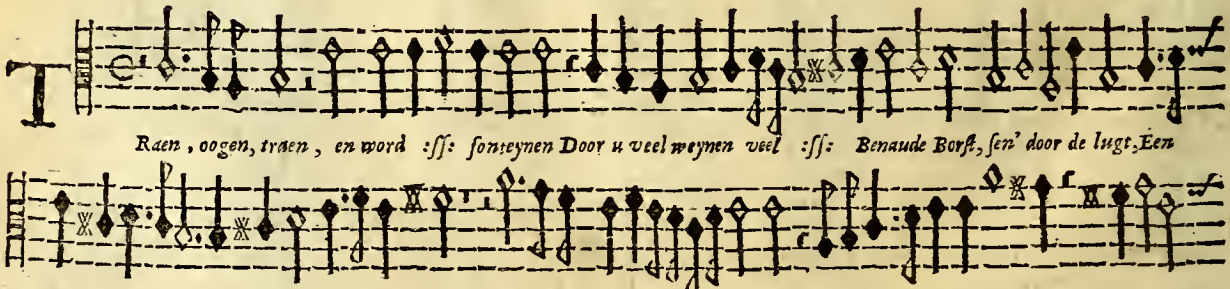

T E-

TENOR.

Pavaen Lachrimæ a 4. *Duodecimi Toni.*

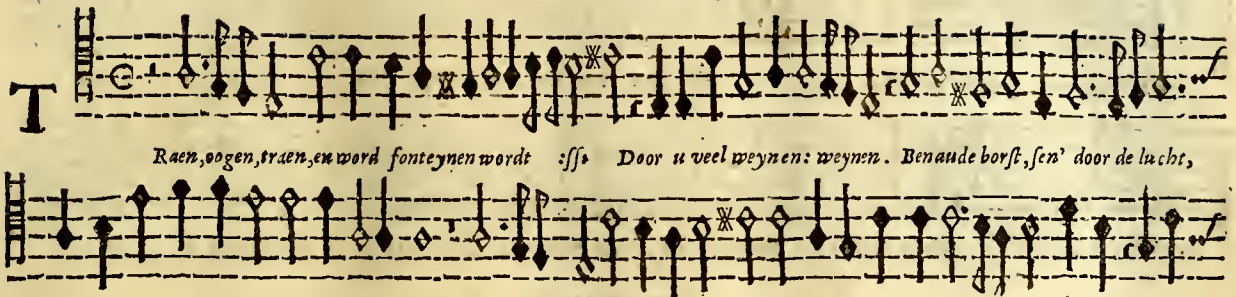

BASSUS.

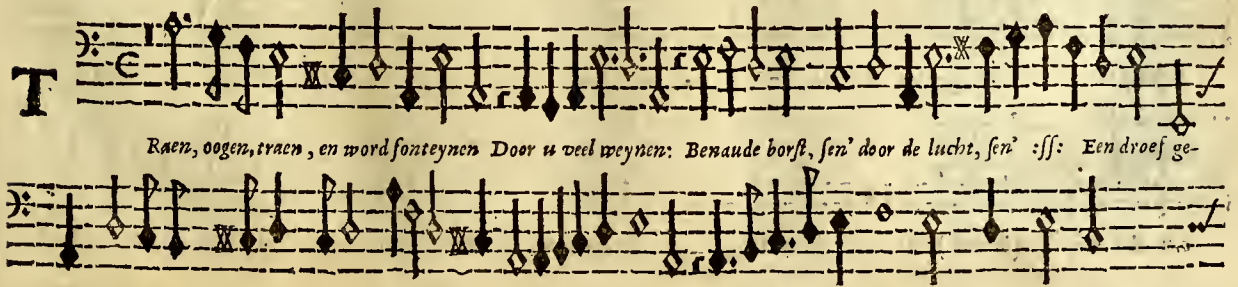

Cantus.

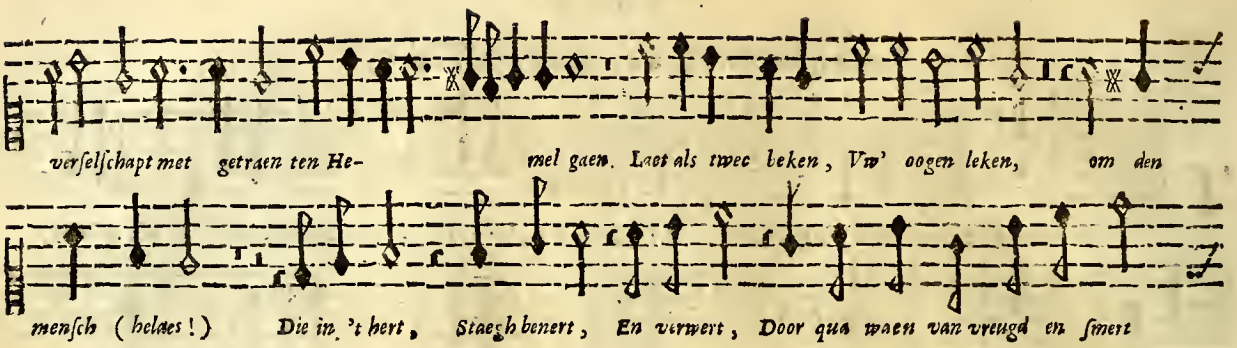

Altus.

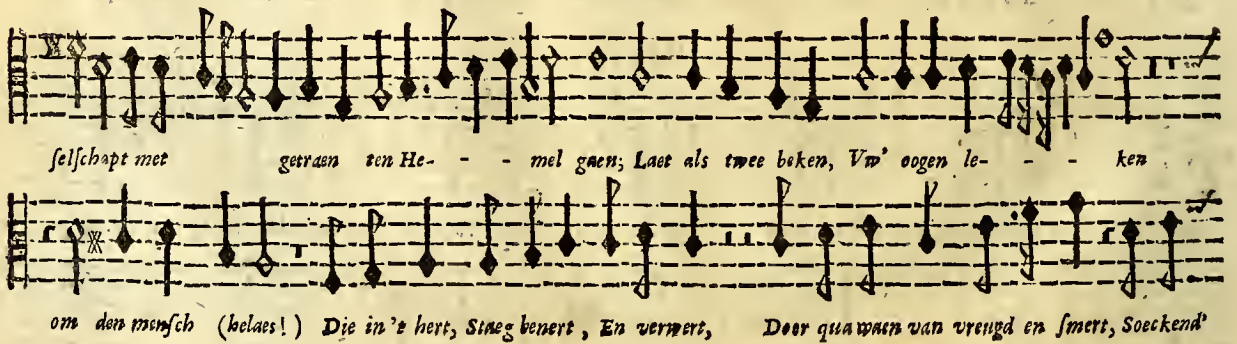

TENOR.

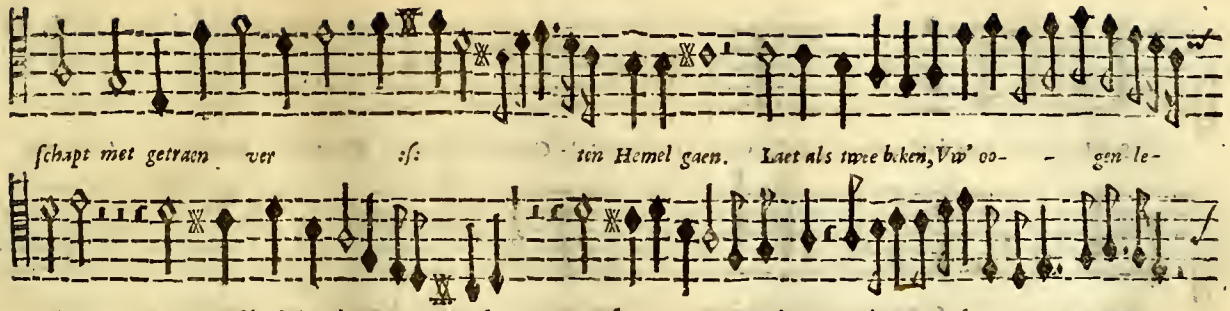

BASSUS.

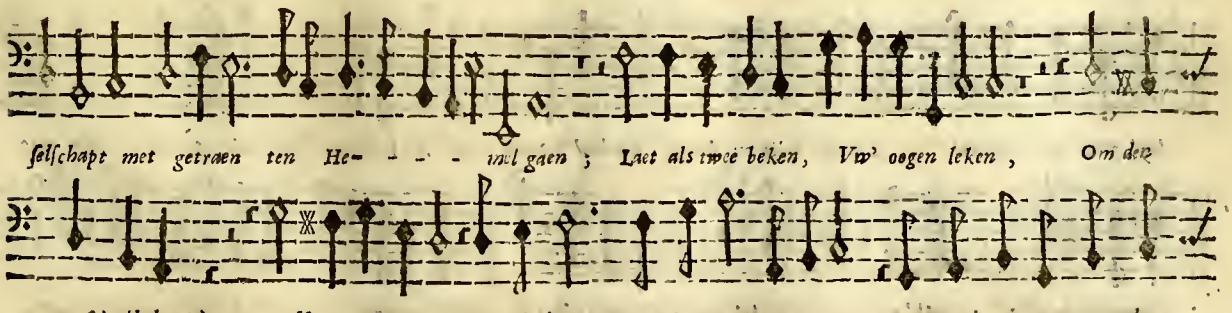

CAN-

CANTUS.

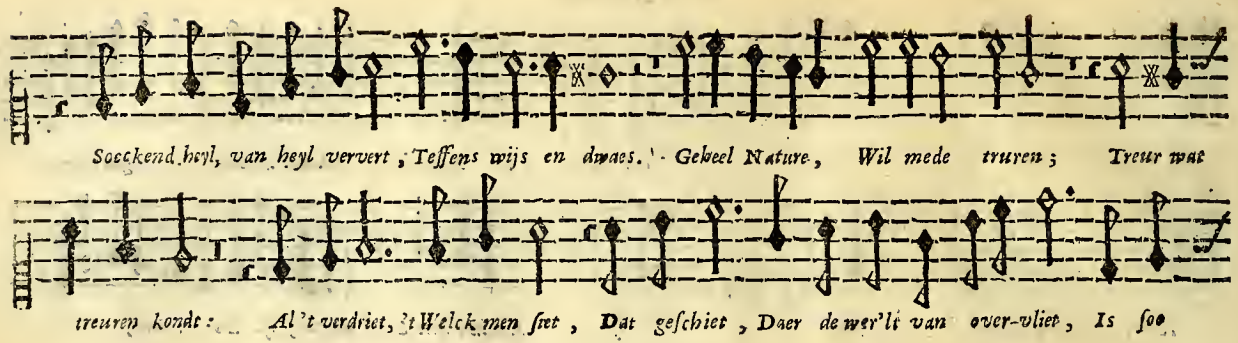

ALTUS.

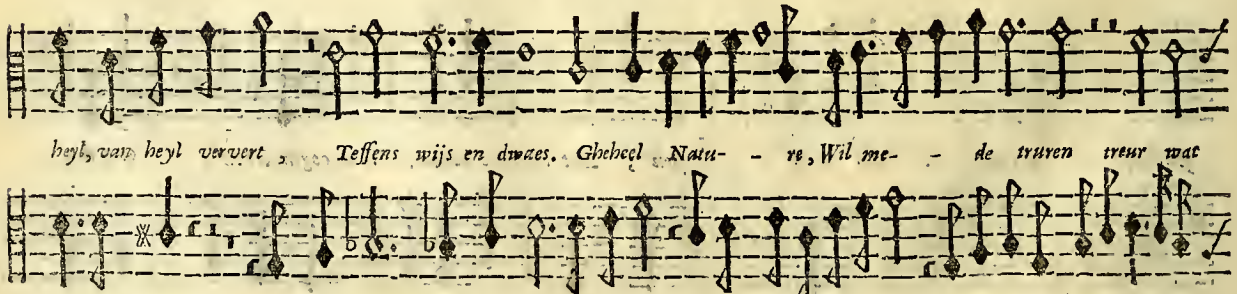

TENOR.

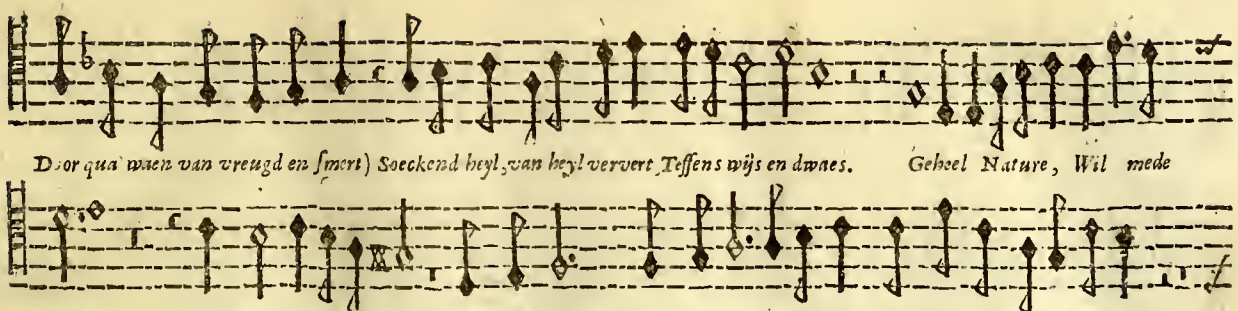

BASSUS.

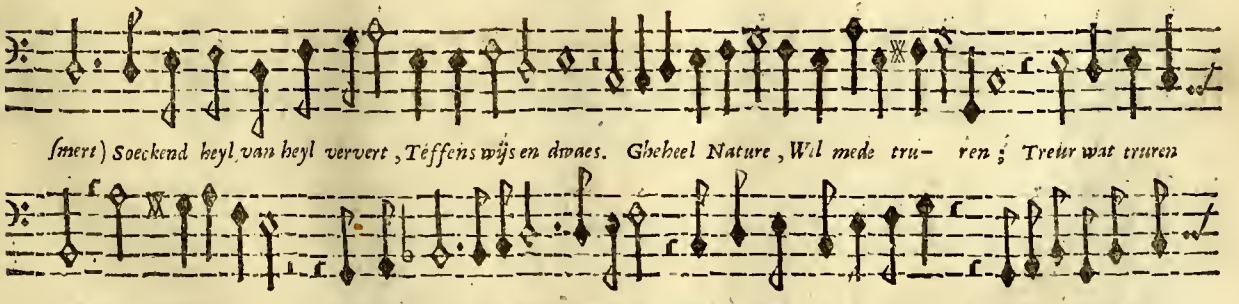

CANTUS.

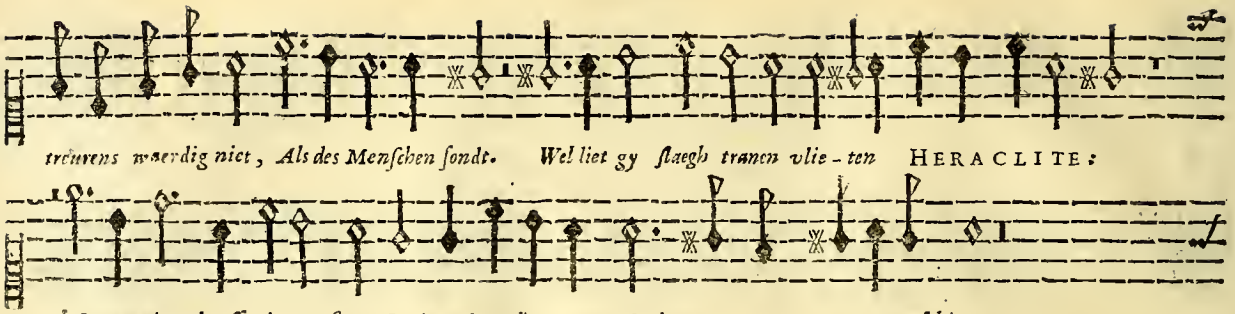

ALTUS.

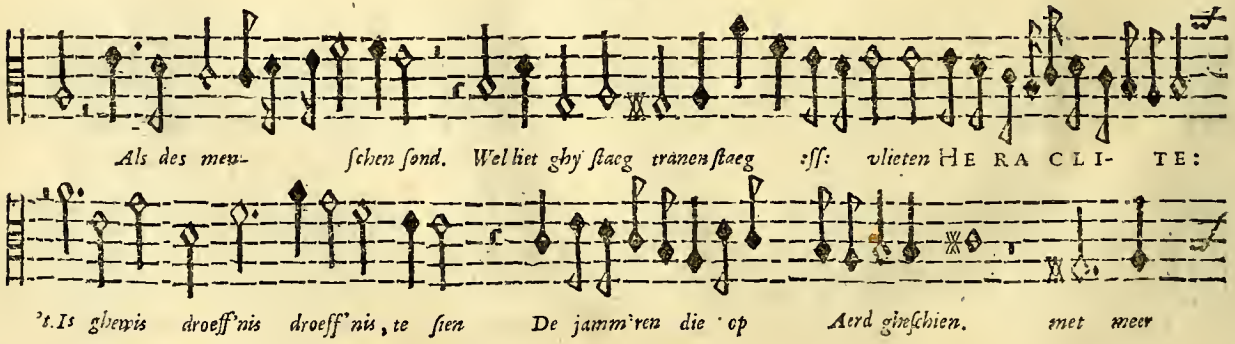

TE-

TENOR.

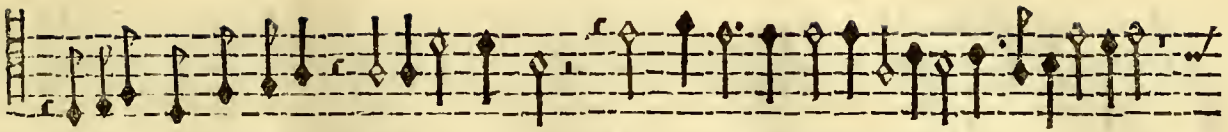

BASSUS.

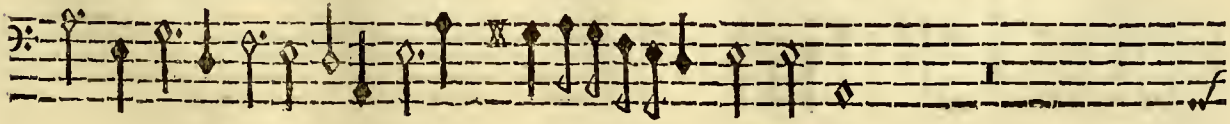

CANTUS.

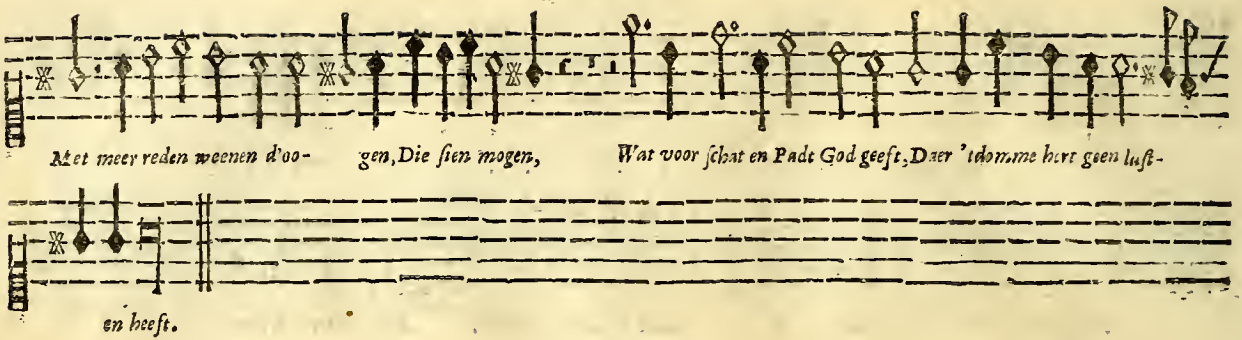

ALTUS.

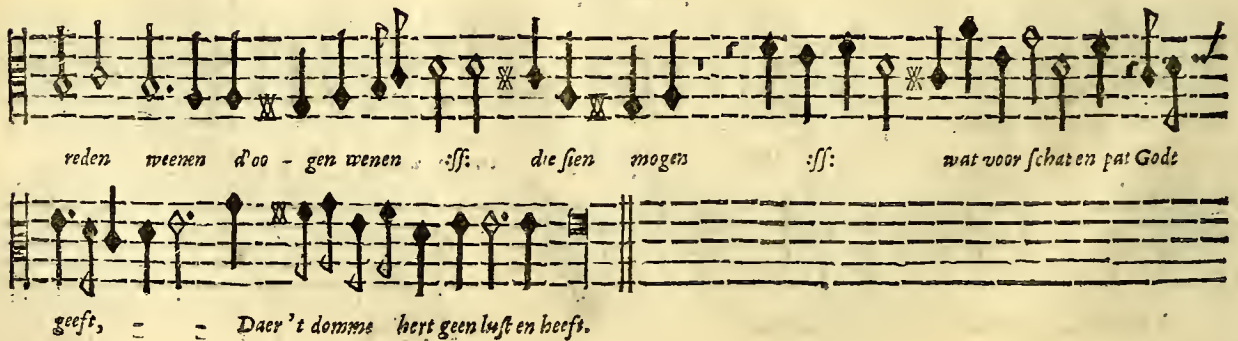

TENOR.

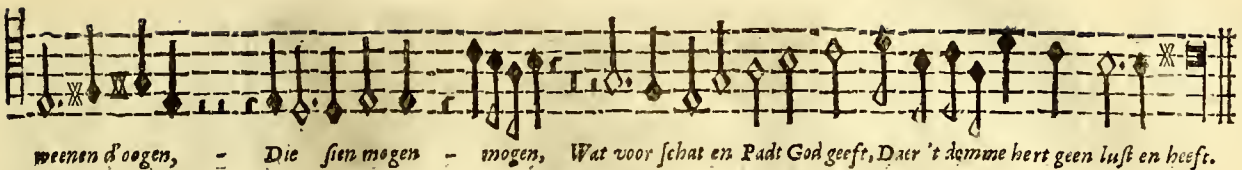

BASSUS.

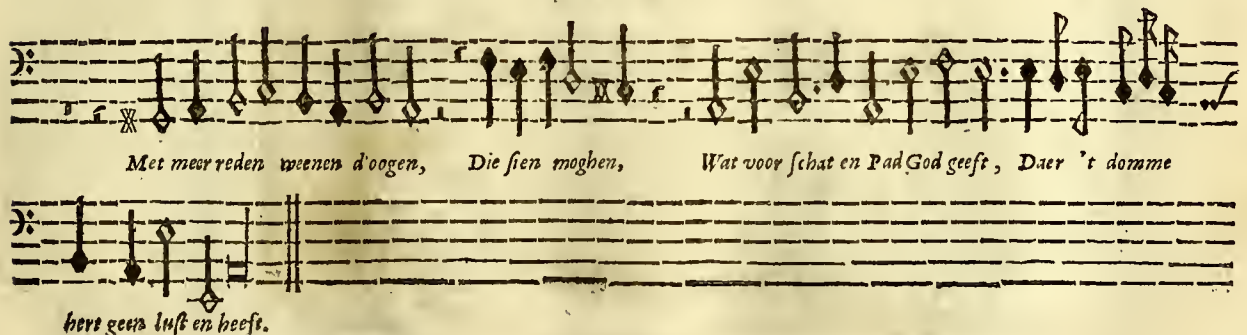

CHRISTELYCKE KLACHTE.

O ! wee, Jeruſalem, ſoo riep eer Godes Sone;
Met tranen ô ! merck doch, wat t'uwen vrede eyſt.
Hoe ſucht hy om ons heyl, hoe yv'rich gaet hy thoonen,
Zijn gonſt, als hy om ons, ſo lijd, ſo ſtrijd, ſo reyſt.

SANG:

Doulants Lacrymæ.

Raen, oogen, traen, en word sonteynen
Door u veel weynen:
Benaude borst, sen' door de lucht,
Een droef gesucht.
Ween mede, ween al gy op-rechte
Ween Godes knechten:
Laet suchten tot den Hemel gaen;
Vang klagten aen.
Laet als twee beken,
Uw' oogen leken,
Om den menschen (helaes!)
Die (in 'thert,
Staeg benert,
En verwert,
Door qua waen van vreugd en smert)
Soeckend heyl, van heyl ververt,
Teffens wijs en dwaes,
Geheel Nature,
Wil mede truren;
Treur wat truren kondt:
Al 't verdriet,
't Welck men siet,
Dat geschiet,
En de Wer'lt van over-vliet,
Is so treurens waerdig niet,
Als des menschen sond.
Wel liet gy staeg tranen vlieten
HE-RACLITE:
't Is gewis droeff'nis, te sien,
De jamm'ren die op Aerd geschien.
Met meer reden weenen d'oogen,
Die sien mogen,
Wat voor Schat en Pad God geeft,
Daer 't domme hert geen lust en heeft.
2. Rust, Ziele, rust noch niet van klachten
En treur-gedachten;
Mijn stemme, geeft niet anders uyt
Dan klaeg-geluyt.
Ach! ach! ach! wat menschen herte
Smelt niet door smerte
Wanneer 't soo grooten ydelheyt
Wel over-leyt?
Verdoolde menschen,
Sot is uw wenschen,
En u paden slim:
't Ware Goed,
't Welck (hier soet
Voor 't gemoed)
Hier na vreugdig leven doet,
Treet gy schier als met de voet
En jaegt na een schim.
Gods Lieff'lijck trecken,
Gods ernstig wecken

DER GODLOOSEN NIETIGHEYT.

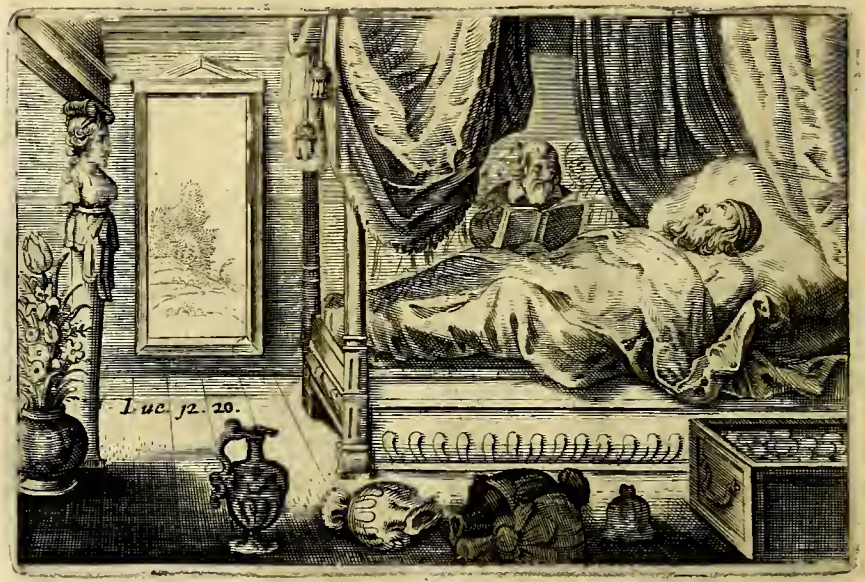

Stelt yemant zijne trooſt (vergetend' Godes byſtandt)
Op yet hoe Heerlijck 'tſchijnt, hy wert des hoogſten vyand.
End' of hy zich of and'ren ſchijnt ſo te behaghen,
Sijn nietheyd ſal hy ſelfs gevoelen, en beklagen.

Blijft u noch al by:
Maer wat baet 't?
Gy verſmaet
Heylſaem raet;
Gods beminde, die u quaed
Willen ſchutten toont gy haet:
Ach! wat raſerny!
Aerdſche menſch, in ſtof begraven,
Slaef der ſlaven,
Kom we'er-om: 'tis dom gedaen,
't Getoonde dwael-pad noch te gaen,
Maer die u van d'Heer der heeren
Geern-laet leeren,
Hoort al voort na 't Woord van God:
Geen wiſſer weg dan ſijn Gebod.

Uytbreydinghe over Pſalm CXXIX. en XLIX.

Over Pſalm 129.

SANG: Engelſche Fortuyn.

I.

SY hebben my (ſoo ſegge Iſrael)
Van jeuget op, door veelderley gequel;
Van jeuget op mijn ondergang geſocht?
Geſocht, maer noyt nochtans my overmocht.
2. Gelijck een boer dwers door den acker rijd
En dien al-om met ſijnen ploeg door-ſnijd,
Soo hebben ſy oock op mijn lijf gedaen
Door haer ſoo veel en ongenadig ſlaen.
3. Maer hy die ſiet op alles wat'er leeft,
En, na verdienſt, of loon of ſtraffe geeft,
Heeft haren ſtrick en vaſt-geknoopten band
Ontween geruckt met zijn vermogen hand.
4. Sy moeten noch al t'ſaem te gronde gaen,
En op de vlucht, die Zion tegen-ſtaen:
Sy moeten zijn gelijck 't bedrieg'lijck kruyt
Dat by geval op hooge daken ſpruyt:
5. Gelijck het kruyt dat dort eer 't is vol-groeyt;
Waer over hy ſijn armen niet vermoeyt
Die 't Koren maeyt, en die 't in ſchoven bind.
Sijn gragen ſchoot niet van verladen vind.
6. 't Welck, niet geacht, van geen paſſerend' menſch
Die 't waſſen ſiet, krijgt deſen goeden wonſch:
De ſegen Gods ſy over dy geſtort
Op dat gy lang en vol van vruchten wort.

Over Pſalm XLIX.

II. SANG:

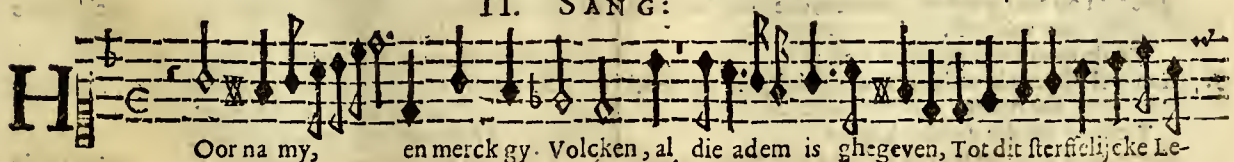

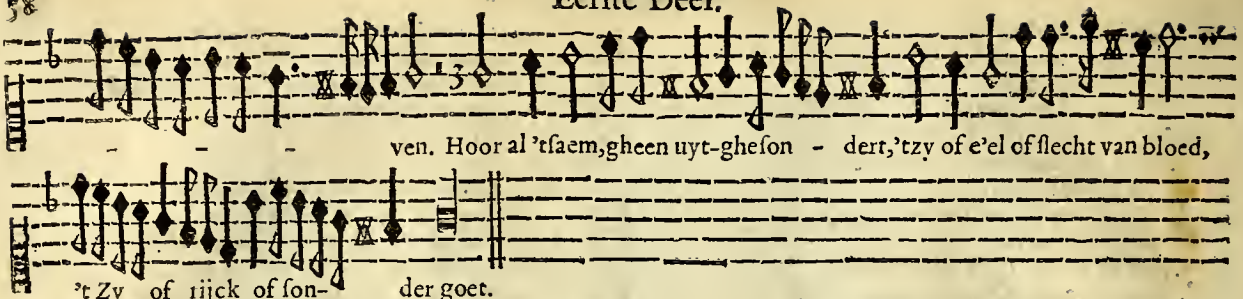

2. Uyt mijn hert springt een fonteyne die de lippen op doet breken
En den mond van wijsheyd spreken.
Goede dingen sal ick singen; en een ongemeen geluyt
Sal men hooren van mijn Luyt.
3. Waer-om sal ick, bang voor kommer, hert en sinnen sich doen rassen
Om veel goeds by een te tassen?
En my werpend' in de sonde van mijn boose we'erparthy,
Wachten sulcken eynd als hy?
4. Siet het leven, doen, en wesen van de machtig' en geld-rijcke,
Die so trots daer henen strijcken;
Die sich op haer göed vertrouwen; daer het hert sich op vergroft,
En de mond van zwets en post:
5. Kan wel d'eene broeder d'ander, als hy nu de dood siet naken,
Trecken uyt des doodes kaken?
Daer en is in al de Werelt, als de dood haer werck komt doen,
Voor sijn leven geen rantsoen.
6. Want hy selfs, met al sijn schatten, al sijn goud- en silver-hoopen
Kan hem selfs geen leven koopen.
'tMach wat slepen, 't mach wat dralen: even-wel, hy moeter aen.
Niemand kan den dood ontgaen.
7. Siet de wijse; siet de dwase; siet de menschen met malkander:
d'Een die sterft soo wel als d'ander.
Hebben sy wat goeds of erven: sy beerven maer een graf,
En een ander leeft'er af.
8. S'hebben haer verheven huysen, haer vermaeckelijcke hoeven,
En veel meer dan zy behoeven,
Somtijdts denckt'er 'thert met vreughde, somtijdts we'er met droefheyd a'n,
En nochtans men moet'er van.
9. S'hebben afkomst en geslachten, eer en gunste by de men-

menſchen,
En ſchier al wat ſe wenſchen.
Mocht men 't eeuwelijck behouden, (denckt haer hert) ô! dat waer fijn!
Maer 'tmoet al verlaten zijn.
10. Als de Lente van haer luſten (die al ſteeds na 't eynd geſpoeyt heeft)
Over is, en uyt-gebloeyt heeft,
Sterven ſy daer heen als beeſten, daer geen leven meer voor is;
Eeuwig wech in duyſternis.
11. Dat is immer groote dwaeſheyd 't waerde leven ſo te enden
En ſijns Zielen heyl te ſchenden.
Even-wel, die na haer komen, prijſen 't; en, als wel gedaen,
Sullen d'eygen gangen gaen.
12. Daer-om erven ſ' oock het ſelve dat haer dwaſe Ouders erven:
Sulcken leven, ſulcken ſterven.
In het graf verderft-ſe, knaegt-ſe, ſchendſ' een dood die over-wint:
Als een wolf een ſchaap verſlint.
13. Sy doch, die alſulcke dingen noyt en pleegden, noyt en preſen,
Daer en ſal 't ſoo niet me'e weſen.
Eeuwig rotten en verderven blijft den Godde-looſen by;
Maer haer, vreugd en heerſchappy:
14. Heerſchappy en vreugd: wiens ſoetheyd in 't genieten over-ſoet is,
Ia ſoo luſtig voor 't gemoed is
Als den neuſ', het lieflijck geurtjen dat vroeg in den dage-raet
Uyt het dauwig kruytjen gaet.
15. Wat mach 't een God-looſe baten, niet te zijn en veel te ſchijnen?
Sijnen ſchijn moet doch verdwijnen.
Schoon 't en kracht ſal hem begeven: hy moet varen daer 't al vaert:
Van het prachtig huys, in d' Aerd.
16. Maer de Heer (dat 's mijn betrouwen) ſal het eynde der onvromen
Over my niet laten komen;
Maer ſal mijnen geeſt bewaren, dat ick, van 'tverderven vry,
Mijne dood geen dood en zy.
17. Siet gy eenigh menſch berijcken en in eere hooch opvoeren.
Laet u Ziel dat niet ontroeren.
Siet gy ſijnen ſtamme bloeyen en dat hy verheven wert:
Gadert u geen nijd in 't hert.
18. d'Uyr van ſterven is ghekomen: Wat ſal hy met 't goed bedrijven?
Hy moet wech, en 't goed ſal blijven.
Van ſijn ſchatten, van ſijn erven, volght hem niets, noch kleyn noch groot,
En met hem is 't alles dood.
19. 'tIs wel ſoo, ter-wijl hy leven, en, door weeldig ſich te toeven,
's Levens luſten noch mach proeven,

Sal hy daer op ſich vertrooſten; en te ſtaen na lijfs vermaeck,
Roemen als een fraeye ſaeck.
20. Maer wat helpt het, als hy, dwaſe, 't pad des doods ſal moeten treden,
Even als ſijn Vaders deden?
Als hy, t'ſamen met dit leven, in ſijn oog ſo goet en ſoet,
Eeuwig 't licht ontbeeren moet?
21. Kort: heeft yemand goet of erve, maer gheen wijſheyt in ſijn ſaken
Om na beter goed te haken:
So verſcheyd hy uyt dit leven even als het vee verſcheyd:
Sonder Deugd en Saligheyd.

SANG:

Eccleſ. 1. v. 2. 3. 1 Cor. 7 v. 31. 1. Joh. 2. v. 17.

Wt Erelt, met uw' ſchijn, En vermomde dingen Ach! hoe ſeker zijn Uw' veranderingen! Waer vind men in dy yet, Dat lang kan duren? Op vreugd, volgt ſteeds verdriet; Na lachen, truren: De hoop' heeft ſtaeg haer vreeſen; 't Genieten, zijn benaut verlangen: Al wat in u mach weſen, Is met ſijn Ydelheyd om-vangen.

2. 't Bloempjen, dat nu ſtaet
Tot vermaeck van elcken,
Eer een uyr om-gaet
Sal 't miſ-ſchien verwelcken:
't Gediert dat d'oor vermaeckt
En ſinget in blyheyd,

Weet

's WERELTS YDELHEYT.

Heer Haman was in Top, niets ſtond hem ſchier te vreſen.
Hoe haeſt'lijck quam het op, 't ſpul dreygde hem uyt te weſen.
't Gebeurde niet alleen, dat hy vernieticht wert,
Maer ſmaed, en galg, en ſtrop, brack hem 't verydelt hert.

Weet niet hoe haest hem naeckt
Verlies van Vryheyt:
Niets, dat een vaste uyr heeft.
Licht meynt de mensch, door voorspoed droncken,
Dat hy 't geluck in huer heeft:
Maer 't dooft snel uyt, dat snel kan voncken.

3. Laes! wat snelder keer
Nemen Aerdsche staten!
Hoe vlack sijnse ne'er
Die noch korts hooch saten!
Die, eertijds in gebied
Van Steed' en Landen
Nu zijn gedaelt tot Niet,
Met smaet en schanden;
Die, (som) door trouwe ganghen
In haren last en moey'lijck slaven,
Nu moeten Wet ontfangen
Van die sy selfs eerst Wetten gaven.

4. Ach! hoe doolt het hert
Dat sich hier laet binden,
En in enckel smert
Vaste vreugd wil vinden:
Dat rust in onrust raept;
En wil door droomen,
Waer aen het sich vergaept,
Tot Ziel-heyl komen.
Maer (och!) wie kan besinnen
Hoe dwaes die mensch sy van gedachten
Die, om een Niet te winnen,
't Een datt'et al is, niet wil achten?

5. Of ick schoon nu swerf,
Eensaem en verlaten,
Sonder land of erf,
Steeds op vreemde straten
Al wat vergaet en vliet
Is niet van 't Mijne.
Hy mist ter Werelt niet
Die blijft by 't Sijne.
O! die in 't end kan raken
In 't eeuwig vreugden-huys sijns Heeren,
Al 's Werels waen-vermaken
Wil sulcken dienaer geern ontbeeren.

6. God die mijn Gesicht
Door de held're stralen
Van uw Hemelsch licht
Hebt gevrijd van dwalen,
En 's Werelts valsch bedroch
Klaer doen aenschouwen:
Laet my die oogen doch
Al-tijdt behouwen:
Op dat, als ick dit leven
Onsondig leef in al mijn handel,
Het land my werd gegeven
Daer ick nu met mijn geest vast wandel.

TYDELYCK LOON VAN QVAET EN GOET DOEN.

Al leed Jaïri Soon, Hoop ſeyd' hem 'tſal verand'ren,
d'Hoovaerdige Haaman, wert noch eenmael plagens moe.
'tSal God verdrieten, of, wie weet hoe gy elck-kand'ren,
Ontmoeten ſult. 'tgebeurd', maer weynigh dacht hy, Hoe.

SANG:

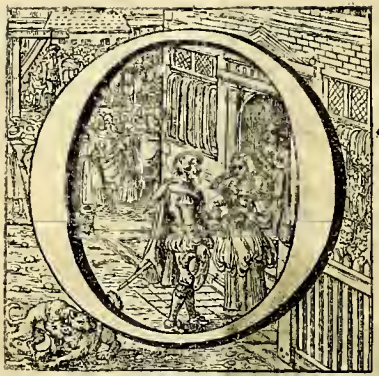

Ruſtelooſen ſlaep, Daer de ar- me menſch in leydt Die, 's Werelts
vriend en knaep, Sich der ſond' en y- delheyt, Over heeft gegeven en tot
heyl en le- ven, Door ramp en doot wil gaen, In wat dieper kercker,
Houd des booſheyts wercker, Sijn ey- gen Ziel gevaen! Een goet gemoet (waer hy 't maer wijs)
Verſtreckt op Aerd een Pa- radijs: En dat verſuymt hy bottelijck; Gods wijſheyd wraeckt hy ſottelijck.

Een.

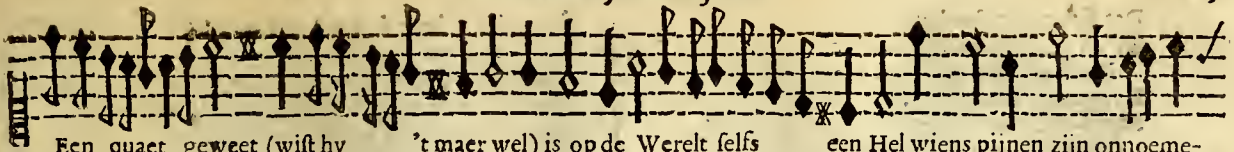
Een quaet geweet (wist hy 't maer wel) is op de Werelt selfs een Hel wiens pijnen zijn onnoeme-

lijck: En dat behoud hy dom- melijck.

2. Den brand en scherp gebijt,
Dien sulck mensch, t'eenigen tij',
Inwendig voelt en lijd
En na wensch niet kan voor-by,
Soeckt hy wel te smooren,
En niet meer te hooren
Die stomme herten-spraack;
Soeckt hy wel te sussen,
En den brand te blussen
Door sondelijck vermaeck
Maer [och!] 'tis al vergeefs bedocht;
'tIs by sijn vyand hulp gesocht;
Pijn-stelling, in d'oorsaeck van pijn;
Genefing in dood'lijck venijn.
Zout-water kan geen dorst verslaen.
Vuyr by vuyr, doet geen vuyr vergaen.
't Gebruyck van sondelijcke lust
Deur-troost geen hert in sond ontrust.

Joh. 15. v. 10.

3. Vergeefs is 't dat hy jaegt
Na al wat vreugd is of schijnt,
Die den Beul met sich draegt
Die hem onophoud'lijck pijnt.
Hy soeckt met-gesellen
In sijn pijnlijck quellen,
En gaet van ste'e tot ste'e:
Maer 't zy wat hy handelt,
Waer hy komt of wandelt,
Hy brengt hem selven me'e.
En noch is 't yet so lang sulck man
De stoff' sijns schijn-heyls hebben kan:
Maer als hem die nu eens ontgaet,
(Gelijck geen ding hier vast en staet)
So quijnt in dubb'le pijn de Ziel
Die sich door waen-troost onder-hiel'.
d'Onsaligst' is hy died'er leeft,
Die troost op God noch Werelt heeft.

4. Hoe edel is 't gemoedt
Dat, in Gode vast gevest,
In alles wat het doet,
Streeft en arbeyd na het Best:

Sap. 34. v. 15.

Dat sich tegen sonden
En 's vleeschs schalcke vonden
Heeft, als met stael, om-vat.
Deugdelijck en heylig,
Segen-rijck en veylig,
Is soo eens menschen pad,
Sijn Ziel, woon-plaets van alle Deugd,
Vind niet in haer dan rust en vreugd;
Komt hem van Buyten quelling aen,
Van Binnen kan hy troost ontfaen.
Hoe hy hier streeft, hoe hy hier strijd;
Waer hy hier leeft, wat hy hier lijd;
Hy vind in allerley geval,
God, en hem selven, over-al.

SANG: Galliarde Essex.

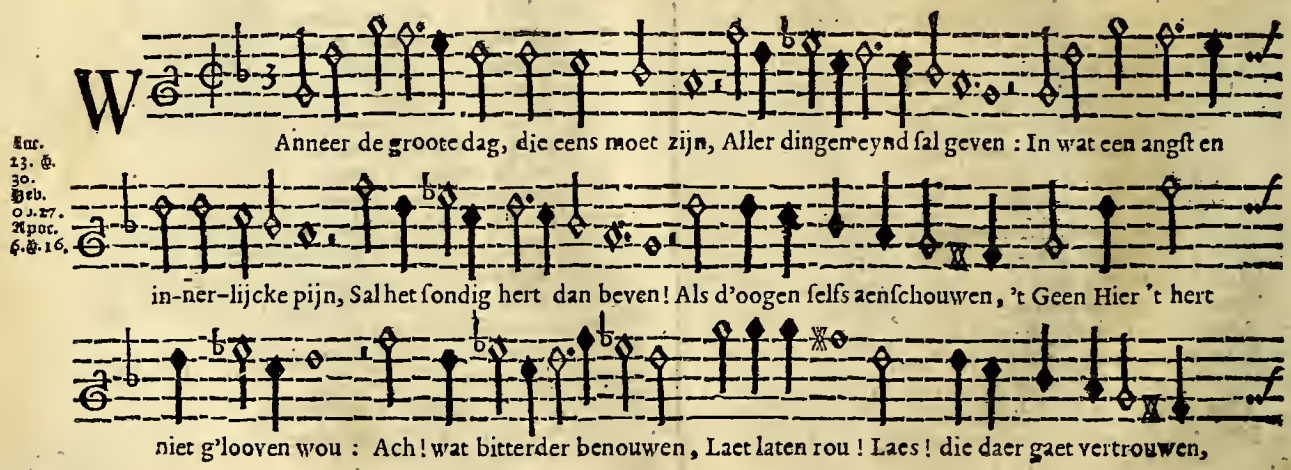
Anc. 23. ℣. 30. Heb. 0 J. 27. Apoc. 6. ℣. 16.
WAnneer de groote dag, die eens moet zijn, Aller dingen eynd sal geven : In wat een angst en
in-ner-lijcke pijn, Sal het sondig hert dan beven! Als d'oogen selfs aenschouwen, 't Geen Hier 't hert
niet g'looven wou : Ach! wat bitterder benouwen, Laet laten rou! Laes! die daer gaet vertrouwen,

'tGeen

VAN 't LAETSTE OORDEEL.

Die ſchrickelijcke dach, des Werelts uyterſte ende,
Sal ons die groote God, al t'ſamen eens toe ſende.
't Vertoeven niet belet, elck Chriſten ſulcx belijt,
De komſt, is wel gewis, maer ongewis de tijt.

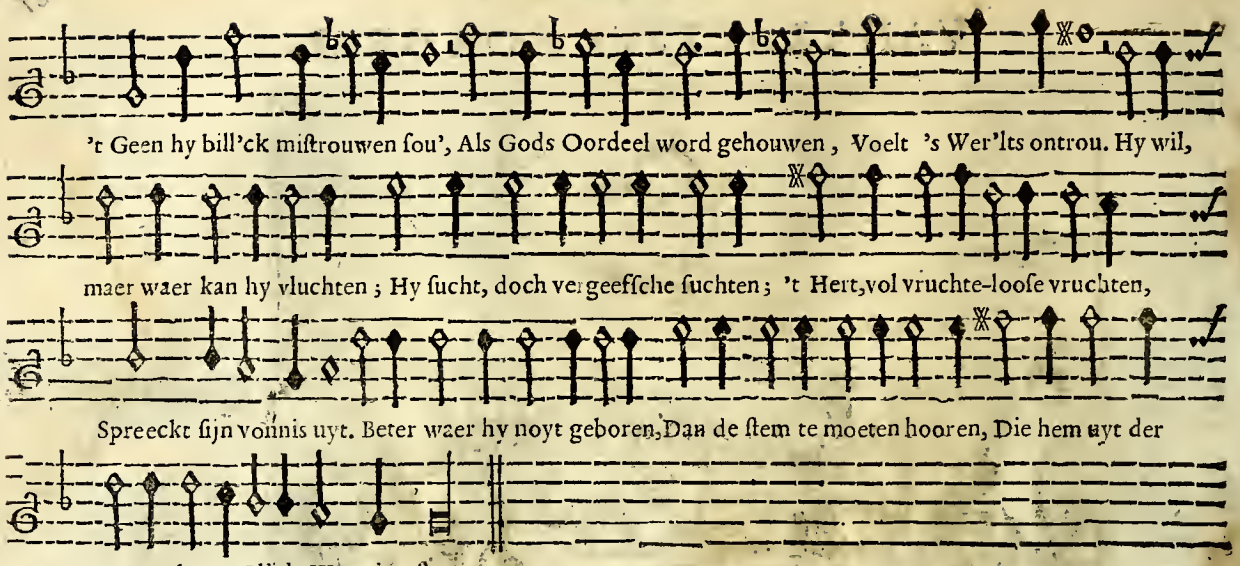

't Geen hy bill'ck miſtrouwen ſou', Als Gods Oordeel word gehouwen, Voelt 's Wer'lts ontrou. Hy wil,
maer waer kan hy vluchten; Hy ſucht, doch vergeeffſche ſuchten; 't Hert, vol vruchte-looſe vruchten,
Spreeckt ſijn vonnis uyt. Beter waer hy noyt geboren, Dan de ſtem te moeten hooren, Die hem uyt der
uyt-verkoren Blijde Wooning ſluyt.

2 Part. 3. 2. 9. 2. De dag toeft wel, en alles blijft ſoo 't was
Dies gy meynt g'hebt niet te ſchroomen:
Maer 't geen ten onpas komt, komt noch te ras;
Traeg'lijck komen, is oock komen.
God laet den Dag verlagen,
Niet om dat g'oock traeg zijn ſult:
Maer ſijns goedheyts wel-behagen
Word ſoo vervult.
Den Sondaer wil hy dragen
In lanckmoedelijck gedult,
Of miſ-ſchien de ſtraf' en plage
Sturf met de ſchuld.
En of ſchoon veel duyſend' Iaren
Tot des Heeren dag noch waren,
Sal u doch de Dood niet ſparen,
Die elck uyt zijn mag.
In de Dood ('t zy hoe geleden)
Is geen Tijd, dat wijſt de Reden;

Over

Over duysend Iaer, is, Heden:
Sterf-dag, Oordeel-dag.
3. Mensch, die, (hoe seer dit leven u behaegt)
Steeds den dood hebt op de hielen,
Had gy, voor Twee, die gy in 't Lichaem draegt,
Duysend oogen in uw Ziele:
Oog', om te konnen mercken
Wat het is dat u ontbreeckt,
En hoe gy door dwase wercken
In ellend steeckt:
Soo mocht de geest sich stercken
Dat (g'hoe seer 't vleesch tegen-spreeckt)
Door u selfs tot Deugd te percken,
Gods toorn ontweeckt.
Laes! wat raed alsm' is aen 't hollen?
't Rolt licht voor' geen is aen 't rollen:
Valsche troost, die 't hert komt vollen,
Werckt groot Ziel-verraed.
'tBoek sijns herten wel door-lesen,
Kon des Ziels ontoov'ring wesen:
Maer door medicijn te vreesen,
Blijft sieckt' even quaed.

SANG: Psalm XXXII.

I.

Met. Ce 13. 456.

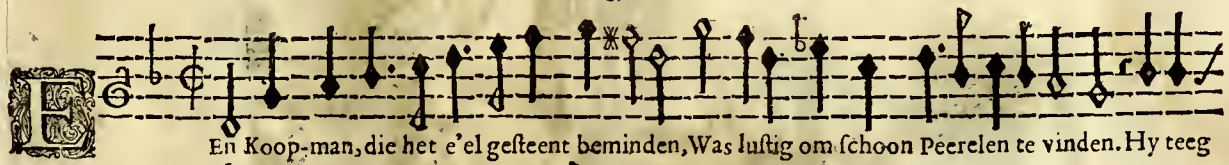

En Koop-man, die het e'el gesteent beminden, Was lustig om schoon Peerelen te vinden. Hy teeg

van huys en toog van land tot land, Op hoop' of hy sijn gading yewers vand.

2. Hy vand een Peerl', die, schoon en uyt-genomen,
Sijn hert alsoo met lust heeft in-genomen
Dat hy al 't sijn terstond te gelde brocht
En voor het geld des schoone Peerle kocht.

3. Dit steld' eer-tijds Gods hooch-beminde Soone
d'Heer IESUS voor, om schadu-lijck te toonen
Hoe 't waarlijck zy gelegen met dat ding
Daer hy den mensch van leerd' en in voor-ging,

DE WIISE KOOP-MAN.

Of van de ware verſakinghe ſijns ſelfs.

Die weerde Peerl Gods Woort, wort gantſch gering geachtet.
Des Satans kramery, blinckt vele ſchoon in't oog.
De wijſe Koop-man, ô! wat anders hy betrachtet,
Hy mintſe, en kooptſe, en thoont, dat al de reſt niet doog.

Phil. cap. 3. v. 7. 8.

4. De schoone Peer'l is 't pad na 't eeuwig Leven,
(Des Heeren Kennis, in sijn Woord beschreven)
'tWelck menig Mensch noch vind, noch van en weet;
En die 't al vind, licht niet op-recht betreed.
5. Gods Soon beluft om 't ware heyl te schincken;
Doet voort in 't Woord, en laet schoon Peerlen blincken:
Thoont 's Levens Weg, en komt een Goed aenbien
Dat vast bestaet, doch Hier niet word gesien.
6. De duyvel (ons gesworen we'er-paithye)
Doet voort, en pronckt met valsche kleynodye:
Valsch is sy wel, en Ziel-heyl ver daer van,
Doch sulcks, die 't oog op Aerd aen-schouwen kan.
7. Elck Mensch van 't quaed, uyt eygen aert, af-keerig,
En na 't geniet van heyl en rust begeerig.
Soeckt na 's Heyls weg; Dien gaet hy In, of Mis,
Na 't hert of veel of min Deugd-lievig is.

SANG:

Als op 't voor-gaende.

II.

Joan. 8. v. 19.

DE mensch in 't quaed, door qua' gewoont verdorven,
Daer Deugd-lust heel in 't hert is uyt-gestorven,
Staer-oogt soo stip op 's duyvels kramery
Dat hy mol-blint, Gods wegen stapt voor-by.
2. Soo hem som-tijts Gods glans in d'oogen schimmert:
Stracx wort in 't hert daer tegen aen getimmert:
Hy schout het Licht, en mijd het pijnlijck Woord
Dat hem sijn rust en sond-vermaeck verstoort.
3. 'tIs waar, hy gaet te mets of veel ter Kercken:
Pleegt uyterlijck Gods-dienstelijcke wercken:
Heeft oock som-tijds van God en Hemel spraack:
Maer 't Hert had noyt daer van den minsten smaack.
4. 't Leyt fabels-wijs' in sijnen mond en herssen;
(So 't anders waer de waarheyt moest hem perssen)
Daer van te reden-kav'len dunckt hem fraey,
En klapt'er van gelijck een Papegaey.

Matt. 23. b. 23. 24. 25.

SANG:

Als op de voorgaende.

Oock:

Benaude mensch, die by 't veelvuldig lijden.
Pag. 38.

III.

DE mensch, die, niet in 't quade gants versopen,
Voor waarheyts licht in 't hert wel houd een open;
Doch, wanckelijck, noch tusschen beyden zeylt,
En 't hert aen Deugd en Ondeugd heeft gedeylt.
2. Die Redens raedt som-wijlen wil betrachten,
En weder-om by tijden niet sal achten:
In 't kleyne niet vol-trou, maer slof en laf,
Kiest som-tijds 't Pad, maer treed'er meest we'er af.
3. Ten deel in 't licht, ten deel oock noch in 't duyster,
Straelt hem in 't oog den aen-genamen luyster
Van 's Heeren Peerl' en Goddelijck Kleynood:
Welcks Deugd en kracht hy aen-siet voor seer groot.
4. Hy siet en merckt dat hier door is te raken
Tot vast geniet van eeuwelijck vermaken:

Matt. 19. b. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.

Noch-

Nochtans, wat maeckt den koop-lust in hem slap ?
'tGesicht (helaes!) van 's duyvels koomenschap.
5. Satan (doch dien hy niet voor sulckes siet aen)
Heeft hy met sijn bedrieglijck' waer voort sien staen.
Waer by de Ziel onkundiglijck geraeckt ;
Of meer of min sich slaef van heeft gemaeckt.
6. Soo by den lust 't genieten is gekomen,
En 't hert daer door van liefd' heel in-genomen :
Of dan 't verstand al schoon wat anders siet,
Liefd', oud en sterck, doet nieu en slap te niet.
7. Eer 't God'lijck Licht ter deeg al-om kan stralen
En sijne kracht tot in den grond doen dalen,
Hangt 's duyvels list voor 'twelig hert een slot
Na 't schoon kleynoot en bied hy na een bot.
Marc. 6. v. 20. 21. 22. 8. Is hy in lust soo diep noch niet verloopen :
Een stercker treck heeft hy dan wel om koopen,
En komt, en komt wel na, maer komt niet heel.
De Peërl' is schoon : maer Al is al te veel.
9. 'tKan anders gaen : (na dat dan in den Geest is
En wil, en moed) hier hebt gy 't soo als 't meest is.
Wat raedt nochtans hier tusschen met 't Gemoed ?
Waer haelt hy rust die 't herte niet vol-doet ?
10. Raed? neen. Raed? ja. Raed voor den onberaden.
Met losse schijn, met wind sich te versaden :
Met ijd'le troost en uyt-vlucht 't hert te voen,
En soo 't Geweet een stil gewelt te doen.
11. Menigerley, (hoe-wel 't al t'samen sot is)
Na dat de mensch of scherp van breyn of bot is,
Vält dit bedroch. En als d'uytvlucht ontvlucht.
Soo boet men 'tmeest met een beklag of sucht.
12. Die naest op 't pad, niet heel op 't pad wil wesen.
Is alderswaerst van dooling te genesen.
Daer heel moet zijn, schaed half. Min heeft min schijn,
Selfs voor die 't heeft; Veel, meynt licht Heel te zijn.

SANG:

IV.

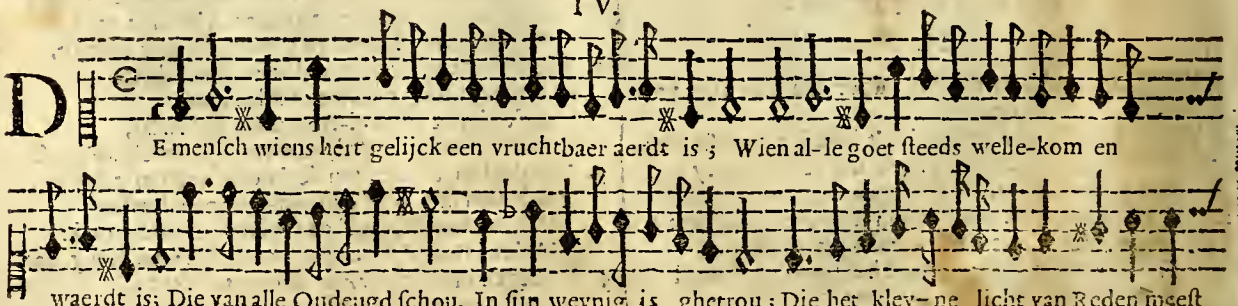

Phil. 3. v. 7 8. 9. 10 11. 12. 13 14. 15

(door

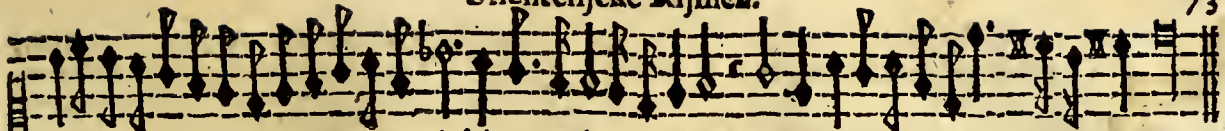

(door leer) in 't hert van al-

2. Dien 't niet aen Wil, maer slechs aen Kennis schort:
En komt hy yet, onwetend' komt te kort:
Die om-soeckt en port al voort,
En al-tijd na beter hoort:
Die sijn hert met geene dinghen die de oogen Hier aen-schouwen
Wel en heel vernoegt kan houwen:

3. Soo haest Gods Licht door 't Woord in 't herte straelt,
En hy nu voelt waer in hy heeft gedwaelt;
En hem nu d'Onsterflijckheyt
Klaer in 's herten ooge leyt:
Niets en kan hem weder-houden; niet en kan sijn voet beletten
't Pad te gaen van Christi Wetten.

4. Al waer God spreeckt, daer hoort en is hy stil;
Al waer God eyscht, geeft hy al wat God wil;
Niets en laet hy ongedaen;
Noyt versuymt noch blijft hy staen;
In geen ding en blijft hy achter; nergens thoont hy sich een roover:
Alles, alles geeft hy over.

5. Haet, tooren, wraeck maeckt hy uyt 't hert sich quijt,
Met alle daed die voor 's vleesch liefde strijd;
Vreef' en Hope stelt hy Wet
len, Willens noyt sal tegen val- len.
Na de Maet die God hem set;
Alles acht hy dreck en schade met des Heeren groot' Apostel,
Niets, dan slechts die Peerl', is kostel.

6. Uyt heeft geweld en aerdsche heer schappy;
De wap'nen wech; het swaerd gaet van de zy',
Weer-loos, licht en los gela'en,
Gaet hy na een beter staen;
Na een beter staet en erve: d' aerdsche macht en 's Werelts saken
Laet hy Godes oog bewaken.

7. Geen ding so waerd, daer hem hier 't hert aen kleeft:
Noch erf, noch land, noch yet, hoe lief hy 't heeft;
Vrienden, magen, eer noch goed,
Huysen, have, lijf noch bloedt;
Oude waen noch Eygen wijsheyt, Kerck noch Priester, wenst noch zeden:
Nergens vast dan aen Gods reden.

8. Uyt-willig staet sijn hert: en 't moet soo staen
Sal Christi Leer der Zielen grond beslaen;
Sal des Waarheyds e'el kleynood
Wereken aller sonden dood:
Sal de dood van alle sonden en 't beleven aller Deugden
Brengen t'aller vreugden vreugden.

SANG:

O nacht Jaloersche nacht.

V.

1 Sieg. 18. 6. 25. DIe 't al, met reden, eyscht, dien moetm' oock alles geven.
God eyscht het al. Waer heen, gy die u of op quaed
Met schijn-deugds grijn vermomt, of op een leef-loos Leven,
Of op een weynig doens, of 't schijnbaer Veel verlaet?
Matt. 2. 23. 6. 27. 18. 't Is leelijck: (ver van deugd) uyt-wendiglijck rechtveerdig
Te laten voor den mensch, met een besmet Gewis';
En, als een waerde gast, doch 't avond-mael onwaerdig
En sonder Bruylofts kleet, te sitten aen den disch.
Matt. 7. 6. 3. 4. 4. 3. t Is leelijck: (ver van deugd) van and'ren oordeel strijcken,
En selfs 't verdoemde quaed te laten noch te vli'en?
Of in sijn broeders oog te komen splinter-kijcken,
En in sijn selfs gesicht den balck niet eens te sien.
Luc. 14 6. 16 17. 18. 19. 20. 4. 't Is leelijck: (ver van deugd) sijn onschuld gaen te maken,
Wanneer ons Christus noyt en acht sijns Bruylofts waerd,
Matt. 7. 6. 15. Op acker, wijf, of vee: Of in schaaps-kleed te naken,
Maer binnen in het hert te zijn van wolven aerd.
Matt. 7. 6. 21. 5. 22. 23. VErgeefs is 't: (ver van yet) voor God met offerhanden
Of ongeheeten werck te zijn kloeck in de weer:
Of (suymig in Gods Wil) met 't saem-gevouwen handen
En ne'er-gebogen kni'en te roepen Heer, Heer, Heer,
6. Vergeefs is 't: (ver van yet) al kon men Propheteren,
Ia selfs in Christi Naem de Duyv'len uyt doen gaen;
Of, na gesloten deur te seggen, Heere, Heere,
Hier zijn wy doe ons op, dat wy in mogen gaen.
7. Vergeefs is: (ver van yet) het Pharisesch dancken, Luc. 18. 6. 9. 10. 11. 12. 13.
Uyt waen van niet soo boos als andere te zijn;
Of op-geblasentlijck 't Inwendig te verblancken
Door ongeeyschte deugd en Heylicheedtjens schijn.
8. Vergeefs is 't: (ver van yet) een Israliyt te heeten; Rom. 2. 6. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.
Te hooren, en met een te rusten op de Wet;
Te zijn van Abr'ams saet; den wille Gods te weten;
Te onderscheyden 't geen Gods wil ons vooren set.
9. Vergeefs is 't: (ver van yet) in Gode sich te roemen;
Te proeven wat'er hooch en overtreffend' is;
Der duysterlinge Oog en Leitsman sich te noemen,
Der sotten Onder-wijs, der slechten Kentenis.
10. Vergeefs is 't: (ver van yet) den naem en faem te dragen
Van alles wat men is of daer men sich voor houd;
In Isr'el Meester zijn: of daer in sich behagen
Dat een de woorden Gods, voor and're zijn vertrout.
11. Vergeefs is 't: (ver van yet) te willen en te loopen, Matt. 23. 6. 15.
Geen moeyte sich t'ontsien, gereed te zijn en rap
Om (door gereys, gedraef) een Sect-genoot te koopen;
En t'ijveren na God, doch sonder wetenschap.
12. Vergeefs is 't: (ver van yet) te zijn van Christi vri'nden Matt. 12. 6. 47. 48. 49. 50.
En maegschap na den vleesch. Vergeefs, of jemant seyd'
Dat hy wis Christi zy, en niets en is te vinden Rom. 8. 6. 31.
Dat immer-meer van Gods en Christi liefd' hem scheyd.

13. Ver-

13. Vergeefs is 't : (ver van yet) te seggen: Hebben wy niet
Gemeensaemlijck met u gewandelt en geleeft,
Spijs ende dranck genut't? Hebt oock, ô Heere, gy niet
Op onse straten selfs gepredickt en geleert?
14 Vergeefs en ijdel is 't dien salig uyt te spreken
Die 't vrolijck mid-dag-mael sal eten in Godes Rijck;
Of dat des Heeren hand een wonder-daed of teecken
Aen ons beweesen heeft tot Gunst-en liefde-blijck.
1 Cor. 13. ℣. 1. 2. 3. 15. Vergeefs en ijdel is 't: te hebben openbaring
Van 't Kennelijcke Gods; het niet-gewilde quaed
Te doen, 't gewilde goet te laten met beswaring
Te vlieden dat men wenscht, te volgen datmen haet.
Rom. XI. 16. Vergeefs en ijdel is 't: te wesen in-geentet
In den Olyven-boom; te eten 's Heeren Brood,
Te drincken 's Heeren Kelck, door waen (vast in-ghe-prentet)
Van dat men staet, al heel te meynen, 'kheb geen noot.
1 Cor. 13. ℣. 2. 3. 17. Vergeefs en ijdel is 't al sprack men alle talen;
Al wist men alle weet; al had men 't G'loof soo seer
Dat 't machtig waer een berg van sijne plaets te halen
En dien weer elderwaerts na wil te setten ne'er.
1 Ioh. 5. ℣. 6. 18. Vergheefs is 't al te saem (als daer niet anders by koomt)
Wat dat men doet, of seyt; of wensch t of heeft voor gaef.
Wat batet of de mensch hem selven Heer en vry droomt,
Wanneer hy in der daet noch is der sonden slaef?
Psal. 19. ℣. 19. Luc. 5. ℣. 32. Ioh. 13. ℣. 34. 19. 't Is yet, maer ver van Veel: (want openbare sond'ers
Die doen 't soo wel als gy) dat gy de geen bemint
Die u oock minlijck is. 't En is niet groots noch wonders
Dat daer Liefd' is, daer Liefd' tot weder-liefd' ver-bind.
Matt. 13. ℣. 20. 21. 20. 't Is yet, maer ver van Veel: Gods zaed in 's herten Tacker
Te hebben wel bevat, soo dat'et wasdom krijgt,
En hoop van vruchten geeft: maer, daer na swack en swacker,
Ten laetsten heel versterft en tot geen vruchten stijgt.
21. 't Is yet, maer ver van Veel: Nau-hertelijck wel-da-dig,
Aen d'armen nu en dan een noot-gaef te beste'en;
En sich Gods-dienstelijck som-tijts, of oock sc hier sta-dig,
Te speenen van gemack door vasten en gebe'en.
Matt. 19. ℣. 21. 22. 22. 't Is yet, maer ver van Veel: Een nieu geplante spruyte
In Gods Wijn-berg te zijn; Of dat men veel gebo'on
Van jongs op heeft beleeft, Maer laet op 't pad sich stuyten
Wanneer vol-maeckter wegh gethoont word van Gods Soon.
1. Cor. 13. ℣. 2. 3. 23. 'T Is veel, maer niet Genoeg: De arme in haer nooden
Te deylen al sijn haef met een ruym-dad'ge hand:
Of onversaegdelijck het lijf te laten dooden,
En voor Gods eer en leer te geven tot den brand.
Heb. 6. ℣. 4. 5. 24. 't Is veel maer niet genoeg: Dat m'eens verlicht ge-weest heeft:
(Door 't Hemelsche gheschenck en gunst in 't hert vermaeckt)
Of dat men een-mael deel gehad aen Godes Geest heeft,
Gods goede woord en kracht der Koomstig' eeuw' gesmaeckt.

BEKLAG OVER d'YDELE WEET EN EER-LVST.

Siet desen Chrijgs-Helt staen, hoe isset hem ontvallen,
Den Studios' bedruct, hy weet noch niet met allen.
God, en hem self, te zijn gantsch vreemt en onbekent,
Wat ist? als Krijgs-Mans eer, beklagelijck ellent?

25. 't Is veel, maer niet Genoeg: al is men schoon ghekomen
Tot Zions waren berg, de Stadt van God gebout,
't Hemelsch Ierusalem; Al is 't hert opgenomen
Tot daer 't ontelbaer tal der Eng'len sich onthoud:
26. Tot d'uyt-verkoo en schaar der Eerst-geboortelingen,
Der spieg'len in't Geloof: Tot God die alles richt;
Ia tot in 't alder-hoochst der Hem'len door te dringen,
(Tot daer de Geesten zijn) met sijnes herts gesicht:
27. Tot daer der menschen geest bewaert wort tot den Leven
Die in vol-komen deugd hier hebben door-gereyst:
Tot IESUM, Middelaer van 't Nieu Verbond, gegeven
Door 't Bloed dat gunst, niet wraeck (als 't bloed van Abel) eyst.
28. 't Is Veel, maer niet Ghenoeg: Dat m' eens door Christi kennis
De sonds besoedeling, des Werelts vuylicheyd
Ontvloden is geweest in vaste Deugds gewennis;
Of 't pad al heeft bekent dat ter Gerechtheyt leyd.
29. 't Is Veel maer niet Genoeg: Dat Christus onse wercken
Ons arbeyd, lijdsaemheyt, en vele deugdlijckhe'en
Al prijst: ja d'ijvering soo groot in ons kan mercken
Dat by en onder ons de qua'en niet sijn gele'en.
30. 'tIs veel, maer niet Genoeg, 't aen-hooren en niet hooren
Die als Gesanten Gods, doch valsch'lijck, komen aen;
Of dat men, sonder sich aen lief of leet te stooren,
Veel heeft om Christi Naem lijdsamig uytgestaen.
31. Wat dan? Wat is Genoeg? De schoone Peerl' te koopen
Om alles wat men heeft: Al waer m' hem weet en kent
Den weg van Christi Wet getrouwelijck te loopen,
En onbeweegelijck op blijven tot den end.

SANG: Era di majo.

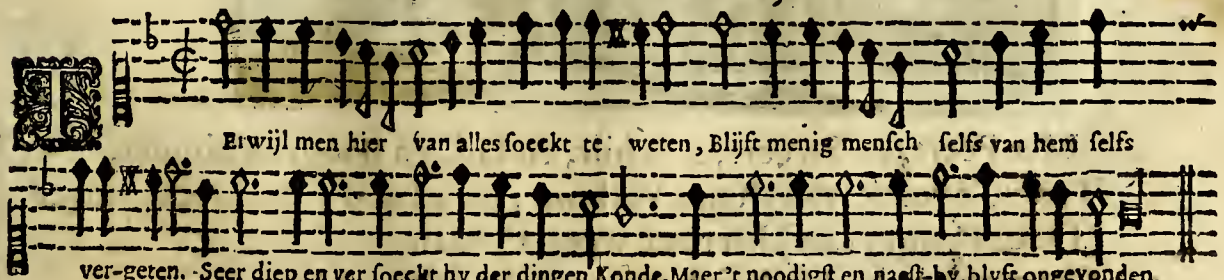

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN,

Onder 't Oude Verbond.

Met Peert, en Sweert, en Schilt, en Pijl, en Boog, en Slinger,
Trock 't volck van t' Oud Verbont, na 't Land; dat Godes vinger
(Door *Vyerige Colom*) haer aen wees. Canaan,
Dat was 't beloofde Rijck, en vreugd, voor yder Man.

2. De heel Natuyr wil ons verſtand doordelven.
Elck denckt om veel, geen menſch ſchier om ſijn ſelven.
Door Konſt en Weet geſtadig na te hygen,
Kan 't hert of noyt of ſelden beurte krijgen.
3. Door vragen, hooren, ſuffen, ſchrijven, leſen,
Soeckt men te kennen en gekent te weſen;
Oock van die wy, noch ſy ons noyt en kenden;
ſelfs in den Dood, des kennens perck en ende.
4. Helaes! wat is 't als 't leven ſo vaſt heen ſchiet,
En wy op elck, en we'er op ons elck een ſiet?
In diep' onkund' van 't geen hoogſt is van noode,
Steifm', onbekent hem ſelven en oock Gode.

Uyt-breyding over Pſalm cxxv. cxxi. en xxiii.

Over Pſalm C X X V.

SANG:

Het daget in den Ooſten.

I.

VVAt Winden dat'er ruyſchen, wat Regen datt'er plaſt,
Het hooge Huys van Zion ſtaet onbeweegt en vaſt:
Het hooge Huys van Zion etc.
2. Wat menſchen dat'er dreygen te moorden en verſlaen
Al die op God vertrouwen, en ſullen niet vergaen.
Al die op God vertrouwen etc.
3. De hooch-getopte bergen zijn als een vaſte ſchans
Rondſ-om Ieruſ'lem henen, geen vyand heeft'er kans:
Rondſ'om Jeruſalem henen etc.
4. Gods toe-ſicht die hy ſtadig rondſ-om ſijn volck laet gaen,
Is haer als vaſte muren: geen vyand kand'er aen.
Is haer als vaſte muren etc.
5. Hy ſal 't rechtveerdig hoopjen, ſijn duyr-bemint Gheſlacht,
Niet eeuwig laten blijven in booſer menſchen macht:
Niet eeuwig laten blijven etc.
6. Niet eeuwig laten blijven in een ſoo droeven ſtaat,
Op dat het ſijne handen niet uyt en reyck tot quaad:
Op dat het ſijne handen etc.
7. Op dat het de God-looſheyd te met niet in en ſuyp.
En door der booſen by-ſijn die haer in 't hert niet ſluyp.
En door der booſen by-ſijn etc.
8. God, die-ſe van u af-wijſt die 't kromme pad inſlaen,
Doe wel den vromen herten die reyne wegen gaen.
Doe wel den vromen herten etc.
9. 'k Bid dat gy dijn Iſraël den ſoeten vrede geeft,
Den vrede laet behouden, ſoo lang maer als hy leeft.
Den vrede laet behouden etc.

SANG:

Opt bitterhept der Zielen.

Over Pſalm C X X I. Item: *Pſalm* C X X X.

II.

1. Ick hoor Trompetten klincken;
De Vyand is na-by;
Ick ſie Harnaſſen blincken:
En niemand is met my

Het

Het hert klopt door 't benouwen:
Dies laet ick, diep beschroomt,
't Gesicht 't gebergt aen-schouwen,
Of daer geen hulp van koomt:
2. Daer is geen hulp voor-handen;
Voor-handen dan van God;
Van God die 's Werelts landen
Heeft onder sijn gebod:
Van God, die 's Hemels lichten
Heeft onder sijn gebied,
En die 't wel eer al stichten
Dat 's menschen ooge siet.
3. Wie kan Gods volck betrapen,
Al sijn-se onverdacht?
Wanneer de wachters slapen,
Houd God om haer de wacht.
Hy is niet als de menschen,
Die, op de wacht geset,
Als sy geen slaep en wenschen,
De slaep haer wagt belet.
4. Noyt slaep beving sijn oogen,
Noyt had hy slapens lust:
Dies wy vry-moedig mogen
Gaen nemen onse rust.
Sijn hulp die hy doet blijcken,
(Welck' alle leet verdooft)
Die mach men vergelijcken
Een schadu boven 't hooft.
5. De Sonn', op hoogen dage,
Schoon sy al brandig steeckt,
Kan door haer hit niet plagen
Als Hy haer krachten breeckt:
De Maen, in vochten nachte,
Schoon sy de le'en verkoud,
Doet op ons le'en geen krachte
Als hyz' in warmte houd.
6. Geen Quaed en kan u deeren:
't Zy of gy buytens huys
U selven moet generen,
Daer is geen vrees voor kruys;
't Zy of gy binnen deuren
In uwen huyse bent,
Geen quaed kan u gebeuren
Van nu tot aen uw end.

Over Psalm XXIII.

SANG:
Frogs Galliaerde. *Pag.* 56.
III.

ALs een herder sijne schapen in een groen landouwe weyd,
En, om haer den dorst te laven, na de versche beken leyd:
Soo is oock de Heer mijn Hoeder. En om dat de Heer my hoed,
Sal voor 't lijf noch spijs ontbreken noch verquieking voor 't gemoed.
Doe ick, als een doolend schaapken, af-gegaen van 't rechte pad,
Ongewisse gangen dede en verkeerde wegen trad:

Bracht

Bracht hy als een trouwe Herder, bracht hy mijne voeten we'er
Op des levens rechte straten, om sijns Naems hoogwaerde eer.

2. Of ick schoon (gelijck een kudde die in doods perijckel staet,
En som-wijlen langs der heyde tot een prooy der wolven gaet)
Wand'len moest op sulcken wegen daer men eynd noch uyt-komst siet,
En geen mensch in 't nare doncker sich tot leyds-man aen en bied:
Ia in sulcke nooden raeckte daer de dood voor oogen stond,
En de Ziel by geene menschen hoop' van troost noch hulpe vond.

Noch en soud' ick niet vertsagen, nu gy helpt en by my zijt
Als een herder die sijn schapen trouw'lijck met sijn staf bevrijd.

3. Gy bereyd my voor de oogen van mijn vyand een bancket:
Daer so word my overvloedig alle spijse voor-geset:
Daer so druypt mijn hooft van oly, en mijn beker vloeyt van wijn:
Dit vervult mijn geest met vreugde en mijns vyands hert met pijn.
All' de dagen die ick leve (en daer op vertrouw' ick my)
Blijft my Godes rijcke gunste en sijn milde goedheyd by.
All' de dagen die ick leve (des ben ick in 't hert gewis)
Sal ick blijven in de Wooning daer de Heer mijn God in is.

SANG: Esprit qui fais mouvoir mes nerfs & mes arteres.

I.

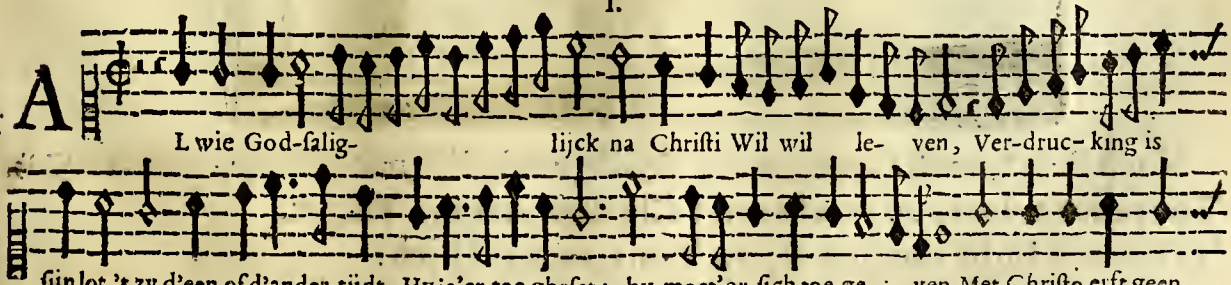

Tim. p. 12.

A L wie God-salig- lijck na Christi Wil wil le- ven, Ver-druc- king is sijn lot, 't zy d'een of d'ander tijdt. Hy is'er toe gheset: hy moet'er sich toe ge- ven. Met Christo erft geen mensch

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN

Onder 't Nieuwe Verbond.

Noch Peert, noch Sweert, noch Schilt, noch Pijl, noch Boog, noch Slinger,
Tot yemants leet, en raeckte oyt Chriſten met ſijn Vinger,
't Gemoed blijft vaſt geveſt, op 't onverganckelijck.
Op Chriſtum Godes Soon, in 't eeuwig vreugdich Rijck.

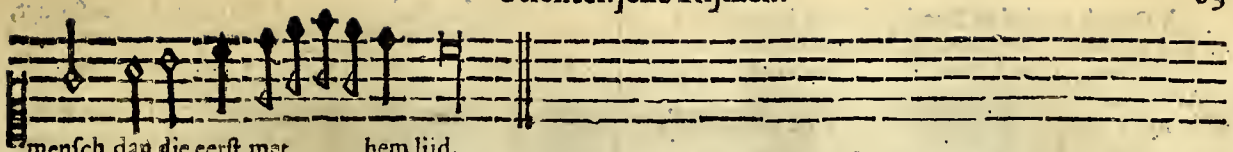

menſch, dan die eerſt met hem lijd.
2. Die lijd, ter-wijl hy lijd, lijckt hier voor 't oog onſalig;
Die hier onſalig is, heeft God niet tot ſijn ſtut.
't Beſluyt heeft waarheyds ſchijn, doch is onvaſt en dwalig:
Wie God recht-lievigh lieft, heeft alle ramp te nut.
3. Al heeft de vrome menſch op Aerden alles tegen;
Al heeft de heel natuyr hem oorlog aen-geſeyt;
Al ſcheyd het al van hem: Deurt hy maer op Gods wegen,
't En is gheen blijck dat oyt Gods Liefde van hem ſcheyd.
4. 't Is waar, van dag tot dag (om wel-doens wil verſchoven)
Sleept hy ſijn dood; als 't ſchaap ter ſlacht-banck heen gebracht:
In alles even-wel komt hy noch ſtaeg te boven
Door hem wiens liefd' in 't hert ſtort over-winnens kracht.
5. Sijn kruys, daer roemt hy in: waer-om? hy weet dat Lijden
Geduld; Geduld Deugd-proef; Deugd-proef Heyls hope geeft.
Hy weet dat hy (met ſinaeck van Godes liefd' in 't ſtrijden)
Beſtort door Godes Geeſt) geen ijd'le hoop' en heeft.
6. Het licht-hoen-gaende kruys, (ſoo machtigh is de Waarheyd)
Hoe-wel 't in 's Werelts oog als Ellends-teycken leyd,
Werckt in 't God-deugdig hert een over-ſware Swaarheyd
En eeuwig-durend' wicht van Heyl en Heerlijckheyd.

SANG:

Als op 't booz-gaende.

Item:

O nacht jaloerſe nacht.

II.

DE Geeſt en kan in kruys niet ongevoelijck weſen; Rom. 5. v. 6. 7. 8. 9. 10.
En nochtans, mids in pijn, maeckt hy dit wis beſluyt;
Dat wie de Hoochſte liefd' aen yemand heeft beweſen.
(Hoe 't gaen mach) nimmer-meer in minder liefde ſtuyt.
2. De alder-hoochſte liefd' die God oyt konde toonen,
Heeft hy vol-nyt getoont doe hy ſijn lieſſte pand,
Sijn alder-waerdſten ſchat, ſijn hert-verkoren Sone,
Om ons, ter wreeder dood, gaf in der booſen hand.
3. Om ons heeft op-geweckt tot een Onſterff'lijck leven;
Aen ſijne rechter hand in Majeſteyt geſtelt;
In Hemel en op Aerd volkomen macht gegeven;

't Gewelt van hel en Dood gedaen in sijn geweld.

4. Die by soo stercken re'en Gods Zegel heeft verkregen,
Wat nood, al vind Natuyr by-wijlen 't kruys onsacht;
Rom. 8. v. 18. 19. 20. 21. 22. 23. Al 't lijden deses tijds en is geen-sins te wegen
By 't Goed en Heerlijckheyd die na Gods kind'ren wacht,

5. By 't Goed en Heerlijckheyd; waer na sy die in hope
d'Ellend en ydelheyd hier onder-worpen zijn,
Met haer gedacht' en hert geduyrichlijcken loopen,
En suchten, als na 'teynd, van ongeval en pijn.

6. En suchten; recht gelijck de stomme domme dieren,
(Als voelden sy oock den last van d'Aerdsche ydelheyd)
Met uyt gereckten hals, na haer behoefte gieren
Door blinde drift en treck van haer natuyr geleyd.

SANG:

Geluckig wiens gemoed &c. *Pag.* 46.

III.

1 Joh. 3. v. 2. Grootheyd van Gods Liefd'! O! vasten wijck der vromen,
Die tot de Deugd langs 't pad van Christi Wetten komen!
Sie, Gods Kind'ren, sie (op dat gy manlijck strijd)
Sie, en door-grond wat 't zy, Dat gy Gods Kind'ren zijt.

2. Hier draegt gy nu den Naem, en hebt ten deel het wesen
Van ware Kind'ren Gods; in rechte Godes vreese
Toont g' u God-aerdiglijck een eygen Godes Spruyt,
En druckt hier Gods natuyr in uwe daden uyt.

3. Maer als hy nu verschijnt die Doods geweld komt vellen;
Die, uyt Niet-wesen dheyd, u 't wesen sal her-stellen
En trecken krachtelijck uyt 't eeuwig doods vergeet
Sult gy volmaecktelijck het geen zijn dat gy heet.

4. Word hem met recht den Naem van Vader toe-geschreven
Die maer natuyrlijck teelt, doch 't wesen niet kan geven
Hoe billijcker dan dien, die machtelijck her-schept,
Van wien gy, op-geweckt, 't recht-levig Leven hebt?

5. Gelijck God noyt en sal, soo 'n kan hy oock niet sterven.
Dees Godlijck' eygenschap hebt gy te over-erven.
Eens heerelijck gemaeckt (ô! diepe heyles grond)
Soo sal 't onmog'lijck zijn dat gy we'er sterven kond.

6. In wesen en natuyr (als gy sult in sijn Rijck zijn)
Sult gy den grooten God selfs wesentlijck gelijck zijn.
Het is en moet so zijn: de reden kan geen mis.
Want dan sult gy Hem sien, Hem sien, gelijck Hy is.

7. God wesentlijck te sien, en valt in geen natuyre
Dan die God-wesig is; die eeuwelijck kan duyren;
Van ver een and're stof gebout en toe-gericht
Dan al die wort aen-schouwt van 't Sterffelijck gesicht.

8. Die 't opperst' heeft beraeckt, en kan niet hooger stijgen.
Die door geseg verkleynt, doet meerder nut met swijgen.
Mijn penne isser uyt. O soeten toe-verlaet!
Geluckig, die u heeft; en wijs, die na u staet.

EEN

EEN NOODIG.

Neemt dit voor Martha, hier geſtelt by haren Heere,
Maria yv'rich om ſoo 't ſchijnt te redeneeren.
Siet Marthaes Commernis, en groote moey'lijckheen.
Maer wat was 's Meeſters les? Het noodig is maer een.

Brief aen N. N.

SANG: Geen ſmert en duert des menſchen ronden tijd.

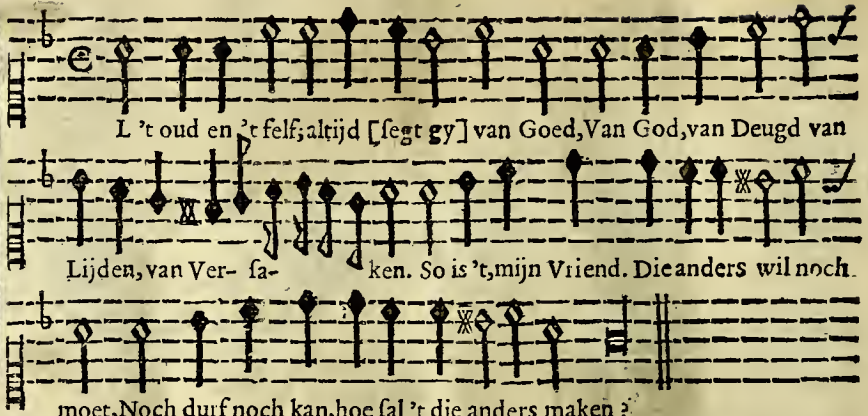

Iac. 1o. 6. 42.

2. Mal, is bene'en; hooch, boven mijn verſtant;
Wer'lts, mach ick niet; diep, kan noch wil ick dichten.
Veel beter ſlecht en al-tijd Eender-hand,
Dan oyt door qua' Verſcheydenheyd t'ontſtichten.

3. Nu rijm ick recht, dan dwers; nu kort, dan lang;
Nu dus, dan ſoo; op alderhande wijſe;
Nu geef ick dees, dan weer een ander ſang;
't Is and're ſaus, maer al de ſelve ſpijſe.

4. Die Een alleen voor d' Opper-noodig houd,
Wat luſt heeft die van Velen veel te quelen?
En wat kan 't ſcha'en, al teemtmen ſtaeg het Oud,
Als 't Oud alleen het eeuwig Nieu kan geven?

5. Wie reed't niet geern van 't geen uyt Sterflijckheyd
Alleen ons redt? wie leent niet graeg ſijn ooren?
Die Noyt ſat denckt, en is noyt ſat geſeyt;
Die noyt ſat doet, en kan hem noyt ſat hooren.

6. Seer kort, mijn Vriend, en koſt'lijck is de Tijd.
Godes trou Geſant gebied hem uyt te koopen.
Die over-ſchied, hoe nutter dat m' hem ſlijt,
Hoe vaſter ſteun om Beter Tijd te hopen.

GOD-

GODDELIICK ONTSACH.

Uyt-breyding over Pſalm CXIV.

SANG:

Mijne Harp, bekleed met rouwe.

DOe Iſraël, na veel ſlavens, uyt Egypten ſchied,
En het edel huys van Iacob,, 't vreemde volck verliet,
Doe bleeck klaer dat God de Heere,, Iuda had beſint,
En Iſraël wou beheerſchen,, als ſijn waerde kind.

2. Als de Zee dit werck aen-ſchoude, deyldenſ' haer van een;
Als het de Iordane merckte,, vlood-ſe rug-waerts heen,
d' Hoog-getopte Bergen ſprongen,, als de ramm' in 't groen.
En de Heuvels als de lamm'ren,, in de weyden doen.

3. Wat was u, gy Zee, wat was u,, dat gy ſoo wech vlood?
En u, gy Iordane, dat gy,, tegen ſtroom op ſchoot?
Wat ſaegt gy, ô Bergen, dat gy,, ontſprongt op dat pas,
Even als de ſatre rammen,, ſpringen in het gras?

4. En gy Heuvels, dat gy huppeld',, als het jonge vee?
't Was de groote God van Iacob,, die d'Aerd beven de'e;
Dien de heel Natuyre dienen,, en ſteeds hooren moet;
Die een Rots wel kan doen worden,, tot een Water-vloed.

SANG: Madonna mia pietà.

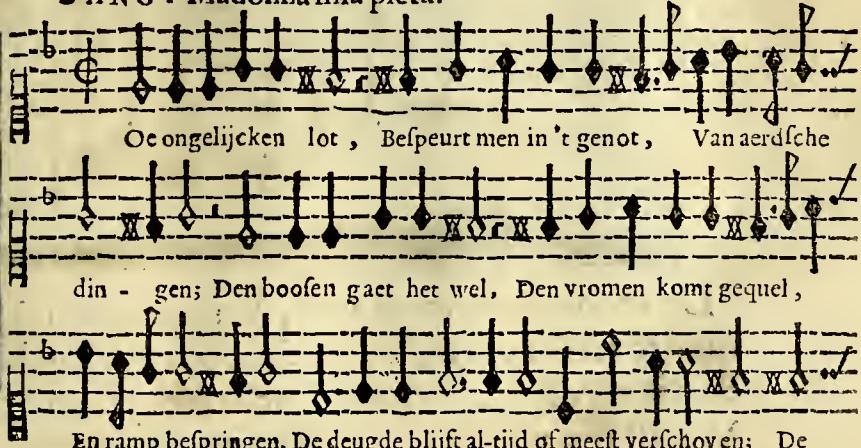

Malach. 3. v. 14. 15. 16. 17. 18.

HEYL

HEYL VYT ONHEYL.

De vroomſte ſietmen veel, ſeer jammerlijck verdruct ;
En dat verdruckers, het verdrucken noch geluct ;
So dat verdructe noch verdruckers heyl aen bringen.
Wat iſt een wonder? wie begrijpt dees hooge dingen ?

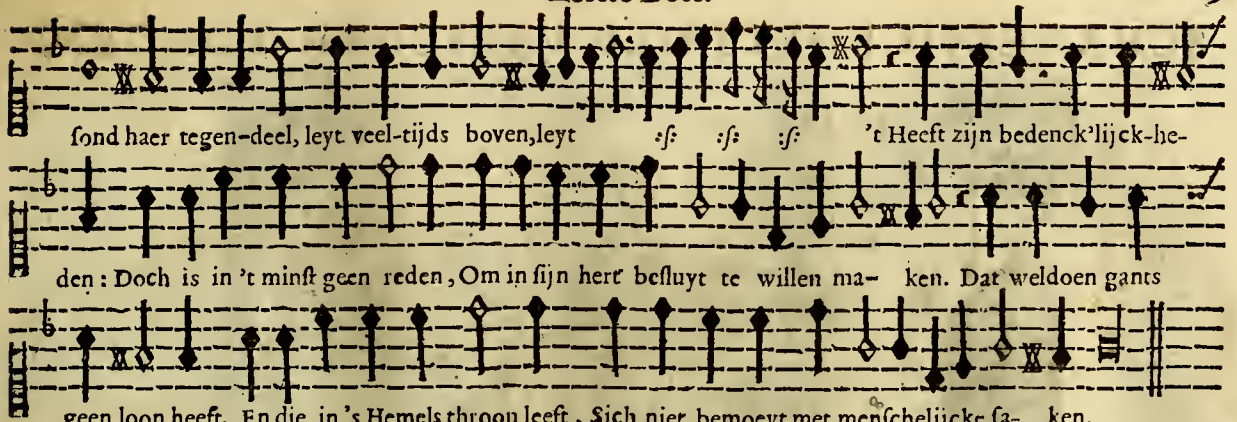

2. O neen: heel anders is 't
Dan 't blinde oordeel giſt
Door ſchijn, die mis leyd.
Soo gy 't beſluyt omkeert;
Vergeldings miſſen, leert
Vergeldings wiſheyd.
Kreeg Deugd ſteeds Aerdſchen loon,, ſoo mocht men vreeſen
Ofs' oock met Hemelſch loon,, gekroont ſal weſen.
Maer nu op 't Deugdig leven
Geen loon hier wort gegeven
Dan dien 't ſelfs heeft, door hoop' en ruſt'lijck noegen;
Soo mach en moet men ſluyten;
Dat God den Vromen, buyten
Dees ſnoode Aerd, een Beter wil toe-voegen.

3. De Sonde, 't hoochſte Quaed,
Is, in ſich ſelven, haet-
De Deugd gunſt-waerdig.
God in hem ſelven goed,
Blijft hem die Deugde doet,
Trou en rechtvaerdig.
Gelijckheyd in natuyr,, moet Liefde baren;
Op-rechte Liefd' baert luſt,, om ſich te paren
En ſteeds vereent te vinden
Met 't warelijck-beminde,
Om 't hoochſte Goed en liefde te doen ſmaken.
Laet God dan in dees tijden,
Om re'en, ſijn vrienden lijden;
Haer aert nochtans kan Liefde niet verſaken.

SCHADELIICKHEYT DER VALSCHER TONGEN.

Doeg d' Edomiters tong, in ſchallickheyt bedreven,
Coſt' vijf en tachtentich, geſallefden hun leven,
Een Abjathar alleen, geluckelijck ontquam.
Wat is de valſche Tong, een ſchaed'lijck Vier en Vlam.

SANG: Yets moet ick u Laura vragen

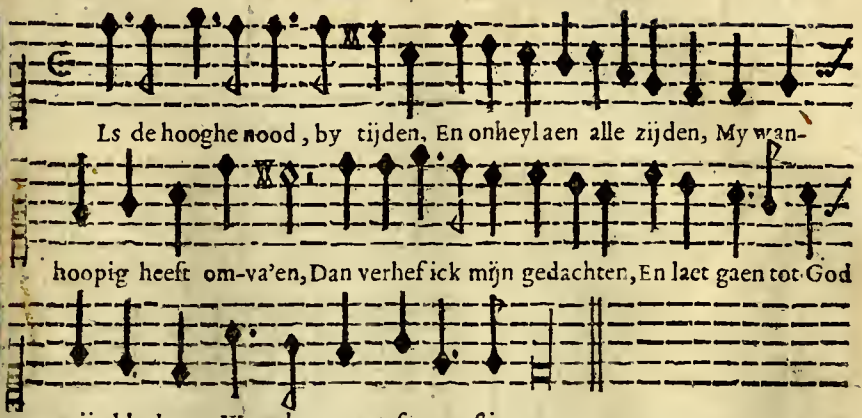

2. Heere weest met my te lijden,
En koom doch mijn Ziele vrijden
Van 't vergiff dat dood'lijck plaegt,
En een leugenaer, behendig,
(Schoon van buyten, vuyl inwendig)
In sijn valsche tonge draegt.

3. Kander yets soo grou'lijck wesen
Dat de valsche tong sal vreesen
Door haer treken a'n te gaen?
Word ter yets soo quaed gevonden
Dat de boose leugen-monden
Niet stout-moedighlijck bestaen?

4. Scherpe pijlen, af-gevlogen
Van eens stercken Krijgs-mans boge,
Gaen soo niet door vleesch en bloed:
Pijlen met venijn bestreken,
Doen in 't Lijf geen sulcke steken
Als de tong wel in 't Gemoed.

5. 't Vuyr, als 't in jenever-boomen
Heeft de over-hand genomen
Door de kraghten van sijn hit,
Kan 't licht al tot asch verteeren:
Maer noch kan 't soo seer niet deeren
Als een soo geringen lid.

6. Wee my! dat ick moet gaen dutten,
En een vreemd'ling in de hutten

Van Kedar en Meſech, zijn.
Dat ick by een volck moet blijven
't Welck ſich voed in twiſt en kijven.
Is mijn Ziel ſoo grooten pijn.
7. 't Hert wil my geen ruſte geven
Dat ick by een volck moet leven
Daer de Vrede word gemaet:
By een volck, dat, als mijn reden
Is van vriendſchap en van vrede
Dies te meer na oorlog ſtaet.

SANG:

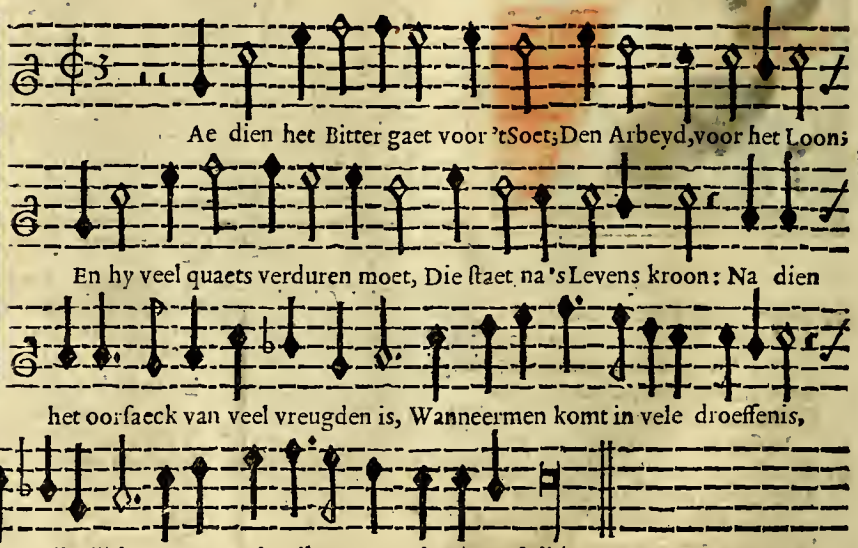

2. Soo danck ick, Heer, van herten dy
Dat gy my waerdig kent
Dat ick om uwen Name ly'
O! wel-kom wat gy ſend.

GEBED IN TEGENWOORDIG

En tockomstelijck lijden.

O! Heere Ieſu! hoe ging u die quael ter Herten,
Hoe ſmerten u die ſmert, verr' boven alle ſmerten.
't Aenſtaende lijden, (u, bekent door Gods beſchicking)
Parſte u bloets drupp'len af. Ghy bad. God ſond verquicking.

't Is waer, 't en is noch maer een kleyn begin:
Doch, wilt gy, 'k wil dien weg oock verder in.
Maeck my, is 't uwe goedheyd aen-genaem,
Tot meerder waerdig, doch daer by bequaem.

2 Cor. 12. 8. 9. 3. Als my som-tijds mijn eygen kracht
En 't swaerste kruys in-valt,
Een snellen angst schiet door 't gedacht
En 't bloed om 't hert, bestalt:
Maer als ick denck wat kracht uw kracht wel eer
In swacke menschen wracht, verquick ick we'er.
En als ick vind hoe trou gy zijt en goed,
Beschanst de Ziel haer we'er met nieuwen moed.

4. Noch leeft en werckt hy die de macht
Der duysternissen heeft:
Noch leeft en werckt gy oock, die kracht
Om over-winnen geeft.
Noch dorst hy, **Menschen-moorder**/al na bloed,
Noch blijft gy, **Menschen-behouder**/even goed;
Wat nood of ons een stercke Vyand moet't
Rom. 8. 8. 31. Als gy, veel stercker Vriend, ons hulpe doet?

5. Al moet men door den kruys-weg heen:
't Is hard, maer salig pad.
En beter, met Gods volck gele'en
Dan Sonden-nut gehad.
Al moet men uyt sijn land met schand en scha':
Deugds-loon en Gy volgt over al noch na.
('t Aerdsch Vader-land te missen, valt hem licht,
Die 't eeuwig Goed en U heeft in 't gesicht.)

6. Al vind de Deugd schier nieuwers heul,
En schijn-deugd 't volck verleyd:
Al is onwijsen ijver beul
Van Satans listigheyd:
Al word de Waerheyd, door een snoode list,
Verkettert, en voor leugen gevonnist:
Al opent sich een deur tot alle quaed:
't Kan al niet scha'en als gy ons niet verlaet.

7. Al krijgt de Satan, of sijn le'en,
In 't een of 't ander land,
't Verkeert-geleerde rot by een,
Stout op de aerdsche hand:
Al broeyt daer uyt een bloed-of Moord-placcaet:
't Kan al niet scha'en als 't maer de Ziel niet schaed;
't En schaed geen Ziel, wanneer-se stutzel heeft;
S'Heeft stuts genoeg, als Gy maer troost en geeft.

8. Hoop op uw hulp, is de Pilaer
Die 't herte in hope stijft.
'k Verwensch geen kruys, hoe groot en swaer,
Soo gy maer by en blijft.
Maeck dat de geest, die moed van verren geeft,
Na-by, de selve moed, en meerder heeft.
Geen nood te groot, soo gy maer mede gaet.
Geen leet te wreed, soo gy maer by en staet.

9. Vw Heyl'gen, op der Aerd verspreyd,
(Verspreyd, en niet bekend)
Weest die oock met u goedicheyd
Geduriglijck ontrent.
Blijft haer getrouwelijck in lijden by,
Op dat haer lijden niet vergeefs en zy:
Op dat haer lijden noyt en zy besmet
Met yet dat strijt met wel-verdragens Wet.

JOODSCHE BLIITSCHAP.

Iö, Triumph, Iö, Iö, was Jacobs Kind'ren ſingen,
Verloſt (door 'tMeyr) van ſlaverny, ſach men haer Vrolijck ſpringen,
Gods hand, en hulp, en woort, tot vreugt en voorſtand van haer allen,
Was dat elck Vyand moeſt (hoe groot) voor haer ter neder vallen.

Uyt-breyding over Psalm CXXII.

SANG:

I.

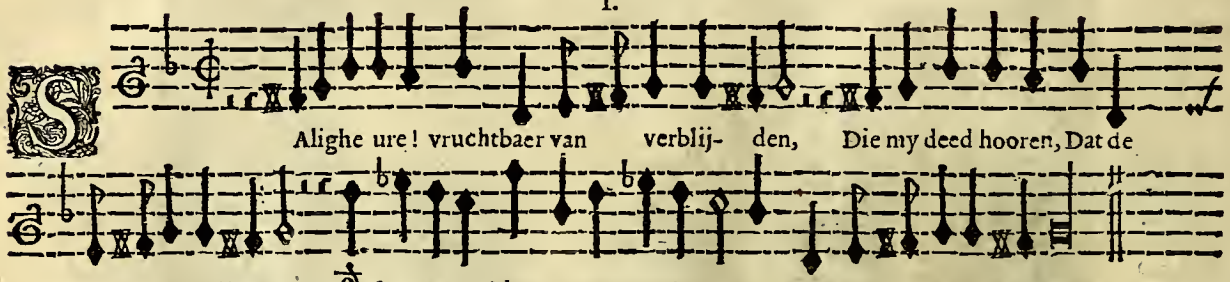

2. Dat ons de dagen weder sullen keeren
Dat men sal in-gaen in het Huys des Heeren,
En Salems muren met haer schoon gebouwen
Vreugdig aenschouwen.

3. En onse voeten op haere e'le straten,
Haer hooge poorten vrolijck treden laten.
Een Stad een Stad is 't al van ouds gestichtet,
En op-gerichtet:

4. En op-gerichtet voor Israëls Soonen
Om sich daer binnen t'samen te vertoonen;
Om in Gods tempel eere te bewijsen
En God te prijsen:

5. God daer te dancken voor sijn goede daden:
God daer te off'ren, om de Ziel t'ontladen
Van alle feylen door het gantsche leven
By haer bedreven.

6. Al die in Rechten hebben yet te hand'len.
Moeten na dese groote Stadt toe wand'len:
Daer kan Israël steeds in alle saken
Aen vonnis raken.

7. Daer staen de Throonen om Gods volck te richten
En alle twisten onder haer te slichten,
Door Gods besturing David in-gegeven
En sijn na-neven.

8. E'k Wensch en her-wensch u duysent saligheden:
Dele Salem, schoonste van de Steden,
En die u minnen, bid ick dat de segen
Van God toe-regen.

9. Van herten gunn' ick dat uyt uw Palleysen
De waerde Vrede nimmer en ver-reyse,

Maer

Maer in 't bevangſel van uw hooge muren
Eeuwelijck dure.

10. Wat is de reden die my ſoo doet haken
Na uwen Vrede, wel-ſtand, en vermaken?
Die my doet hopen dat noyt ongelucken
U ſullen drucken?

11. 't Is om mijn vrienden die ick heb daer binnen:
Die ick en die my weder-om beminnen:
Om menig Broeder, welckes herte 't mijn' is,
En 't mijne 't ſijn' is.

12. Wat is de reden, dat ick gantſche nachten,
Geheele dagen, wenſch in mijn gedachten
Dat gy noyt ſegen noch geluck moet derven,
Maer eeuwig erven?

13. Om dat de Heere, dien wy moeten poogen
Gods-dienſtig t'eeren uyt als ons vermogen,
U tot ſijn wooning (die gy ſteeds moet weſen)
Heeft uyt-geleſen.

Over Pſalm CXXVI.

SANG: Te May als alle Vog'len ſingen.

II.

VVAt heeft ons hert een vreugd' ontfangen,
Doe Zion, die daer lag gevangen
In alſoo vreemde landen
Door hulp van onſen ſterken God verloſt is van haer banden!

2. Wy ſtonden tuſſchen hoop' en vreeſen;
Het docht ons eenen droom te weſen;
Wy durfden nau verblijden,
Om dat wy ſoo heel onverwacht, geraeckten uyt ons lijden.

3. De traentjes van de wang genomen;
De lachjes in de mont gekomen;
Gods roem op onſe tongen,
Gods eer door al ons ſnaren-ſpel, daer wy hem lof me'e ſongen.

4. Doe ſprack het Heydenſch volck, (verſlagen
Door 't groote wonder dat-ſe ſagen)
Ey! watte groote daden
Heeft haren God aen haer getoont! ſy leven onbeladen.

5. Het Heydenſch volck heeft recht geſproken,
Daer-om is ons nu 't hert ont-loken,
De keeltjes quinckeleeren,
Vermengt met onſes Harps geklanck, een eeuwig lof des Heeren.

6. Groot is ons vreugd, ſchoon ſtaen ons ſaken:
Gy Heere, kont-ſe grooter maken
Soo gy van ſlavernijen
De reſt van u gevangen volck, genadig wilt bevrijen.

7. Op dat-ſe dicht de wegen vullen
Wanneer-ſe t'huyſ-waert komen ſullen,
Gelijck de ſnelle beken,
Gedreven door den Zuyden-wind, met kracht in 't land in-breken:

8. Wanneer-ſe, door 't geweldig drijven,
Niet binnen d'oevers konnen blijven,
Noch haren loop betemmen,
Maer Ackers, veld', al wat'er is, met baren overſwemmen.

9. Die 't edel zaet moet gaen betrouwen
In ongelegene lan-douwen,
Schier ſonder hoop' van vruchten,
Sijn hert is hem ſo ſeer belaen, men hoort hem dick-wils ſuchten.
10. Maer eer yet lang ſoo krijgt het ſegen
Door eenen milden Somer-regen;
De ſoete windjes waeyen:
Dan komt hy dubbelt in de vreugd, met blijſchap gaet hy maeyen.
11. Doe wy, ver van ons Vader-erven,
In vreemde landen moeſten ſwerven,
Lag onſe moet ter neder: (der;
Maer nu wy 't ſoete Vader-land betreden, komt hy we-

SANG:

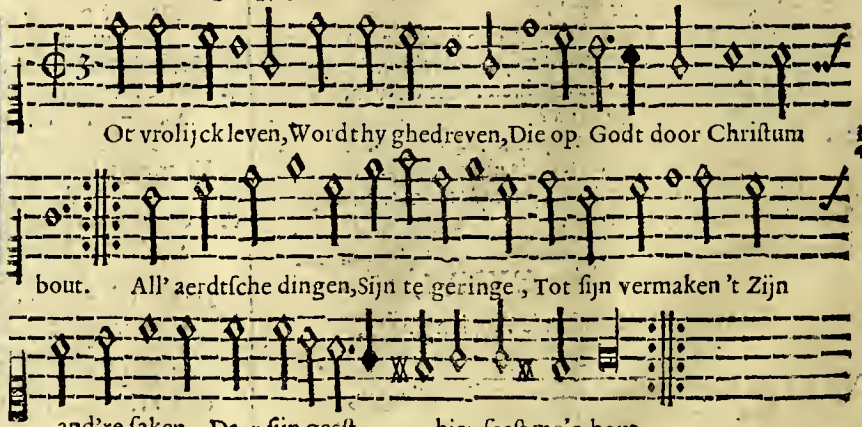

2. Tot allen tijde
Te weſen blijde
Is hem uyt Gods mondt geboo'n.
Lijckt hy uyt-wendig
Voor 't oog ellendig:
't Onduerſaem ſtrijden
Is 't hert geen lijden,
Door de hoop' van 't heerlijck loon.
3. Sijns herten oogen,
Van d' Aerd getoogen,

CHRISTELIICKE BLIITSCHAP.

Iö, Triumph, Iö, was aller Chriſt'nen ſingen:
Na dat 's hun vrede Vorſt aen 't hout des Cruys op-hingen,
Want Cruys, noch Graf, noch Doot, noch Hel, kond hem verkloecken,
Hy quam zyn Jong'ren by, om 't doolend' Schaep te ſoecken.

En ten Hemel op-gevoert,
Sien en bevatten
Al daer de ſchatten
Van roeſt en motten,
Verderf en rotten
Eeuwelijck onaen-geroert:
4. Waer op en over
Geen dief, geen roover,
Lange tijd noch ſpijt noch nijd,
Geſach of kracht heeft,
Geweld of macht heeft;
Noyt kan ontwenden,
Noyt kan doen enden
Salig die alſoo verblijd.
5. Dat 's vreugd die grond heeft,
Die hert en mond geeft
Vroljck denck-en ſprake-ſtof:
Mids in de wolven,
Vervolgings golven,
Benautheyds klippen,
Houd ſy de lippen
Stadig vol van Godes lof.
6. Waer Schat, waer hert is:
Waer God, geen ſmert is,
Maer de vol 't van alle vreugd:
Waer Deugd, waer God is:
Waer Gods gebod is,
En hert en oor leyd
Soo 't Chriſtus voor-leyd,
Daer 's de God ver-eyſchte Deughd.

SANG:

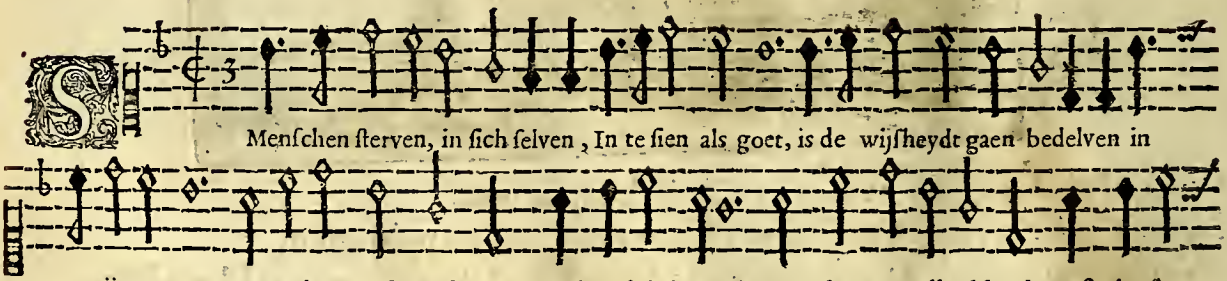

lige

AENMERCKING DES DOODS.

Wat is de Dood, als Dood, en een gantsch nietigh weſen,
Een levende Hont, wort voor een doode Leeuw gepreſen.
't Geen op d'aen-merckinge, des Doods, hier wort verclaert,
Is na mijn oordeel ſchoon, en dobbel leſens waert.

lighs in. Sy is (ick beken't) Wel het Ende van Ellend : Maer gheen ſalig end.

2. Heyl te hebben, kan niet weſen
Sonder heyls geniet.
In 't uyt-weſig doode weſen
Wie geniet daer yet ?
Het Leven is de grond
Van Genietenis,
Doch daer noyt heyl uyt ſtond
Waer geen Weten is.
In Heyl of Heyls ſchijn,
Moet van luſt of van on-pijn
Waen of Weten zijn.

3. In de Dood en is geen Weten :
(Na de Wijſ' ons ſeyd)
't Dood ſijn ſelfs, dan Ruſt te heeten,
Is groot onbeſcheyd.
Des menſchen Slaep ('t is waer)
Draegt den name me'e
Van Ruſt, en nochtans daer
Heeft geen Wetenſte'e
Maer door-grond de re'en :
't Slapen waer geen Ruſt (ô neen)
Waer 't geheel alleen.

4. Volgden op den Slaep geen Waken,
Soo waer Slaep geen Ruſt :
Maer nu is 't natuyrs vermaken
En begeerde luſt,
Om dat de menſch, verſterckt
En verquickt in le'en,
Des ruſtens vruchten merckt
Als de Slaep is heen.
Maer des doodes ſtaet
Die gants geen genot en laet,
(Ver van Ruſt) is quaed.

5. Eenen Hond (ſoo ſeyd de Wijſe)
Die noch is en leeft,
Is meer dan een Leeu te prijſen
Die geen leven heeft.
Den Dood, blood in-geſien
Sonder anders meer,
Ruſt noemen, lijckt miſ-ſchien,
Maer 's geen wijſe leer.
Die'r Soo na verlangt,
Is als die 't hert aen yet hangt
't Welck hy noyt ontfangt.

6. Dit 's een klaer en naeckte ſake,
Die elck vaten kan.
Waer van daen nochtans het haken
In ſchier yeder man,
Om eere, naem, en lof
t'Hebben na den dood ?
Recht of het doode ſtof
Yets daer van genoot ;

Recht

Reeht als bracht een woort
Daer men noyt den wind van hoort,
Heyl en vreugde voort.
'tIs of over-botte botheyd;
Of, kan 't niet geſchie'n
Dat een menſch, niet heel in ſotheyd,
Niet ſou' beter ſien;

Soo moet'et zijn om dat
d'Onverganck'lijckheyd,
Natuyrs begeertſten ſchat,
Soo haer glans verſpreyd
Dat de Menſch (ſchoon blind
Op het pad waerlangs m' haer vind)
Selfs haer ſchadu mint.

VOOR-SCHADUWING VAN 'tRIICK CHRISTI.

Uyt-breyding over Pſalm XLV.

SANG:

I.

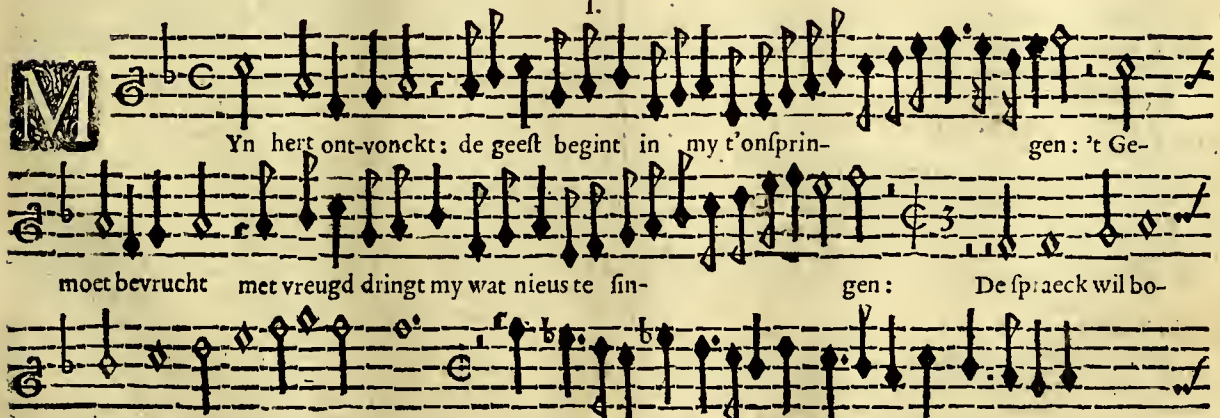

Ko-

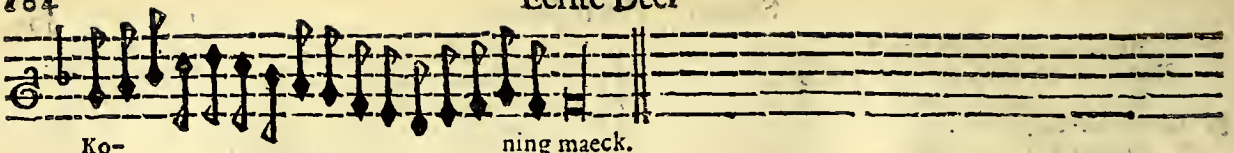

Ko- ning maeck.

2. O gy by wien geen menſch in ſchoon 't en lief-getal-
licheyd
Te vergelijcken is; wiens tong, door haer bevallicheyd,
Der menſchen herten treckt; waer door 't gebeurt
dat ghy
Gods ſegen-rijcke gunſt al-tijd hebt op uw' zy:
3. Wel aen, kloeck-moedig Held, gereet tot ſware wegen,
Voeg aen u ſtercke zy den Koninglijcken Degen.
't Geluck zy uw geley: treck heen, manhaftig Vorſt,
En toon uw we'er-party een ontvertſaegde borſt.
4. Treck heen: en laet al-tijd Gerechticheyt en waarheyt
Uw's wagens toomen zijn: ſoo krijgt uw naem een
klaerheyt.
En uwe rechter-hand, in 't ſtrijden noyt ſoo koen,
Sal wonder om end' om, in vreemde landen doen.
5. Durf yemand tegen u ten ſtrijde ſich verheffen:
Met uw raeck-rijck geſchut ſult gy hem 'therte treffen;
De trotze volcken oock doen fincken hare moed,
En, onder u gebracht, doen vallen u te voet.
6. Een Rijck wiens vaſten throon gedurig blijven ſtaen ſal;
Een Rijck dat nimmermeer verſwacken noch vergaen
ſal [draegt:
Is 't Rijck waer van dat ghy de kroon en ſcepter
Een Rijck dat billijck is, en daer-om God behaegt.
7. Met vreugden-ſalf heeft God u aenſchijn over-goten,
En hooger u bemint dan al u met-genoten.
Om dat gy boven Goed of eenig Aerdſche ſchat,
Gelijck gy onrecht haet, het recht hebt lief gehad.
8. Dies is 't uw volck een vreugd, wanneer gy, als een Ko-
ning, [ning,
Te voor-ſchijn komt ghetre'en uyt uw yvoiren woo-
En een uyt-heemſche lucht al-om uyt uw gewaed,
Als reuck van Aloës en Myrrh', ten neuſ' in-gaet.
9. Dies is 't uw volc een vreugd en luſtig om aenſchouwe,
Wanneer men, achter dy by dyne ſtaet-jonck-vrouwen,
In 't braef gheſelſchap ſiet veel Konings dochters
Die met eer-biedicheyd u ten gebode ſtaen. [gaen.
10. De Koningin uw Bruyt (wiens hayr met gout door-
ſtraelt is,
Met enckel dierbaer goud dat van Ophir gehaelt is;
Die klaer van goude gaet, en in al haer geſmy'
Van fijnen goude blinckt) ſtaet u ter rechter zy'.
11. MAer gy ô Koningin, merck op en leen uw ooren,
Om met bedaerden ſin mijn reden aen te hoore.
Vergeet uws vaders huys, u maegſchap van nu aen:
De Koning moet alleen in uw gedachten ſtaen.
12. Gun hem alleen het oog, geef hem alleen de ſinnen:
Soo ſal uw ſchoon gedaent hem nooden tot u minne
En trecken oog en hert. Wel op, bewijs hem eer,
En buyg dy onder hem. Hy is, Hy is uw Heer.
13. De Koningin van Zor, die goud-en water-rijck is,
Wien geen nabuerig vorſt in macht en pracht gelijck is
Sal u geſchencken doen van purpur en van goud:
Geſchencken die elck acht en hoog in waerden houd.

14. De

14. De Magtig' onder 't volck, die [dus] voor niemand wijcken, [ken.
Die ſullen me'e door be'e haer ned'rig hert doen blijc-
Maer ſie, ô Koning ſie: uw Bruyt eens Konings kint,
Is ſchoon, ja over-ſchoon, in al wat m' aen haer vint.

15. Schoon is haer lijf-cieraet; noch ſchoonder hare leden;
Noch ſchoonder haer gemoed, de woonſte'e van goe ze-
den.
Al gaet-ſe in haer goud, al zijn de leden fris:
So ſchoon is 't buytenſt niet als wel 't inwendig is.

16. Met kleed'ren die de naeld bevalliglijck door-dwaelt heeft,
En een geleerde hand met zyd' en goud bemaelt heeft,
Isz' aen-gedaen, die nu, als Bruyt en Koningin,
Met haren Ioſ'ren ſleyp geleydt word tot u in.

17. Een blijde wel-koms-roep, een vreugdelijck gemom-mel,
Een vrolijck hand-geſlag, een aen-genaem gedommel
Ver-vult al-om de lucht, ter-wijl ſy, ſelfs verblijd,
Met haren ſchoonen ſtaet na's Konings huys toe rijd.

18. EN op dat u, ô Maegd, geen teederlijck veerlangn
Na die u naeſt beſtaen, het herte oyt bevan-gen
Sult gy, in plaets van haer, haeſt ſien van u' geſlacht,
't Welck 't heele Aerden-rond ſal hebbē in ſijn macht.

19. Hier tuſſchen ſal u lof niet ongeweten blijven:
Mijn tonge, met haer tael; mijn penne, door haer ſchrij-ven,
Sal u, van tijd tot tijd, door yders mont doen gaen,
En in elcks hert, met danck, uw heugeniſſe ſtaen.

Over Pſalm CX.

SANG:

II.

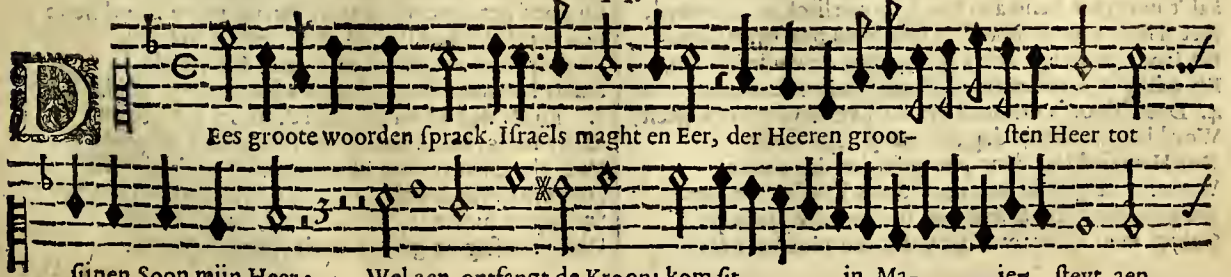

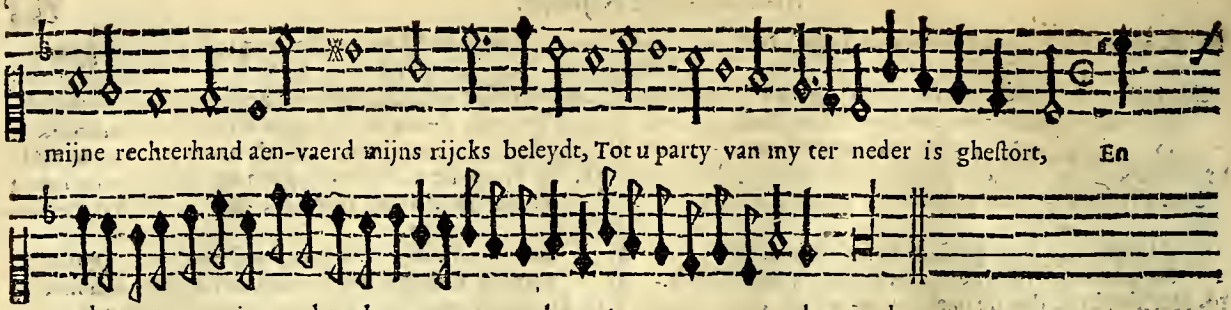

2. Uyt had hy. Maer ô gy mijn Heer, des Heeren Soon,
Uyt Zion daelt tot u de glory van uw kroon:
Uyt Zion ſal dijn God de macht van uw Gebied
Doen reycken waer de Sonn' haer held're ſtralen ſchiet;
Dat gy het volck beheerſcht, en 't muytig hert ſoo wiat
Dat elck ſich willig buyg, op-recht met u geſint.

3. Wanneer gy dan we'er-om ſult komen van den tocht,
En 't mannelijcke ſwaert verwinning heeft gewrocht,
Sal 't heyr, van bend aen bend, vercierlijck in 't gewaed,
Met u haer Opper-hooft, in ſchoonen pracht en ſtaet,
Na Gods geheyligt Huys eenſ-gangs de voeten ſpoen,
En u, haer Sterckt en Raed, al-daer haer offer doen.

4. Daer (door 's Gelucks toe-lach, verheven in den geeſt)
Word haer de blijde dag een luſtig Sege-feeſt.
Des Hemels klare dauw, vroeg in den dage-raet.
Wanneer de goude Son noch dicht by d'Aerde gaet,
Beſwemt het teere kruyd met ſoo veel dropjes niet,
Gelijck men dicht tot u het volck toe-vloeyen ſiet:

5. Toe-vloeyen ſiet van Weſt, toevloeyen ſiet van Ooſt,
Van Zuyden en van Noord, als tot ſijns herten trooſt;
Vol eere, vrees en dienſt. En dit is 't noch niet al:
God heeft een eed gedaen: (die noyt verbreken ſal)
Dat gy, dat gy, mijn Heer, dat gy Groot-prieſter zijt
Als **Melchiſedech** was, Groot-prieſter voor al-tijd.

6. Hy die dit ſwoer, ſal ſteeds ter rechter-hand u ſtaen;
Oock menig Dwinge-land in ſijnen toorn verſlaen;
En doen het heydenſch volck ſijn ſtrenge oordeel ſien:
Een vreeſſelijcken ſlag ſal onder haer geſchie'n.
En die hooch in gebied, als Goden ſijn geſtelt,
Sal hy bevinden doen ſijns ſtercken arms geweld.

7. En als de tijd nu port dat dit moet ſijn gedaen,
Sal hy ſoo grooten ſaeck niet traegelijck aen-gaen:
Maer als een onverſchrickt en moedig oorlogs-held,
(Die ſijns vyands ſlag-oord, dat nu vaſt ruymt het velt,
Snel op de hielen is, en 't lachend' Luck aen-vat)
Door 't heftig na-gejaeg ten laetſten af-gemat:

8. Uyt

8. Uyt d'een of d'ander beeck, gevonden by geval,
De hit van ſijnen dorſt met haeſt gaen leſchen ſal:
Alſoo wil oock de Heer, de Heer in 't ſtrijden ſterck,
Geſwind en vuyrig zijn in dit ſoo grooten werck.
Dies hy oock, na den ſlag, van ſlaen en ſtrijden moe',
Het triumphante hooft heeft na de ſterren toe.

SANG: Bruyn verwe word gepreſen.

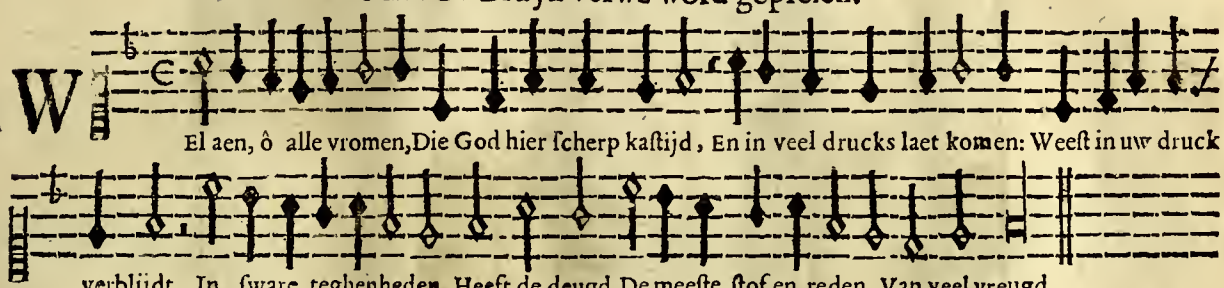

2. 't Is niet uyt haet of tooren
Als u Gods hand komt ſlaen,
Maer dat gy niet verloren
Soud met de Werelt gaen.
't Geen Booſen dijd tot plage,
't Selve ding
Is u, kont gy 't wel dragen
Segening.

3. Gods tucht-roe' doet u weten
Dat hy u noch bemint,
En niet en heeft vergeten,
Maer noch houd voor ſijn kind.
Geen Vader na den vleyſche,
(Draegt hy ſucht)
Die, als 't de nood ſal eyſchen,
't Kind niet tucht't.

4. Een vleeſchelijcke Vader
Kaſtijd na fantaſy;
Op dat hy 't kind van quader,
Door vroege tucht, bevry:
Maer God die in geen ſaken
Oyt gaet mis,
Wilt ons door tucht ſoo maken
Als hy is.

5. **Aen-vechting** baert op-mercken;
Op-mercken maeckt bequaem
Tot Deugd en heyl'ge wercken;
Deugd / by God aen-genaem.

KASTIIDINGS SALIGHEYT.

Vreest yemant God, die lieft zyn tucht en zyn besoecking.
Jobs en Mannasses tijt-genooten gantsch verleyt,
Die nament qualijck op, en hieldent een vervloecking,
Tot hun de uytkomst leerd', Castijdings Saligheyt.

Onmackelijck, doch veylig
Gaen, leert hy
Die wil dat yeder heylig,
Als Hy, zy.
6. Veel Soets na weynig Galle,
Wat nood als 't soo behoeft?
Gods kind'ren hebben alle
Van desen kelck geproeft.
Liet God ons sonder lijden
Staeg in g'luck:
Geen stoff' waert van verblijden,
Maer van druck.
7. Ontbeert men hier het gene
Dat noyt kind Gods ontbeert:
Licht mist-men, na, met eenen
Sijn hoochste Ziel-begeert'.
Soo scherpe tucht of hinder
Noyt voor-viel,
't Waer klaer dat God voor Kinder
Ons niet hiel'.
8. 's Vleeschs voor-spoed is een segen,
Maer sulck niet als gy wacht,
En meest van die verkregen
Die God voor Bastert acht.
Wie op verganck'lijckheden
't Hert noch vest't
Schijnt niet genoeg te vreden
Met het Best.
9. Flau dan in geen kastijding;
Bescheld of laeckse niet.
Maeck oock geen keur in lijding;
Neem so als 't God u bied.
Hem maet te willen stellen,
Acht God quaed.
En waer toe 't sondig quellen
Dat niet baet?
10. In reyn Geloof op Aerden
Als vreemd'ling heen te gaen,
Is hooch by God in waerden
En een groot werck gedaen:
Dies is 't som-wijl van nooden
Dat God dael
En 't hert al zijn By-Goden
Gants ont-hael.
11. Daer sal soo licht yet schuylen
Daer sich noch 't Vleesch me'e stut
En 't hert door kan vervuylen:
Dies is de suyv'ring nut.
Licht deed' men 't onkruyt sterven
Soo men 't sach;
En Liefd' komt door Liefs derven
Aen den dag.
12. All' Aerdsche troost moet henen;
(Qua' toe-verlaet baert smert)
God wil en moet alleene
Een God zijn in uw hert.
Des menschen troost op 't Sticht'lijck,
('t Zy hoe kleen)
Weert hy-se niet, kan licht'lijck
Van God sche'en.
13. Wil God u niets hier laten:
Weest willig en bereyt:

De droeff'nis heeft een mate,
Maer niet de Lijdſaemheyd.
Vol-maeckt moet haer werck weſen
Gants end'al,
Soo ſy van God vol-preſen
Worden ſal.
14. Kort is de pijn en 't ſuchten,
(Want 't leven ſelfs is kort)
Maer lang en ſoet de vruchte
Die ons daer door geword.
Betruurt dan hier geen Truren.
Sal 't wel zijn:
't Geduld moet ſoo lang duren.
Als de pijn.

SANG: C. Pypers Pavane.

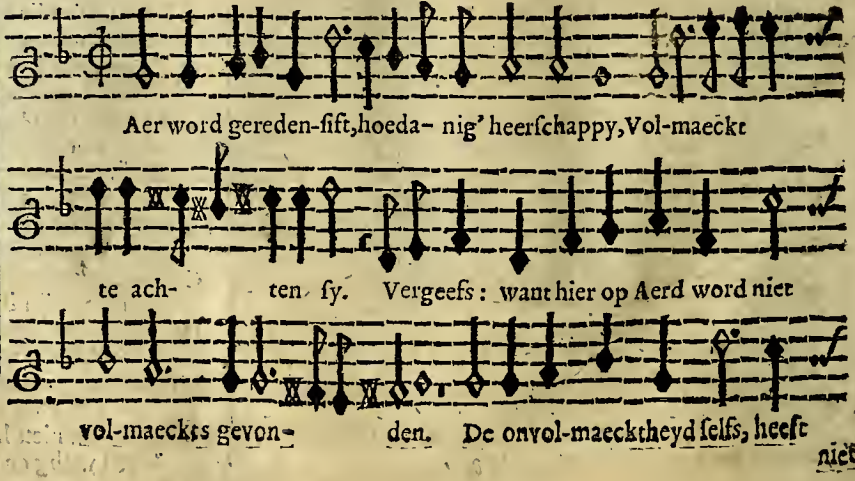

VAN VOL-MAECKTE REGERING.

Wat was 't een Heer'lijck werck, als ware wijsheydt voerde,
Den Scepter in 't gerecht, waer veel in twijffel hangt,
En giften, gunst gehuer, voor-oordeel 'tbreyn ontroerde:
Siet hoe de Moeder, na recht vonnis hier verlangt.

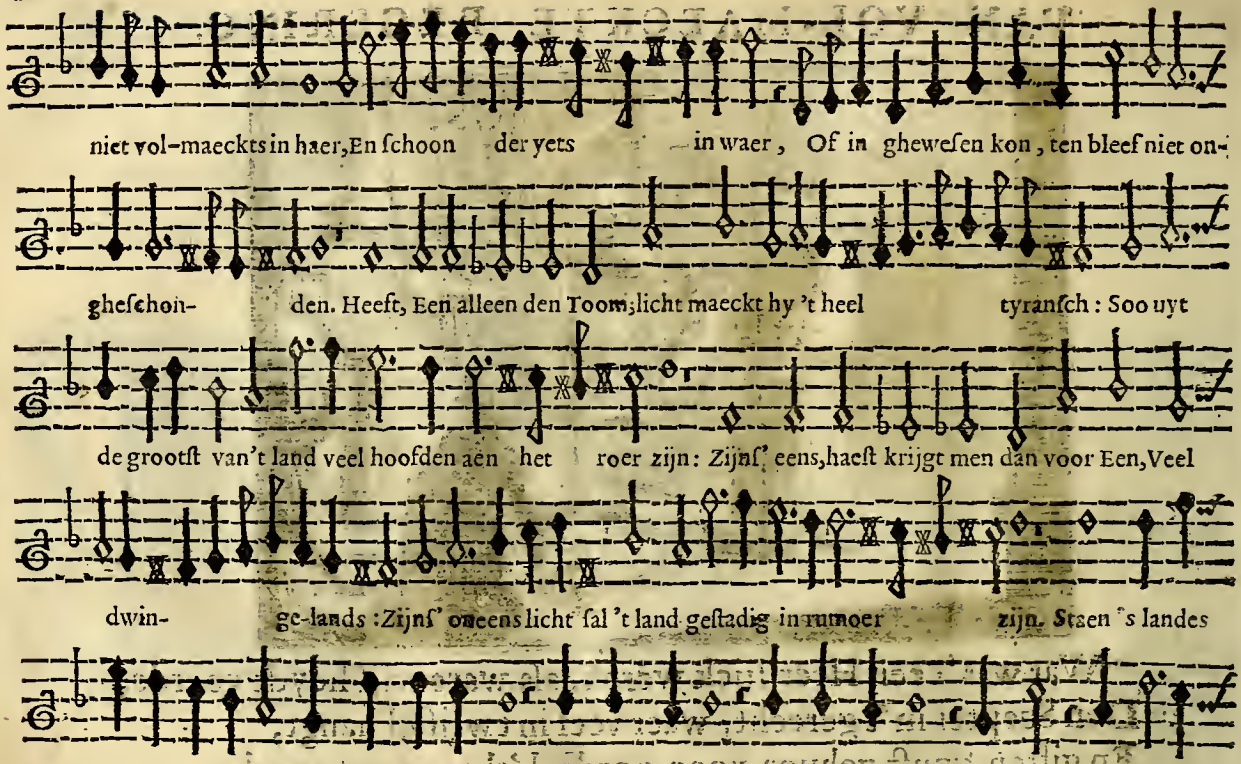
niet vol-maeckts in haer, En ſchoon der yets in waer, Of in gheweſen kon, ten bleef niet on-
gheſchon- den. Heeft, Een alleen den Toom; licht maeckt hy 't heel tyranſch: Soo uyt
de grootſt van't land veel hoofden aen het roer zijn: Zijnſ' eens, haeſt krijgt men dan voor Een, Veel
dwin- ge-lands: Zijnſ' oneens licht ſal 't land geſtadig in rumoer zijn. Staen 's landes
ſaken by de Menigt': Hoe grooter, Hoop Hoe quader koop. Elck loopt ſijn loop. Elck tracht en jacht

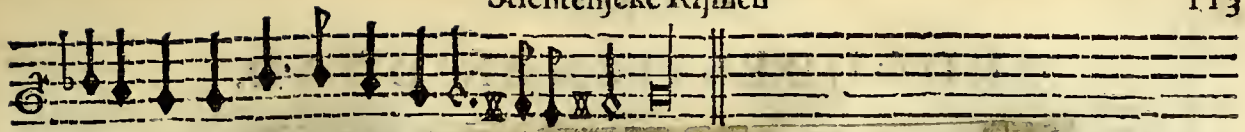

na 't sijn. Hoe meer, hoe min vereenicht.

2. Of schoon **Utopia**/'t verdichte Nergens-land
Op aerden sich al vand: [heyd:
Noch waer 't ver van vol-maeckt' en rustelijcke wis-
Is 't Hooft som-wijlen wel, so schort het aen de Le'en;
Of wil het Lijf na re'en, [leyd.
Soo volgt licht 't Hooft een pad dat sorgelijck en mis
De draey'lijck' en voor t'oog-onsienelijcke wil
Doet menschen heerschappy steeds onvol-maecktheyt houwen,
En set der dingen stand staeg op een losse spil.
Op onvast fondament kan niemant oyt vast bouwen.
Wiens, Waer, en Hoe de heerschappy is,
Noyt wort'er wet
Voor 't hert geset.
Wat is 't belet?
Onmacht in Kracht en Weet, die alle menschen by is.

3. Volmaeckte Monarchy en onbesproken Kroon
Heeft IESUS Godes Soon.
Hy heerscht in sijn Gemeent', en heerscht alleen volkome.
Daer is de Onder-daen gewillig onder-daen;
Die niet en wil, mach gaen:
Daer doet men niemand dwang om onder 't jock te komen.
Daer heeft in d'Over-heer qua' wil of lust geen plaets:
Dies nimmer-meer noch 't Hooft noch 't Lichaem hoeft te vreesen
Of Kroons of Staats verderf. En wil een Lid yet quaeds,
Dat moet van quaed af-staen, of 't kan geen Lid meer wesen.
Daer siet de Heerscher in de herten:
Die stelt hy maet
Van doen en laet,
Van goed van quaed:
Die leyd, bereyd; bewaert, en waer-schouwt hy voor smerten.

4. Kom onvernoegde mensch die geern waert in een Rijck
Daerm', heel volmaecktelijck
Beheerscht, mocht sonder schroom van ramp en onrust leven:
Hier moet gy zijn: doch so, dat gy (hoe onvolmaeckt)
Soo 't Onvol-maeckt noyt laeckt
Dat g'onder sijn toom u niet soud willen geven:
Dat gy ('t zy wie 't oock is die 't roer in handen heeft)
Sijn eer niet geven soud, of niet soud willen hooren
In alles waer sijn wet geen sond-bevel een geeft.
Die Machts gebod veracht, vergadert sich Gods tooren.
Het is een plicht van d'Over-hooge
Christi voogdy:
Dat elck, wie 't zy,
d'Aerdsch heerschappy
Al stil, met wil, en niet uyt vrees voor straf, gedooge.

Joh. 8. 6.

ONDOODELIICKEN DOOD.

Door 't ſterven; Lazarus, het ſterven moeſt ontloopen.
So ſach oock Stephanus, in 't ſterven d'Hemel open.
So yder Chriſten Menſch, in d'alder laetſte nood:
Acht ſterven voor gewin; Ondoodelijck de Dood.

SANG: Qual vive Salmendra.

Elijck de Salamandr' in 't vier kan ſve- ven, (Soo Apoc. 14. 13.

't waer is dat men ſchrijft) En noch in weſen blijft: Soo oock de menſch, ten

eynd in Godt ge-ble- ven, Al is :ſſ: Hy dood/ Al

is hy doot al :ſſ: heeft in den doot noch le- ven. O! hoog-geluckig ſterven!

O! :ſſ: in doods verderf :ſſ: het leven niet te derven. O! hoog-geluckig ſterven!

O!

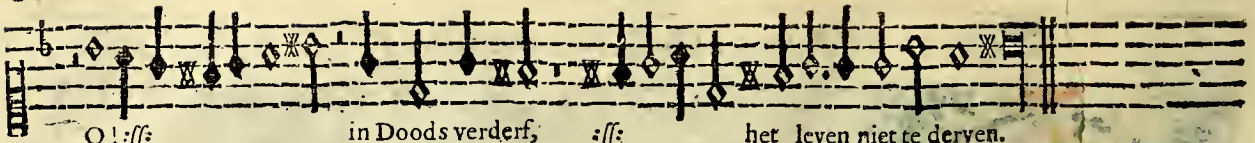

O ! :ſſ: in Doods verderf, :ſſ: het leven niet te derven.

2. Al is hy dood, nochtans ſoo leeft hy Gode,
Die ſijnen geeſt bewaert,
Om we'er te ſijn gepaert
Met 's Lichaems-huys : niet dit gering en ſhoode,
Maer een vol-maeckt, gelijck Gods Hemel-boden.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

3. 't Is God, 't is God, die vaſt heeft voor-genomen
Te redden uyt verderf
Tot eeuwig levens erf
Al die door Deugd haer eygen wil betoomen,
En in 't Geloof vol-ſtandig, tot hem komen.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

4. 't Is God; dien 't noyt aen macht en kan ontbreken ;
Wiens wetten vaſt en wis,
Wiens wil onbuyglijck is.
't Geen hy voor-neemt, daer mach men ſo van ſpreken
Als of 't (ſchoon ver) in daed al waer gebleken
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

5. O ſoete Dood ! geen Dood met recht te heeten,
Maer Slaep en Arbeyds ruſt :
Want op u volgt en luſt
En (na een kort, of by-na geen, Vergeten)
Een Weder-denck en ſelfs-genietig Weten.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

6. Voor 't lang geſlaep en durf men niet bevreeſt zijn :
In tijds is 't dat m' yet lijd.
d'Uytweſig heeft geen Tijd :
Als 't heerlijck Lijf vereent ſal met den Geeſt zijn ;
Sal alle Tijd maer een oog-blick geweeſt zijn.
O hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

Voor A. G. *over den dood van haer lieve Echt-genoot* I. E. G.

SANG.

Te Mey als alle Vog'len ſingen.

VVAer toe, mijn Ziel, waer toe geſteent ?
Waer toe gehert-pijnten geweent ?
Laet waerheyt eens recht keuren :
Die oorſaeck heeft van vreugd, betoont ondankbaerheyd door treuren.

2. Mijn Man, mijn waerde Helft, is heen,
En ick alleen. Alleen ? ach neen !
God en een goet Geweten [geten
Doen alle druck en eenſaemheyd door haer by-zijn ver-

3. Mijn Lief is heen : maer 't meeſt-gelieft,
Waer door mijn Ziele was gerieft,

Heeft

VREVGDE EN ROV IN 't AFSTERVEN

der Rechtveerdighen.

d'Hebreeuſche Dichter ſingt, dat aller Heyl'gen ſterven ;
Seer Coſt'lijck is voor God. Dit matich dan u rou :
Ey laet den eygenaer, ſyn eygen erve erven,
En meng de rou met vreugt, 't ſy Kint, of Man, of Vrou.

Heeft hy my na-gelaten:
Sijn Leer en Voor-beeld op het pad van 's Levens
rechte straten.

4. Sijn lout're Deugd streckt my een spoor
Om met Hem deur de selve Door
Kloeck-moedig in te dringen,
En 't Goddelijcke een-gesang in Godes Stad te singen.

5. Om met hem voor 's Lams throon te staen
Met witte kleed'ren aen-gedaen,
Verheerlijckt onverderflijck,
Verlost van pijn, vervult met vreugd, en (als God selfs)
onsterflijck.

6. Het tijdelijcke slind de Tijd;
Het quijtelijcke ben ick quijt:
Sijn Lichaem, 't welck, van Aerde,
Ter Aerden moest, is in der Aerd; de Geest, by God in
waerde.

7. By God: die hem ter saligheyd
Bewaert, en heeft een Lijf bereyd
Dat, (als 't Basuyn gaet klincken)
In aller eeuwen eeuwigheyd gelijck de Son sal blincken.

8. O! Goddelijck Al-wijs bestier!
Soud' hy Daer heen, hy moest van Hier;
Sou hy sijn eygen erven
En sien 's gewenschte Vader-land, het Vreemde moest
hy derven.

9. Nu heeft op hem de nijd geen kracht;
Nu is hy uyt Tyrannen macht;
Nu is hy wech getoogen,
(Daer niemand hem verseeren kan) uyt aller ooghen
oogen.

10. Nu krenckt hem geen boosheyd, hoe boos;
Nu is 't geweld gewelde-loos;
Nu moet den Haet sijn stralen,
Hoe sterck geschoten, krachte-loos in 's haters hert sien
dalen.

11. Sijn kamp heeft hy kloeck uyt-gekampt:
Gegort, gewapent, wijs-gelampt,
Op schilt-wacht, los van sonden,
In wel-doen vol van alle deugd heeft hem sijn God ge-
vonden.

12. Wat waer mijn vorder treuren dan?
Liefd' tot my selfs, niet tot mijn Man.
't Schijnt schier gelucks benijden, [den;
In sulcker Helden sal'gen dood niet ernstig te verblij-

13. Maer weenen dan de oogen mijn,
Soo moeten 't vreugde-tranen zijn:
Of sal 't uyt droefheyt spruyten;
Door mede-oogen met de Wer'lt, moet ick dan tranen
uyten.

14. De Were'lt, die door sulcken Licht
In 't blind verstand kon zijn gericht,
Om van 't gevaerlijck dolen
Te rug getogen, sich met ernst te geven in Gods Schole;

15. Te geven op des Levens baen,
Om 't eeuwige vergaen t'ontgaen;
Ach! voor een Christen herte
Is 's Menschen sonde 't waerdig stof en eenig stof van
smerte.

16. Laes! hy is weg: de snoode Aerd
En was die Son niet langer waerd,
O! droeve duysternissen,

Hoe

Hoe seer verdickt u donckerheyd nu gy sulck Licht sult missen.

17. Mijn God die licht en duyster schept,
Gegeven en genomen hebt,
Vergadert en gescheyden:
Gelooft, gelooft sy uwen Naem in aller eeuwicheyden.

18. Gun dat de troosting van uw' Woord
Meer dan natuyrs treck zy gehoort;
En, als druck 't hert komt klemmen,
Al-tijd de ware redens-kracht in my mach boven swemmen.

19. Laet my uw's Geestes hulpe by,
Die my in druck een bol-werck zy.
geen murmurerig klagen,
Maer wille-loose lijdsaemheyt kan u alleen behagen.

20. Geef dat ick my u over-geef,
En gants na uwen wille leef,
Om waerlijck te genieten
Daer nu de krachten van mijn Ziel haer stralen henen schieten.

Twee-spraack voor A. R. *over d'Af-lijvicheyt van sijn lieve Soon* I. A.

SANG:

Engelsche Fortuyn. **Met vier regels/**
Of: **Met acht/**
D' Engelsche Gaillarde.

Menschelijcke. Weemoe-

NU treurt, mijn Ziel, in desen droeven stand,
O harde dood van een soo waerden pand!
Wat laet gy, my meer dan gedachtenis,

dicheyt. Die in den geest een nest van smerten is?
Wijsheyts Rading. **Heeft dan de Dood soveel ramp-salicheyt?** 2
Dat eens moet zijn/ mach dat so sijn beschreyt?
Te sterven/ is een al-gemeyne Wet/
Van God (die nopt pet quaeds en Goed) geset. Hcb. 9. 27.

M. W. 2. Onrecht waer druck, had hy geen recht Waer- 3
De slut en staf van mijnen Ouderdom. [om.
De lust en rust van mijn grijsheyt, is he'en:
Die veel verliest, sijn tranen hebben re'en.

W. R. **Wat heeft de Mensch waer op hy bast mag staen?** 4
Dat sterff'lijck komt/ moet sterff'lijck heenen gaen/
Vergeefs besucht men 't gaen van 't noodig pad.
En beter nopt dan al te lief gehad.

M. W. 3. Hoe kranck is Re'en daer droefheyt 't hert door-klieft! 5
Noodwendelijck volgd Liefde 't geen sy lieft.
Wie maeckt sich los daer hé natuyr maeckt vast?
Waer 't Hebben vrood, 't Ontbeeren niet en past.

W. R. **Re'en weeght de saeck so-'s is/ niet so-se schijnt/** 6
Onrecht duert lieft' als liefde's stof verdwijnt/
En die van 't geen elck treft/ sich rekent wyp/
Sijn gront is sat of vol van hoovaerdy.

M. W. 4. Ach! waer die bloem niet al te vroeg gepluckt! 7

Ach

DOOD-TROOST.

Of vele Joden, zich bemoeyden om te trooſten,
De Suſters Lazari, ten had te recht geen klem:
Maer als de Heere quam, ô! als de Son in 't Ooſten
Op rijſt, ſo rees voor hun een Doot-trooſt door ſyn ſtem.

Ach! waer hy niet ontijdig wech geruckt!
't Verlies is min, wanneer, door 't vol geniet,
't Hert schemer-re'en van minder droefheyt siet.

W. R. Of vroeg of laet/o mensch / wat lepter aen/
Als doch de weg in 't eynd moet zijn gheg aen/
En/ als de Ziel den steun mist van haer rust/
't Geniets gedenck ontsteeckt/ maer stopt geen lust.

M. W. 5. Nochtans 't is soet, 't soet hebben als men kan:
Maer wech is wech: dood, is geen hoop meer van
Hoe langer vreugd uyt 't by-zijn is geproeft,
Hoe meerder re'en van min te zijn bedroeft.

W. R. 't Zy 't lieve dy/'t zy gy het Lieve laet:
Liefs missen smert als 't hert niet is versaet.
Geen ware vreugd / dan in steeds bly-te-zijn/
End'lijck vermaeck end nimmer sonder pijn.

M. W. 6. Ach! had hy doch, in-dien niet heel vol-leeft,
Ten minsten niet door sulcken dood gesneeft!
Ach! waer hy niet verslonden van de Zee!
Dood wesen, baert; doods-wijs verswaert het wee.

W. R. 't Zy hoe/'t zy waer de mensch sijn leven end/
Het Hoe of Waer/en geeft heyl noch ellend.
De Dood is goed of quaed tot aller tijd/
Na dat hy goed of quaed is/diese lijd.

M. W. 7. Nochtans 't is hard, in droeven schip-breucks, nood,
Te sterven een geweldelijcken dood:
Gesondes lijfs dat pad te moeten tre'en.
Dood-zijn is g'lijck, doods-weg (helaes!) versche'en.

W. R. Een die van-sieckt op sijnen leger quijnt/
Door angst en quael aen geest en lijf ghepijnt/
Lijd meer dan hy/die over-pligt wert:
De korst' (als 't nood) is ver de beste smert.

M. W. 8. Helaes! 't is soet voor die de reys neemt aen,
Dat wijf en kind ronds-om het sieck-bed staen:
Maer dat men sterft, ver af van vriend en macg
In-dien 't geen is, ten minsten 't schijnt een plaeg.

W. R. Al dit en meer (hoe schijn-soet/fraey/en wel)
In 's Wijsen oog en is 't maer poppen-spel.
Hy acht geen ding of 't doet sijn Ziele sta',
En waer men is/men is God eben na.

M. W. 9. Nochtans 't is veel, Dat yemant, op het bed,
Tijd heeft waer in hy op sijn Ziel-stand let.
Die d'ure siet; maeckt staet: en onverrast
Word op het stuck veel vevliger gepast.

W. R. De rechte tijd van boete dien God geeft/
Is yeder stip van 't leven daer m' in leeft.
Die dien versuymt / heeft al te lang ghebeyd.

Noyt van de Dood den vromen onbe-reyd.

M.W. 10. De reden bind : nochtans hoe komtet by?)
Des redens kracht doet weynig kracht in my.
Of is dan druck bedrucktheyds medecijn ?
En pijnlijck-zijn, verlichting van de pijn ?

W. R. Die reden hoort/en niet na reden doet/
Of vat-se niet/of heeft een dwaes gemoet.
Daer druck druck weert/staet sotticheyd te pronck :
Die brand vermijd/bluscht oock die minste vonck.

M.W. 11. Helaes ! Natuyr, hoe seer mens' oock weerhoud !
Neygt innerlijck en treckt al we'er na 't oud :
't Zy dat sich 't hert in sijn weeckheyd behaegt,
Of lange waen der Zielen sleutel draegt.

W. R. Quaeds hulp leyt steeds in Reden niet alleen :
Daer Reden stuyt/begint men door ghebe'en/
Heeft langhe droogt' het vat te seer verstaeft :
Uyt d'Ader selfs/wordm' aldermiltst gelaeft.

SANG:

Schoonste Nymphe van het Woud.

VVAt is 't onvernoegde mensch,
Dat u wensch
Stadig na wat Nieuws komt drijven?
Neemt de heele Werelt voor,
Loopt-se door :
't Is de Wer'lt en 't sal-se blijven.

2. 't Geen men tegenwoordig siet,
Is geschied ;
't Geen de tijd hier na sal bringen,
Is of nu, of al geweest.
Op een leest
Schoeyen alle aerdsche dingen.

3. Bouwen, breken, krijgen, slaen,
Doo'n, verrae'n,
Iachten, trachten, soecken, wroeten,
Wat men hoort, beleeft, aen-schouwt,
't Is al 't Oud
Dat op Aerd' ons sal ontmoeten.

4. Nieuwe menschen voed en baert
Steeds de Aerd,
Maer geen nieu begeert' noch haken.
't Was als 't is, en 't Is als 't was :
d' Ouden pas
Houden al des Werelts saken.

5. d'Eygen weg die Cyrus trad.
Was oock 't pad
Van den grooten Alexander :
Daer na ging hem Cesar in :
Cesars sin
Is nu weder in een ander.

6. Dus aenschouwtm' in alle ding
Wisseling
Van begeert' en sinne-buyden.
Nu sijns' hier ; een ander jaer

Eccles. 1. & 9. 10.

Op

NIET NIEVS ONDER DE SONNE.

De wijſe Salomon, kond warelijck beſpeuren,
't Geen dagelijcks geſchiet, men eertijts ſach gebeuren;
Dies ſprack hy overluyt, bedaerdt en wel beſonne:
't Is al het oud en ſelf, niet nieus onder de Sonne.

Op een aer:
Nu by dees, dan by die luyden.
7. Dat in 't Groot eerſt is beſpeurt,
't Selve beurt
Naderhand in 't Kleyn en Lage:
Hier by ſtucken en ten deel,
Daer geheel;
Nu geſtadig, dan by vlagen:
8. Hier, door liſticheyd en kunſt;
Daer, door gunſt:
Nu, met voor-ſpoed; dan onſpoedig:
Hier, met moeyt' en weder-luſt,
Daer, met ruſt:

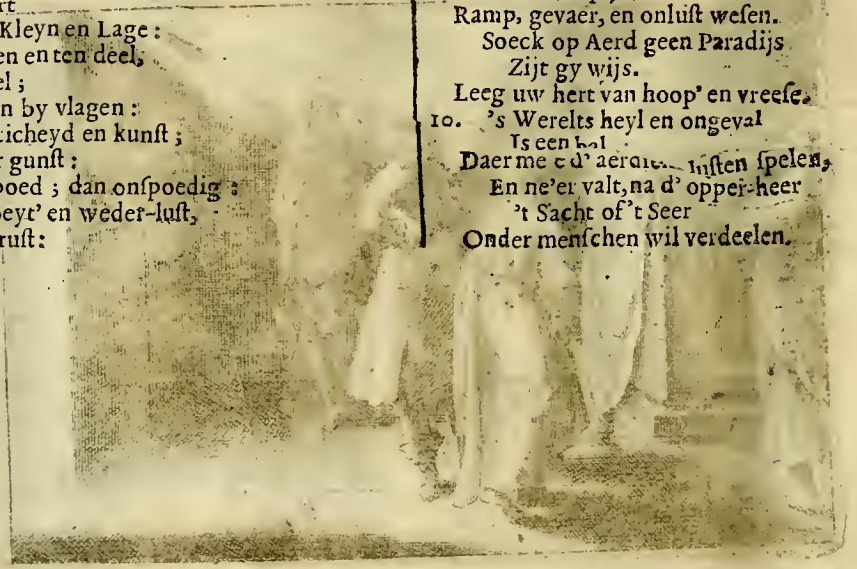

Nu, met vreeſe; dan kloeck-moedig.
9. Soo lang menſchen menſchen zyn,
Sald'er pijn,
Ramp, gevaer, en onluſt weſen.
Soeck op Aerd geen Paradijs
Zijt gy wijs.
Leeg uw hert van hoop' en vreeſe.
10. 's Werelts heyl en ongeval
Is een bal
Daer me d' aerd... luſten ſpelen,
En ne'er valt, na d' opper-heer
't Sacht of 't Seer
Onder menſchen wil verdeelen.

NOODIGE KOSTEN-BESINNING.

Hier ſchijnt dat yder ſegt, dus dientet overlegt;
So gaetet na den vleyſch, en minſt naer 's Hemels eyſch.
Maer die door Chriſti laſt, beſchreven d'Heylige blad'ren,
Tot Geeſt'lijck overleg, zyn trouwe en waerde Vad'ren.

STICHTELIICKE RYMEN.

TWEEDE DEEL.

SANG: Gy die uyt's Werelts droom ontwaeckt.

WIe sich ter hooger Schole geeft
Daer Christi Woord den Scepter heeft
En aller menschen herten, Wet-
Van willen, doen, en laten set;
Om, door 't betreden van Gods pae'en,
Na d' onverganck'lijckheyd te gaen:
Moet sien dat hy sich wel besint
Eer hy soo grooten werck begint.

2. Bevinding scheelt van mond-geseg.
Luc. 14. 8. 31. 32. Goed werck vereyscht goed over-leg,
Hy over-leyt sijn stuck niet recht
Die voor den aen-tref van 't gevecht
Niet nedersit, en overdenckt
Wat heyr-kracht hy te velde brengt,
En dat hy met tien-duysent man
Geen twee-mael tien verslaen en kan.

Spreu. 28. 29. 30. 3. Die Toren-bouwens is gesint,
En niet, eer hy 't sich onder-wint,
Maeckt rekening en overslag
Of hy oock 't werck vol-voeren mag,
Maer moet noch end'ling ongedaen
't Gebouw ten halven laten staen:
Sijn doen is onbedacht en sot,
En by de schade krijgt hy spot.

4. De weg is smal, de poort is eng.
Des Meesters eerste les luyd streng:
Verlaet, versaeckt, treckt herten af
Van al wat wer'lt oyt geeft of gaf,
Van al wat lief is op der Aerd:
Die soo niet komt, is mijns niet waerd:
Die soo niet komt, is onbequaem
En noch niet waert eens Leerlings naem.

5. VVat wil dit scherp (doch trouwe) VVoord?
Of stracks te rug, of manlijck voort:
Of al, of niet-met-al bestaen:
Of 't padjen net, of niet gegaen:
Klim niet, is u den berg te hoog:
Of tref het wit, of quijt den boog.
Gestuckte deugd en geld'er niet
Daer God vol-komen werck gebied.

6. Het is wat groots dat gy begint.
Het is wat hoochs dat gy bemint.
De wegen van de Hemel-reys
Zijn sware wegen voor het vleysch.
Kloeck is de mensch en e'el van moed
Die over-slag van kosten doet,
En even-wel noch niet en schrickt.
't VVerck luckt na sich de mensche schickt.

WISSEN INGANG IN 't RIICK GODS.

Wilt gy den ingangh, tot Gods Rijck te rechte weten,
't Begin, het midden, 't eynd', het kruys-padt is 't geheeten.
Verwinners van het kruys, en wil'ge opnemers ſijnt;
Die 't licht van Gods genaed', ſoo Heerelijck beſchijnt.

SANG: Si vous eſtes belle. In Canon met 4.

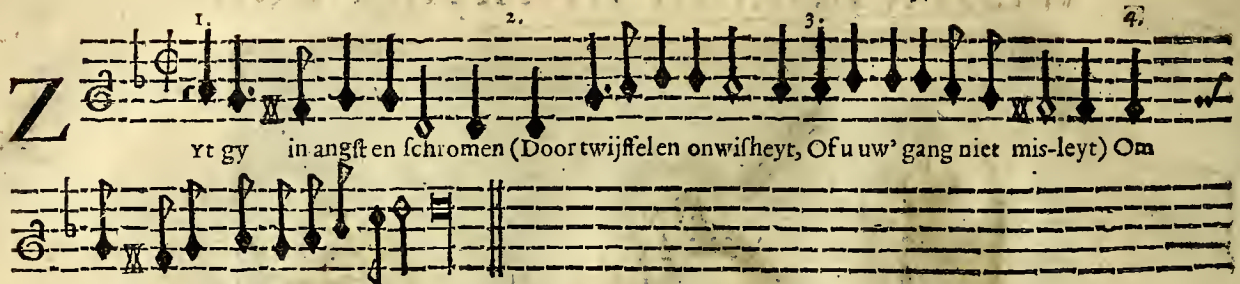

2. Om niet meer ſoo te beven
Door twijffel-wetig weten,
Soo bind u met Deugds keten
Aen God en 't eeuwig leven.
3. 't Geloof, dat in 't gemoed is,
Daer moet ſich deugd by paren
En luſt om voor te varen
In al wat recht en goed is.
4. By deugd-luſt eyſcht goe Kennis
Om, ſtuck voor ſtuck, Deugds wegen
En ſien en t'over-wegen,
Tot vaſte Deugds gewennis.
5. De kennis mach niet ledig
In 's menſchen herſſen leggen,
Of in een ydel ſeggen.
Goe kennis maeckt goed-zedig.
6. Sy moet die maet doen ramen
Om noyt in geene wercken
Te treden uyt de Percken
Van 't Chriſtelijck betamen.
7. Hier moetſy 't niet by laten,
Maer ſonder morrig klagen
Vervolg en kruys doen dragen
En ſtellen 't hert gelaten.
8. 't Gelaten hert, niet doffig,
(Soo weynig als ne'er-ſlachtig)
Moet, Vuyrig en aen-dachtig,
In God-plicht noyt zyn ſloffig.
9. 't Hert in God op-getogen,
Moet Broederlijcke minne
Niet ſluyten uyt de ſinnen,
Maer ſtaeg daer na doen poogen.
10. 't Hert Chriſt'lijck Broeder-lievig,
Moet in dat perck niet ſtuyten,
Maer liefd' aen Allen uyten,
En weſen elck gerievig.

CHRISTELYCKE ONSONDIGHEYT.

Den Phariſeus roemd', hy hadd' een wel ghevallen
Aen ſijn' ſchijnheylig', en verniſte deugdliche'en.
Chriſt'lijcke onſondicheyt was by hem niet met allen.
Des Publicaens berouw, ontſondigd' hem alleen.

Dit moet ſtaen voor Folio 129.

11. Zijn dese eygenschappen
In u geplaetst, ô menschе:
Wat hoeft gy meer te wenschen?
Gy zijt op 's Hemels trappen.
12. Word g'hier van leeg bevonden:
Soo zwiert gy als een blinde
Die stad noch pad kan vinden,
Noyt reyn van d'oude sonden.

Christeliicke Onsondigheyt.

SANG:

Ick ly' in 't hert pijn &c.

Icht werden in den mensch door quade re'en te
Goe ze'en verlooren. [hooren
Van twee qua'e dingen moet (na 't woord al
oud in d'ooren)
't Best zyn verkoren.
Meynt Quaed, gevaer of ramp, soo is 't waerachtig:
Maer in-dien ondeugd of sond;
De spreuck is ongegrond
En leugenachtig.
2. In sonden valt geen keur: Het quaed en heeft geen mate
Recht, is deugds-strate.
Die wel daer op wil gaen, moet alle sonde laten
En stadig haten.
In sond'lijckheyt verschillen quade daden:
Waer is 't: en nochtans kan 't scheel
(Hoe weynig of hoe veel)
't Quaed niet ontquaden.
3. Geen wete-blijvig quaed, hoe kleyn, of 't kan ons stuyten
En van God sluyten.
Die 't vonnis heeft, moet deur: die buyten is, is buyten:
't Slim moet uyt-muyten:
Sal noch de Knecht (hoe-wel min) slagen lijden
Die door sloff' onkund mis treed:
Te min kan, die klaer weet
Sijn straf ontglijden.
4. Gehoorsaemheyt is 't geen dat God in ons wel-dragen
Meest kan behagen.
God wil des menschen hert; niet som-tijds en by vlagen
Maer all' ons dagen;
Niet half, maer heel. Wie dan door sond (hoe kleene)
Af-godeert en van 't Goed vlied,
Die kan in vreugde niet
Met God vereenen.

OMKEERING DES HERTS-BEWEGINGEN.

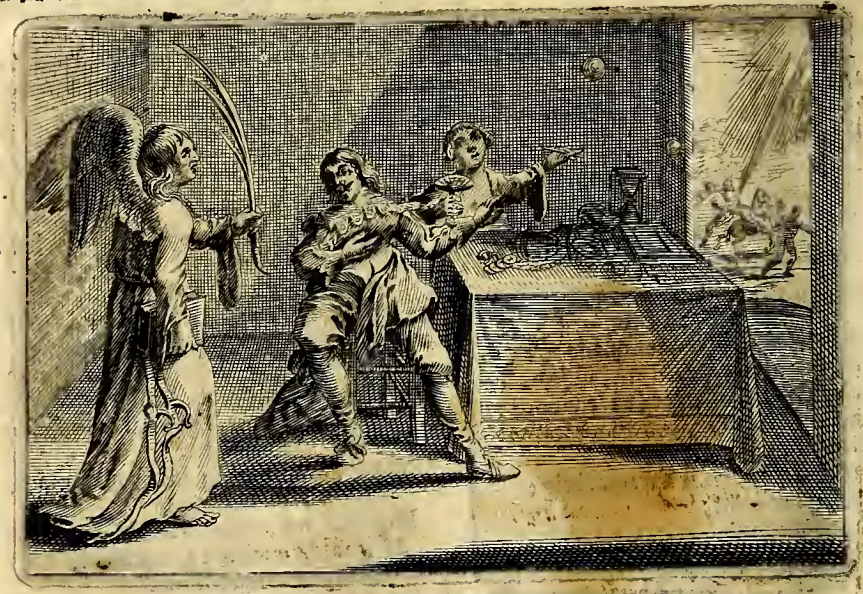

Ghy die u maght misbruyckt, en wilt tyranniseren;
Oock die in geylheydt steets, u dert'le leven slijdt,
Vws harts beweginge (ick bid') wilt ommekeren:
Wint soo die Sege-palm, want kort is 's levens tijdt.

SANG:

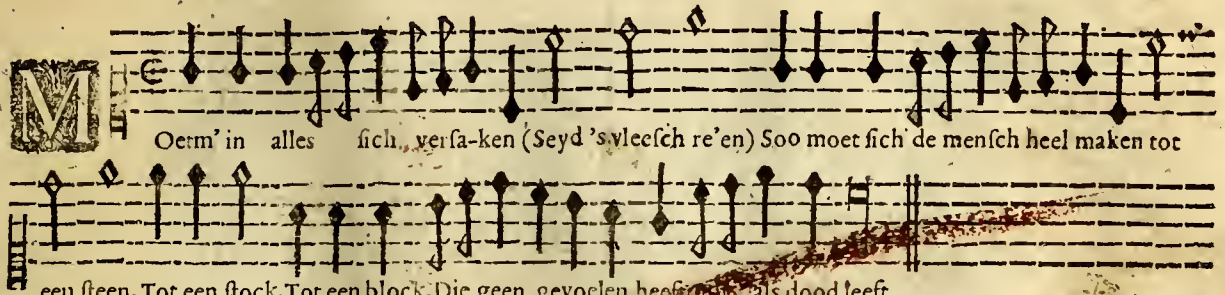

Marc. 9. 43. 44. 45. 46. 47.

2. Grof, onredelijcke Reden,
Grof miſt gy.
Tochten en beroerlijckheden
Blijven by.
Geen begeert
Word geweert;
Geen in-geſchapen luſt
Blijft ongebluſt.

3. Lieven, haten, hopen, vreſen
Staet hem vry:
Eer en ſchat-graeg mach hy weſen;
Droef en bly.
Toorn, en wraeck,
Luſt, vermaeck,
Al goed, als 't is gewend
Na 't rechte end.

4. Lieven, mach en moet hy ſtaedig:
Maer ſijn God;
Chriſtum ſijnen Heer wel-dadig;
Deugds-gebod.
Hy draegt haet:
Maer tot quaed,
En wat door ſond'lijckheyt
Ter dood-waert leyt.

5. Hy hoopt: maer op 't Onverderff'lijck
Eeuwig Goed;
Hy vreeſt: maer hem die onſterff'lijck
Worden doet.
Hy ſoeckt eer:
Maer (gants veer
Van d'Aerdſche af-geſch'een)
By God alleen.

6. Hy ſoeckt ſchat: maer noyt gevonden
Op der Aerd.

Hy betreurt: maer 's menschen sonden,
Treurens waert.
Hy is vroo:
Maer alsoo
Dat op al wat vergaet
Sijn vreugd niet staet.

7. Toorn en wraeck mach hy wel plegen:
Maer aen sich,
Als sijn voet is van Gods wegen
Af-gangig.
Hy soeckt Lust,
Weeld', en rust:
Maer sulcke die beklijft
En vast by blijft,

8. Kort: geen herts-tocht of begeeren
Sterft, of ruymt,
Maer word door het omme-keeren
Slechts geschuymt,
En 't gesicht
Slechts gericht
Daer 't heenen hoort en moet:
Van 't quaed na 't Goed.

9. Dit om-keeren noemt Gods reden
Eenen Dood
Van de lust en d'aerdsche leden:
Want seer groot
Is 't geweld
Dat de Held
Die sich hier toe wil spoe'n;
In 't eerst moet doen.

10. Eer gewoonten waen ter degen
Zijn uyt 't hert,
Schijnen hem de nieuwe wegen
Vol van smert:
Maer in 't gaen
Van Gods pa'en,
Vind hy des Deugdes loop
Soet boven hoop'.

SANG: La Daulphine.

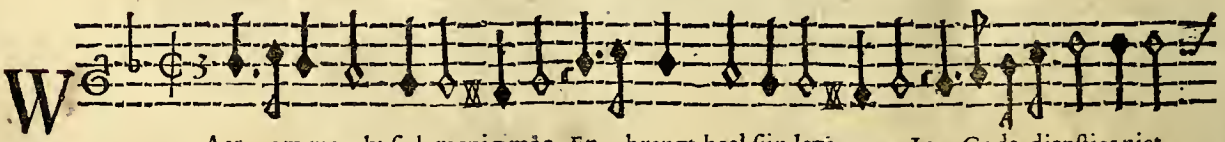

Aer- om maeckt sich menig moe, En brengt heel sijn leven toe, In, Gods-dienstjes niet gebbo'n; Matt. 7. & 21. 22. 23.

QVA'E TOEVERLAETS BEDROG.

Ruſt doch niet op den ſleur, van Kerck-gaen, Hande-waſſen,
Of wat in 't reynigen, oyt uyterlijck beſtont.
Ten zy wy onſen God, en naeſten liefd' toe-paſſen
Al zyn wy buyten ſchoon, vuyl zyn wy inden gront.

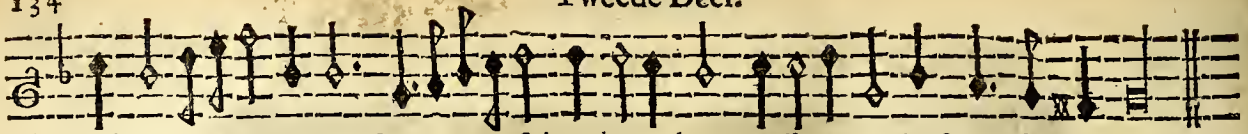

geboo'n; En, ver van 't Beſt, Ey- gent ſich noch over-loon? Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

2. Hoe houd menig ſich ſoo ſterck
Aen ſijn Nacht-mael, Doop, en Kerck,
Die ſich nochtans als een ſwijn
In wel-luſt meſt,
En noch Deugd heeft noch Deugs ſchijn?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt,

3. Waer-om yvert menig man
(En ſiet deur noch venſter a'n)
Voor Religijs Zuyverheyd:
Daer ondeugds peſt
Dicht nochtans aen 't hert hem leyd?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

4. Hoe is menig ſoo te vre'en
Dat hy meynt hy zy 't alleen,
Als 't kleed koord noch boord en heeft;
Daerm' in d' reſt
Als de ſchalcke Werelt leeft?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

5. Hoe is menig ſoo verſaet
Dat hy ſelden verder gaet,
Als maer van de Goede Saeck
(Soo voor als leſt)
Is al ſijnen teem en ſpraeck?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

6. Hoe is menig ſoo vernoegt,
Als hy van den geeſt veel zvoegt,
En wat hooch is: doch in daed
Geen Geeſt, maer Geſt
En ſond-droeſſem blijcken laet?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

7. Hoe is menig ſoo geruſt,
Als hy maer den dwaſen luſt
En elcks leer en doen beſpot;
Maer ſelfs, gequeſt
In 't geweet, ver is van God?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

8. Waer men d'oogen henen ſlaet
Is bedrog en quaed verlaet,
Op een waen en vleyery
Dwaeſſ'lijck geveſt.
Waer van daen dees ſotterny?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

DEVGDS MIDDEL-PAT.

Hou ſtadig oogh en hert, op 's levens Enge-poorte.
(Schuwt water ende vier,) na d'eeuw'ge Vreugden-ſtadt;
Hoe ſtruyckelt, ſneuvelt hier een volck van alle ſoorte,
Door on-bedreventheyt, op Deugdes Middel-padt.

Sang: Wilder dan wild, wie sal my temmen.

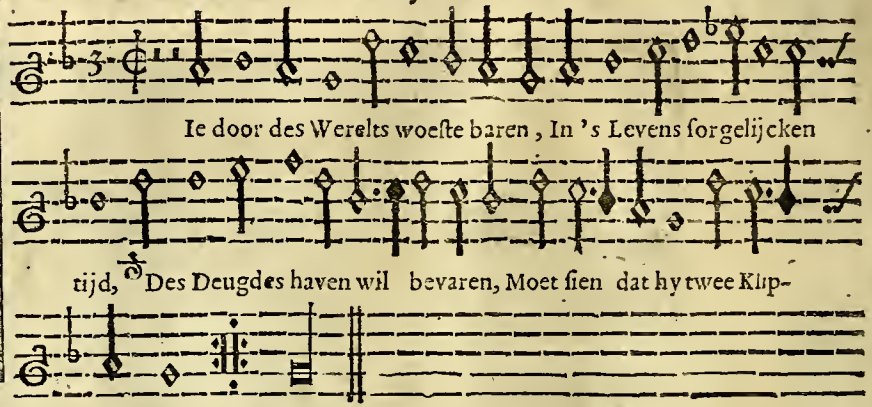

2. Keur-heylicheyd en Achte-loosheyd
Moet steeds uyt al sijn wercken zijn;
Het Laetst, verruckt tot losse boosheyd;
Het Eerst, bedriegt door Deugdes-schijn.
3. De Achte-loos', om niet te vallen
In viese eygen Heyligheyd,
Betracht geen heylicheyd met allen,
Selfs die niet die ten Hemel leyd.
4. De Eygen-heylig, om sijn saken
Quansuys te nemen wel en wis,
Gaet uyt sijns herssens Regel maken
Daer uyt Gods Woord geen Regel is.
5. Bey sijn-se blind, wel door verscheyden
Bedriegery en leugen vond,
Maer die nochtans in alle beyden
Op wortelt uyt een selve grond.
6. Om los in lusten te versuypen,
Schouwt d' een (kax) nau-gesetticheyt;
Om 't rechte Deugden-werck t'ontsluypen,
Soo soeckt het d'ander daer 't niet leyt.
7. Dus vallens' yeder aen een zijde
Waer van d'een tegen d'ander staet,
Maer nochtans beyde zijn te mijden:
Want alle beyde zijn-se quaed.
8. Bey' zijn-se quaed; maer d'een noch quader
Als d'ander is. Hoe dommer boos,

Hoe dick-maels de genesing nader:
Daer Schijn verbind, is reden voos.
9. Die heel al naeckt is, voelt sijn naecktheyt
Wanneerm' hem voelens oorsaeck geeft.
En lichter siet men sijn mis-maecktheyt
Als 't Aen-sicht geen op-smucksel heeft.
10. Maer die sich vleyd op schijn en wanen,
Door Heylicheydjens toovery,
Meynt dat elck wie hem komt vermanen
In deugd veel minder is dan hy.
11. DE wijse Christen maeckt geen wetten
Daer Godes mond geen wetten geeft.
Op Ditjes, Datjes onwis letten,
Is buyten 't oog-wit dat hy heeft.
12. Maer dat hy 't wis heeft, sal noch leven,
Noch dood, noch yets, te geender uer
Oock 't minste quaed hem doen aen-kleven:
Daer staet hy vast gelijck een muer.
13. Daer hy in twijffel van Gods wet is,
Houd hy al-tijd sich aen het geen
't Welck, soo 't geen Deugd of God-geset is,
Altoos met 't quaed niets heeft gemeen.
14. Alsoo nochtans, Dat sulck beknijpen
Van hem geacht word noch geroemt,
En die 't niet juyst als hy begrijpen
Van hem versmaet zijn noch verdoemt.
15. VVAt middel om soo wel en effen
Het middel-pad te konnen gaen?
Sijn hert en oogen te verheffen;
Van al wat God niet is, af-slaen:
16. Sich selfs noch niemand noyt vertrouwen
In wat men doen en laten moet,
Maer aen Gods wil sich vast te houwen,
Daer Christi woord de weet van doet.
17. Verschricken u d'oneenicheden
Die'r vallen over 's Woords verstand:
Schrick niet: geeft u gemoed in vrede.
Wy hebben Gods beloft te pand.
18. De Waerheyd selfs, kan niet bedriegen.
Wie (ooc in 't minst') hoort na Gods stem,
Belooft God hulp: God kan niet liegen.
Doolt yemand dood'lijck: 't schort aen hem.
19. Qua' wil maeckt lichticheyd tot swaerheyd.
In duyster is Licht, Duysternis.
De Waerheyd is haer selfs een klaerheyd
Als 't hert maer recht God-hoorig is.

SANG:

Ionge Dochters vol van jeugden.

ELck heeft syn by-sonder drijven;
Elck heeft sijn by-sonder lust,
Daer sijn geest op werckt en rust,
Dien hy geern het liefst laet blijven,
Daer hy geern van spreeckt en queelt:
Elck heeft wat daer hy me'e speelt.
2. Van-ongoddelijck vermaken,
Selfs voor ons natuur verdriet,
Spreken nu mijn Rijmen niet,
Maer alleen van sulcke saken
Die in sich noch quaed noch goed,
Zijn een speel-tuyg in 't gemoed.

SPELS MATE.

Noch Jubal noch die volgde, al Spelend' ſagmen haten;
Maer wierden van Gods Volck ten goeden wel gebruyckt.
Als 't Spelen Spelen blijft. En Spelende, Spels Mate,
Nae geene Kalven-vreugt, of valſche Godſ-dienſt ruyckt.

3. d'Een heeft luſt in ver te varen,
d'Ander koeſtert hond' of paerd;
Dees, door-grond der dingen aert,
Die bemint geſang en ſnaren;
Sommig vogel-vangt en viſcht;
Menig ſtoockt en alchimiſt.
4. Hier bemint men fraeye boecken;
Ginder, 't mooye huyſ-geraet;
Daer een nieuwe-tijnckjes praet;
Elders, 't diepe onder-ſoecken;
Over-al, of dit of dat:
Nergens of men mint'er wat.
5. Uw's gebuer-mans luſt is tuynen,
Of te ſien op kruyden kracht;
U vermaeck is op de jacht,
Of met fret en net in duynen;
Rijmpjes maken, is het Mijn:
Met een woord elck heeft het zijn.
6. Elck nochtans heeft wel te letten
Op ſijn eygen dat of dit;
Waer, en Hoe ſijn popjen ſit.
Goed noch quaed heeft me'e ſijn wetten.
Vraegt gy wat-ſe zyn? In 't kort:
Dat de Pop geen Af-god word.
7. 't Popjen kan een Af-god teelen
Als een al te grooten waen
Tot de luſt word toe-gedaen
Daer gaet Spel dan boven ſpelen;
Daer word pleyſter plaets-verblijf;
En het luſt-paerd draeft te ſtijf.
8. Neen: het mach-ſe wel verquicken,
Maer geen Heer ſijn van Natuur.
Al te veel, heeft quaden duur.
Maet moet alle dingen ſchicken.
't Popj' is ſoet doch te gering
Voor het hert, ſoo e'elen ding.
9. Dan heeft luſt het hert beſeten,
Als men 't hem ſoo veer in-ruymt
Dat men daer door yet verſuymt
Dat van God ons is geheeten;
Of veraert, en valt tot yet
Dat ons d'Opper-heer verbied.
10. Als men 't popjen van zijn luſten
Tot verdriet ſijns naeſtens heeft:
Als men daer door aen-ſtoot geeft,
Of bedroeft en doet ontruſten:
Alſmer niet me'e ſpeelt, maer praelt
En ſijn eer-ſuchts ſtof uyt haelt.
11. Alſm' een ander niet mach lijden
Die d'er juyſt geen ſoet in vind;
Of die dier-gelijck bemint
Gaet belaſt'ren of benijden,
En (als of 't wat ſonders waer)
d'Een den and'ren valt in 't haer.
12. Alſmer 't gene dat op Aerde
Alder-koſt'lijckſt weſen moet,
Heel, of ſoo veel me'e verdoet
Dat men niet houd om, na waerde,
Wel en grondig te verſtaen
Hoe men wis tot God ſal gaen.
13. Alſm' om luſts verlies gaet quijnen,
Of ſoo ernſtig is bedroeft

Als om 't geen men nood'lijck hoeft,
En noch trooſt noch ruſt kan vijnen
Voor men dat, of immers yet
Dies-gelijcks in plaetſe, ſiet.
14. 't Hert is 't roer van 's menſchen daden:
Daer mach geen ding ſtuer-man zyn,
't Zy met wat in-ſicht of ſchijn,
Dan begeert' om ſich t'ontquaden
En door Goddelijcke deugd
In te gaen in Godes vreugd.
15. Die begeert moet boven drijven;
Daer moet 't hert me'e zijn door-zult't,
't Ander word ſom-tijds geduld't.
Maer en mach'er niet verblijven.
Een is noodig: Een alleen
Moet in 't Hoog; de reſt, bene'en.
16. Iuyſte ſchalen wegen effen.
Vaſte voet ſchrickt noyt van 't pad.
't Wijſe hert weet Hoe en Wat.
Salig die de Maet kan treffen,
En de Pop daer hy me'e ſpeelt
Maeckt tot een leer-achtig Beelt.

Brief aen N. N.

SANG: Une Ieune fillette.

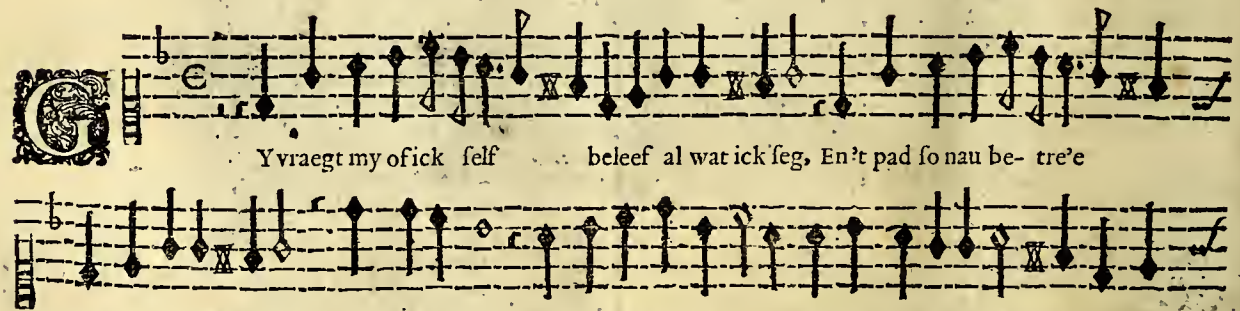

dat

DEVGD-SOECKERS OOG-PVNCT.

Johannes volgt van verr', den Heere Jeſum naer.
Als Petrus dit nu ſach, Heer ſprack hy wat ſal deſen?
Wat wil dees Jongeling? wat mach ſyn Oog-punct weſen,
Deugt-ſoeckend' was 't, ſoo bleeck uyt Jeſu antwoort klaer.

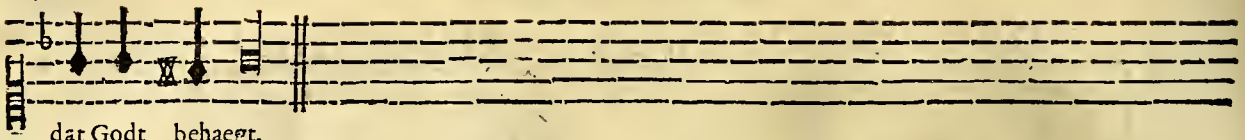

dat Godt behaegt.

2. Gelooft gy dat de weg kan en moet zijn gegaen:
Soo houd gy' oock voor dwaes al die geen gang beſtaē.
Wat 's u aen my?
De waerheyd moet u drijven,
En niet doen achter blijven
Om yemants ſotterny.

3. Gelooft gy dat de weg niet wandelijck en is:
Niet waer 't, al ſeyd ick ſchoon dat ick in geenen mis
Op 's Levens paen.
Nau ſiftig gingt gy viſſen,
En hiet geen-miſſen, miſſen,
Tot ſtijving van u waen.

4. Meeſt is hy die ſo vraegt van waarheyt over-tuygt,
Maer tot gehoorſaemheyt in 't hert noch niet gebuygt.
Moet-willens blind,
Soeckt hy 't voorbeeld van Menſchen,
Maer ſal in 't herte wenſchen
Dat hyd'er geen en vind.

5. Deugd melden, lijckt na roem; ſond-biechten, is onnut:
't Eerſt kan aen-ſtoot'lijck zijn; 't laetſt in de ſond een
Wat moet, dat moet. [ſtut.
Siet niet hoe ick of and'ren
('t Zy wel, 't zy qualijck) wand'ren,
Maer hoe gy ſelfs wel doet.

6. 't Doen ſelfs, moet tuyge zijn, maer niet des Doenders mond.
'k Sag geern, ſoo gy in my noch yet af-padigs vond,
Dat gy 't my ſeyd.
Toont my maer Godes reden:
Te bet'ren mijn mis-treden
Ben ick al-tijd bereyd. [oog.

7. Een Chriſten leeft voor Gods, niet voor des menſchen,
Wat waer 't of een ſich ſelfs en and'ren al bedroog
Door woord of ſchijn?
Goet moet het vonnis wijſen:
Vergeefs is alle prijſen
Eens anders en het ſijn. [prijckt.

8. Beſt is hy die 't Beſt' heeft, en noch met 't Beſt niet
Een Chriſt lijckt als hy is; en is ſoo, als hy lijckt.
Of 't menſchen ſien
Is hy niet om verlegen.
Sijn ſorg is, rechte wegen
Te treffen, qua' te vli'en.

9. Hier-tuſchen ſo 't Geloof 't hert ſoo te voor-ſchijn haelt,
En in ſijn doen de glans van deugd ſoo helder ſtraelt
Dat elck het ſiet
En niet en kan niet mercken:
't Is d'uyt-komſt van ſijn wercken,
Maer 'twit en oog-merck niet.

10. t'Is heuglijck (ick beken 't) voor yder Chriſt (veel meer
Voor 't hert noch jong in Deugd) dat Voor-beeld kom
De Wet nochtans [by Leer:
Is

Is 't geen waer na 't geſichte
Sich ſtadig heeft te richten,
Al feyld' het Voorbeeld gants.
11. Het Voorbeeld word gelieft, gewenſcht; niet af-ghe-
vraegt:
Met vreugd (wanneert'er is) aenſchouwt; niet na-ghe-
Gebruyckt, bedocht, [jaegt:
Gevolgt, ge-eert, gepreſen;
Maer, als een noodig-weſen,
Niet angſtelijck geſocht.
12. Uw geeſt ontſet ſich niet, al vint hy d'antwoort ſtraf:
Veel beter trou, en hard, dan ſchadelijck, en laf.
Sie ſtadig in:
Veel uyt-ſien doet vergapen;
't Vergapen baert verſlapen
Van Deugd-en Heyl-gewin.

SANG: Pavane Philippi.

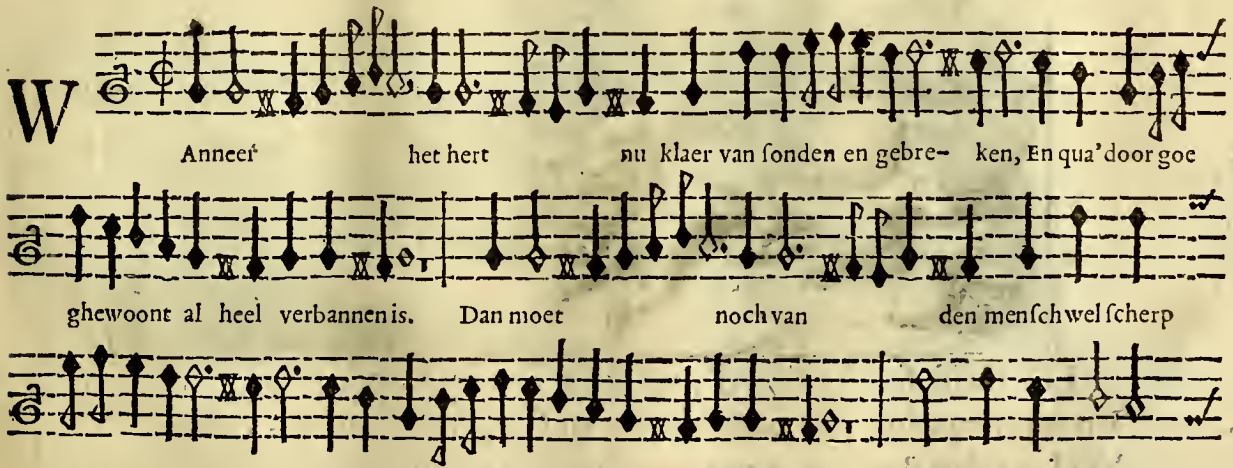
W Anneer het hert nu klaer van ſonden en gebre- ken, En qua' door goe
ghewoont al heel verbannen is. Dan moet noch van den menſch wel ſcherp
zijn toegeke- ken, Dat hy 't gemoed ſteeds houd' in die geſtal- tenis. Daer 't eens was komt wel
water

Heb. 3. & 12. 13.

NOODSAECKELIICKE WACHT.

Die looſe ſaeyer ſaeyd', geſtadig ſoo hy konde,
En ons maer luy en traeg, of ſlap of ſlaep'righ vonde:
Wel op dan Boulien, die na 't eeuwigh oegſten tracht,
Weeſt yvrigh, neerſtig, denckt, nootſaeck lijck, is de wacht.

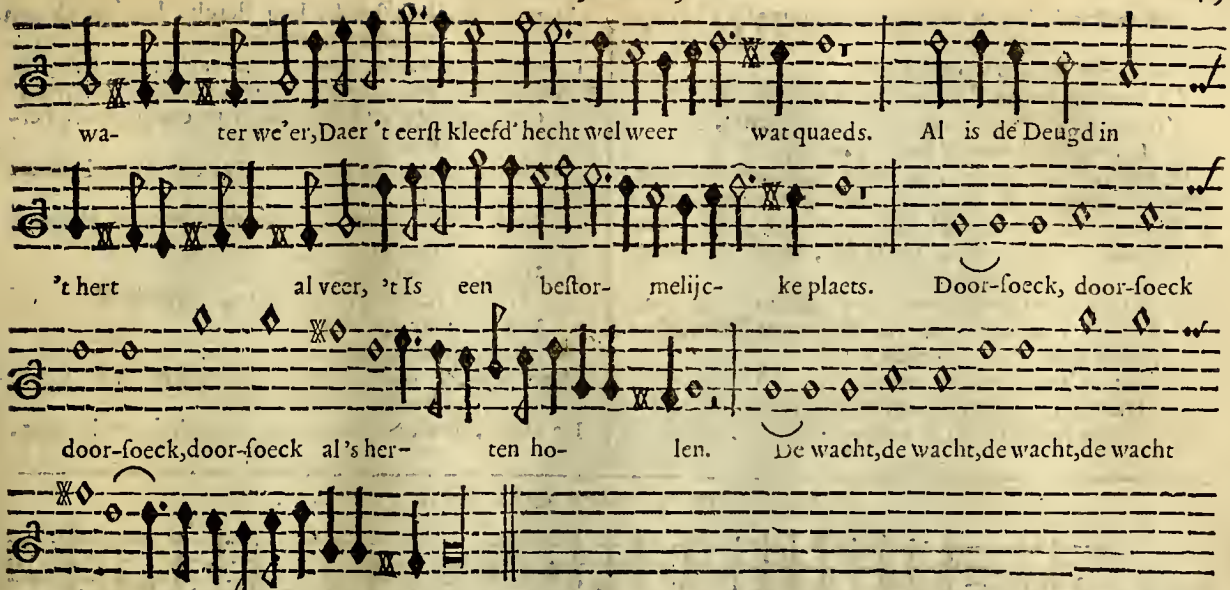

2. Die uyt God is gebaert, en kan geen ſond bedrijven :
'k Er-ken des waerheyts tael. Nochtans (ſoo leert Gods woord)
Is 't mog'lijck datm' in 't hert Gods ſaet niet laet verblijven,
Allencken af-geleyd : ſoo krijgt de ſond' een poort.
De ſonde wil noch kan hy niet
Soo lang als hem ſijn hert ſoo ſtaet :
Maer 't hert kan om-ſlaen, alſm'er ver,
Door feyl van wacht, van 't quaed in-laet.
Siet dat u ſchat, u ſchat, u ſchat, niet wert ontſtolen :
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

3. De Deugd komt door 't Geloof: 't Geloof is geen aenſchouwen,
Geen taſtelijcke Weet : 't Geloof gaet in 't verſtant,
Door redens over-leg, na 't hert in 't kleyn getrouwe :

't Verſtand, door Redens ſchijn, is buyglijck uyt zyn ſtand.
Al is der ſonden wortel dood,
Een qua' begeert' ter herten uyt,
d'Aerd' iſſer noch: Daer d'Eerſt uyt ſproot,
Is mog'lijck dat een Tweede ſpruyt.
De neſt, de neſt, de neſt, de neſt leyd diep verſcholen:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

4. Wanneer de menſch, die hier in heylicheyt ſijn leven
Door-bracht heeft na Gods wil, komt ter onſterfl'lijckheyd,
En 's Hoogſten Goeds genot van God hem is gegeven,
Dan ſal 't onmog'lijck zyn dat yemant hem verleyt.
Daer is niets dat bewegen kan;
Daer 's nieu natuyr en volle ruſt:
Hier, daer men hoopt en veer is van,
Baert twijffel wel een vreemde luſt.
Hou ſterck, hou ſterck, hou ſterck, hou ſterck aen Waerheyts Schole:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

5. Wie, voort-geteelt uyt God, van Goddelijcker aert is,
Geſint gelijck als God, door 't machtig Woord hermaeckt,
Die ſondigt niet: Waer-om? Om dat hy ſo bewaert is
Door eygen wacht, dat ſelfs de booſ' hem niet eens naeckt.
Hy let op ſijne wegen nau,
En mijd (door 's ſaecks ſwaer-wegentheyd
In hert en ſinnen al-tijd gau)
De ſond en ſonds gelegentheyd.
Daer wacht, daer wacht, daer wacht, daer waeht hoeft, kan men dolen:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

SANG: *Eſſex Lamentatie.* Of: Wat if a daye &c.

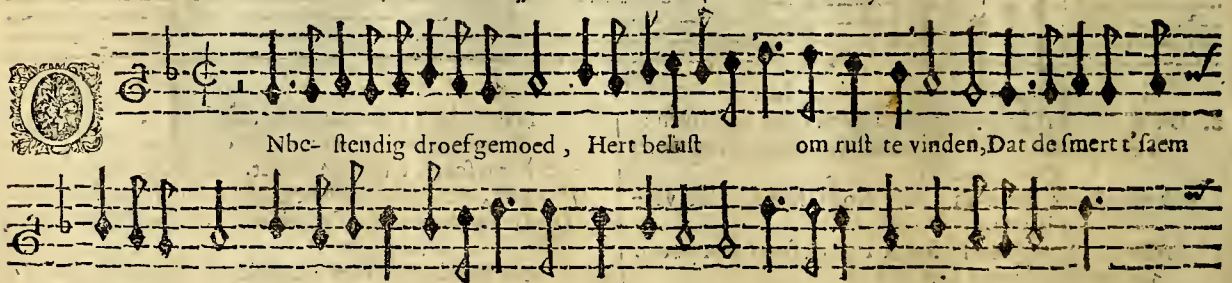

ver-

ONGERVSTIGHEYTS OORSPRONG.

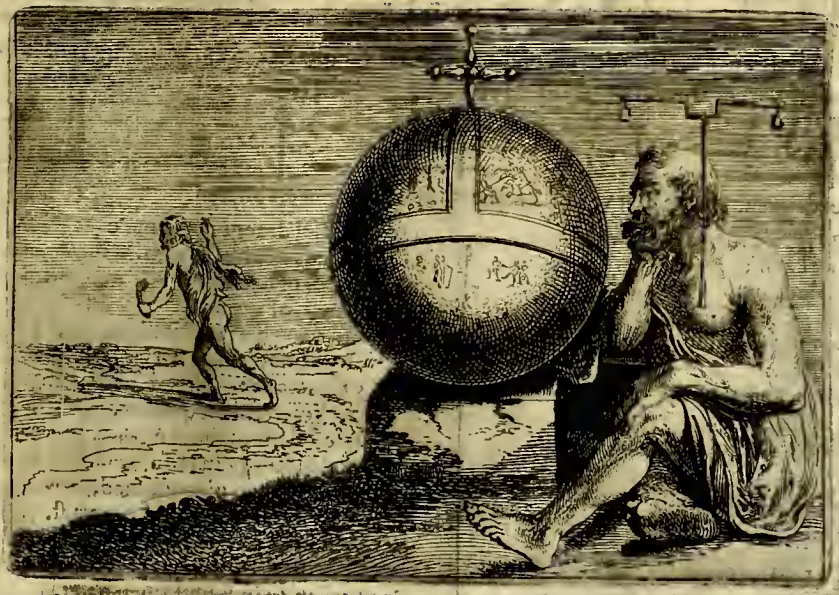

't Is binnen 's Menschen Hart, dat ruſt of onruſt geeft,
't Vytwendigh mach met recht, noch ruſt noch onruſt brengen,
Die vaſt ſijn Hart gegrondt, op Godt en waarheyt heeft,
Geen Weerelts ramp 't gemoet, met onruſt kan vermengen.

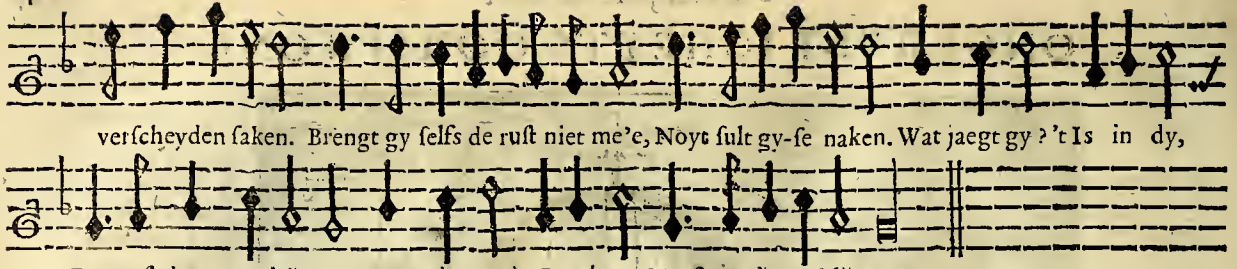

2. Waerder (denckt gy) vre'e in 't Land ;
Dan ſou alle dingen wel zyn ;
Waer of dees of die van kant,
Soo ſou 't hert vry van gequel zijn :
Had ick dus of ſoo veel goed,
Soo leefd' ick geruſtig :
Derfd' ick maer dees tegen-ſpoed,
Soo waer 't herte luſtig :
'k Waer ſteeds bly
Soo ick vry
Van dees houlijcks block waer :
'k Waer te vre'en
Had ick Een'
Daer ick me'e in 't Iock-waer.

3. Had gy dit of had gy dat,
't Waer hoe 't waer: (daer gelt geen moenen)
Soo lang gy u ſelven had,
Bleeft ghy even-wel aen 't ſteenen.
Of het Land al waer in vre'e,
Noch bleeft gy in roeren :
In uw' Ziel draegt gy-ſe me'e
Die ſteeds oorlog voeren.
Goed, of neen ;
Spoed, of geen :
't Kan geen hert her-ſtellen.
Ongehout,
Of getrout :
't Siecke hert moet quellen.

4. Waerder dees of die al niet,
Even-wel bleeft gy in onluſt,
Soo gh' u ſelven niet ontvlied,
Nimmer-meer ontvliedt gy d'onruſt.
't Quel-ſtof komt van buyten aen,
Na de ding' haer neygen ;
't Quellen en in 't hert doen gaen,
Heeft elck van ſijn eygen.
Selden tijd
Sonder ſtrijd
Door u gantſche leven.
Al-tijd yet

Dat

Dat verdriet
En gequel kan geven.
5. Soeck het waer gy kont en wilt,
Wend het over alle boegen;
Isser innerlijck geen stilt:
Al-tijd blijfter ongenoegen.
Soo lang gy bent die gy bent,
('t Is vergeefs om'-keken)
Sal tot droefheyt en ellend
Nimmer stof ontbreken.
En of wel
In 't gequel
Blickt een Sonne-schijnt-je:
't Set geen bloed:
In 't gemoed
Schuylt het schalck venijntje.
6. 't Hert, in Deugd noch kout noch heet,
Saed sich niet aen 's vleesch vermaken;
Oock, door feyl van goed Geweet,
Kan het Godes gunst niet smaken:
Dit geeft in de Ziel onlust;
Onlust maeckt kleyn-zeerig,
Licht-geraeckt, los, ongerust,
Quellijck, murmurerig.
Uyt die grond
Komt de wond
Daer moest quael genesen.
Sal 't recht deeg,
't Hert moet leeg
Van sijn lolheyd wesen.

SANG.

Verlies van heyl komt uyt de sond;
De sond', uyt niet-wel-waken.
Versuym van wacht, uyt ongerusten grond
En hert-pijn in aerdsche saken;
Onrust, uyt qua' rek'ning maken.
2. Qua'e rek'ning komt uyt mis-verstand
En onrecht prijs' of laken
Van yder ding. Soeckt gy, ô mensch, een stand
Die, door deugd, tot God doe naken:
Leer voor al goe' rek'ning maken.
3. Door Waen word Liefd' te hoog gesteld;
Liefd' port tot toorn, tot wrake,
Tot druck, gequijn, en al wat rust ne'er-velt.
Maer niets sal u 't herte raken,
Kont gy flechs goe' rek'ning maken.
4. Acht elck soo 't is: niet min noch meer.
Die dit heeft tot sijn baken,
Haeckt na elck ding soo weynig en soo seer
Als me'r na behoort te haken,
Vry van 't quade rek'ning maken.
5. Dat weg moet, is geen Liefde waerd:
(Daer Liefde sterft, scheyd truren.)
't Moet wech, 't moet wech al wat 'er is op Aerd;
Godes heyl alleen, sal duren:
Daer moet Liefde 't hert heen sturen.
6. Sterft u een vriend: 't is Menschen lot;
Dat sterflijck is moet sterven;
Een aerden-pot is maer een aerden-pot;

QVA' REKENINGS ONRVST.

Geluckig die zyn ty', kan reeck'nen, giffing leggen
Op eeuwig levens reys, by daeg en oock by nacht,
Op hooghte, diepte, lengd', perijck'len voor te seggen
Qua'e reeck'nings onruſt vliet, en ſtadig hout verdacht.

Breeckbaer waer raeckt licht tot ſcherven :
Al 't verderff'lijck moet verderven.
7. Begeeft u vrienden gunſt : wat raed ?
Dat los ſtond, kon ontſlippen,
Krijgt gy voor eer, verachting, ſpot en ſmaet :
d'Eer was wind : die gaet licht glippen.
't Heyl hangt aen geen menſchen lippen.
8. Moet gy uyt goed, uyt haef en land :
't Zijn 's Werelts Tragedy- kluchten.
Van lang beſit had gy noyt borg of pand.
't Los geluck, geaert tot vluchten,
Word niet vaſt door traen of ſuchten.
9. Ontgaet u 't noodig lijfs vermaeck :
't Is d'Aerd van aerdſche dingen.
't Treft ons natuur : maer is nochtans geen saeck
Die in 's herten grond mach dringen
Om met onruſt te beſpringen.
10. Wil my des vyands ſwaerd verſlaen :
'k Waer ſot liep ick ter wapen.
Wil Hemel, Aerd, en alles t'ondergaen :
't Is ten onder-gang geſchapen.
Vrees kan geen vry hert verknapen.
11. Geen onruſt nut, gegrond, noch vry
Dan die d'er komt door ſonde.
Weeſt vry in 't hert onruſtig en onbly'
Soo lang noch die, Zielen-wonde
Niet door Boet' en is verbonden.
12. Dat 's onruſt, doch om waer onruſt
Geheelijck uyt te braken,
En 't Soet vermaeck en volle Zielen-luſt
Van de Hemel-ruſt te ſmaecken
Door goe' Rekening te maken.

SANG :

I.

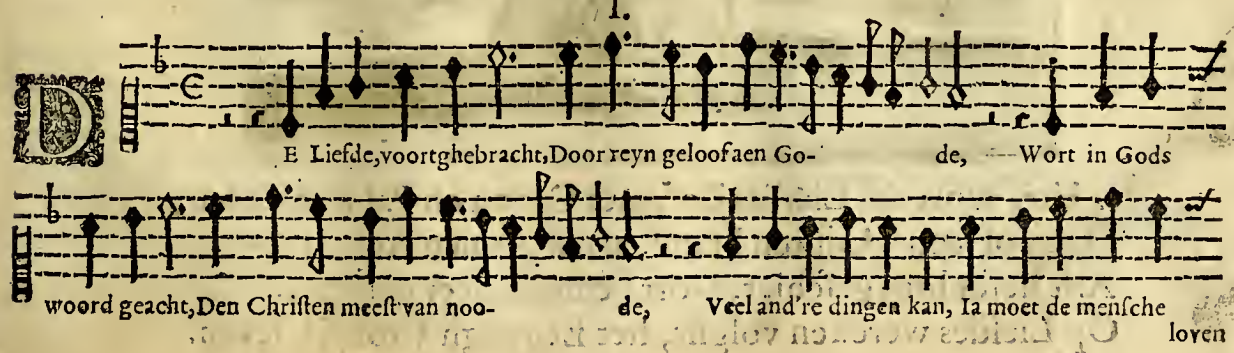

't LOF VAN LIEFDE.

Hier wort des Liefdes Lof, met Croon en Palm vertoont,
Oock of men 'tLijf ten brand, aen d'Armen Aelmis geve,
Alst liefdeloos geschiet, wort nemmermeer geloont.
Op Liefdes wercken volght, het Eeuwigh Vrolijck leven.

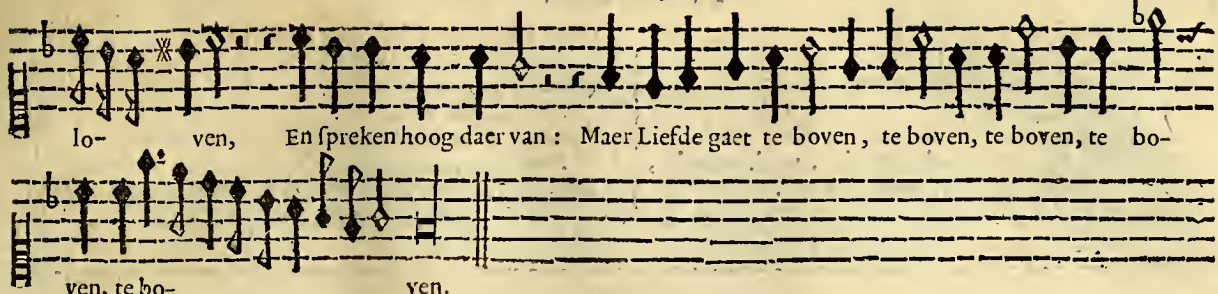

2. Het waer een hoogen trap,
Waer by geen hoogt kan halen,
Te hebben wetenſchap
Van all' oock Eng'len talen :
Soo yemand ſoo veer quam,
Elck menſch kreeg hy tot eerder ;
Sijn lof ten wolcken klam ;
Maer Liefde brengt noch veerder, noch veerder, noch veerder, noch veerder.

3. 't Waer groot en ſonderling,
Ia nimmer ſchier vol-preſen,
In elck ziel-nuttig ding,
Geleert en kloeck te weſen ;
't Waer veel en ongemeen
Dat yemant waer een weter
Van alle heym'lijckhe'en ;
Maer Liefde is noch beter, noch beter, noch beter, noch beter.

4. Soo ſterck Geloove de'e
Dat yemand Bergen konde
Verſetten vande ſte'e
Daer ſy in 't eerſte ſtonden ;
De faem bracht, meer en meer,
Sijn hogen lof te gader,
En hem by elck in eer ;
Maer Liefd', by God noch nader, noch nader, noch nader, noch nader.

5. 't Is loffelijck, ſijn haef
Al-ſamen te beſteden
Den armen tot een gaef
In haer nootdrufticheden ;
Het brengt by vrome lie'n
Den doender, ja den pooger,
In achting en aen-ſien ;
Maer Liefd', by God noch hoogher, noch hoogher, noch hooger, noch hooger.

6. 't Is treffelijck gedaen,
In ſmaetheyd, hoon, en ſchande

Sijn leven af te gaen,
En geven 't lijf ten brande:
De daed maeckt doenders naem
By alle vromen klaerder,
Geacht en aen-genaem:
Maer Liefd', by God noch waerder, noch waerder, noch waerder, noch waerder.

7. Wat is of weſen ſal;
(Hoe hooch) by Liefd' is 't minder.
Ia ſonder Liefd' is 't al
(Hoe nut) onnut en hinder.
Elck ſta dan wie hy zy,
De leerling met de leerder,
Na alle gaven vry;
Maer na de Liefd' noch meerder, noch meerder, noch meerder, noch meerder.

SANG:

II.

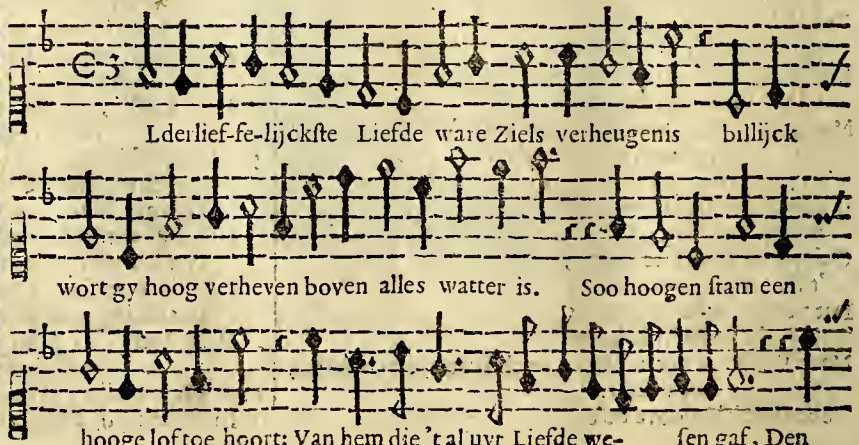

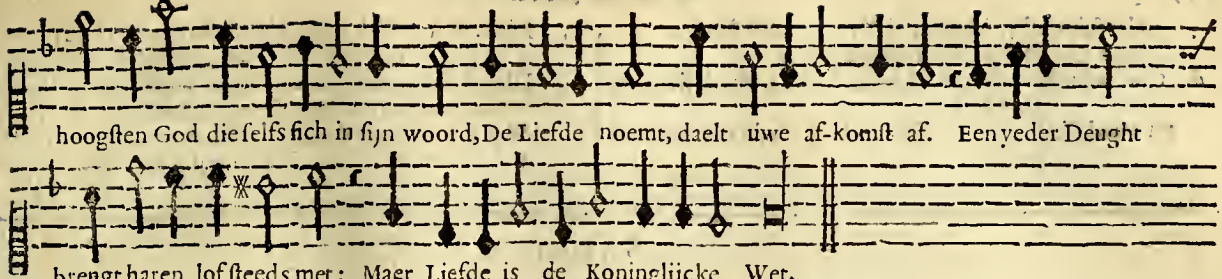

2. Sonder Liefd' is in den menſche alles krachte-loos en doof:
Liefde is de ziel en't leven van de Hoop' en van 't Geloof.
Wat Moyſis Wet God-heyligs in haer heeft:
Al't goed vervat in 't woord der Prophecy:
Die na 't gebod van Chriſti liefde leeft,
Vol-brengt het al en noch veel meer daer by.
't Is al vol-maeckt wat God gebied en ſet:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

3. In de Liefd' en is geen vreeſe die den menſch in wel-doen ſtuyt;
Daer de Liefde is vol-komen, moet de vrees ter herten uyt.
Door ware Liefd' word menig bloode, koen.
Noch angſt voor dood, noch bangheyd voor gebreck
(Wanneer hy maer ſijn naeſten wel mach doen)
Verſwackt in 't hert daer Liefd' is, wel-doens treck
't Heel Deugden-pad is door-gaens ſchoon en net:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

4. 't Is wel ſoo, door vrees en poogen doet m' oock goet, doch meeſt met moeyt':
Liefde maeckt dat alle Deugde, ongeſocht, van ſelver vloeyt.
Daer Liefde is, daer is oock 't hert beluſt
Dat ſich maer ſtof van wel-doen op en doe,
Waer 't geen men doet des Ziels begeerte bluſt
Daer word m' in 't doen of noyt of ſelden moe'.
't Is goed al wat Deugd ſtijft en ſond belet:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

5. Alle Banden, alle Banden die men onder Menſchen vind,
Zijn vergheefs als ware Liefde d'herten niet te ſamen bind
Een goed, een bloed, een ſtand, een vader-land,
Een diſch, een heer, een bed, een wet, een dack,
(Sonder de Liefd, Vol-maecktheyds ware Band)
Of binden niet, of binden al te ſwack.

Al 't ſchoon' is ſchoon; al 't reyne onbeſmet :
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.
6. God is Liefde : door de Liefde heft de ſlijck ſich uyt den ſlijck,
En word (ſelfs hier op der aerden) Gode naeſt in aerd gelijck.

Die vaſten grond, door Liefd', in Chriſto leyt
Begrijpt (met alle daders des gebods)
Diept', Hoogte, Breed' en Lengt der ſalicheyt
En word vervult met alle volheyd Gods.
Wel aen, die uyt den dood wilt zijn geret,
Vol-brengt de Liefd', de Koninglijcke VVet.

SANG:

III.

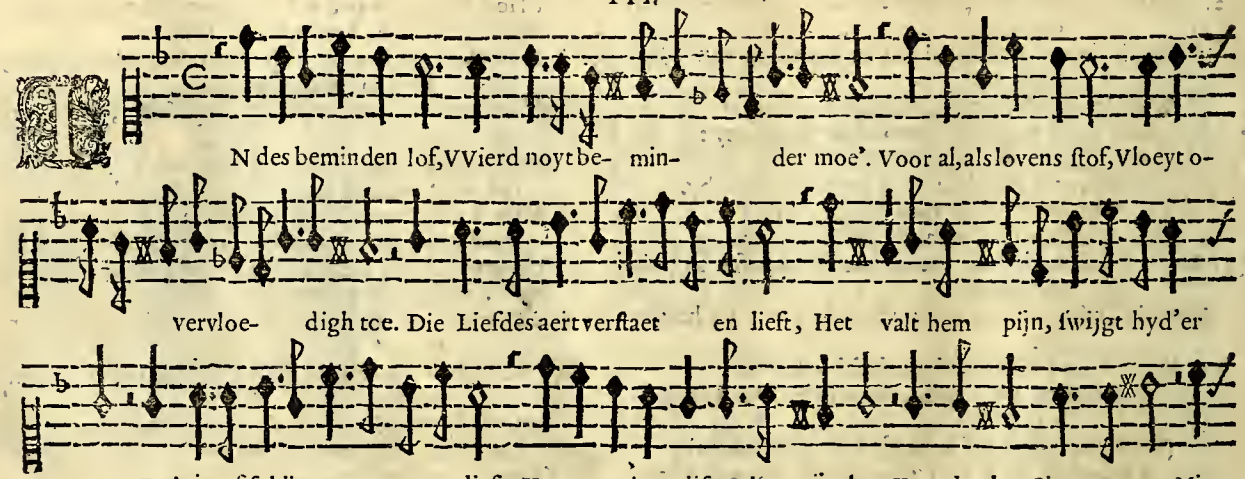

naers

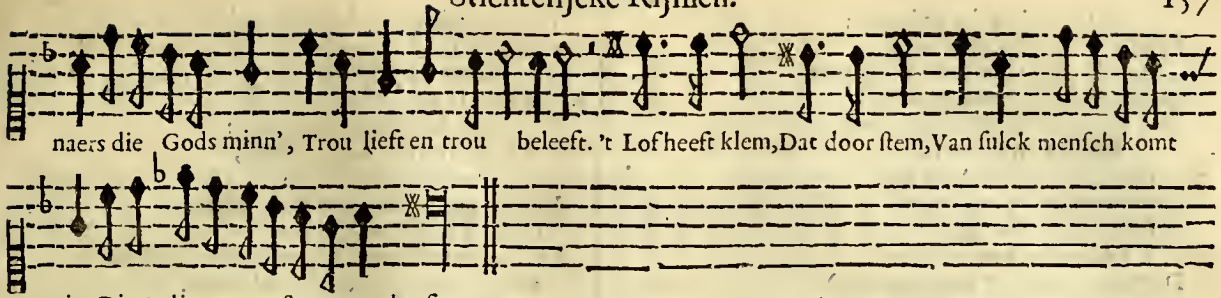

Col. 8.4. 2. Vol van lanckmoedicheyd
Is 't hert daer Liefd' heeft ſtee.
Vriend'lijcke goedicheyd
Brengt ſy geduyrig me'e.
VVech ſtugheyd, wraeck, en hert-geſtoor
Daer ſich de ware Liefde vind.
De minnaer doet en lijd veel Voor
En Van de gene die hy mint.
Kom dan by etc.

3. d'Onmenſchelijcke aert
Die luſt heeft en verblijd
In 's naeſtens qualijck-vaert,
En anders, ſmerte lijd,
Groeyt noyt daer Liefde heeft haer zaed.
Kracht'-loos is alle nijds venijn.
Die Chriſt'lijck lieft, acht goed en quaed
Sijns even-menſches voor het ſijn.
Kom dan by etc.

4. Liefd' lijd geen ſlimme daed;
Geen trotz' hoog-aerdigheyd;
Geen argerlijck gelaet,
Noch ſott' ael-waerdigheyt.
Noyt de'e de Liever 't Lieve leyt.
't Beminde acht de Minner zeer;
Die acht, eert in ootmoedicheyd.
Op-rechte Liefde luyſtert teer. **Kom dan by etc.**

Vers. 5. 5. De taeye Eygen-baet.
Die anders ſich vertoont
Dan zy in 't herte ſtaet,
Moet wech daer Liefde woont.
O alder-goddelijckſte Deugd!
Al waer 't met eygen ſcha'e en ſmert,
't Beminde wel-doen, is een vreugd
In eens op-rechten minnaers hert.
Kom dan by etc.

6. Geen op-ger uy noch praet,
Daer ſich de Liefd' aen ſtoort:
De Liefd' vermoed geen quaed

Dan

Dan daer sy 't siet en hoort;
En als sy 't al ten vollen weet,
Soo schrijft sy 't niet in 't herte op.
Quaed moeten dencken, is Liefs leet.
En ware Liefde heeft geen krop.
Kom dan by etc.

Verg. 6. 7. De Liefd' verblijd haer niet
VVanneer-se een vyand
In sond gevallen siet,
En by elck een in schand.
Die Liever gunt ('t zy hoe gering)
Aen die hy lieft geen quaed met al,
Veel min de sond; soo vuylen ding
En stof van 't hoogste ongeval.
Kom dan by etc.

Verg. 6. 8. Een vreugde is 't voor dien
Die Christi Liefde heeft,
Dat VVaerheyd ('t zy van wien)
Gelooft word en beleeft.
Lief gunt aen Liefde lust, 't vermaeck
En alles wat het goeds bedenckt,
Veel meer de Deugd, soo waerden saeck,
En daer God 't hoochste Goed voor schenckt.
Kom dan by etc.

9. Liefd' is der Deugden hooft,
Haer krachten sonderling:
VVant sy verdraegt, gelooft,
Hoopt, duldet alle ding.
Daer sy geen quaed met allen, merckt.
Gelooft sy geerne alle Goed;
En daer men 't quaed oog-schijnlijck werckt,
Houd sy tot bet'ring noch al moed.
Kom dan by etc.

10. Dees Deugden, en noch meer
Doet rechte Liefd' al doen.
Die haer niet heeft, blijft veer
Van ware hoop te voen:
Hy is gelijck als een metael
Dat hel en schel is van geluyd:
Maer onderscheydelijcke tael
Of sang, en geeft het nimmer uyt.
Kom dan by etc.

SANG:

IV.

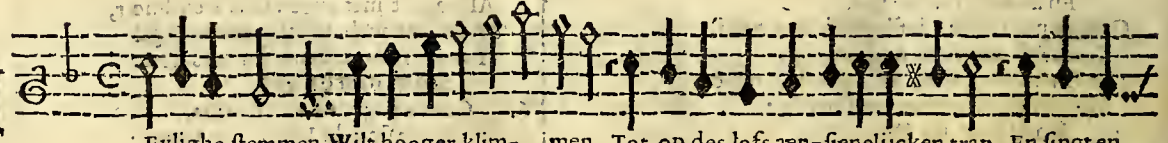

1 Cor. 13. &. 8. Eylighe stemmen, Wilt hooger klimmen, Tot op des lofs aen-sienelijcken trap, En singt en singt

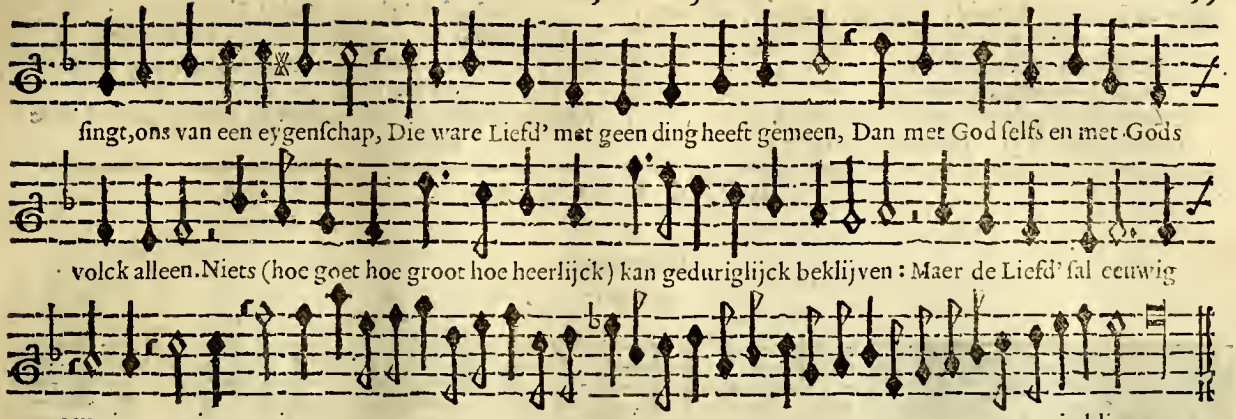

2. De gav' en wercken
In Christi Kercke
In haer begin soo menig-vout geschied,
En siet of hoeft nu Gods Gemeente niet,
Nu VVaarheyts Leer genoegsaem is versterckt,
En, sonder sien, 't VVoord na sijn aert best werckt.
Tijden en gelegentheden konnen selfs oock 't goed' verdrijven:
Maer de Liefd' moet eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig blijven.

3. Hoe wel het veel is,
Ia hoog en e'el is
Dat hier de mensch, door VVoordelijck bescheed,
Uyt Godes Leer van God en 't Godlijck weet:
Dat al nochtans sal, als onnoodig, vlien,
VVanneer de oog' het wesen selfs, sal sien.
't Al-vol-maeckt aen-sien vernietigt 't onvol-maeckt geseg en schrijven:
Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, blijven. Berg. 13.

4. Geloof en Hope,
Die 't pad doen loopen
Waer door men raeckt ter Goddelijcker vreugt,
Zijn prijsens waerd, en 't zaed van alle Deugd:
Sy blijven staeg; doch sullen me'e vergaen
Als m' eens By God sal tegenwoordig staen.
Daer men siet, behoeft men 't herte door Geloof noch Hoop te stijven:

5. Daer

Maer de Liefd' ſal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, blijven.

5. Daer God en 't Goed is;
Daer 't vroom gemoed is,
Onmog'lijck is 't of Liefde is daer me'e.
Geen heyl of luſt is ſonder ruſt en vre'e;
Geen ruſt of vre'e houd ſonder Liefde plaets:
De Liefd' is 't al: ſy ſtopt de deur des Quaeds.
Sing, ter eeren van de Liefd', God-geleerde Mans en Wyven:
Eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig ſal de Liefde blijven.

BESLUYT.

V.

Canon a 3.

SANG:

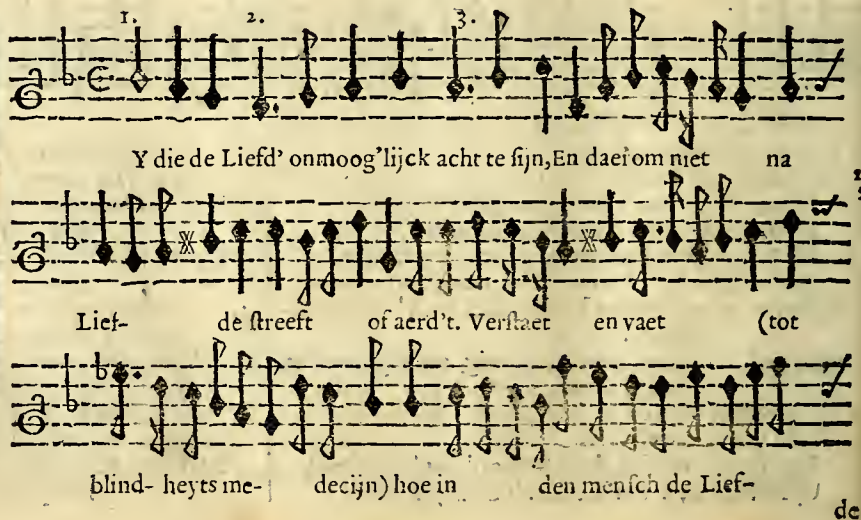

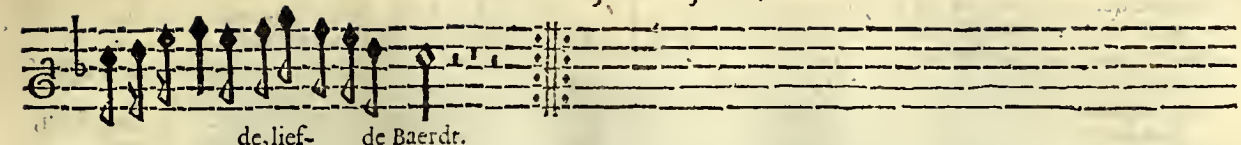

de, lief- de Baerdt.

2. De goede God, uyt reyne Liefdes drift,
Wil dat de menſch met hem onſterfl'lijck leef
In heyls genot; doch dat voor deſe gift,
De Menſch aen God het ſijne weder-geef.
3. Aerds Eenicheyd en weder-liefd', is 't geen
Dat God in ſijn geliefden Menſch wil ſien.
God is vol-maeckt: wel-daden hoeft hy geen;
En van geen Menſch en kan hem goed geſchien.
4. Wat is 't nochtans dat God' in menſch behaegt?
Dat Menſch aen Menſch ſijn Liefde Gods betoon:
't Goed dat geſchied aen dien-ſe Liefde draegt
Acht ware Liefd' als troff 't haer in perſoon.
5. De Liefd' die God van Menſch aen Menſche wil,
Strijd, door qua' waen en domme eygen ſin,
Met 's Menſchen luſt: dies rijſt in 't hert geſchil.
De weg ſchijnt ſwaer nochtans men moet hem in.
6. Al wat'er leeft, bemint ſijns Weſens duur;
Verderf en doot ſchout het als hoogſt' ellend:
De menſch, die Leerſaemheyd heeft by Natuur,
Voelt dieper ſchrick van ſijnes Weſens end.
7. Dies Eygen-Liefd' die aen d'een zy' belet,
(Beſtraelt met kracht van Goddelijcke re'en)
Aen d'ander zijd' haer ſelfs te rugge ſet,
En port den wil om 't noodig pad te tre'en.
8. De Liefde tot een eeuwig Hemelſch goed
Maeckt dat, met kracht, de Aerdſche onder racckt,
En dat m' (hoe-wel met pijn) ter Deugd ſich ſpoed:
Door Eygen-liefd' word Eygen-liefd' verſaeckt.
9. Door kennis word eeuwichcyds-Liefd' geteelt;
Door deſe Liefd' krijgt het Geloove kracht;
't Geloove baert de Liefd' die God beveelt.
So word d'een Liefd' uyt d'ander voort-gebracht. 1 Matt. 1 1 9.
10. EN als de Menſch ſich nu op weg begeeft 30
En werck begint, bevint hy in het gaen
Dat Liefs gebod, ſoo 't God gegeven heeft,
Niet is ſoo ſwaer als hy ſich voor liet ſtaen.
11. Veel-doen baert konſt: en konſt maeckt licht: te met
Bevind de Menſch, van Waen door Waarheyt vry
Dat in ſich ſelfs 't gebod van Chriſti Wet
Een lieflijck jock en lichten arbeyd zy.
12. Aldus ſoo krijgt't ſelfs-willig paerd de ſpoor.
By Eygen-Liefd' komt Liefde tot de Deugd.
Een dubb'le drift ſtouwt krachtelijcker door,
Eerſt was 't met pijn, nu gaet het werck met vreugd. Luc. 8, 9.10.
13. DIe heeft, ontfangt: getrouheyt word beloont.
Gods heym'lijckheyd is by dien die hem vreeſt.
Hoe Waerheyds licht in 't hert ſich klaerder toont,
Hoe meerder kracht tot deugde, in den geeſt.
14. God vind hem trou; dies doet Hy hem meer goed:
Hy ſmaeckt meer goed; dies toont hy meerder trou:

De meerder trou, maeckt dat God noch meer doet :
Gods ſtercker gunſt, ſterckt we'er des Deugds gebou.
15. Hoe trouwer hy, hoe trouwer oock God is ;
Hoe meer God hem, hoe meer hy God bemint
Hoe tuſſchen twee meer aerds gelijckenis,
Hoe nauwer ſich de een aen d'ander bind.
16. Dus ſtraelt'er ſtaeg van hem, na God; en we'er
Van God op hem, een liefden-weder-ſchijn.
VVaer Meer ſtaeg-a'n een oorſaeck is van meer,
Daer kan geen werck (hoe ſwaer) onmog'lijck zijn.
17. 'T Is ſotte waen en doſſe eygen-minn'
Die u, ô menſch, houd voor den in-gang ſtaen,
Daer feylt geen kracht, maer wil, en goet begin :
Noyt raeckt hy voort die noyt en wil beſtaen.

SANG:

I.

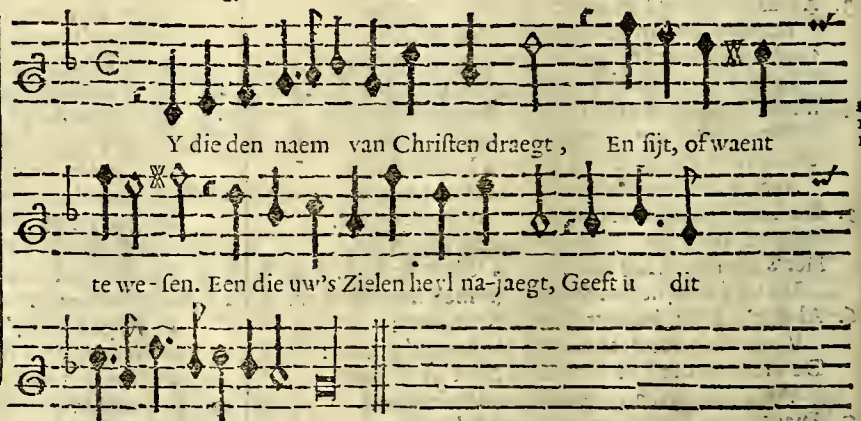

2. G'ontred u die u redden wilt
Door hand-geweld of ſtrijden :
De beſte redding vind m' in ſtilt'
En onverdroten lijden.
3. Heeft u een kloecker pen of ſtem
Die Leſz' wel meer doen hooren :

De

LIIDSAEMHEYTS ERINNERING.

Veeltijdts wort ſoo gele'en, men kan het niet ontkomen,
Ons Paert, en Swaert, en Boog, en macht, is te gering:
Erinnering wel op! ſulck lijden ſal niet vromen,
Wil'gh lijden, lijden is, ſiet hoe 't ons Meeſter gingh.

De Rijmtjes hebben me'e haer klem
In veler menſchen ooren.
4. (God, oorſpronck van des VVaarheyds licht,
Klaer meer en meer de oogen
Van die het leeſt, en die het dicht,
Dat VVaerheyd gaet voor Logen.)
5. 't Is waer, hy heeft niet onrechts veur
Die uyt ellend wil raken:
Maer licht'lijck doolt men in de keur
Van Hoe en Door wat ſaken.
6. De reden-ſchijn, die of bedriegt,
Of ſou bedriegen konnen,
VVilt gy verſtaen hoe grof die liegt:
Volgt ware Redens-Sonne.
7. Is 't eygen wrake die u port
Uw' vyand te bekrencken,
De wreker komt al-tijd te kort
In al ſijn doen en dencken.
8. Voor al, als uyt gerechticheyt
De wraeck (als rechts) genomen:
De wreker na verdienſt van 't feyt
De ſtraffe wil betoomen.
9. Doet gy in 't wreken dan te veel
Te veel, laet 's herten ruſt niet.
Doet gy de wrake maer ten deel:
Te weynig, boet den luſt niet.
10. Hy mengt vergif met medecijn,
Die wraeck aen re'en wil laſſen:
VVaer dolle ſinnen meeſter zyn
Daer kan men 't ſelden paſſen.
11. Dat ſchielijck met gevaer toe-gaet
VVie mickt het daer ſoo effen?
En in een ſake ſonder maet
Kan niemand mate treffen,
12. En ſchoon gy treft het al na waen:
(Na waarheyd treft gy 't nimmer)
VVat nut of voor-deel komt u aen
Door 't ydel breyn-getimmer;
13. Laes! wat geniet men uyt een Niet?
U ſmert moet ſmerte blijven.
En dat een ander quaed geſchied,
Kan 't uwe niet verdrijven.
14. De arme wraeck en kan noch 't quaed?
Noch 'squaeds geheugnis weeren.
En die-ſe willig van hem laet
Komt beſt tot ſijn begeeren.
15. Geen reden-looſer luſt noch tocht
In 't gantſche Menſchen herte,
Dan dat ſmert-koeling wort geſocht
In eenes anders ſmerte.
16. Door drijving eenes dollen luſts
VVord een ellendig wreker
Sijns naeſtens en ſijns eygen ruſts
En Chriſti VVets verbreker.
17. Doet gy de wrake voor 't Gemeyn:
Gy gaet des niet te vaſter.
Die laſt is ſwaer, de wel-luſt kleyn,
En 't minſte quaed, 's volcks laſter.
18. Geluckt de voor-genomen daed:
't Loon ſal een hand vol wind zyn;
Lof-tuyting en een eeren-praet
Van die met u geſint zijn.

19. Maer soo gy in 't voor-nemen sneeft:
Gy blijft en selfs verlegen;
En die 't geluck maer tegen heeft,
Krijgt heel de VVerelt tegen.
20. Den algemeynen haet en spot
Hebt g' in d'ellend te wachten.
Of over-hoos, of al te bot
Sal u een yeder achten.
21. Als ick des VVerelts doen bepeyns,
VVat is haer Luck, een dwelm-luck!
Geluckt den zen-slag, 't heet Roomeyns;
Mis-luckt hy, 't is een schelm-stuck.
22. 't Gevaer is groot, de vruchten kranck,
De scha'e meer dan 't genot is.
En schoon 't waer alle man te danck:
VVat is 't als 't niet na God is?
23. Het quaed eyscht straf; het ong'lijck wraeck:
(VVat Menschе seyt daer neen toe;)
Maer wie-se doen sal, dat 's de saeck.
God eygentst' hem alleen toe.
24. 't Is waar hy wreeckt som-wijlen 't quaed
Door Menschen, selfs door snooden:
Maer al wat God geschieden laet
En heeft hy niet geboden.
25. Die wreeck-stof geven, maken 't slecht;
Die 't wreken, maken 't grover:
Dat alder-hoogste Wrake-recht
Geeft God aen niemand over.

SANG:

II.

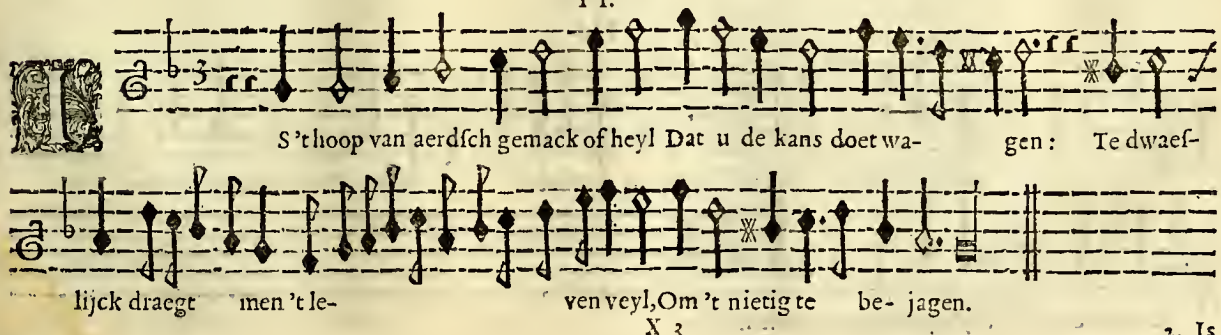

2. Is 't Staat of Eer-luſt die u drijſt:
Te ſotter is het poogen.
Die willig in de laegte blijft
Komt mack'lijck tot verhoogen.
3. Laet ſotte waen en redens ſchijn
U 't hert niet onder-delven:
Wilt gy de meeſte Meeſter zyn;
Word Meeſter van u ſelven.
4. Mis-haegt u de vernederheyd?
Neen: laetſ' u wel gevallen:
Die op het aller-laegſte leyt,
Heeft niet om af te vallen.
5. Het Aerdſch' en is maer of end' an.
VVeeſt vaſter heyls beſorger.
Laet heerſchen al wie wil en kan;
VVord gy een Hemels-borger.
6. Daer gelt geen Geld, geen gift, geen gaef;
Geen vleyen, ſluypen, nijgen;
Geen gunſt-gehuer, heen hof-gedraef,
Geen one'el-hertig ſwijgen.
7. Daer is geen onder-ſluypery,
Geen woelig Staats bepijnen,
Geen ver-door-ſteken kuypery,
Geen liſtig tegen-mijnen.
8. Daer hoeft geen ſmertig hert-gepeyns,
Geen om-gekoop van mannen,
Geen nare wreeck-krop, geen geveyns.
Geen angſtig t'ſamen-ſpannen.
9. Om Liefde, om Geloof, om Hoop,
Om ongevalſchte Deugden,
Is 't alles en alleen te koop
Dat eeuwig kan vervreugden.

SANG:

III.

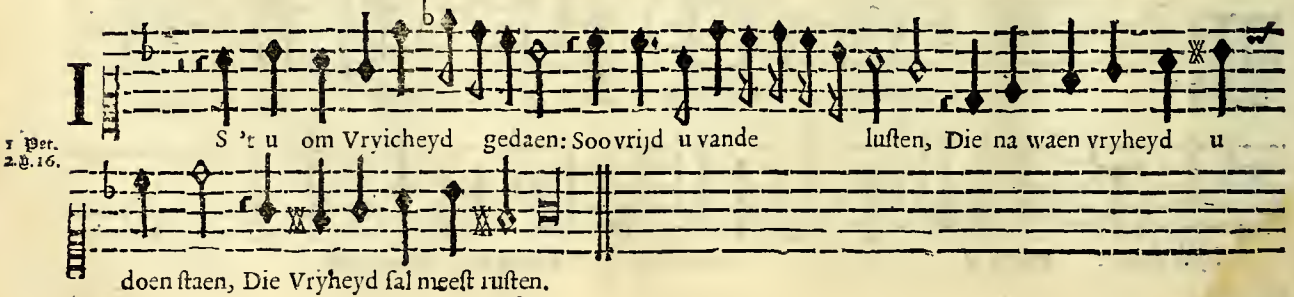

1 Pet. 2. 9. 16.

2. Tot

2. Tot vryheyd komt hy nimmer-meer
Die aen luſtblijft gebonden.
Hebt gy na ware Vryheyd geer:
Onſlaeft u van de ſonden.

3. 't Hand-redden acht de VVerelt braef,
En noemtet Vryheyds-minnen:
Maer 't is voor-waer een arme ſlaef
Die ſlaef blijft van ſijn ſinnen.

4. Soeckt daer meeſt aen gelegen is.
Wat baet wel-ſtand uyt-wendig
Als 't binnen niet ter degen is?
Qua'e wil maeckt ons ellendig.

5. 't Is onvaſt en verdeelt gemoed,
Vervult met damp en winden,
't Welck menig menſche ſoecken doet
Daer hy het noyt ſal vinden.

6. Die tot het Beſt' ofheeft geen moed
Of na waerdy noyt achten
Verbeeld ſich 't Bitter,honig-ſoet,
En vleyd ſijns ſelfs gedachten.

7. Die ſonder herts benoegen leeft,
VVil ſich daer toe bekloecken.
VVie 't dan in 't ware niet en heeft
Die ſal in 't VVaen-goed ſoecken.

8. De Deugde-looſe ſlauwicheyd
Doet menig menſch door-vloeyen.
Ach! 't komt uyt enckel lauwicheyd
Met ſtaet ſich te bemoeyen.

9. Dunckt u dat m' u tyranniſeert:
Verand'ring is te ſchroomen.
't Keert al ten beſten niet, wat keert.
Licht kander arger komen.

10. Al waer die grond en regel ſtaet:
Dat m',om 't gemeen te mijden
Niet ſien moet op Beſonder quaed;
Heeft licht de Deugd te lijden.

11. Die 't roer in hand heeft,houd het vaſt.
Snoo' daed word licht Staats keten.
Geen ſtuck ſoo quaed,als 't daer toe paſt.
Of't kan 's Lands wel-vaert heeten.

12. Nood, Gods-dienſt, VVenſt, Genegentheyd
Sijn 't die een Staat formeren.
Na Staats en Lands gelegentheyd
Zijn ſacht of harde Heeren.

13. VVie op dat Rad ſich heeft geſet,
Die moet ſijn rol uyt-rollen.
Soo 't wel en mack'lijck gaet, hy met;
Soo 't holt hy moet oock hollen.

14. De tweede golf ſtout d'eerſte door:
Het eene quaed het ander.
En wil men niet uyt 't oude ſpoor.
Men moet al met malkander.

15. Die 't Hooch geern hiel' dat hy beſit,
Moet ſich daer heel na ſchicken.
Niet meer dan na een eenig VVit
En kan men teſſens micken.

16. Die nau na ſijn Geweten gaet
En wel wil t'aller uren,
Of ſtijgt ſchier nimmer-meer tot Staat
Of kand'er niet in duren.

17. Komt een die ſcherp let op Gods ſtem,
In 's VVerelt doen te raken:

Ach! hy sal haer niet, maer sy hem
Gemeenlijck anders maken.
18. De VVereltheeft geen ding vol-maeckt.
Haer menschen blijven menschen.
En waer men licht tot arger raeckt,
Wie weet wat hy sal wenschen?
19. Acht soo den Staet best, zoo hy is.
Licht kan men 't onrecht laken.
Die heyl beschaeft uyt hindernis
Staet aen het roer der saken.
20. Hy die den Scepter neemt en geeft,
Die Kroonen op en af set,
Die volle macht en wijsheyd heeft,
Die steedts op loon en straf let:
21. Der Goden aldergrootste Godt,
Weet alderbest hoe 't best is.
Den sijnen spaert hy 't waerdste lot.
Alleens hoe 't om de rest is.
22. Soo 't Godt goet is, soo zy 't ons me'e.
Ons beste werck is stil-zyn.
De Dienaer en de Heer zyn Twee.
Doch moeten eens van wil zyn.
23. Heeft Godt geen haest, hebt oock geen haest.
Wanneerm' is op 't benertste,
Is dickmaels hulpe aldernaest;
En alsse naest schijnt, vertste.
24. En schoon men nooyt tot redding quam:
Noch waer een Mug geen Kemel.
Want of men 't u hier al benam,
Noch blijft de wegh ten Hemel.
25. Geen liefde tot het Vaderlandt.
Moet ons soo ver vervremen
Dat wy, in plaets van Godt, ons handt
Tot toevlucht souden nemen.
26. Die door Godts Geest van sond' is vry,
Heeft geen Tyran te schromen.
Dit 's Vryheyds wegh. Hier door moet ghy,
En elck, tot vryheyd komen.
27. Geen Roomsche Brutus, maer Godts Soon
Is 't voorbeeldt van Godts kind'ren:
Kruys lijden, brengt ons tot de Kroon;
Kruys doen, salz' ons verhind'ren.
28. De Overheden dieder zyn, 1 Pet. 2. 13.
Moet yeder Christen eeren,
Gehoorsaem wesen. niet in schijn,
Maer na 't bevel des Heeren.
29. Oprechtelijcken niet nae 't oogh;
Op alle plaets en tijden;
In alle dingen (laeg en hoogh)
Die met Gods wil niet strijden.
30. Waer blijft gy nu Philosophy,
En aller menschen Wetten,
Die nooyt de Wraeck of Muytery
Kont juyste palen setten?
31. Een Lesz, die ons Godts Wijsheydt gaf,
Kan alles alles stuyten,
En snijdt den Christen teffens af
De wraeck-en Staet-dispuyten.
32. Eenvoudige gehoorsaemheydt
Is eens voor al geboden; Rom. 13. 1.
Want alle Macht, (heeft Godt geseyt)
Hoez' is, zy is van Gode.

33. Dit wijst een Chriſten menſch ſijn padt
Dat hy recht uyt moet treden.
Hy ſlaet ſijn oog op Dit noch Dat,
Op oud gebruyck noch zeden:
34. Op Wettig-noch Onwettiche'en,
Op Lands Gewoont noch Vryheyd,
Op Dus noch Soo: Hy is te vre'en
Die willig in de ly leyt.
35. In Regen wacht men Sonne-ſchijn;
Stil Weer, als 't hard en ſuer is:
Godt, ſooder vet gered moet zijn,
Sal 't doen als 't tijd en uyr is.

SANG:

IV.

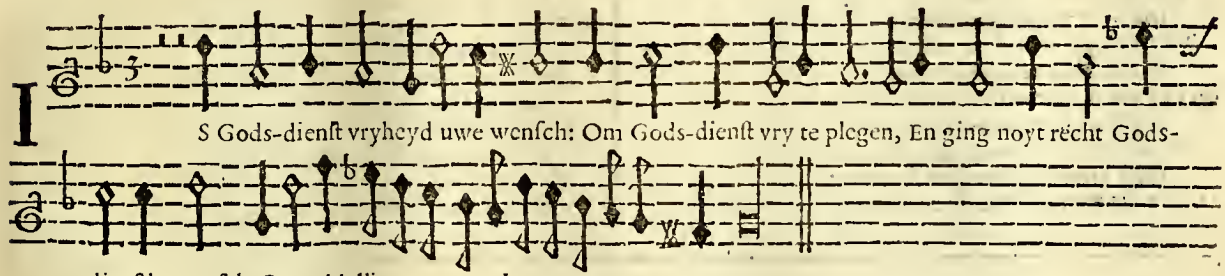

2. Is 't u belet, in vryheyt dy
Aen Godſ-dienſt te verſaden:
Soo ſtaet dan noch d'onvryheyd vry
Door 't manlijck quaeds verſmaden.
3. Die's Goeds gevolg (kruys, ſchaed', en leyd)
Sich trooſt in alle ſaken,
Geen uyterlijck' onvryicheyt
Kan hem yets onvry maken.
4. Een Wijſe neemt het na de tijd.
Gunt God de ruymt; die bruyckt hy:
Is 't harder uur; ſoo lijd, ſoo ſtrijd,
Soo kruypt, ſoo ſchuylt, ſoo duyckt hy.
5. 't Heeft al zyn reden (laet ſich 't hert
Aen dit of dat niet veſten)
Waer-om 't aldus gehenget werd.
Den Goe'en is 't al ten beſten.
6. Benautheyd is des Deugdes roem:
Sy kand'er tegen groeyen.

Al ſtaet den doorn ronds-om de bloem,
Noch kan ſy luſtig bloeyen.
7. Sy word geprangt, dan doch met een
Bewaert voor d'heete Sonne,
Die haer, ſtond ſy in ruymt alleen,
Licht ſou verdorren konnen.
8. Door 't lang onthouden van de ruymt.
Ia ſelfs de hoop' te miſſen,
VVort dick-maels Gods Gemeynt geſchuymt
Van vele argerniſſen:
9. Van ſchijn-en waen-heylige lie'n,
Die by 't getal ſich vinden;
Van die op Eer en Staten ſien;
Van enckel-aerdſch-geſinde:
10. Van die ſich geven by de ſchaer,
Doch na haer oog-wit loopen,
En dick met alle-mans gevaer
Haer Grootheyd willen koopen:
11. Van die men of nieus-gierigheyd,
Of 't ſien op vriend' en magen,
Of eene domme vierigheyd
Meeſt na den hoop ſiet jagen:
12. Van die den Gods-dienſt doen uyt ſleur,
Uyt ſpijt, en uyt par thijſchap:
Van al die anders hebben veur
Dan deugd' en 's Hemels blijſchap.
13. Hoe nauwer prang en ſwaerder kruys
Op 't Gods-dienſts plegen ſtaen ſal
Hoe meerder ſuyv'ring in Gods huys
Van 't nutte-looſe waen-tal.
14. Een groot' en water-looſe wolck
Verdwijnt doch al ten leſten.
In vryheyd krijgt men 't grootſte volck,
Maer ſelden 't alder-beſte.
15. Op-rechte Deugd' is ongemeyn;
Een ſeldſaem ding, God vreeſen:
Als 't God wil, beter kleyn en reyn
Dan groot en ſnood te weſen.

SANG:

V.

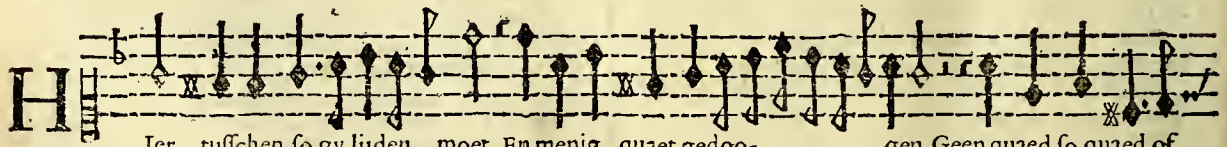

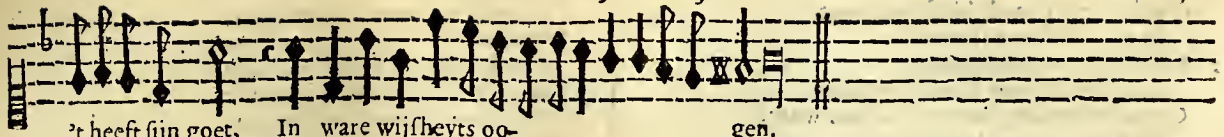

't heeft ſijn goet, In ware wijſheyts oo- gen.

2. Het lijden dat uyt-wendig raeckt,
Maeckt geen goed menſch ramp-ſalig.
't Is d'onwil die ellendig maeckt,
Door luſten, ſot en dwalig.
3. In 's VVinters harde koudigheyd
Kan m' oock al nut beſinnen:
De warmt te wijd van 't hert verſpreyd,
Gaet des te meer na binnen.
4. De ramp, die ons hier weder-vaert,
Door 't Aerdſch gemacks onthalen,
Drijft dick den geeſt na binnen-waert
Die al te wijt ging dwalen:
5. Geeft menig menſch hem ſelven we'er,
En doet hem naerſtig letten
Om uyt den rechten ſtreeck niet meer
Soo wijd ſijn loop te ſetten.
6. VVanneer de moeder 't lieve kind
VVil van de borſten weeren,
Met roed, of 't bitterſt dat-ſe vind,
Sal ſy de ſpeen beſmeeren.
7. Als God ons om een Hemelſch-Soet
Het Aerdſch wil doen verſaken,
Komt hy ons door des Lijdens-roet
Het ſchijn-ſoet tegen maken.
8. Al word ſchoon Iſa'c uyt-geleyd
(Soo 't ſchijnt) ter offerhande;
Al ſtaet d'Altaer en 't hout bereyd
Om t'offer te verbranden:
9. God even-wel en heeft niet voor
Van 't leven hem t'ontvremen,
Maer van ſijns Knechts geloof hier door
Een wiſſe proef te nemen.
10. Iſa'c verrijſt als uyt den doodt,
De Ram alleen moet ſterven:
Het lijden doet den Geeſt geen noodt,
Qua'e Luſt moet ſlechts verderven.
11. Al zwiert 't Kompas ſchoon gins en heen;
Of baren 't ſchip al decken:
De Naeld, geſtreken aen Zeyl-ſteen,
Sal ſtaêgh ten Noorden ſtrecken.
12. Of ſchoon de vroome ſwerven moet,
En kruys op kruys verwachten:
Na reyne Deucht en 't eenwig goet
Staen ſtadig zyn gedachten.
13. Daer is een vloedt die onder d'aerdt
Dwers door de zee komt zijgen,
Doch ſonder ('t is verwond'rens waerdt)
Yet zouts aen ſich te krijgen.
14. Een Chriſten, dwers door wederſpoedt,
Van Godt hem opgezonden,

Omringt met quaedt, blijft even goet
En onbesmet van sonden.
15. Een albedreven Konstenaer
Blijft steedts zyns Konsts bewijser:
Ontbreeckt hem goudt of dierbaer waer,
Hy werckt in loodt of yzer.
16. Een vrome, als 't hem tegen gaet
Hoeft niet van 't goedt te wijcken:
Soo wel in slecht' als beter staet,
Kan hy zyn Deucht doen blijcken.
17. Ia soo gereeder als het is
In Hout dan Goudt te snijden,
Soo lichter is 't in kommernis
Dan ruymheydt, zond' te mijden:
18. Soo veylighlijcker kanmen gaen
Den wegh na 't Godlijck leven.
Dat dickwils 't meeste schijnt te scha'en
Kan 't grootste voordeel geven.
19. Een Christen is niet als het glas,
Dat licht'lijck raeckt in stucken;
Of als het al-fatsoenig was,
Dat steedts sich laet herdrucken:
20. Maer als den Diamanten ring,
Die, en vry is van breken,
En in een yder druckbaer ding
Laet sijn fatsoen en teecken.
21. Dat buyten is, dat moet na hem;
Niet hy na 't geen is buyten.
Die d'oore scherp heeft na Gods stem
Laet nergens door sich stuyten.
22. O! die 't voor eere achten kan
En voor een groote vreuchde;
Wanneer hem Christi kruys komt a'n,
Raeckt licht ter hoogster Deuchde,
23. Hoe swaerder lijden God u sendt
Hoe meer hy kondt wil maken
Dat ghy of wat besonders bent,
Of wel toe kondt geraken.
24. Hoe meer de Zondt-vloedt wast, hoe d'Arck
Sich hooger moet verheffen:
Te hooger roem heeft Godes Kerck
Hoe haer meer ramps komt treffen.
25. Sijt ghy een Ioseph: 't is niet vreemt,
Hoe seer gh' op 't Deuchden padt zijt,
Datm' u en eer en ampt beneemt
En vanck'lijck in een gat smijt.
26. Sijt ghy een David: licht krijgt ghy
Dat Saul al sijn dagen
U houdt in kruys en swervery,
En nooyt rust van na-jagen.
27. Sijt ghy een Paulus: siet of 't dy
Daerom te sachter gaen sal.
Licht krijgt gy d'Engel Satan by,
Die u met vuysten slaen sal.
28. Sijt ghy sijn Goudt: 't kan u niet scha'en
Al wordt gh' in 't vuer bedoven
Om sevenwerven uyt te staen
De hit van 's Goudtsmidts oven.
29. Die Godes goede wil verstaet,
En sich in 't laeg wil geven,
Hy leyt op aerden, 't zy hoe 't gaet,
Een rustigh lustigh leven.

30. Hy

30. Hy ſlacht d'ervaren Muſicijn,
Die d'oorvreugt niet wil ſchenden:
Breeckt hem een ſnaer,'t en geeft geen pijn,
Hy ſingt het liedt ten enden.
31. Moet hy een moyelijcke rol
In 's werelts toon-ſpel ſpelen:
Een hert van Godt en Deuchde vol
Kan 't quaedt niet licht vervelen.
32. O! die maer trouwlijck Godt betrouwt!
(Sijn Goedtheydt kan 't ſoo voegen!)
Dat hy aen aertſch gemack onthout,
Vergeldt hy door genoegen.
33. Soo hem de ſmaedt van menigh menſch
Wtwendigh komt beſtrijden:
Die willigh lijdt, geniet zijn wenſch,
Trots alle die 't benijden.
34. De ſmader lijdt geen grooter ſmaedt
In 't diepſte van ſijn ſinnen,
Dan dat hy 't hert van dien hy haet
Niet mede kan verwinnen.
35. Daer 't bolwerck van geduldicheyt
Steeds leyt voor 's vyands oogen,
Hy merckt in 't eynt, al is 't hem leyt
De ſotheyt van ſijn poogen.
37. Dwang-werck verdient geen lof: ô neen!
De Vroom' in lijdens ure,
Valt willig en van ſelfs daer heen
Daer God en 't Lot hem ſturen.
37. 'tOnlijdſaem hert (door valſch beſluyt)
Wil leet met leet wech drijven:
Een lijdſaem menſch geraeckter uyt
Door willig in te blijven.
38. O Lijdſaemheyt volmaeckte Deugd
En band van alle Deugden,
Die u maer heeft, kan ſtaeg in vreugd
't Geperſte hert verjeugden.
39. O wenſchelijcke wenſch'lijckheyt,
Daer 't hert in Gods gehengen
Sich ruſt, en boven menſch'lijckheyt
Den ſwacken menſch kan brengen!

SANG: Forſters Droom. Of: Phœbus is lang, &c.

I.

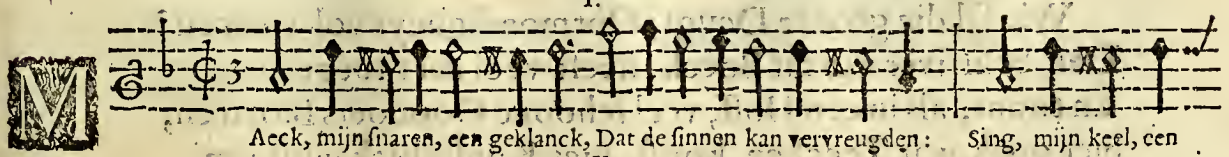

Aeck, mijn ſnaren, een geklanck, Dat de ſinnen kan vervreugden: Sing, mijn keel, een nieu

OOTMOEDIGHEYTS LOF.

Wie ſal die groote Deugt; Ootmoedigheyt vol-roemen?
Den Schrijver van dit Boeck, heeft veel daer toegedaen,
En toont, als in een Hoff, veel ſchoone Ootmoets Bloemen,
Siet oock wat Teecken-konſt, hier Konſtelijck wijſt aen.

nieu geſanck, Van een Deugd de ſchoonſt' der Deugden; Van een Deugd die Ootmoet hiet, Daer men 't voor-beeld klaer van ſiet, In hem dieſ' ons gebied.

2. Hem, die, nu der Heeren Heer,
Diep in ootmoet ne'er-geſtegen,
Heeft der eeren hoogſte eer
Door vernedering verkregen.
'Al wie, ſat van aerdſche min,
't Hemelſch ſoeckt met hert en ſin,
Moet deſen weg oock in.

3. Door Ootmoet en Ned'richeyt
Word de hooghſte Hoogt' gevonden:
('t Hert door hoogheydts luſt verleyt,
Blijft hier vaſt om laeg gebonden.)
Hoe de leeder die hoog gaet,
Lager inde Aerde ſtaet,
Hoe minder datſ' om-ſlaet.

4. Ootmoet leyt niet, in, het lijf
Met onnoodich quaed te quellen,
Noch in 't waen-heylig bedrijf
Daer veel menſchen Deugd' in ſtellen.
Deugd hangt niet aen 's menſchen breyn:
Maer Gods heylig Woord alleyn,
Is Leers en Deugds-Fonteyn.

5. 't Is oock d'Ootmoet niet die geld,
Dat men (om in ſond te blijven)
Sich, als rechts, ootmoedig ſtelt,
En ſoo ſondig gaet beſchrijven
Of men ſtaeg moeſt zyn in ſond.
Dit 's geen Deugd, maer leugen-vond,
Op Ootmoets ſchijn gegrond.

6. Ootmoet leyt gants niet in ſchijn,
Oock niet heel in ſlechte kleeden:
Uyt het hert, daerſ' in moet zijn,
Moet-ſe ſtralen door de Zeden.
Schijn-deugd krijgt wel 't lijf tot haer,
Maer Deugd, lijf en ziel tega'er;
In 't hert, en openbaer.

SANG: Als op 't boey-gaende.

II.

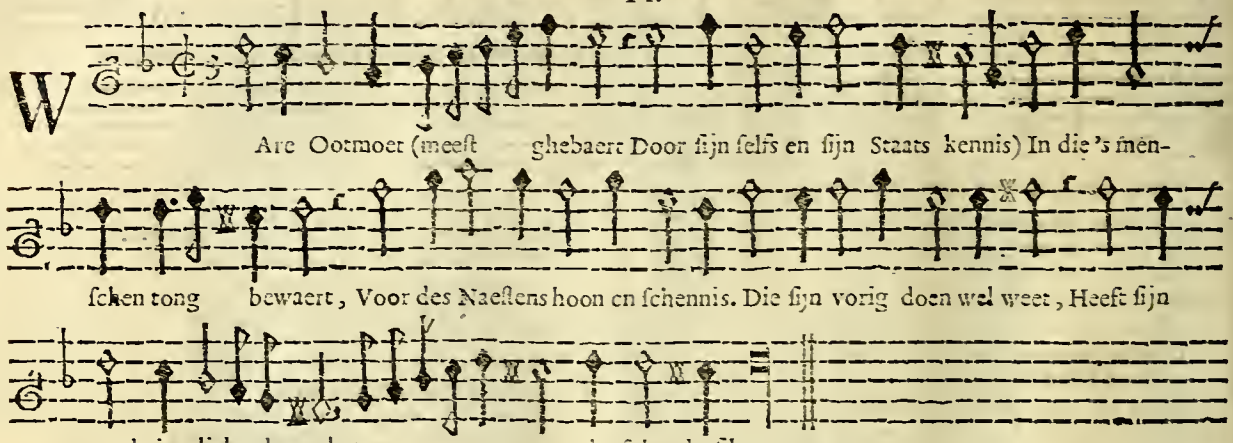

2. 't Christen hert, door Ootmoets geest
Sterck verandert en gedreven,
Wetend' hoe 't selfs is geweest,
Wil oock al-tijd geern vergeven:
Komt tot wrake noch vonnis,
Phil. 2 v. 3. Deckt al wat te decken is,
En siet veel feylen mis.

3. Ootmoet doet de mensch dief' heeft,
Boven sich, een ander achten.
't Hert daer d'eer-sucht niet in leeft,
Voed geen nijdige gedachten;
Gunt een a'er wel 't geen het mist;
Doet op 's naestens saem geen list;
Maeckt onvre'e nochte twist.

4. Ootmoet, Moeder en oorsaeck
Van 's gemoeds bedaerde sachtheyt,
Weert verbolgentheyd en wraeck,
Toorn, gekijf, en onbedachtheyd.
Die door Gods Geest onder-richt,
Kleyn is in sijn selfs gesicht,

Acht

Acht alle ong'lijck licht.

5. Ootmoet, Suſter van de Liefd,
Doet in vriend'lijckheyd verkeeren:
Dat-ſe elck dient en gerieft,
Is haer luſt en ſtaeg begeeren.
Die hem ſelven kent te recht,
In ſijn eygen oogen ſlecht,
Word geern eens yeders knecht.

6. Ootmoet, Voeſter van Gedult,
Helpt het angſtig murmureren
Als God 's Lijdens maet vervult)
Krachtig uyt het herte weeren.
Die recht kleyn is van gemoed,
Meynt in alle tegenſpoed,
Dat hy 't noch heeft te goed.

7. Ootmoet, Matichcyds Vriendin,
Weert ſorg-vuldicheyd en truren,
Als m', in 's lijfs behoeft, heeft min
Dan den eyſch is der naturen.
't Hert van Ootmoet wel door-ploegt,
Dat hem ſelfs niet veel toe-voegt,
Is oock met 't minſt vernoegt.

8. Een op-recht Ootmoedich hert
Staet ſijn God in all's gelaten:
Wel-kom vreugde; wel-kom ſmert;
Wel-kom alle lot en ſtaten.
Die ſich en den Sender kent,
Heeft ſijn hert, 't zy wat hy ſend,
Tot danckbaerheyd gewend.

9. Ootmoet kenſter van gebreck
En van 't eygen onvermogen,
Neemt de Ziel den luſt en treck
Om hier oyt te ſluymer-oogen,
Doet de Ziel op ſchilt-wacht ſtaen,
Om noyt door 's vleeſchs ſchalcke pa'en
In ſond te ſijn verra'en.

10. Ootmoet, Toonſter van armoed
In de Goddelijcke ſaken,
Maeckt dat ſich de menſche ſpoed
Om door bidden God te naken:
Bidden, 't welck uyt 't hert ontſpringt,
En, met ſterck Geloof om-ringt,
By God met kracht door-dringt.

11. Ootmoet, Weckſter van de wil,
Doet in all's gehoorſaem weſen,
Laet in Deugde 't hert noyt ſtil:
Want waer Ootmoet is, is vreeſen;
Waer vrees is, wort ſcherp gelet
Niet op een maer alle wet
Die 's VVets voorſtelder ſet.

SANG: Als op 't vooy-gaende

III.

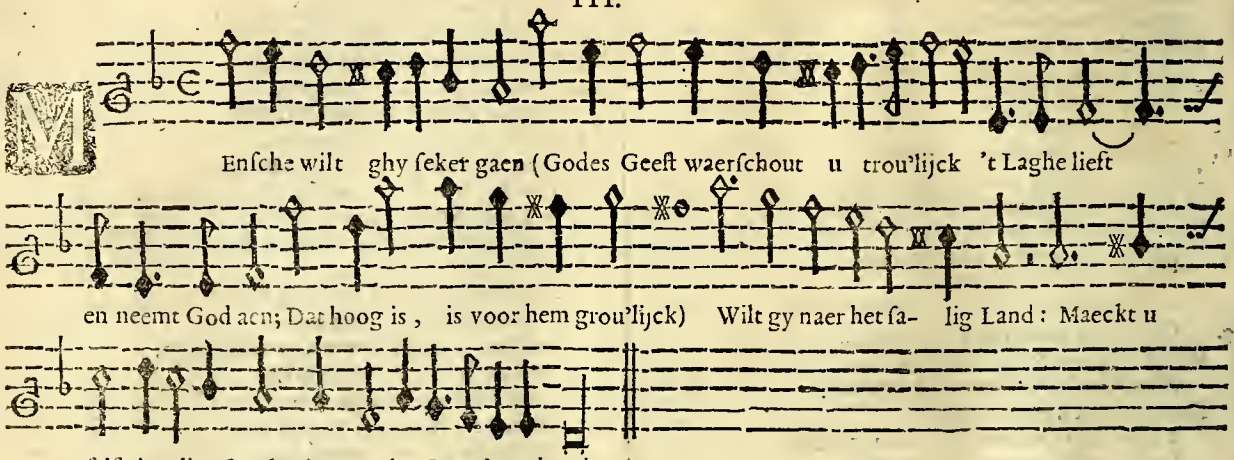

2. Smal is 't pad, eng is de poort
('t Sijn Godts reden die 't betuygen)
Welcks in-gang ten leven hoort:
Wieder door wil moet ſich buygen;
Aerdſche grootheyt moet om veer;
Aerdſche hoogte moet ter ne'er:
Die wel hoopt, hoopt niet eer.

3. Ootmoet is een vrucht en ſpruyt
Van Gods Geeſt, die Deugd doet groeyen,
En ſond drijft ter herten uyt:
Van Gods Soon komt hy afvloeyen.
Die dien miſt, 't zy wat hy doe,
Maeckt vergeefs hem ſelven moe:
Gods Soon komt hy niet toe.

4. Salig menſch, die dit Iuweel,
Die dees Peerle hebt verkregen:
't Geen gy hebt is groot en veel:
Aen 't wel houden is gelegen.
Maer die 't niet hebt: ſtat'er na
Schut u ſcha': Die niet komt dra.

Licht

Licht komt hy wel te spa'.
5. Voor 's gemoeds bedriegery
Moet g'u selfs voor al vermanen :
d'Alder-sotste hoovaerdy
Is, hem selfs ootmoedig wanen :
Wanen, als men 't noch niet is.
Mijd dees herten duysternis ;
Meynt niet, of hebt eerst wis.
6. Die daer siet door Wanens glas,
En vast meynt, hy heb bekomen,
Arbeyd niet, blijft die hy was ;
Paeyt hier tusschen 'thert met droomen ;
En, door eygen-liefde sot,
Stelt sich tot sijn selfs Af-God,
En die bet sien, tot spot.
7. d'Eerste trap des waer' Ootmoets,
Is Ootmoet en diep verne'eren :
Van God, Gever alles goeds,
Moet m', in Ootmoet, kracht begeeren.
Door Gebed vangt' aen ; krijgt schoot ;
Komt tot haer vol-komen groot',
En blijft tot in der dood.

Voor een jonge Dochter M. G. *in hare langdurige en sware Sieck-quale.*

SANG: Fortuyn' helas pourquoy.

Of:

Mijn droefheyt moet ick &c.

1. TEn is niet alle-tijd van vreugde, dat men singt :
Ick sing, hoe wel met pijn, smert en ellend om-ringt.
By menschen schijnt geen hulp : waer sal ick henen gaen?
Tot hem, daer vreugd', en pijn en alles komt van daen
2. Ach ! God, die alle doen en lijden klaer aen-schout !
Die my, op 't schoonst' der Ieugd, in 't tranen-leger houd :
Siet op my, uw geschep, dat onder d'harde tucht
Van uwe strenge hand veel Iaren heeft gesucht.
3. Siet op my, u Dienerss', welck gy met droefheyt spijst,
Die nochtans, mids in druck u dickmaels eert en prijst,
En angstig in haer geest, geen ding' soo seer beklaegt
Dan dat sy 't pack al-tijd niet even-lustig draegt.
4. Hart-dringend' is de nood; door-dringed' mijne smert.
De Geest, met 't Lijf te sy', beangstigt en benert :
Ach Vader ! (mach het sijn) gunt dat dees quale vlie :
Dan doch de Mijne niet, maer Uwe wil geschie.
5. Ick geef my onder u, al valt het over-bang :
U Wijsheyd weet waer-om ; u Goedheyt schickt hoe lang ;
U Goddelijcke wil en kan niet zijn dan goed :
't Is wel, Goedheyds-fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
6. Is 't uwe goede wil, dat ick noch langer ly',
En van des Werelts vuyl-gants klaer gelouter t zy,
Gelouterd, door het vuyr van druck en tegen-spoed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
7. Of is 't, op dat g' in my een proeve nemen meugt
Van mijn geloof, gedult, en vastheyt in de Deugd,
En daer-om my begiet met droefheyts overvloed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
8. Of wilt gy dat ick staeg in desen stand sal zijn.
Om dat ick, in mijn leet en ongemeene pijn,

CHRISTELIICKE GELATENHEYT.

Dat is Gelatenheyt, dat m' in ſulck pijnlijck weſen ;
Bid ! Heere, ſoo gy wilt, ſo kont ghy my geneſen;
Dat is Gelatenheyt, oock allerley ellendt,
Voor lief te nemen, ſoo 't ons Godt Almachtig ſendt.

Van Ellend en Gedult een ſpiegel weſen moet:
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
9. Of is'er yet, ô God! (u bet dan my bekent)
Waer-om gy hengen wilt dat ick in dees ellend
Tot aen mijn end ſal ſijn: 't is ſwaer voor vleeſch en bloed.
Nochtans, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
10. Mijn God, ick bid niet meer dat gy van ramp ontſlaet,
Alleen bid ick dat my uw' hulpe niet verlaet:
Wat ſchaed een harden ſtoot, wat deert een fellen ſlag,
Als 't hert van binnen heeft daer 't ſich aen houdē mag.
11. Uw's Geeſtes by-ſtant is 't die ick alleen begeer,
Op dat ick tegen u noyt ſondig murmureer.
'k Wil willen wat gy wilt: maeck dat des willens wil,
Vol-komen in mijn hert, noyt van de u verſchil.
12. Of ſchoon het Lichaem dan, door ſmerte die het lijd
Maeckt dat de ooge traent, d'Borſt ſucht, de keele krijt,
De Geeſt nochtans, getrooſt, getrooſt door u gena'e
En 't ſelſchap van dijn Geeſt, keert alle zielen-ſcha'e.
13. Nu ruſt, mijn Ziel, in God, u God, die ſoo goed is;
Die niet dan goed kan zijn; Die uwe droeffenis
Of wiſſ'lijck enden ſal, of ſend hy noyt een end,
Tien-dubbelt reden heeft, waer-om hy 't niet en ſend.

Of van Tweederley heerſchen.

Aen

d'Ontheerde Staat-beminders.

SANG:

Oſlaep, ô ſoeten ſlaep.

Of:

Heyl-gierig menſch &c. *Pag.* 2.

I.

HOogheyts-minnaer, die 't acht voor lij'en
Berooftte zijn van heerſchappyē;
Wiens hert den ouden Staet
In hoop na gaet:
Laet u luſt ſoo veer,
Na een vluchtig' eer,
Laet u luſt ſoo veer niet loopen:
't Beſt is na by, en ſtaet noch open.
2. Ick weet een Staat, die wis en vaſt is,
Wiens laſt niet ſwaer en ſonder laſt is;
Daer niemands wil of wet
U oyt van ſet;
Waer by alle hoogt'
Die gy dencken moogt,
Waer by alle hoogt' op Aerden,
Hel-laeg is, van geender waerden.
3. Dees Staat, ſoo waert en uyt-geleſen,

't SWAERD IN SIIN PLAETSE.

Had Petrus, ſijn ghemoed in dwangh?
Och neen; hy ging ſijn ouden gangh.
Wat was hier op ſijns Meeſters beede?
Hou Petre! 't Swaerd moet in ſijn Scheede.

Beſtaet in Waerlijck dat te weſen
't Welck menig waenlijck roemt,
En ſich me'e noemt;
Waer van elck den ſchijn
Sich genoeg laet zijn:
Waer van elck den ſchijn wil dragen,
Maer 't ware weſen niet bejagen.

4. Die Chriſten met mond, hert, en daed is,
Die is 't alleen die in dees Staet is.
Of hy ſchoon, hier veracht,
Beſchimpt, belacht,
Voor den waen-wijs, ſot,
Arm, gering, en bot;
Voor den waen-wijs, ſot moet lijcken:
Waarheyd ſal beter vonnis ſtrijcken.

5. Een Chriſten, die, recht weder-boren,
't Aerdſch heeft verſaeckt, 't Hemelſch verkoren,
Die is (en niemand meer)
Vol-komen Heer:
Die is Heer van 't geen
Waer van yeder een,
Waer van yeder een is ſlave,
Hoe groot van heerſchappy en have.

6. Den Chriſten, door ſijns ſelfs verwinnen
Nu Heer en Meeſter van ſijn ſinnen,
Houd alles ne'er-gevelt
En in gewelt
VVat op Aerd' onruſt,
Smert en tegen-luſt,
VVat op Aerd' onruſt in-voeren
En 's menſchen ziele kan ontroeren.

7. Geen aerdſche hoop pijnt door verlangen.
Geen aerdſche vrees en maeckt hem bange.
't Zy hoe 't hier woelt en raeſt,
Hy, onverbaeſt,
Met ſijn Schat te vre'en,
Treed al moedig heen:
Met ſijn Schat te vre'en, is Koning
In ſijnder Zielen ruyme wooning.

8. Daer heeft en draegt hy ſteeds den Scepter;
Niets tegen ſijnen wil en repter.
Haet, tooren, trots, en ſpijd.
VVreeck-ſucht en nijd,
Met al wat'er neygt,
(En ziel-ſmerte dreygt)
Met al wat'er neygt tot ſonden,
Leyt krachte-loos, en als gebonden.

9. Gods VVoord, dat Leers en VVaerheyts-Son is,
Dat ſpreeckt en wijſt daer alle vonnis;
Gehoorſaemheyd voert uyt
't Geen 't hert beſluyt;
Vrees en liefde Gods
Zijn Leers en Gebods,
Zijn Leers en Gebods betrachters,
En voor de Ziel gelijck deur-wachters.

10. VVaer blijft gy nu vermaerde Helden
Die Monſters en Tyrannen velden,
Maer 't Monſter noyt verſloegt,
Dat gy ſelfs droegt;
En van Tyranny
Noyt in 't hert waert vry;
En van Tyranny der luſten

U door begeerten liet ontrusten.
11. 't Geen gy niet kond, hoe hooch uyt-steeckent,
Dat kan een mensch, geen mensch gereeckent;
Die hier in laegheyd leeft,
Geen saem en heeft,
Schild noch Swaerd gebruyckt,
In versmaetheyt duyckt:
Schild noch Swaerd gebruyckt uyt-wendig:
Na 't oog, ramp-salig en ellendig.
12. Sijn oogen walgen van 't geringe,
En sien nau eens op aerdsche dingen:
Haer wijsheyt is hem geck;
Haer Schoonheyt, dreck,
Roock acht hy haer goed;
Wind, al haer hoog-moed;
Bitterheyt, haer soeticheden;
Onrust, al haer gewaende vrede.
13. Een Christen (o! hoog-waerde eere!)
Is Heer van aller Heeren Heere:
Heer van begeerlijckheyt,
Die 't al verleyt:
Heer van dwasen wil,
Oorsaeck van geschil,
Oorsaeck van geschil en onlust
En al des Werelts ramp en onrust.
14. O schoone Kroon! waer op noch schoonder
Gegeven word van 's Deugds Beloonder:
Van God, die hem, die 't al
Verwinnen sal,
In onsterff'lijckheyd,
't Rijck, voor hem bereyd,
't Rijck, voor hem bereyd, sal schincken,
En eeuwig als de Son doen blincken.
15. Sulck Heer, die dees Kroon heeft in d'oogen,
Hoe kan, hoe wil, hoe sal die poogen
Na een verganckelijck
Gewelt of Rijck?
Waer toe Staat of Sweerd,
Die los van begeert',
Niet behoeft in d'Eerd te wroeten,
En heel de Werelt treed met voeten?
16. Dit is het Een, alleen van nooden;
Hier na te staen heeft God geboden.
Dees hooge Heerschappy,
Dees Monarchy,
Daer kont gy noch aen,
Door het recht in-slaen
En gedurig gaen der paden,
Gewesen in 't Woord van Genaden:
17. Van 't schijn-hoog heeft u God gestooten,
Om u door kleynheyd te vergrooten,
Vergrooten met dees groott',
Die na de dood,
Na de dood noch blijft,
En in rust beklijft:
Na de dood noch blijft bestendig.
Niet soeter, dan Wel, en On-endig.
18. God maeckt u 't pad ten Leven, gladder:
Op gladde paden loopt men radder.
Nu kont gy, wilt gy maer:
Waer toeft gy naer?
Nu g' in 't lage bent,

Daelt

Daelt al voor ten end':
Nu g' in 't lage bent getogen,
Wijckt, wijckt met lijf en ziel van 't Hooge.
19. God die d'Af-Goden af wil houwen,
En in u hert sijn Tempel bouwen,
Doet u Staats loffen stand,
Eers snelle schand,
Schijn-goeds haestig vlien
Klaer met oogen sien:
Schijn-goeds haestig vlien bevinden
Op hoop of gy een Beter minden.
20. Een Beter: niet met wanck'le sinnen,
Die 't Aerdsch en 't Hemelsch teffens minnen;
Niet met een dubbelt hert,
't Welck, hier verwert,
Na des lijfs wel-vaert,
Door geweld en swaerd,
Na des lijfs wel-vaert wil loopen,
En noch op 't Eeuwig mede hopen.
21. Maer met een hert, 't welck, klaer en suyver,
Niet hengt dat gy (als kruys af-schuyver)
VVan God wil dat gy lijd,
Bijt die u bijt;
't Quade weder-staet;
We'er-slaet die u slaet:
't Quade weder-staet door 't quade;
Schut schade met een anders schade.
22. Maer met een hert, 't welck, in-genomen
Met Liefd' op 't geen dat Na sal komen.
Door waarheyd vry gemaeckt,
't Aerdsch heel versaeckt,
En, in God verneugt,
Niet en soeckt dan Deugd:
En, in God verneugt ten vollen,
De Werelt haren rol laet rollen.
23. Verbreeckt in 't hert al 't dwaes getimmer.
Zot zijn, is quaed; sot blijven, slimmer.
De nacht is heen gegaen,
De dag komt aen.
Blijft doch aen de Aerd
(S'is geen lieveus waerd)
Blijft doch aen de Aerd niet hangen.
God jaegt u Ziele: laet-se vangen.
24. Neemt niet al mochtst' u we'er gebeuren.
Houd rust: mijd stof van meer te treuren.
Voor al soo merckt en let
Scherp op de Wet,
Die op 't nieu verbond,
Door Gods Soon, gegrond,
Plaets in hert en mond moet vinden,
En nu alleen de Ziel kan binden.
25. Al nieu, al nieu, 't Oud is verstreken.
Geen Moses heeft nu meer te spreken:
Sijn heel' Wet die hy gaf
Is dood en af.
Sint de Sonne scheen,
Moest de schadnw' heen:
Sint de Sonne scheen soo helder.
Gods Soon alleen nu Wetten-stelder.
26. Des Vyands Zaet (het volck der boosheyd, Matt. 13. v. 29. 39.
De plegers van quaed en Godloosheyd)
Laet nu Gods Wet niet toe

Dat menſch uyt-roe':
Als de endiging
Komt van alle ding,
Sald'er ſuyvering geſchieden,
Die God ſijn Eng'len ſal gebieden.
27. Is noyt de Aerd vry van d'onvrome:
God ſal wel d'een door d'ander toomen:
Die God, die ſelfs oock 't quaed
Dat hy toe-laet,
Schickt, beſtuert aen-ſchout,
En in palen houd:
Schickt, beſtuert, aen-ſchouwt ſijn handen
Bereycken alle hert' en landen.
28. Al wat in machtin hoogt' geſtelt is,
Al wat in uyt-ſteck en gewelt is,
Hoe quaed of Godde-loos,
Verkeert en boos:
't Is (wanneert'er is)
Door Godts hengenis:
't Is (wanneerter is) al-ſamen
Van God, die wil men ſal't g'hoorſamen,
29. Die licht uyt duyſternis kan trecken,
Kan alle quaed tot goed doen ſtrecken.
Geen Vorſt of Heer altoos,
Hoe deugde-loos,
Of hy ſoeckt noch me'e
(In ruſt, ſtilt', en vre'e)
Of hy ſoeckt noch me'e te ſchaffen
Den goeden, loon; den quaden, ſtraffen.
30. Laet God de wer'lt door wer'lt regeeren.
Die God ſelfs heeft, wie kan hem deeren?
Geen quaed, als hy ons ſtut,
Of 't word te nut.
Of komt ons we'er-ſpoed,
In verlies van goed,
Leven, lijf, en bloed te voren:
Die God hout, heeft niet veel verloren.

SANG: Als op 't booy-gaende.

II.

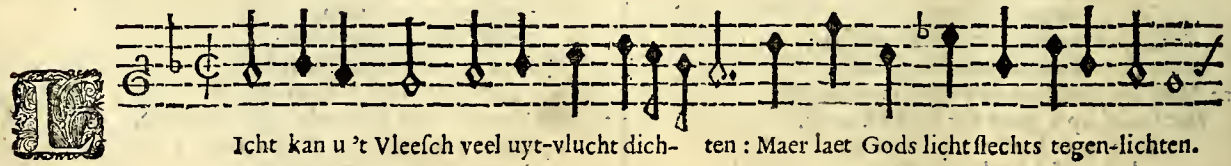

Al

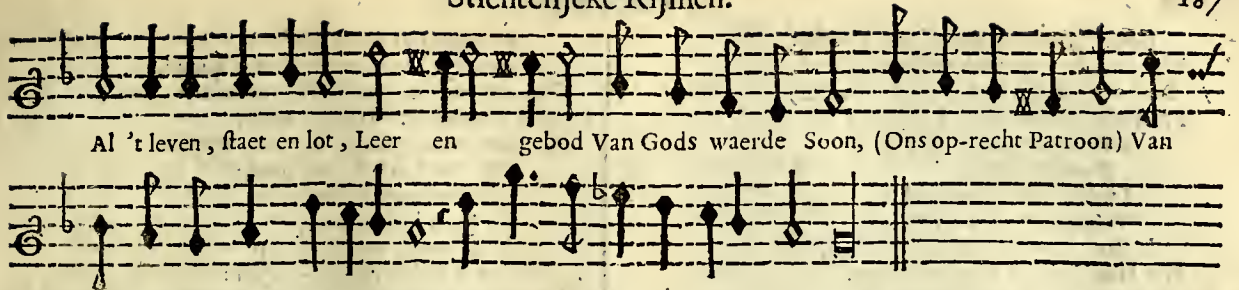

2. Merckt op ſijn Woord, 't Woord der genaden.
Laet los: ſchelt quijt: vergeeft miſ-daden.
Verwijſt niet; dat u niet
Soo me'e geſchied.
So als gy uyt-meet,
Staet Gods hand gereet,
Staet Gods hand gereet t'in-meten,
Laet Chriſtus in ſijn Woord ons weten.

3. Sijn vyand leert hy overwinnen;
Niet door gewelt, maer door beminnen.
Gods gantſche Wapening,
Schild, Helm en Kling,
Met al wat'er voort
Tot ons Krijg behoort,
Kan men in ſijn Woord klaer leſen,
Niet Aerdſch, maer Geeſtelijck te weſen.

4. Sijn kompſt en was niet om verderven,
Maer om behoud'nis te doen erven.
Noyt wraeck ofvonnis quam
Van 't weer-loos Lam.
Of hy ſchoon getergt,
En daer toe gevergt,
Of hy ſchoon getergt wel konde;
Noyt had hy ſulcks in hert of monde.

Verſ. 21.

5. Een Voor-beeld heeft hy ons gelaten.
Waer in? In willig 't kruys t'aen-vaten;
In lijden ſonder ſchuld;
In ſterck geduld;
In wraeck en oordeel
Aen ſijn God geheel,
Aen ſijn God geheel en eygen,
En, doen hy leed, niet eens te dreygen.

6. Een Heer, een Leer, een Naem, een Leven
Word allen Chriſt'nen toe-geſchreven.
't Woord treft haer al gelijck:
Dat m' in Gods Rijck
Door vervolg en ſmaed,
En uytwendig quaed,

Door vervolg en ſmaed moet raken:
Wie durf de weg noch anders maken?
7. De Leerling (ſeyt ons Ziel-bekeerder)
En is niet boven ſijnen Leerder;
De Dienaer oock niet meer
Dan ſijnen Heer.
Lijd de Knecht gequel:
't Moet hem ſoet en wel,
't Moet hem ſoet en wel gevallen,
Sijn Heer gelijck te zijn in allen.
Joh. 15 & 18.19. 8. De booſe Werelt kan niet laten
't Geen haer ſoo ong'lijck is te haten,
Die ſoo met daed als woord
Haer ruſt verſtoort,
En de duyſternis
Acht voor 't geen ſe is:
En de duyſternis durft ſchouwen,
De duyſternis ſal hem verſpouwen,
9. Een Chriſten is tot kruys geboren;
Een Chriſten is tot kruys verkoren
't Is God, die 't ſoo begeert
En ordineert:
't Beeld ſijns Soons wil hy
Dat gedragen zy,
Dat gedragen zy in ſmaedheyd
Van al die hy tot beter ſtaet leyd.
10. Vergeefs ſoeckt dan 't vernuft uyt-wegen:
Het kruys, het kruys moet zijn gedregen,
Gedregen: niet wanneer
Uw' tegen-weer
Nu geen ſchut meer geeft,
En geen nut meer heeft:
Nu geen ſchut meer geeft in 't quade,
Om dan gedwongen 't kruys te laden:
11. Niet juyſt alleen in ſulcke tijden
Als niemands Swaerd voor u wil ſtrijden,
Of ſoo 't al ſtrijd en ſlaet,
Nochtans niet baet,
En gy 't lijden moet,
('t Zy oock wat gy doet)
En gy 't lijden moet gedogen:
Noemt gy dit Kruys, gy zijt bedrogen;
12. 't Is kruys, maer niet van God verkoſen;
't Is kruys, maer oock gemeyn den booſen;
't Is kruys, maer 't welck dien 't naeckt
Geen Chriſten maeckt:
't God-behaeglijck kruys,
(Als 't de Heer ſendt t'huys)
't God-behaeglijck kruys der vromen
Word willig, willig op-genomen.
13. Word op-genomen, als men 't lijden,
In-dien men wou', wel kan ontglijden,
't Zy door de tegen-ſtand
Van weldig' hand,
Of door van vroomheyd
Die ons God voor-leyd,
Of door van vroomheyd te deynſen,
En met de Wer'lt te doen of veynſen.
14. Sulck lijden doet ten Hemel raken.
Soo leed de Heer, wel-lijdens Baken:
Doe hy, in Gods geſtalt,
En als bewalt

Mat. 3.

Met

Met macht boven macht,
Alle tegen-kracht,
Alle tegen-kracht kon ſtorten,
Ging hy ſijn kruys gewillig ſchorten.
15. Doe hy door ſijns gebeds op-ſtijgen,
Had hy gewilt te hulp kon krijgen
Veel duyſent Hemel-Bo'on
Uyt 's Vaders throon;
Wat heeft hy gedaen?
Niet met quaed we'er-ſtaen.
Wat heeft hy gedaen? Geleden.
En ons in lijden voor-geſtreden.
16. Laet ware re'en nu 't heet eens vragen:
Wie kan ſulck Kruysen 't Swaert ſaem dragen?
't Swaerd trotſte en port tot ſtrijd,
't Kruys duyckt en lijd;
't Swaerd bedient het vleeſch,
't Kruys beneemt ſijn eyſch;
't Swaerd bedient het vleeſch in luſten,
't Kruys neemt gemack en aerdſche ruſte.
17. Wie kander Vier met VVater mengen?
Den Hemel aen de aerde brengen?
VVat deel heeft 's vleeſchs bol-werck
Met Chriſti Kerck,
Die op 't ſchoonſte groeyt,
En vrucht-baerlijckſt bloeyt,
Die op 't ſchoonſte groeyt in nooden,
En jagen, bannen, vangen, dooden?
18. Geens waren Chriſtens hert of oogen,
Die oyt na d'Aerd of 't aerdſche vlogen:
't Is beter dat hy wacht;
Dat hy betracht;
Daer ſijn hert aen-hangt;
Daer hy na verlangt;
Daer ſijn hert aen-hangt geheelijck;
Op-rechte liefd' is onverdeelijck.
19. 't Is Hemelſch daer hy na moet trachten;
't Is Hemelſch daer hy op moet wachten;
Hoog en groot is ſijn loon,
Doch in Gods woon:
Vaſt heeft hy hier niet
Van al wat men ſiet;
Vaſt heeft hy hier niet; ſijn ſegen
Op Aerd, word in vervolg verkregen.
20. Om 't pad na 't Noodig Een te treden,
Hoeft hy geen aerdſche ſalicheden.
Gunt God wel-ſtand of vre'e,
Hy neemt'et me'e:
Doch bruyckt Swaerd noch dwang.
Om het Aerdſche lang,
Om het Aerdſche lang te houden.
't Aerdſch Canaan was voor den Ouden.
21. 't Schijnt wel niet quaed, ja Gods begeeren,
Sijns naeſtens quaed door quaed te weeren.
Maer waer is Leer, of Wet;
Wenſch, of gebed;
Toe-ſeg' of belooft',
Die 't eyſcht, of oorlooft;
Toe-ſeg' of belooft' beſchreven,
En in Gods Nieu Verbond gegeven?
22. Hoe draegt hy 't Swaerd voor ſich of and're,
Die 't kruys-padt niet alleen ſelfs wand'ren

Maer and'r' oock op die baen
Moet leeren gaen?
Wie is vry hier van?
Geen, wanneer hy kan.
VVie is vry hier van? Geen Zielen
Die Chriſtum oyt voor Heere hiel'en.
23. Hoeft gy, om 't Hemelſch te bekloecken,
't Aerdſch niet voor u door 't Swaerd te ſoecken:
(Gelijck geen menſch behoeft
Die 't Hemelſch proeft)
VVaer toe (ô! bedroch!)
Voor een ander doch?
VVaer toe? (ô! bedrog der ſinnen!)
Een Heyl-pad moeten wy all'inne.
24. Om dan 't Onnoodig te bejagen
Durft gy der quaden Zielen wagen.
Ach! 't is te veer, te veer
Van Chriſti Leer;
't Is te veer van 't pad
Na Gods vreugden-ſtad;
't Is te veer van 't pad getreden.
Bedrieg u niet door ſchijn van reden.
25. Is ons hier levens tijd van nooden,
Om leven 't Leven ons geboden:
Ons leven tijdt en maet
Staet aen Gods raed.
Die elck oogen-blick
Voor de ſond' heeft ſchrick,
Die elck oogen-blick leeft heylig,
Hoe kort hy hier oock leeft, leeft veylig.
26. Van leven is geen wet gegeven,
Maer van wel-leven t'wijl wy leven.
Ons Leſz' is Godes ſtem,
't A'er ſtaet aen hem.
De geweldenaer
En Swaerd-yveraer
De geweldenaer en ſtrijder
Is niet meer ſeker dan de lijder.
27. 't Is waar, 't ſchijnt wreed, voor wijf of kind'ren
't Quaed niet door 't quade te verhind'ren.
Maer was God-ſelfs dan wreed
Wanneer hy leed
Dat ſijn Eenig Kind,
Soo van hem bemind,
Dat ſijn eenig Kind moeſt lijden
Met ſoo veel vrome t'allen tijden.
28. Door liefde tot Gods Soon bewogen,
Heeft eer-tijds Simon 't Swaerd getogen:
En gaf de liefd' oyt recht
Om door gevecht
Vrienden Voor te ſtaen,
Hy de'e wel daer aen:
Maer wat was 'tvermaen des Heeren?
't Swaerd in ſijn plaets te moeten keeren.
29. Wat was de re'en? Om dat-ſe alle
Die ſlaen met Swaerd, door Swaerd we'er vallen.
Wat noch: om dat wanneer
Door tegen-weer
't Kruys wierd wech gedaen;
En door Swaerd en ſlaen,
En door Swaerd en ſlaen ſou wijcken,
Gods Phrophety niet waer kon blijcken.

30. VVat

30. VVat was het woord der Phrophetijen?
Dat Christus wel sou' moeten lij'en.
Maer 't selve dat Gods stem
Eertijds van hem
Had gepropheteert,
Even 't selve leert,
Voor-seyt en begeert hy mede
Van alle sijne ware Leden.
31. Gods Liefd' is aller Liefde mate:
God lieven, is, Gods wil niet laten;
Oock dan, als treck van bloed
Sterck in 't Gemoed,
Door de Ziele dringt.
En inwendig wringt,
Door de Ziele dringt, en 'therte
Door-steeckt met over-groote smerte.
32. Doe Abraham sijn Soon wou' slachten,
Sturf doe de Liefd' uyt sijn gedachten?
Neen: Door een hooger geest
Weeck 't minst voor 't meest:
Liefde tot sijn God
Sach maer op 't gebod:
Liefde tot sijn God (ô wonder!)
Hiel' der naturen liefde onder.
33. Gods Kruys, behalven eygen pijnen,
Bestaet oock mee in 't leed der sijnen.
't Sy dan hoe 't komt, als 't koomt,
Wie 't dan soo schroomt
Dat hy 't door gewelt
Yet ter sijden stelt,
Dat hy 't door gewelt wil weeren,
Volgt Christum niet in Kruys en Leere.
34. Niet (segt g') in mijn', maer 's naestens sake,
Doe 'k, ongeeyscht, straf; niet uyt wrake,
Maer dat d'onnoosle vry
Van onheyl zy,
En 't Gemeene best
Daer door werd bevest:
En 't Gemeene best mach bloeyen
En in geruysten wel-standt groeyen.
35. 't Heeft schijn: Maer die geweld en dooden,
Soo wel als Moses, heeft verboden:
Doch noyt (als Moses doet)
Verlof of voet
Yemand dieder leeft
Weder daer toe geeft:
Yemand dieder leeft op Aerde,
Acht desen schijn van geender waerden.
36. Is 't doen van eenig leet of pijne
Van Hem veroorlooft aen den Sijnen;
Soo wijs my juyste straf
(Als Moses gaf)
Tot een yeder quaed
Daer straf over gaet:
Tot een yeder quaed en sonden.
Waer word die in sijn VVoord gevonden?

SANG: Als op 't booy-gaende.

III.

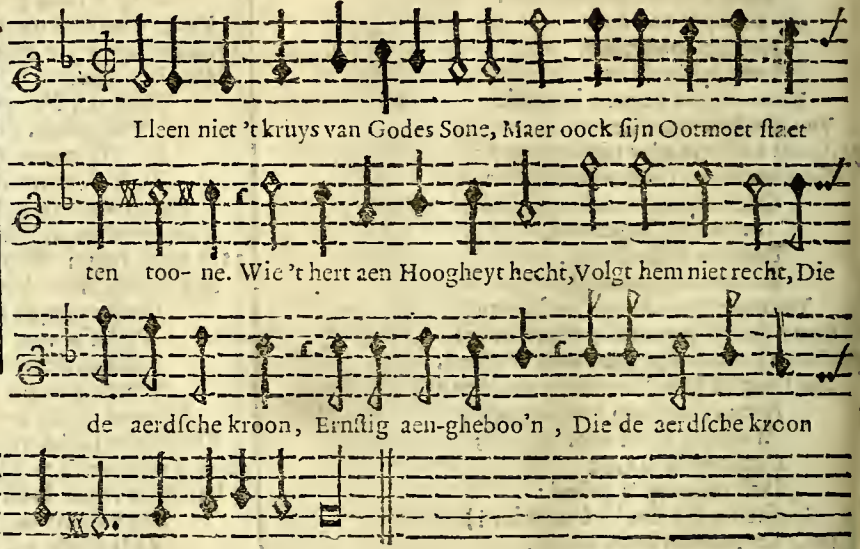

2. Wie wanckelt noch als hy sulck blijck siet?
Van dese Werelt was sijn Rijck niet.
Gelijck hy sprack, soo de'e
En was hy me'e.
Die wil zyn, als hy,
Eeuwig wel en bly,
Die wil zijn, als hy, verheven,
Moet hier, als hy, in Ootmoet leven.

3. Hy quam hier niet om dienst t'ontfangen,
Maer and'ren dienst te doen erlangen
Des VVerelts pronck en pracht,
Staet, eer, en macht,

Derfd'

Derfd' hy niet alleen,
Maer begeerd' oock geen:
Derfd' hy niet alleen alt-ſamen,
Maer oock verbood hy hoocheyts namen.
4. Gelijck hem 't Rijck in deſen leven
Van ſijnen Vader was gegeven,
Soo heeft hy 't we'er beſet
Na Ootmoets wet:
VVe'er beſet aen al
VVie hem volgen ſal:
VVe'er beſet aen al ſijn leden.
Wel voor te gaen, doet wel na treden.
5. In 't hert bedampt door d'aerdſche miſten,
Waent ſich de ſtaetſuchtig' een Chriſten:
Maer 't Lam, gants vreemt van wraeck,
Spreeckt ander ſpraeck.
Wie ſich voor de meeſt,
(Seyt des Waerheyts Geeſt)
Wie ſich voor de meeſt wil achten,
Is d'alder-minſt' in Gods gedachten.
6. Wat ſich verneert, wil God verheffen;
Wat ſich verhoogt, ter neder treffen.
De Meeſter die voor-ging
Kent geen leerling
Dan die in Ootmoet,
Vreemt van 's Werelts voet,
Dan die in Ootmoet na-wandelt,
En tegen Ootmoets wet noyt handelt.
7. Wat, hoog in 't oog, in eer aen-ſchouw'lijck
By menſchen is, is voor God grouw'lijck.
's Vleeſchs luſt, begeert van 't oog,
Herts-treck na 't hoog,
Die (vergeefs al-ſaem
Met een ſchoonen naem,
Met een ſchoonen naem bepeerelt)
Sijn niet uyt God, maer uyt de Werelt. 1 Joan. 2. 16.
8. Der Heyd'nen Vorſten geeft men eere;
Die noemt men oock Genadig' Heeren;
Die voeren heerſchappy:
Maer onder dy
Daer en ſal 't alſoo,
(Seyt Gods laetſte Boo')
Daer en ſal 't alſoo niet weſen.
Wie moet de Hoocheyd dan niet vreeſen? Matt. 20. 25. 26.
9. 't Woord eerſt geſproken tot den genen
Die Chriſtum volgden, bind met eenen,
Bind, even ſoo als haer,
Elck wie hier naer,
Eeuwelijck verblijd
En uyt alle ſtrijd,
Eeuwelijck verblijd, wil erven
Het recht van noyt te ſullen ſterven.
10. Niet onder u, ſeyt Godes reden:
Wat menſch wil hier hem ſelfs uyt-ſcheeden?
Die wil, hoe kan hy doch?
Hoe durf hy noch?
VVie ſtelt yemand vry?
Menſchen fantaſy,
Door bedriegery van herſſen,
Die tegen waerheyt aen komt perſſen.
11. Nu ſtrijckt (en wijckt Gods toorns onweder)
Strijckt Hoocheyts zeyl in 't hert heel neder.

Volgt Christ' ons Capiteyn,
Doch hem alleyn;
Volgt hem in het laeg,
Doch op-recht en ſtaeg;
Volgt hem in het laeg verne'eren:
Soo word en blijft gy eeuwig Heeren.

SANG: La Princeſſe.

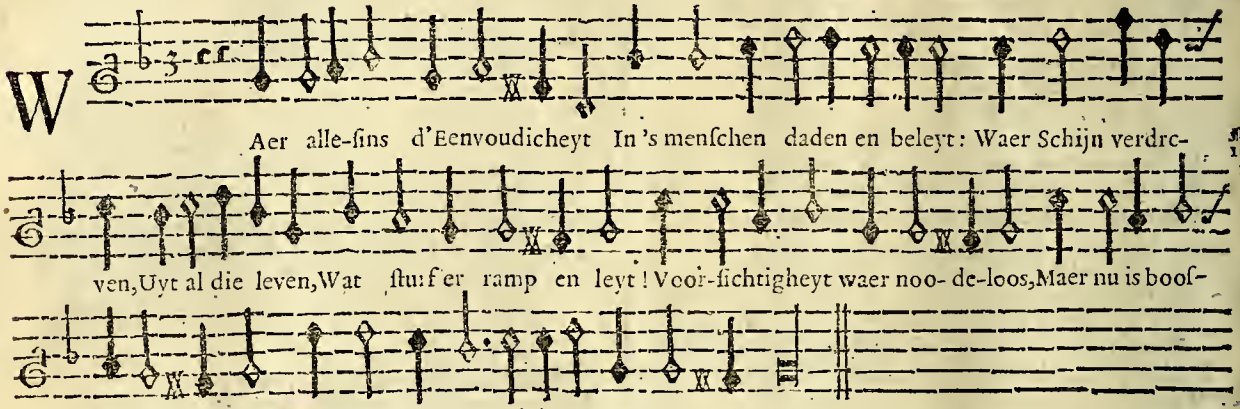

Matth. 10. 8, 16.

2. De Hovling, die (quanſuys al heel)
Sich ſtelt als menſchelijck en e'el,
Zijn leed' en zeden,
Vol heuſſicheden,
Beloven vry wat veel;
De tong is vol dienſt-vaerdicheyd,
Maer 't herte vol onaerdicheyd,
Liefd'loos en krom:
Lijckt hy yet: hy gaet voor Mom.

3. De Man die ſich ſoo deftig toont;
Wiens baert eerbiedicheyt af-troont;
In welckers treden,
Aen-ſicht, en weeden
Een Wer'lt vol wijſheyt woont;
Daer School of Kerck op word geboud,
Leeck half ſoo wijs niet als m' hem houd,
Waer 't volck niet dom
En hy niet en ging voor Mom.

4. De

VOORSICHTIGHE EENVOVDIGHEYT.

Die soo Gods huys betreet, eenvoudigh en voorsichtigh,
Niet uyt gewoonte en sleur, maer yv'righ Christen plichtigh:
Die heeft het wit getreft, en kan verstandigh wand'len,
Waer men van Godsdienst, en sijn waerheyt soeckt te hand'len.

4. De menſch, in praet ſoo net en juyſt,
Wien heel de Werelt ſchijnt gekruyſt;
Op welckers lippen,
Die noyt miſ-glippen,
De Deugd heel ſchijnt verhuyſt;
Die 't hooft laet hangen als een bies:
De'e by de menſchen groot verlies
In naem en ro'm,
Ging hy niet ſtaeg-uyt voor Mom.
5. De Staet-na-gaende Phariſe,
De Kerckelijcke Staats-man me'e,
Alis in beyden
Die tong vol vleyden,
't En heeft in 't hert geen ſte'e:
Al ſchijnen ſy meeſt Lammer-ſacht,
Sy toonden Wolfs-aert, ſoo haer macht
Na wenſchen klom.
Al de Werelt gaet voor Mom.
6. Die al des Werelts Mommery
Sou gaen verhalen op een ry,
Met al d'Ellenden
Die ſy kan ſenden,
Wanneer voleynden hy?
Sy is des Satans grootſte kracht:
Sy paſt de kind'ren van den Nacht;
Die vlieden 't licht,
Of begoochelen 't geſicht.
7. Speelt al de Wer'lt dan Momme-kans:
Laet gy, ô Chriſten-hert, nochtans
U doen en weſen.
Een-voudig weſen.
Deugd is haer ſelfs een ſchans.
Zy ſoo gy ſchijnt; ſchijn ſoo gy zijt.
Met een ſie toe: maeck dat al-tijd
De waer' Een-voud'
Om-ſicht tot geſelſchap houd.
8. Door d'algemeyne Momme-ſchijn
Moet Eenvoud 't on-eenvoudig zijn;
Doch niet ten quaden,
Of om verraden,
Maer mijding van 't venijn:
Niet in haer praet, gelaet, of daedt,
Maer in haer dencken om 't verraedt
Des wer'lts t'ontgaen
Dat of lijf of ziel kan ſcha'en.
9. Te dencken dat'er quaedt kan 'ſchien,
(En door ſulck dencken, om te zien)
En is van Gode
Ons niet verboden:
Sond moet, ramp mach men vlien.
Daer Liefde noch geen quaed en ſiet,
Denckt ſy ock noyt dat quaed geſchied,
Maer neemt wel a'n
Dat'er quaed geſchieden kan.
10. Sond moet men vlien; en dat al-tijd:
Ramp mach men vlien; als 't vlien niet ſtrijd
Met Godes eere;
Of Waarheyts Leere
Daer door geen laſt en lijd.
VVaer Deugd met VVijſheyt is verſelt,
Daer hindert arg'liſt noch geweld:
En wijſheyt daelt

Dieper dan de ooge ſtraelt.
11. In 't kort: Serpent en Duyf gelijck,
Moet gy den weg na Godes Rijck.
Een-voudig hand'len,
Om-ſichtig wand'len
Geeft een gewiſſen wijck.
De ſchijn-deugd is ziel-ſchadelijck;
Het ſchoon gelaet, verradelijck;
't Heel pad, onveyl:
Slecht en recht: maer oog in 't zeyl.

SANG: Doulants Almande.

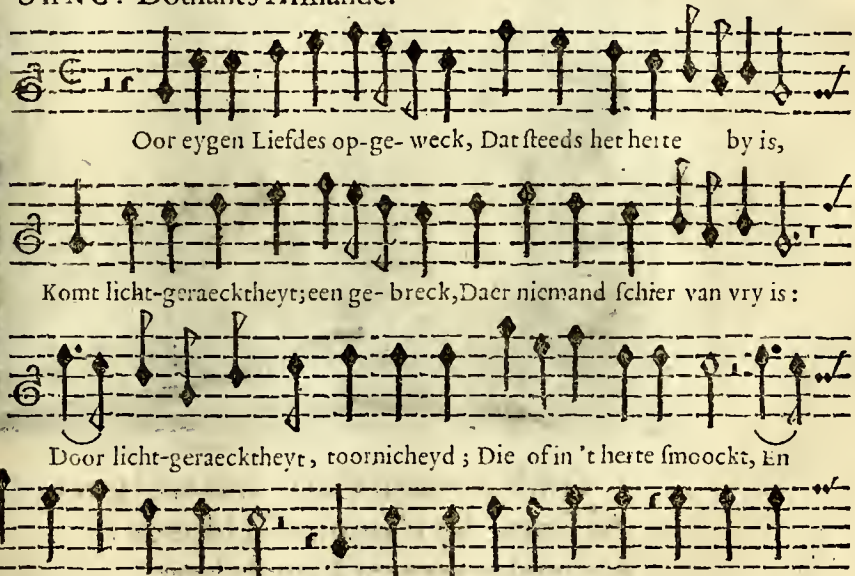

RAED TEGEN TOORN.

Gods raet aen Caim was wel goet,
Al ſtorte hy t' onnooſel bloedt:
Abigaels raet trof Davids hert,
Dat ſijnen toorn beſadigt wert.

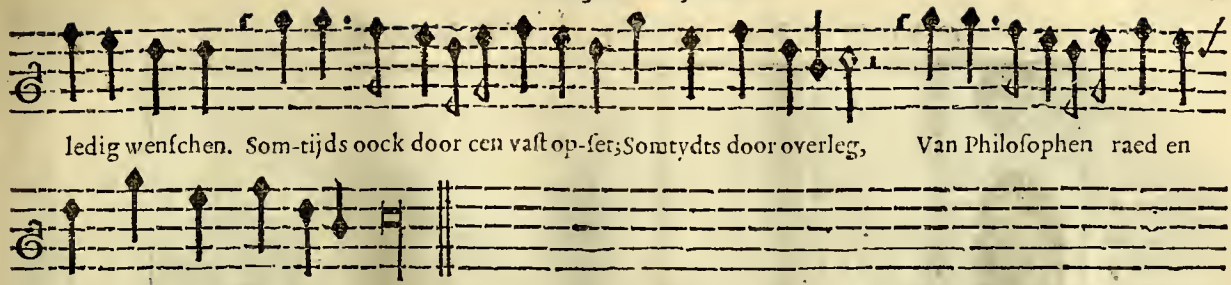

2. Betracht de Leſz', ons voor-geleyt
Van Gods hoog-waerde Sone:
Laet ongeveynſd' Ootmoedicheyt
Uw's Zielen grond bewoonen.
Waer d'eerſte aen-drift word geſtuyt,
Is van qua' buy geen nood.
En 'tquaed moet heel ter herten uyt
Als gy ſijn wortel dood.
Hoog-moed is gramſchaps ader:
Daer die ruymt, ruymt te gader
Het neſt van toorn, wraeck, en gekijf,
Met al wat ruſt verderft.
Dan heeft de ruſt een wis verblijf
Wanneer qua'e luſt verſterft.

3. Dat gy u toorn beklaegt, beſucht,
En anders wenſcht te weſen.
Is maer een ijdele toe-vlucht.
Qua'ſalf doet niet geneſen.
Dat gy een vaſt voor-nemen maeckt,
Is, of gelijckt, noch yet:
Maer als de pijl noyt wit en raeckt,
Wat baet het ſlaeg ge-ſchiet?
Toorns uyt-berſt willen keeren
Door Philoſophen Leere,
Is ſoo ver wel: maer (laes!) 't verſtand,
Licht loom en ongereed,
Heeft ſteeds de re'en niet by-der hand:
Meeſt leyt m' al eer men 't weet.

4. Der Philoſophen, raeckt het breyn;
Maer Chriſti Leſz', het herte.
Die Ziele van qua' tochten reyn,
Voed ſond noch ſonden-ſmerte.
VVaer reden maer het breyn bevat,
Daer kan geen wiſheyd zijn;
Daer komt geen werck: of komt'er wat,
't Is ſober, en met pijn.
O leer van onſen Heere!
Die 't quaed ſoo wis kont weeren;

CIERAET DER VROVWEN.

't Omhang van Peerl of Goudt, is geen Cieraet der Vrouwen.
Rampfalig, ydel, dwaes, zijn zy die 't daer voor houwen;
Maer zeedicheyt van Geeft, verciert met Deugdes Lampen,
Welck hun gemoed verlicht, in 's Werelts donck're Dampen.

Gy toont dat 't geen 't welck onbesint
En sot den sotten is,
Haer wijste wijsheyt over-wint
Als 't licht de duysternis.

SANG: La Durette, Of: Gy wreede Harderinne.

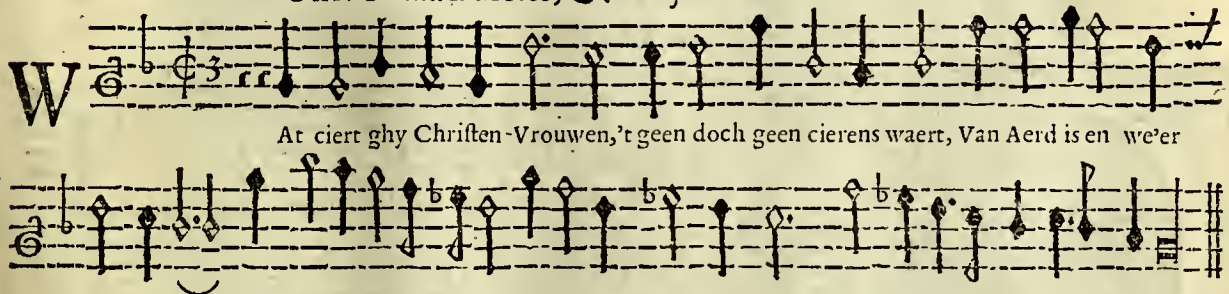

Tim. 2. 9.

1 Pet. 3. 3.

2. Verciert in u, ô menschе, de rechte menschlijckheyt
Die voor het oog verborgen leyt:
Verciert het hert en dat met een cieraet
Daer de glans noyt van vergaet.

3. Verciere dy inwendig, met stilheyd van gemoed,
Daer niet uyt kom dan sacht en soet;
Die le'en en ze'en heb onder haer gebod:
Een hooch-waerd cieraet by God.

4. Die 't lichaem veel wil proncken, schijnt hier van noch seer vert.
't Uyt-wendig doen verraed het hert.
Die sijnen geest met God'lijck voedsel voed
Hangt geen hert aen Poppen-goed.

5. Door 't ledig leden-pronckstel; meynt gy (in daed of schijn)
Wat meerder dan gemeen te zijn:
(Of, soo 't besluyt van mijne reden mist,
Waer toe tijdt en geldt gequist)

6. Nochtans vind gy gestadig, hoe gy 't oock legt of heft,
Noch yemand die u over-treft.
De snoodste Hoer (hoe cierlijck 't cierstel zy)
Kan dit alsoo wel als gy.

7. Maer 't e'el cieraet, gelegen, in stillicheyd van geest,
Is eertijds het cieraet geweest
Van Vrouwen, heylig in hares levens loop
En vol Goddelijcke hoop'.

Vers. 5.

8. Haer dochters sult gy wesen, so ghy, geveſt in 't Goed,
Haer prijſſelijcke wercken doet,
Door hoogen moed en neder-slachticheyt.
Noyt van 't rechte pad geleyt.

9. Trots en bang zyn, is menſchen, (doch veel-tijds Vrou-
Geluckig die ſich ſoo bewaert [wen) aert.
Dat geen van tween, door vleeſch'lijck af-gewijck,
Doe verlieſen Godes Rijck.

Bruyloft-Rÿm voor R. S. *en* A. V.

SANG: La Serbande.

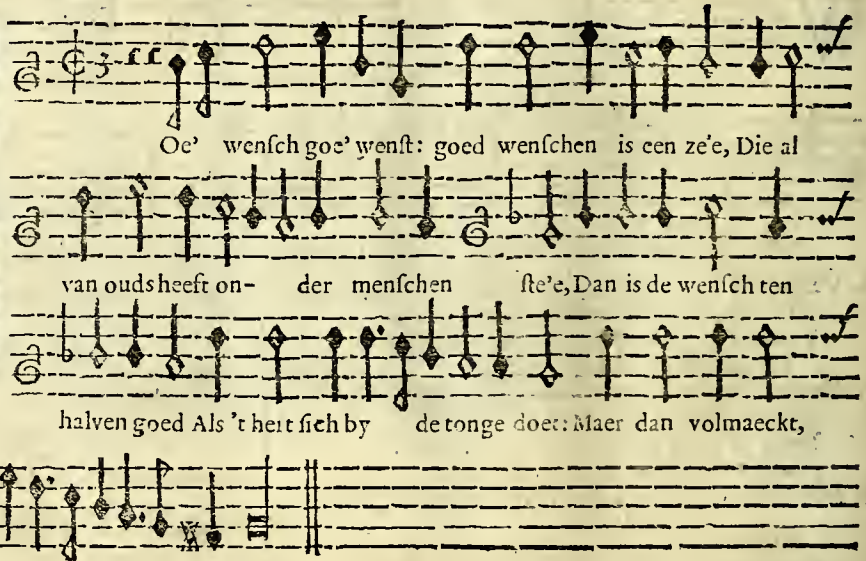

CHRISTELIICKE WENSCH.

Maria, Jeſus, en ſijn Jongeren gheraeckte,
Ter Bruyloft, daer wel haeſt elck riep hier is geen Wijn:
Maria wenſchte; ſtrack haer Soon de beſte maeckte.
Wy wenſchen die, die ons doe eeuwig vrolijck zijn.

2. Uytnemend' Paer, 't welck nu een Staat aen-gaet
Die in hem ſelfs noch goed en is noch quaed,
Maer dubbel ſtof tot beyden geeft
Na dat de menſche dien beleeft:
Ick wenſcht' u geern wat goets en waerds:
Wat wenſch ick beſt van al het Aerds?
3. Veel geld en ſchat? Het mocht u Ziele ſcha'en
En 't heyl-loos pad bedrieglijck in doen ſlaen.
De Rijck-dom is vol van gevaer;
Die wijs is ſtat'er nimmer naer.
Die hier vaſt vol is en verſaed',
Sijn ſalicheyd hangt aen een draed.
4. Geweld en Staat? En ſtaet geen Chriſten vry;
En is daer toe vol van bedriegery,
Vol loſſicheyd, vol moeyt' en pijn;
Daer niet ſchier a'n en is dan ſchijn;
Dat menig wereltſch menſch ſelfs haet
Om ſijn by-gaend' ellend en quaed.
5. Gunſt by het volck? Die is van kleynder waert.
Kan oock by Deugd niet ſtadig ſijn gepaert.
Die leeft en ſpreeckt gelijck hy moet,
En anders dan de Werelt doet,
Krijgt 's VVerelts haet: of toont-ſe gunſt:
't Is ſchijn-liefd' en vermomde kunſt.
6. Vleeſchlijcke VVeeld' die is uyt Gode niet,
En heeft daer by haer ſchade en verdriet.
De Ziel die na 's vleeſch weeld' haer ſet,
Is geen goe' blijf-plaets voor Gods VVet.
In weelde word geen maet gepaſt,
En d'onmaet is Natuur' een laſt.
7. Den over-vloed van onverboon vermaeck?
Het is (ick ken 't) een aen-gename ſaeck:
Oft wenſch'lick ſy, daer twijff'l ick a'n.
Licht bout m'er me'e een Hemel van;
Licht huyſt men 't in ſijns herten grond,
En maeckt van Middel-matig, ſond.
8. Veel Kind'ren? Neen. De Chriſten, die veel ſtrijd,
Veel lijden wacht, krijgt lichtelijck een tijd
VVaer in het wijs en ernſtig woord,
VVel eer uyt 's Heeren mond gehoort,
In hem waarachtig ſich betoogt:
Geluckig die noch baert noch ſoogt.
9. Lang leven? Neen: 't Is ons niet toe-geſeyt; Luc. 23. & 29.
En 't Chriſten hert, dat op d'Onſterff'lijckheyt
Sijn ooge heeft, acht alles kort
Dat eens in 't end vernietigt word;
Dies doetet noyt lang-levens eys:
Een beter t'Huys, maeckt graeg op reys.
10. VVat wenſch ick dan van al het Aerdſch' u toe?
Dat Godt daer in met u ſijn wille doe,
En u of geve of onthou'
Na 't u of ſcha'en of vord'ren ſou':
Of ſcha'en of vord'ren ſou' in 't geen
Dat goet en noodig is alleen.
11. VVat wenſch ick noch? 't geen ick wel wenſchen derf:
Vereyſchte Deugd, en 't wis-beloofde Erf:
Dat gy getrou in Godes VVet
Soo als-ſe Chriſtus heeft geſet,
Hier Heylig; na Onſterff'lijck leeft.
't Leſt volgt, wanneermen 't Eerſte heeft.
12. VVat wenſch ick meer? dat ſteeds by u hou' ſte'e
De ſmaeck van Gods, 't vermaeck van Houlijcks Vre'e Ps. 12. 14.

Van

Van Houlijcks vre'e : niet alderhand,
Maer die in God heeft grond en ſtand.
Daer is wel vre'e by menig paer,
Daer nutter geenen vrede waer.
13. VVanneer de Twee bey' ſots en aerdſch geſint,
Nature ſich in haer een-zedig vind:
(Als 't wel, hoe-wel niet veel, geſchied)
Soo is'er vre'e, maer VVare niet.
Soo is 'er vre'e, maer ſonder duur,
En die licht breeckt in harder uur.
14. Als d'een het ſlim, d'aer 't rechte pad op wil,
Soo raeckt het huys vol kruys en vol geſchil.
Kruys draegt de geen die deugd-waerts ſtreeft
Twiſt maeckt de geen die 'tvleeſch toe-geeft.
VVaer ruſt is in verſcheydenheyt,
Beleeft men niet 't geen dat men heyt.
15. Oneenicheyt en twiſt blijft wel te rug:
Nochtans wat is 't De Vrede ſtreckt een brug
VVaer langs de een de ander leyd
Ter eeuwiger onſaligheyt.

Als een van Tween ('t heeft noyt gemiſt)
Sijn plicht verricht, maeckt Chriſtus twiſt.
16. Hy baert en brengt (doch niet uyt wil of aerd,
Maer door gebreck der Menſchen) Twiſt en Swaerd;
Alleen niet tuſſchen wijf en man,
Maer al waer 't woord heen reycken kan,
En d'een het met geloof aen-neemt
En d'ander daer van blijft vervreemt.
17. Maer daer de twee, die door des Houlijcks band
Een lichaem zijn, door een-dracht in verſtand,
In wil en wit, in ze'en en ſin,
Het ſalig pad bey willen in,
En nu in Chriſto ſijn Een Geeſt:
Daer 's band by band; daer houd Deugd feeſt:
18. Daer is de vre'e gans Goddelijck en goed;
Daer is de vre'e beklijffelijck en ſoet.
O! onuyt-ſeggelijcke vreugd!
O Paradijs van Ziel-geneugd!
Daer, wenſch ick dat gy nu in raeckt,
En na dees tijd in 't Al-vol-maeckt.

Sang: Lætæ Lacrimæ. Of: Ceſſez des pleurs.

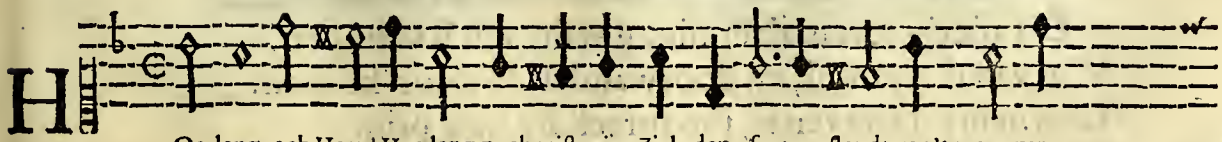

Oe lang, ach Heer! Hoe lang noch miſt mijn Ziel den ſoeten ſtandt van't waer ver-

Phil 1. v. 23.

LVST OM ONTBONDEN TE SIIN.

Dit nietig leven, daer niet goedts van is te hopen,
Was van d' Apoſtel, en doorwandelt en door-kropen:
Gewin my 't ſterven is, ſoo ſprack hy inde pijn.
'k Heb luſt ontbonden, en den Heere by te zyn.

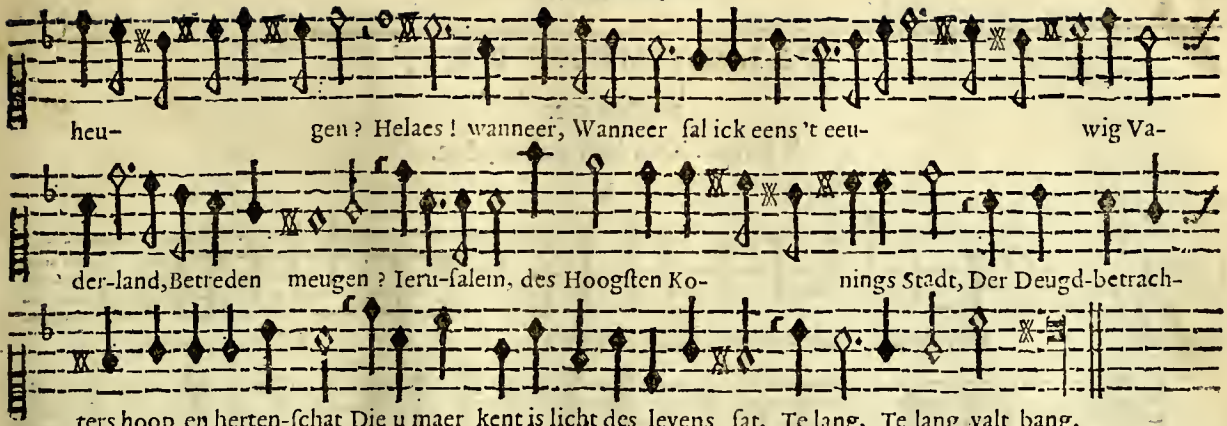

2. Ach! kon het zijn
Dat ick niet meer door d'aerdschen lichaems band
Om laeg gehouwen,
Dat klaer geschijn
Van Godes licht (nu ver en in 't verstand)
Dicht mocht aen-schouwen.
Als ick maer denck om 't Hemelsche geklanck,
En aller Eng'len Goddelijcken sanck
Soo toef my schier de dood al veel te lanck,
En 'k acht,
En 'k acht
Haer sacht.

3. Wat hebt gy doch,
VVat hebt gy, VVerelt, waer-om dat m' in dy
Sou' willen blijven?
Niet dan bedroch,
Niet dan ellend, gemengt met sotterny,
Is u bedrijven;
Uw alder-best voed sijn verborgen quaed
Uw alderschoonste heeft zijn bedeckt verraed.
Geluckig die sich uw's in tijds ontslaet,
En mijd,
En strijd,
En lijd.

WEL-RIIMENS WET,

Brief aen N. N.

SANG: Nu leef ick in, &c.

I.

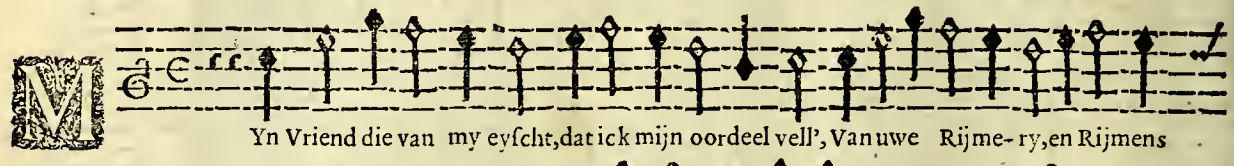

2. 'k Verneder en verhef, ick laeck en prijs u Dicht:
De Konst daer in, verm'aeckt; de stof, daer in, ontsticht.
Ach! Reden-rijcke Geest, dien 't aen geen gaef ontbreeckt,
U penne is te e'el dat gyz' in modder steeckt.

3. VVat batet of een schoon, (gelijck men nu vast siet
Dat al-hoe-wel noch dun, van sommig geest geschiet)
Een rijm-dicht schrijven kan, dat ront is en beknopt,
Vol-mondig, kort en klaer, indringend, ongestopt?

4. Dat, matelijck geciert, scherp, aerdig, soet en net,
En op gewisse Maet en Voeten neer-geset,
Met onverkrachten stijl bevalliglijcken vloeyt,

En

En ſelden hort of gaept, of 's Leſers oor vermoeyt?
5. Dat geen vetſleten viſcht, geen onduytſch woord en wraeckt,
Als 't door gewoont en tijd tot Duytſch al is gemaeckt:
Daer m' in geſpell' of woord geen vieſen-angſt en ſpeurt,
En niet nieuſ-wijſelijck op leuren ſiet gekeurt?
6. Dat even-drachtig loopt; dat woord na ſaken leyd.
En houd ſich binnen 't perck van 's dings betamelijckheyd:
Dat nergens is gevult met muſſe lymery,
En noyt, door al te veel, de Y maeckt tot een Fy?
7. Dat nergens met Latijnſch' of Grieckſche g'leertheydt praelt,
En geen geſocht geſwets oyt voor den dag en haelt:
Dat namen van Goddinn' en Goden ſtadig mijd,
Met al wat onſe tael en 't Ne'erlandſch oor niet lijd.
8. Dat rechte ſneed en klem, dat ſtandſel heeft en pit:
Dat ſteeds wel paſt en ſlaegt op 's Dichters ſtof en Wit:
Daer niet verwreeckts, niet mancks, niet lafs, niet hards in is.
Maer Een-voudt en Natuur heeft tot ſijn beeltenis?
9. Dat ſpraeck-en ſpreuck-rijck is, dat ſin en zenu heeft,
En, wat de konſt betrefe wel waerd is dat'et leeſt?
Wat batet? (ſeg ick we'er) wat is 't (helaes!) wat is 't
Als een ſoo ſchoonen lijf een deege ziele miſt?
10. Als 't loffelijcke rijm, door d'in-houd als verra'en,
Voor yeder ooren oog niet durften toone ſtaen?
Daer feyl is van goe' ſtof en waerdig oogen-merck,
Hoe meerder geeſt en konſt, hoe ſchadelijcker werck.
11. De ſtof is in 't gemeen of vunſche ſotterny,
Of geyle minne-klagt en Venus-janckery,
Of fieltſche aerdiche'en, of and're ijdelheyt,
Die licht Ondeugde teelt of 't pad daer toe bereyd.
12. 't Is waer, daer komt ſom-tijds een Rijmer voort-getre'en
Die ſtichten wil, (ſoo 't ſchijnt) en bruyckt veel wijſe re'en:
Maer mengt'er onder des, ſoo veel by van den Zot,
Dat hy in daed en kracht, ſelfs met ſijn Wijſheyd ſpot.
13. Hy prijſt en roemt de Deugd: Doch ſoo ghefocht en blau,
Dat die 't maer half en is word licht in Deugd heel lau:
Hy laeckt en doemt het quaed: maer ſoo, dat, t'wijl hy laeckt,
Hy 't hert meer heet daer toe, dan van af-keerich maeckt.
14. In 't kort: hy maket ſoo, dat, heeft ſijn Dicht yet goed,
't Vliegt vruchteloos daer he'en, en ſchampt voor by 't gemoed;
Maer 't quaed daer hy 't me'e ſpeckt en ſoet door wil doen zijn,
In 't hert, of min of meer, uyt-ſchiet van ſijn venijn.
15. Het quade dichtens ſtof komt uyt 't quaed oogen-wit
En d'ijdelheyt die meeſt elcks Dichters hert beſit.
't Gemeene oogen-merck, is, lof en roem van konſt,
Het dwaſe oor-gejeuck, de wind van menſchen gonſt.
16. Niemand bekent dit gaern, elck ſeyt ſich hier van verd',
Niet by de luyd' alleen, maer by ſijn eygen hert.
Vergeefs doch maeckt men ſich uyt enckel, dubbel ſot:
Haer eygen werck en doen verraed-ſe al te bot;
17. Diet' mall' en blinde volck te paſſe kouten ſal,

Richt niets ter werelt uyt, of hy moet ſelfs aen 't mal
Of in het Wijs en Goed dat hy te voor-ſchijn brengt,
Moet Wijs en Goed met Quaed en Sotheyt zijn ghemengt.
18. Gemengt? Neen, dat alleen en is noch niet genoeg.
Hy moet ſien dat hy 't Wijs en 't Sot ſoo t'ſamen voeg,
Dat yeder voelen kan dat hy het Sot meeſt meent,
En 't Wijſ', om wel-ſtaens wil, de tong of pen maer leent.
19. Soo gaet het, waerde Vriend: Beweegt u 't geen ick ſeg:
Soo kies, (noch is het tijd) ſoo kies een beter weg.
Schrijft anders, anders niet dan dat in Deugde ſticht.
Hou voor de ijdelheyt al-tijd u Dichten dicht.
20. Rijm noyt yets ongerijmts. Gebruyckt in alle ſaeck,
Door onvergifte pen, onſondelijck vermaeck.
Weeſt ſteeds u ſelfs gelijck, hou een wit, dat gy ſchiet.
Verhuer de ed'le konſt den ſotten ooren niet.
21. De Deucht heeft ſchoons genoeg: ſy hoeft geen pronck uyt quaet:
De wijſheyt ſoets genoeg. Sy hoeft geen ſot cieraet.
Bly-geeſtig, aengenaem, bevallig, kluchtig, ſoet:
Kan wel de reden zijn, en dat noch al in 't goet.
22. Scherp, aerdig, ſenuig, ſoet-vloeyend', en ſo voort,
Kan 't ſijn, al heeft het Dicht niet een aen-ſtoot'lijck woort.
Behaegt gy 't volckjen niet: 't en zy u gants geen pijn:
God en uw eygen hert ſult gy behaeglijck zijn.
Jac. 4. 23. Met wien had gy, ô menſch, het lieſſte wel te ſtaen:
c. 4.
Met die, daer ware vreuchd en droef heyt komt van daen;
Of dat, 't welck nut noch ſcha', 'twelck eer noch ſchande geeft
Dan ſlechts door eygen waen die elck inwendig heeft?
24. Een VVijſe ſoeckt gheen eer, oock als ſich ſtof aenbiedt.
Meeſt volgt de eer van ſelfs den genen die-ſe vliedt.
Maer dat-ſe, ongeſocht, ſal volgen, moet in 't hert
't Niet-ſoeckens wit niet zijn. Die doling liep te vert.
25. Die ſoo vloot, ſocht-ſe meeſt; doch met een ſchoonder ſchijn,
d'Eer-ſucht ſou' eenderley, de weg ſlechs anders zijn.
De eere volg of niet, het eenig oogen-punt
Zy 't ſtichtelijck Vermaeck dat gy u naeſten gunt.
26. Voor al (meeſt als u naem by uwe ſchriften gaet)
Soo doe ſelfs eerſt het geen dat gy een ander raet.
Die prijſt, en ſelfs niet doet, (wat konſt hy oock bewijſt,
Wat ernſt ſijn ſchrijven heeft) miſ-prijſt meer dan hy prijſt.
27. Wat batet of de pen veel ſchoone reden quiſt,
Als in den ſchrijver ſelfs, de Leſer 't wel-doen miſt?
Wat is het of de tong veel wijſe woorden maeckt,
Wanneer het doen, ſo 't ſchijnt, de tonge leugē-wraeckt?
28. Daer hebt gy mijn verſtant. Door-grondet, ſpoortet naer,
(De ſaecke is 't wel waert) en volg het, voelt gy 't waer.
Daer hebt gy dat gy eyſcht. Dicht-loon begeer ick geen
Dan dat u hert hier in met 't mijne ſich vereen.

IDO-

IDOLELENCHVS.

't Israëlijtsche volck, verlaet den Heer der Heeren,
En 't Kalf gemaeckt, van Goudt (aenbiddende) gaens' eeren.
O grouwel! Moysis quam, van Godt met grammen moet,
En deed' hun went'len, elck in 's and'ren Broeders bloet.

Aen I. G. over sijn *Idolenchus* of Beelden-straf.

SANG:

Valsche hert waer is dijn sweeren.

I.

DIchter, die de blinde Werelt, door een ongehoorde Leer
Haren lieven dreck komt roeren, en durst raken op haer zeer;
Die dy hard en scherp gaet kanten tegen 's Werelts doen en loop:
U beraen (ick kan 's niet veynsen) streckt sich wijder dan mijn hoop'.

2. Wie durf dencken dat de VVerelt VVerelt laten sal te zijn?
Zelden viert het quaet van 't quade, dan gedwongen, of in schijn;
d'Ongeneugelijcke Waerheyt, meest te spade op de baen,
Rept-se maer: de heele Werelt sal ter-stont in 't harna; staen.

3. d'Hardt-geneckte Dwingelanden, Volg-lust VVenst, en d'oude Meen
Zijn flucx met een gantschen leger tegen VVaerheyt op de been
't VVas oyt soo, en sal soo wesen: (maeckt geen ander rekening)
Waerheyt is en blijst op aerden een veracht en onwaert ding.

4. ['t Malen! ey, wie kan dat wraken sonder al-gemeyn op-roer?
't Malen is der ydelheden al-gemeyne mame Moer.
VVaer is schier of konst of ambacht, in dees soo verquanste tijdt
(Hoe een-vuldig in voor-tijden) dat sich sonder Malé lijt?

5. Slaet op huysen, huys-raet, kleeren, en al om, u oogen he'en:
Van graveren, trecken, malen hangt de heele VVe'lt aen een.
Zedert dat vertaerde quel-lust is op noodrufts stoel geraeckt
Neemt-men Mael-konst tot vol-tooyster van al wat de hand schier maeckt.

6. 't Malen is 't gewoone lock-aes voor 't verseeuwerd, hert vol keurs,
Dat (in spijt van noodts behoeven) 't gelt ontgoochelt uyt de beurs:
't Malen schijnt de saus van alles wat uyt menschen hersens spruyt:
't Malen is de potse-maker in des VVerelts sotte kluyt:

7. 't Malen, voort-geteelt uyt mallen van het wispeltuyrig breyn,
In den dwasen ooghen-lusten een steets-vloeyende fonteyn.
't Malen, maegschap van 't vermommen, past de VVerelt,
En waer-om?
't Kluchtig spreuckjen sal 't ons seggen: **Al de Werelt gaet voor mom.**

8. O! die aen wilt tegen 't Oude, en haer van hun ruste berooft
Die noch geern een poos boeleerden met de sonde, wacht u hooft

Dat men u voor Nau-gesette, Mugge-sifter, VVaen-wijs-
acht;
Voor een Neus-wijs, Schijn-deugd, Viese, Iool, Fantast,
dat 's noch al sacht.
9. Broetsche, Nar, en soo vast henen, krijgt gy in de sel-
ve koop;
Looptèr dan een Ketter onder, dat 's noch toemaet op
den hoop.
Dan tot hier toe zyn 't maer woorden. VVoorden gaen
niet in het Lijf.
VVaerder tijdt en macht tot meerder, 't bleef by woorden
noch gekijf.
10. 't Is wel soo, daer 's menig Dichter die des VVerelts
vuyl ondeckt
En haer sotte schand'lijckheden met een stoute pen af-
treckt
Die nochtans door 't vrye schrijven, noch haer eer noch
gunst en derft:
Wel geseyt. Maer Waerheyts een-voudt heeft het licht by
haer verkerft.
11. In 't verdragen van straf-nepen heeft de Werelt vry al
keur.
Steken scheelt van 't slap'rig klouwen; meynen van ghe-
maeckte sleur.
Teffens straffen en oock streelen, dat is recht des Werelts
vly:
Geerne wil-s' haer onwil hooren, maer daer moeten plae-
sters by.
12. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die me'e
't oude deuntjen song,
En heneffens vele and're maer gemeyne sprongen sprong
't Baerd geen haet, 't geen selfs de Werelt quaet noemt,
En nochtans niet laet,
Als men slechs op oude wijse, senuwloos daer tegen gaet.
13. Nieuw' en geern verhoolen wonden op te bijten, ay!
dat smert:
't Smerten doet den straffer haten in een onghehoorsaem
hert.
Valsch-gegronde rust moet wijcken door de kracht van
klare re'en:
Elck, hoe boos, is nochtans geerne met sich selven wel te
vre'en.
14. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter als'er nu zyn
alle daeg,
Die, terwijl-se d'ondeucht laken, maken 't hert tot ou-
deucht graeg:
Wiens af-wijsen, is, aen-wijsen; tegen-maken, 's vleeschs
vermaeck:
Die door smakelijcke woorden, 't quaet doen plegen met
een smaeck:
15. Die 't gebreck wel me'e ontplaest'ren, dan doch ge-
ven 't soo een kreuck
Dat de stanck der sonde-wonden in-vliegt voor een soeten
reuck:
Die door laffe tegen-reden laten 't onwijs hert onwis
En in twijffel dat al 't prekē meer uyt ze'e dan waerheyt is.
16. O vermomde Satans Bode! die de ziel so schalck be-
kruypt
En in d'onbedreven herten so schijn-heylig binnen sluypt:
Wijs en salig die u kennen, en verstaen dat gy, in schijn
Van heyl-same wonde-drancken, schenckt een droevig
Ziel-benijn.

17. Wech verlepte vijghe-bladen daer ſulck vuyl me'e wort bedeckt.
Valſche ſang wort niet recht-toonig, wat regiſter datm' oock treckt
Vuylicheden zijnder, waer van niet alleen 't doen niet betaemt,
Maer oock onder heyl'ge Zielen niet eens mogen zijn genaemt.
18. De vermeynde medecijne die men (rechts) daer neven geeft,
Is een tegen-gift (ach-armen!) dat dan kleyne krachten heeft
Als door 't quaets aen-minnig voor-ſtel 't hert de wond ſoo diep ontfangt
Dat'et meeſt, in plaets van vlieden, na meer ſulcks-ghelijcke janckt.
19. Deftig ſtraff', en meyn-loos ſchertſen, hebben al te wijden ſcheel.
Ach! laet ons geen onkruyt ſaeyen: 't waſt van ſelfs niet dan te veel.
d'Ongewiſſe teere ziele vint ſo licht 't geen haer verſeert.
Door het ſlechte hooren noemen wort ſom-wijlen 't quaet geleert.
20. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die maer gonſt en voor-deel ſocht,
Of (als menig) om een eertjen uwe konſt te voor-ſchijn brocht;
Die de ſtof naemt om de woordeu, niet de woorden om de (ſtof;
En uyt eenen ſelven rocken wiſt te ſpinnen fijn en grof:
21. Die uyt eene ſelve borne ſoet en bitter water ſchonckt;
En van daeg ter eer van Chriſtus, morghen we'er van Bachus ſongt:
Die, als ſtrenge Wijſheyts-liever, deuchd en heyl'ge zeden dreeft,
En ſtracx met deſelve penne ſotte minne-rancken ſchreeft.
22. Ach! wat tijden! waer in Wijſheyt, Deuchde, Godt en 't eeuwig goet
Eens verwaenden Werelts-minnets Pen en Mont-ſtof weſen moet.
Doch vergeefs beſpot men God niet. Dies of uwe Pen ne'er-legt;
Of, wilt gy van deuchde redden, meynt en doet eerſt 't geen gy ſegt.
23. Lijdelijcker is 't en nutter dat men al-tijdt ſotheyde ſchrijft,
Dan ſijn Penne wijs laet weſen als-men ſelfs noch onwijs blijft,
Waer is ſtercker tegen-tuyge en meer leerlings-hindernis
Dan daer of gemoedt of wercken roepen dat 'et leugen is?
24. Grondt by mondt. En daet by praet. VVant waermen anders doet dan ſeyt
Wort de Waerheyt ſchelmſch verraden van de Man wiens tong haer vleyt.
Vrucht'loos preeckt men van de Deuchde, ſoo lang 't leven tegen preeckt.
Uyt, en In, moet eenig weſen. Schijn voor Sijn, bouwt niet maer breeckt.
25. 'k Sagt ghemaeckt, waert ghy een Dichter, die, na 't ſtraffen van het quaet,
Selfs beleedt geen kans te weten tot des Ondeuchds tegen-daet;

Of ten minst', om 't quaet te mijden beter raedt niet gheven kondt,
Dan, onreyn van buyten zijnde, reyn te blijven in sijn grondt;
26. 't Quaedt uytwendig me'e te volgen, doch met pijn en tegen-lust.
Dat 's een Meere-minne sanckje! dat 's een kussentje dat rust!
Sou' dat soo? Neen. Goede dingen levert 's herten goede schat.
Quade vrucht komt van qua' Boomen. 't Wijn-gaert-hout geeft Druyven-nat.
27. Ziel en Lijf moet eenig wesen. 't Deuchdig hert haet sond', en vliedt.
t'Onrecht kan men deuchdig lijcken. Met de ondeuchd is 't soo niet:
Alle deuchd-schijn is geen deuchde: (dick-wils siet-men dat'et mist)
Maer die, door 't quaets lijff'lijck plegen, quaet voor d'oogen lijckt, die is't.
28. Sulcke Dichters mogen dichten, mogen met de Werelt me'e:
Maer voor u en uw's gelijcke leydt de pees en kluppel ree.
Sulck gedicht heeft geur op tonge, klanck in keel van alle man:
Die de Wet'lt te danck sal praten, moet met haer me'e in 't gespan.
29. Nochtans schoon uw ed'le penne t' onrecht ongheedelt blijft,
En op 't hert in quaet versopen, geen' of kleyne kracht bedrijft,
Sal dit klare Waerheyts toonen (wensch en hoop' ick) alte-met
Een God-waerde Ziele treffen, die, door onkond van Gods VVet,
30. In 't verborgen quaedt onsondig heeft gedoolt: maer dan (met leet
Over 't quade, vreuchd in 't goede) 's Heeren wil graeg wel-kom heet.
Veel gedaen, die in een eeuwe daer men nau gheloof in merckt,
Al waer 't slechs in eene Ziele, 's Heeren werck met vruchten werckt.

Tegen 't Geestig-dom

Der

SCHILDER-KONST, STRAF-RYMEN.

Ofte anders

IDOLELENCHUS.

II.

Beeld-rijcke Schilder-hand / na-aapster van Gods hand/
U wil ick door gedicht / af-schild'ren voor 't verstand;
Verleyt-Ster van 't gesicht dat sich verstaart op 't sterffelijck/
Uw toverisch vergif is mee al Ziel verderflijck.

Dijn

Dijn lof weet elck genoeg. Dit lof voeg ick'er bp/
Dat gp opt moeder waart van vele sotternp:
Hoe! steeckter soo een kracht in Verwen en Pinselen
En 't hangend' mupr-tieraet van blacke Taferelen?
Een werck dat in hem selfs maer treck en schaduw' is/
Behupst dat eenig quaet of ziel-verderffenis?
Wel aen/ hoort na 't bewijs. Doch ghp die door 't genaacken
Uws geests/ in 't goede helpt / en kont het beter maacken:
Gun dat mijn tong en pen/ door Heden-schilderp/
In 't Schilder-straffen sterck en onverwinn'lijck zp.
De Wet op Sinai in vupr en vlam gegeven/
En met den vinger Gods wel eer twee-werf geschreven
Verootdeelt alle slag van maacksel ofte beelt
Door konstelijck vernuft upt eygen drift geteelt
Een dier-gelijck bevel (doch 't welck de beelden meerder
En krachtiger verdoemt) geeft onse groote Leerder
De Heere Gods Soon / wanneer hp 't beelden vlien
Door pen van sijn gesant wel duptlijck laet gebien.
Dit 's klaer. Nochtans wat sond' en woort niet tot geen sonden (vonden?
Door neus-wijs onderschept van 't listig brein ge-

't Is (sept-men) 't Heydens-Beelt dat Gods Wet verbiet/
Maer 't maacksel van dees tijt/strijt met sijn wille niet.
Vroeg d'Arcke Cherubijns/ op 't Goddelijck begeeren?
Was door sijn beelden-konst Besaleel ineeren?
Stont Mosis kopre slang tot hulp vã die-s' aensag?
Had oock den tempel Beeld'? waer-om/ ten minsten mag
Der Heplgen gedaent/gelijck een leerlijck teercken.
Niet worden door-gestelt tot boeck en schrift der leercken?
Staet stil. Kant Mosem (knecht) niet tegen Christum (Heer.)
Richt Christi nieuwe niet na Mosis oude Leer.
't Is soo dat Moses selfs/die 't Beeld-werck had verboden/
Na beelden heeft gemaeckt. Maer hoe? door last van Gode/
Van Gode die de Wet/waer na moet zijn geleeft/
Hem selven niet / maer 't volck tot stuur en reghel geeft. (doemen/
Doch Christus, die soo wel als Moses,'t beeld gaet
Waer hoort men in sijn Wet 't hem opt geoorlaft noemen?
Waer vint-men dat hp 't opt als Moses last of raet/
En ('t zp in wat geval) ons daer toe bpphept laet?
Met 't oud is 't nieuw verbond in 't beeld-verbieden eenig: (nig.
In 't geven van verlof nochtans niet even-mee-

En

En alle Wet blijft Wet/soo lange die niet breeckt/
Of anders duyd/ die-s' eerst uyt last van Gode spreeckt.
Duert eenig oud gebod soo duert het om t'herhalen
Van hem/die nu alleen in alles stelt de palen/
Alleen ons Meester is/ alleen moet zijn gehoort.
Die beelden straft/noyt prijst/ noch vry stelt in syn woort.
't Geld met des Keysers munt gebied hy voort te langen
(Wil ooc dat d' over-heer het syne sal ontfangen)
Doch niet dat hy daer door't beeld-maken goet betuyg;
Maer wil dat onder 't jock de Jode willig buyg;
Nu ist al-om soo vol van dese stomme leugen;
Dat nau een heylig oog kan op-sien met verheugen.
Te handlen met de Wer'lt/ in/en door 't geen vry staet;
Oock dat-men in het huys eens beelden-dienaers gaet/
Of geeft sich in (een schip als Pauli Reys-gesellen)
Daer Castor en Pollux 's scheeps naem een teycken stellen/
Sulcx al en straf ick niet/ 't heeft oock geen lof by mijn/ (zijn.
Beeld-stormen tegen danck van wiens de beelden
Uyt noot-dwanck bruycken wy/ na 's Werelts dingen loopen/
Een stuck gebeeld metaals/in 't koopen en verkoopen.
Oock ist des gelts uatuyr/te swerven niet te staen/
Maer als een vluchtigh pant/ van heer tot heer te gaen;
Niet moylijck van cieraet. In 't korte noch den Joden/
Noch yemant was van God dat Keyser-beeld verboden.
Dies stel ick sond' noch quaed in 't handelen van gelt.
Als 't hert noch op bedroch noch gelt-liefd' is gestelt.
En binnen sulck een perck is 't gelt-beeld van die saken
Die wel een Christen-hand onsondig kan genaken.
Maer datmen 't beeld ('t zy hoe) tot oog-lust maeckt en hout
Is (meyn ick) na Gods wil niet wel het beeld geschout.
Van werck in hout of steen/gegoten of gesneden
En roert mijn pen nu niet. Van 't schild'ren is mijn reden:
Van weynig van die slag (want wie doortelt-se al?)
Van weynig/en de best/ist dat ick spreken sal.
Hier tusschen vint-men vry yet gheschilders van sonden
Ick wraack noch oordeel niet 't geen my is onbevonden. [sin!)
In dees verdurven Eeuw (wat dullicheyd van

Daer maelt-men 't Paradijs en Eva naeckt daer in.
Ist nu of tijt of plaets/der Oud'ren schaamt t'ontdecken?
('t Was oock Chams deeg'lijckheyt / doch die tot vloeck kon strecken)
Daer doch soo menig oog/ vol over-spels ontrent/
Sulck sien een hit van lust in 't diepst van 't herte sent?
't Is waer men deckt som-tijts des lijfs verborgen deelen/
Om 't geen beschaemd'lijck is voor 't geyl gesicht te helen/
Doch dan wort boos tot bot (siet hoe sich d'hand versiet)
Der ouden naeckt' een-voudt en past het decksel niet.
Ist nu een tijt en plaets/als kluckt-tooneels persoonen
Den Vader met sijn Kint in bloed-schand te vertoonen?
Siet hoe men d'oude acht! de nacht / die eertijts 't feyt
In donckerheyd verborg/had meer eer-biedicheyt.
De nagel van Iaël en Iudiths swaert vol eeren/
Zijn bey' geveruwt in 't bloet van slapende veldheeren.
Maer sint-men neffens 't boeck de stille mommery
En 't swijgend toon-spel krygt/door 's Schilders phantasy:
De nagel van Iaël en Iudiths swaert vol eeren (ren.
Doen menig wakend man van wijs in sot verkee-

Urias had wel eer een schaap; maer nu soo veel
Dats al nauw telbaer zyn / door miltheyt van 't pinceel.
Dat eene niet te min beheerschte Davids sinnen.
Hy/dien de stercke Reus niet konde over-winnen/
Dien noch des Conincks toorn/noch eenig krijgsgewelt
Noch hongerige Leeuw/noch Beyr en heeft ghevelt/
Is door een teder schaep (een vroulijck beeld) verwonnen
Wat oegst van ongeval heeft dit in-brengen konnen?
't Welck soo 't met recht verschrickt/wien lust dan noch te sien
't Geen leelijck in der daet/ 't gesicht behoort te vlien?
Dan doch de schoone glimp vergoelijckt vuyle daden.
Men doet een naeckte vrouw sich tusschen minnaers baden;
Tot Kancker van goe seen' en schoubaer oogh fenijn:
En dat sal noch Susann'/ een kuyssche vrouwe sijn.
Wie kan/ ô Schilder-list/al u Mariaes tellen?
Die gy Gods Moeder noemt/ siet nu ten besten stellen/
Lichtvaerdig op-gesmuckt/ voor 's volcks hoerachtig oog?
Maeckt dan de naem tot deuchdt 't geen in hem selfs niet doog?

Is

Is dat een Maegt ge-eert/ een maegt te gaen op-
pzoncken
Op soo verschepden wijs / en maken d'ooghe
dzoncken?
(Des Hemels-Koningin/daer d'oud' af-goderp/
Wel eer op was verdwaest/quam [mepn ick] niet
eens by.)
Kan dat een eerb're Maegt goet Maegden-lof ver-
strecken/
't Bedzieg'lijck aen-gesicht in volle Kerck t'ont-
decken?
Doch dat s' onschamel zijn/geef ick haer toe/die/
niet
Dan berw en schim zijn min / dan 't oog mepnt
dat'et siet.
Wozt soo u moeder Gods van u gelijck de snollen/
(Beeld-minnaer) upt-gebootst/ tot locking van de
pollen?
Wozt soo de Moeder Gods / wiens eer gy niet en
acht/
Van u (Beeld-haetsche geest) met bitter spot be-
lacht?
O klocken huplt van rouw. 'T is jammer dat
men milder
Dooz u dan dooz dees pop/ dees dochter van den
Schilder/
Haer niet so wel als dy/het heplig doopsel schenckt.
Wech hoeren-oog/wech kelck/die 't hart met dul-
hept drenckt.
De wijn werckt op het bzeyn / en d'upt-gegulpte
glasen.
Doen als een dwerrel- windt / des menschen sin-
nen rasen.
Soo oock de schoon gedaent/begeerlijck aengesien/
Maeckt dzoncken in den geest en sinneloose lien.
Haer kracht/die als een pijl/tot in het merch komt
raken/
Dzingt dooz in 's menschen ziel/en kan hem 't hert
ontschaken. (in
Schoont is een oogen-wijn/ al siende dzinckt-men
Den sin verwoesten bzant/ de beestelijcke min;
Die Samson (sterck van leen / onsterck in 't oogen
toonen)
Dooz liefs aen-sien/sijn sin en leven heeft benomen.
En schoon gy u Goddin/ demoedig van gelaet;
Som-tijts/ô Schilder/kleet in statelijck gewaet:
Nochtans na-dien dooz haer de deucht al heeft te
lpen/
Is 's erger dan den hondt of rav'nen doode pzpen.
In 't quaet schaed hepl'ge schijn. 't Kus-baerdig
aen-gesicht
Lockt aen/ als is schoon 't kint en hooft omstraelt
met licht.
Wozt niet een geest'lijck man/ in schilderp bevon-
den/
Die tusschen 's moeders bozst en 's kints hepsame
wonden/
Ontmaegt wozt van de maegt / en heest in 't hert
gestbil
In twijffeling' of hy sijn heer begeven wil?
Was 't snooder daet gedaen/des smozgens 't hooft
te keeren

Na 't nieuwe sonne-licht den rug na 't huys des Heeren?
En nochtans wort sulck doen een sware sond' genoemt/
En in Gods oude volck wel hart en scherp verdoemt.
Gaet heen nu hoop vol hop/en bromt met voller keelen/
Marias groot en lof op 't opper-smits bevelen.
Des Heeren moeder was genaden-rijck by God:
Dit lof 't welck haer behoort/strijt niet met Gods Gebod.
En haer/ wien God sijn Soon te baeren waerdig kende/
Behoort-men niet aldus met Venus-pronck te schenden.
Nu wort door lof op lof/ Maria hooch gestelt/
Op dat Marias-beeld te hooger zy van gelt.
Schaf op waan-heyl'ge tong uyt uw' Out-vaders keucken/
En helpt u krancke Goon/schaf op gecierde spreucken.
Dat slechs de maalder maal/geeft gy 't gemaalde grijn
Dees of diens Heyl'gens naem; sal 't u een gelt-aes zijn;
Een gelt-aes maer geen spoor tot deugt. Dat doode wesen
En geeft het loflijck doen der Ouden niet te lesen.
De twaelf gesanten Gods/ Pilaars van Christi Kerck/
Wat anders waren die dan sulckē poppen-werck:
Hoop/ liefd'/ en vreese Gods bewoond' het hert dier mannen
't Welck broedelijck vereent/in God was 't saem gespannen.
Met sulcken ziel-cieraet / (dat noch Apelles hand/
Noch eenig konstenaer/hoe maal-rijck van verstant
Door veruw te voor-schijn brenght) heeft dese schaar gedroncken
De waerde gaef des wijns/hun van haer heer geschoncken.
Waer toe dan dese grijs met sleutels op sijn sy?
En ront geschoren top? slechs om de schildery?
Der Jaren statigheyt/die eertijts (soo wy lesen)
Niet sonder strenge straf gehoont heeft moghen wesen
(Getuyge zy de wraeck door Beiren tand gedaen)
Heeft die in 't mal fatsoen van soo een kruyn bestaen?
Of had hy sulck gelaet/ die onverschrickt den Joden
In haren Priester-raed het aen-sicht heeft geboden/
En vast gelijck een steen/ haer dreiging niet ghevreest?
Hy die eerst Saulus was/ na Paulus is geweest/
Hiel voor een snoode last sijn vleesch/'t welck doen hy raesden
Na 't vrome Christen-bloed) hem ydelijck op blaesden.
Soo was dan 't levend' huys in 't oog sijns heeren [snood:
En

En 's gevels dood vertoont acht u verstant dat groot?
Behaegt u Pauli lijf/ waer-om niet meer sijn oordeel:
Die doch in vleesch of vel noch achting stelt noch voordeel;
Ja Iesum selfs na 't vleesch (door dien sich 't hert af-went
Van al wat vleesch'lijck is) van nu niet meer en kent.
Niet dat hy blind of dom/ der sijner niet gedachte;
Maer wist dat God alleen/ alleen 't inwendig achte.
De stichtelijcke deucht/ des herten bood' en oog;
Die/ maer geen lijfs gedaent/ was hy hem waerd en hoog.
Sijn Onesiphorus, stond hem in 't hert geschreven;
Als oock Timothus: doch om haer heylig leven.
Sijn Titum wild' hy sien/ maer niet om slechte reen:
Haer lijden en haer doen/ haer hart en sin was een.
Den vroomen by te zijn/ is allen vroomen heuglijck;
's Lijfs lijveloose schim noch dienstig noch gheneuglijck.
Nochtans leeft schildery/ en siet haer siender aen;
Maeckt [segt gy] veel uyt een; doet doot noch levend' staen. (waken/
Ist soo? ey! waer toe dan u wacht-hond? laet dees
Die nimmer slaep bevangt; die niemand ang kan maken;
Die niet uyt vleesch en bloed/ maer gom en aerde zijn;
Waer toe men noyt behoeft of kock of medecijn.
Veel oogen op een planck laet die de dieven schricken/
En d'uytgebeelden dag in 't doncker licht beschicken:
Dat een Erasmus-beelt de bedel-hoop vermaen/
Gelijck Erasmus selfs in 't leven heeft gedaen.
Stelt maer dit platte goet (dat Heerom sacht mach slapen)
En tegen het bedroch des ketters in de wapen.
Dat maer 't geschildert nat den brant lesch en verjaeg/
En even soo de muys voor 't katten-beelt vertsaeg.
Doch dit lijckt malle klap: want wie g'looft nu aen dooden?
Wie hoopter schut of scherm van dese mall' huysgoden?
Maer waer toe dan de lust van 't sot en kindsch gesicht/
En midden op den dag een keerse sonder licht?
De Sonn' is op: wech nacht. 't Herlevend' heerlijck leven (ven?
Straelt in/ hoe? sal ick my tot doode schaduw' gerecht uyt. Gelijckenis der Heyl'gen geeft geen baet,
Dan dat men heylig leert gelijcken sonder daet.
Deucht maeltmen als een wijf; doch met een hoeren wesen:

Dit is geen deuchden-lust maer hoeren-minn' gepresen.
Sulck dier laet David (niet Iesse maer Ioris soon)
De Werelt opentlijck in klaren druck ten toon.
Sijn roem-rijck wonder-boeck/vol waen-verborgentheden/
Doorspeckt/met uyt Gods-woort-kracht-aen-gedane/ reden/
Heeft een versierde Maegt voor aen in schildery;
Die haer vyanden trapt/doch dood/soo wel als sy.
Dees heeft ter weder-sijds (verhalen doet my schamen)
Gepast op yder lid hooch-waerde heyl'ge namen.
Een beeltenis van't vleesch / die 't vlees vol uyt vermaeckt/
En (met een woort gesept) vrouw Venus moeder naeckt.
Draegt op 't beschaamd'lijck deel [ô droeve schand lijckheden]
Den aen-genamen naem van weeld' en salicheden.
Wat durf en doet den mensch! door dit syn lieve werck
Beeld hy (als rechts) ons of de waerde Bruydt Gods Kerck.
Voor-waer verborgenthe'en! doch die (om niet te styven. (blyven.
In 't quaed) wel eeuwiglijck verborgen mochten
Voor-waer een eerb're bruyd! wel waerdig voor een man;
Die buyten buyck en keel geen hemel vinden kan;
En achter het gardijn vā schoone woord verhaling
't Inwendig wesen deckt van sijn vergifte dwaling.
Men maalt dan wat men maelt / van 't beste blijft men veer.
Deuchd/ liefde/ hoop/ geloof/en maelt men nimmermeer.
Gods Helden treckt men af; doch die sich meest gebaren
Met aen-gesicht en lijf/of 't kamer-speelders waren.
(Soo draegt oock wel een guyt/doch trots en stijf van keel
Tobi's of Abrahams persoon op 't speel-tooneel.)
Een Wijsen maalt-men oock; sijn wijsheyt noyt. Wat reden?
Het maecksel self is sot/ gelijck de makers mede.
Nu seg die lustig bent om af-gemaalt te zijn/
Wat grond heeft uwen lust om voort te staen in schijn?
Ist om te zijn bekent als 't leven is ten enden/
(Dy selfs dan onbekent) voor die gy noyt en kenden?
Of dat het na-geslacht/wanneer 't sijn oogen set
Op sulck geveynst vertoon / besmet word door u smet?
Een faem-streep en een smet/geen e'elen aarts bewijsing/
Is 't waen-cieraeds geklad': waer toe veel lof en prysing/
Van menig kloecke geest gehaelt van na en veer?
't Geen sot en ydel is/ en krijgt noyt ware eer.

Wat

Wat baet geleert gedicht by schildery geschreven?
Noyt kan een doot fatsoen onsterff'lijck eere geven/
Waer toe dan? 't is 't gedenck [segt gy] van mijnen stam:
Siet/ dits mijn vader; dat 's mijn moeder / daer 'k van quam.
'k Siet wapen wel in veruw/ maer niet in daet en wesen
De waerde deuchd-livrey in Christi woord gepresen.
Dees verw' dit leef-loos ding/daer niet dan schim is an/
Is dat u vader wie de over-vader dan?
En wie voort d'ouders van dees' hangend' over-ouders
Wat oorsprong deses diensts/ô domme stam-aen-houders?
Gy pronckt met uwes stams op hangsels aen de muyr/
Als eer-(ja schand)-tropheen van 's levens korten duyr.
Want leyter eenig eer in sulck geslachts op-hangen:
De Doot; maer niet u stam / moet s' al te mael ontfangen;
De Doot/ die gy te meer en duyd'lijcker verheft/
Hoe ghy meer luyden toont die van haer zijn ghetreft.
O groove sotterny! waer sal men wijsheyt leeren/
Wanneer men eere soeckt in schandelijck verneeren?
Wech Simm' en schimmen-werck/ met al wat vleesch'lijck is:
Gy t'saem met naem en faem/ moet ter verderffenis.
En schoon gy na de dood 't gemaald' her-maalt/ô Sotten!
't Is nieuw en meerder aas voor wormen en voor motten.
Den adel aen de want/gemeen den goe'n en quae'y/
De schorss' ist die gy soeckt. Uw' oordeel is elle dig:
Recht anders onse God: die siet maer op 't inweydig.
Een Jongelinck of Maegd in kostelijcke kle'er/
Een braef of wreet Soldaet / een groote Vrouw/ een Heer.
Die d'hand aen-treck'lijck-treckt / zijn fraey in 't oog en wonder:
Maer wacht u voor de konst: daer speelt bedriegkonst onder.
't Geen d'oogen weyt en leyt / bevalt den sinnen soet/
En d'yd'le beeltenis beheert het swack gemoet.
So komt het dat gy (t'wijl 't gesicht sich laet bedriegen/
En 't hert verwondert staet door 't schoone schilderliegen)
Soo als ghy alles geern in schildery aen-schout/
Alsoo oock in der daet geern doen en hebben sout.
Dus krijgt d'onwijse lust door schildery sijn voetsel.
En ondeugt wort geteelt door 't sotte breyns uytbroetsel.

't Ge-

't Geprijs upt schijndeughds mont en schaft de deught geen goet/
Gheljck oock doeck of planck met verw' besmeerd/niet doet;
't Beeld is een lompig boeck dat sonder nut of sin is:
't Welck niet leerachtigs heeft: daer spraeck noch letteren in is:
Een blepend' oog bedroch/ 't welck naackt t'aenschouwen geeft/
Hoe dat hy is in 't hart die 't maeckt en die het heeft.
Kan dit doot-loome tupg des lebens werck verklaren/
En 't verw-geklad de deughd van Faam-geklad bewaren?
't Beeld is een redenaer / [eplaes!] al t'onbespraackt.
Wat prijst hy dien sijn selfs gebreck onprijslijck maeckt?
Nochtans 't heeft mee [segt gy] sijn nut. Men kan 't uptleggen/
En leven naem en daet al t'saem doen sien / door seggen:
Maer [och!] wat uptleg en wat lof kan veplig staen/
Wp toonsels die 't gemoet upt eygen aart beschaen?
Ep tolck van stomme goon! u ampt (merkurialig,)
Maeckt traeg en goedezе en en van de deughd afdwalig. [beelt/
Gp upt't der mannen lof / doch die ghp toont in
En door sulck lof/ voor 't beeld den halven lof ontsteelt.
Door prijsing met gedeplt aen snoode popp'en leuren/
En kan een brave ziel/geen waren lof gebeuren.
En noch/ ô Schilder/komt u konst in konst te kort.
't Geschiede dat som-wijl van u geschildert wort/
Of deckt of breeckt gy af/en geeft steeds oog-verlepding:
Al wat u hand vermag/toont slechts / of voor-berepding
Tot pet dat schieden sal/of datter is geschiet:
Maer 't recht geschieden selfs/ en toont ghp nimmer niet.
Dus broept u dwaes pinceel geburig mis-verstanden:
Door u is metter tijdt (ô weenens waerde schanden!)
Gods dienst tot spel veraert / door u is deur en deur/
't Geen ernst behoort te zijn/verandert inde sleur.
Gp bootst den jongsten dag/ en neemt t'onrechter stonde
(Soo veel in u is) 't Recht den Rechter upt de monde.
Der levendig' en do'on toe-komstig loon en straf
Mepnt leerlijck uwe konst met verw te beelden af:
Maer [och!] al pdelhept/door 't kamer-speelsche wesen [vreesen
Van 't houde vuprzuwe Hels/ verdwijnt het ware

Wacht

Wacht daer na / dat de Ziel die 's Heeren Woort niet acht
Door beeld of schilderp tot boete werd' gebracht.
Ock is uw hand niet trouw / die loons en straffs oorsaken /
In't loon of straf baer-volck niet schijnbaer en kan maken.
Baeck stelg' uws selfs gedaant (want immer doch zijt gy
Uws stommen rechters heer) aen 's Rechters rechter zy:
Den Dupvel geeft gy ock het Beuls-ampt in der Hellen /
Om op verschepden wijs 't onsalig volck te quellen.
(Recht of 't verteerend vupr / den boosen toe-gelept /
Den Dupvel selfs niet me'e van Gode waer berept.)
En om door gepl vermaack de oogen te gerijven /
Soo stelt gy mans en wijfs met moeder-naackte lijven:
Wat ist? gy maalt wel 't lijf: maer niet 's lijfs eeuwighepdt /
Noch 't sterck basuyn-gheklanck / noch 't geesten onderschepdt.
Monstreus / doch spotteliick / gaet ghy den Dupvel malen:
Meynt ghy dat hy soo laet / als hy verlockt tot dwalen?
Neen: als een Engel Gods komt hy by-wijlen aen /
(Een konst die van sijn volck hem kloeck wort nagedaen.)
Maer door u mal gemael is 't volck in waan gekomen /
Dat 't als 't niet leelijcks siet / niet quaeds behoeft te schroomen:
Daer nochtans menig-mael sulck leelijck droes-gebaer
Gepronckt heeft op de borst van menig martelaer /
Van menig vroom Gods-helt / die met sulck hoon bestreden /
Des Heeren wisse Konst en oordeel heeft beleden.
Kort af: dese argernis en pdel mupr-cieraet /
Sy sijn dan wat-se zijn / zijn argerniss' en quaet.
Het is wel soo / uw bepn / o Schilder / is vernuftig /
En maeckt (ick kent) uw hand in schijn-konst kloeck en kluftig:
Maer (laes!) wat baet verstand: Jae 't heel natupr te vrient / (dient?
Als 't daer toe dient dat God daer mede is ont-
Baeck helpt den mensch 't verstant in list en schelmerpen;
Die hoe-se kloecker zyn te meerder schae doen lyen.
't Vernuft geeft God den mensch / maer niet tot sulcken endt /
Als daer 't (mis-bruyckelijck) den mensch toe bruyckt en wendt.
Verstandelijkepd / niet konst: denck-krachten / niet denck-vonden.

Zijn van hem die nopt pooft / in 't haten van de sonden :
Die 't dier / dat / upt selfs keur / na nieuws en konsten blaaskt /
Een-voudig / slecht en recht / wel eer-tijts heeft gemaeckt.
Wilt g'uw verstand doen sien ? wel aen soo laet uw handen
Sich rusten van een werck quaet vooz de teer' verstanden.
Mits in af godisch volck en grove beelden-eer
Geseten / haten wy (na 't lijckt) d'af-god'sche Leer /
Hier tusschen d'pd'le konst (van pd'le menschen Goden
Vzuchtbaer) beslaet ons 't hups / als hups-raet hart van noden.
Een konst / die / soo men sich pet vzyheyts daer in geeft /
Noch palen van hoe veel / noch maat van prijs en heeft.
In 't hups van kleyn en groot (d'erbinding kant ons toonen)
Sal veel-tijds meer gebeeld dan levend' volck in woonen.
De munt / baack bet-gepzonckt dan haren schralen Heer / (niet meer /
Wat geeft-s' hem weder-om ? oog-wending / en
Wat nut kan schilderp op 't glasen venster geben /
Dan dat daer doozheen licht ten hups wozd upt-gedreven ?

Dees oog-quaal is gemeen / by eel en by oneel ;
Soo wel in 't eerlijck hups als in het vupl bozdeel :
Soo wel in kerck als kroeg : recht of ten waer de oogen
Pet hadd' / de deuchd dooz 't ooz niet in het hert sou mogen.
Wat wil dit Gzijse grijn / 't welck lang van kleet en baert /
Komt kijcken upt 't gewolck ? dat 's God / Die God ? die d'Aerdt
Met alles wat 'er is in stuer en toom kon houwen ?
Wiens hepl' g Hooch-waerdiche' en geen aerdtsch gesicht kan schouwen ?
Sy dzieste dommicheyd ! nochtans leert schilderp
Ten minsten 't slechte volck van datter een God zp.
Ellendige Meesterss, die 't aller wesens wesen /
't Welck nopt aen-dachtig hert bepepnsde sonder vresen /
Die 't al-verslindend' vupz / die ons den gzooten God
Sp leuren verglijckt en leelijck geeft te spot.
Wat baet het nu of 't bzepn hem dicht als onomschzijfflijck ?
En in elck minste ding nochtans geheel verblijfflijck ? (meer
Vepnst niet / gelijckenaer / vepnst niet / of immer-
God waer van uw gesien : uw oog straelt niet soo veer.
Sy strijden met Gods wil / die God te bootsen trachten.

Ge-

Getuyg' / ô Schilder / zijn uws dwasen hoofts mis-drachten.
Som-wijlen brengt ghy God gelijck een Sonne voort /
Die in haer midden heeft 't *Hebreeusch* vier-lett'rich woort:
Som-wijlen doet ghy hem in verwte voor-schijn komen
Met een drie-dubb'le kroon / gelijck de Paus van Romen.
En als hy al-te-met getogen is op glas /
Staet hy met dubb'le le'en / recht oft een *Ianus* was.
Ruft / ruft / verwaende hand: niet Gods gedaent / maer tozen;
Niet lof / maer plagen stof wordt door u konst geboren.
't Heb een drie-hoofdig lijf (waer loopt de losse wil!)
Sien staen / 't had mee een naem: maer / ô mijn pen / swijg stil.
Ach! dwaeshept al te groot van den gewaenden Chzisten!
Wel waert om sijn belacht van Jood' en Mach'metisten.
Ach! sonden / waert beweent van al die sonden vlien!
't Geween past d'oogen best / dan schilderp te sien.
Dan och! of 's Schilders hand alleen so stout slechs waren /
En sp 't niet na en de'en / die 't volck / Gods woort verklaren.

Want op papier / door pen; in kerck door mont-ge schal /
Maeltm' in een / veel-tal / en weer in drie-tal / geen-tal.
Een onverdeelijck punt door-snijt-men tot drie malen /
En gaet weer drie de grootst in eenig punt bepalen.
Waer blijft *Euclides* nu / wiens brepn (hoe seer 'ver-smist)
Nopt van sulck reken-werck / nopt van dees meet-konst wist.
't Waer een-sijn van de drie (door-waer verborgentheden;
Waer op mijn g'loof gegrondt verwacht Gods salicheden)
Ont'ken of waeck ick niet. Wel hem die hier soo leeft /
Dat hy tot Vader God / tot Heylant / Jesum heeft /
Tot trooster Godes Geest. Gods eer moet Gode blijven.
Alleen is dit mijn wensch / door waerheyd te verdrijven
De dolle dooling-vlaag / die schier ten Hemel 't hooft
Verheven heeft / en God sijn ware eer ontrooft.
't Vermeten brepn-gedicht doet sich mijn geest ontroeren /
't Welck 't lijf en twist-ziel-hert / scheur-suchtig / in komt voeren.

Een peder wil een nieuw en naerder vinder zijn
Van 't jupste wesen Gods / dies gaet hy tot het schrijn/
Van sijn droom-rijcken kop / en Fabel-swang're herssen
(Om and'ren oock hem selfs door sijnen vond te perssen)
En beeld sich 't wesen Gods: Gods wil (waar van de Weet
En doen Gods kennis zijn) blijft by hem in 't ver-geet.
Soo hebben (na men schrijft) twee Leeraers/*Alexander*
En *Arrius*, eer-tijdts/ de eene tegen d'ander/
Gods Soon na eygen hooft/ niet na Schriftuyr/ gebeeldt:
Wat heeft dat Vader-twist en ongeval geteelt!
De *Keyser*, die 't Papier en Boecken der geschillen
Al t'samen gaf ten vuyr/ kon geen van beyden stillen.
En schoon hy d'pd'le twist wel hart en scharp verboot/
't Hielp niet: de God-mael-lust was in dees twee te groot.
Wie ist die 't al verhaelt 't geen menschen wel versieren? (nieren:
d'Een wil in God drie Goon/ en d'ander drie ma-
Dees dat sijn wesen een/ nochtans drie-namich is.
In veelen is oock 't bryen soo diep in duysternis/
Dat sy 't heel wesen Gods in 't minste stofjen slupten/
En seggen hem nochtans onendig/in/en buyten
Al wat 'er leeft en is. Sulck rasen past de Leer/
Die God na-bootsen wil/ doch weynig tot Gods eer.
ô! Kercker g'lijcke Kerck/ die u gaet Moeder noemen;
Bespot hem niet alsoo dien gy durft Vader roemen.
De vruchten die ghy geeft en uwe mael-geest bind/
En zijn de vruchten niet van een op-recht Gods kind.
Doch dit's Geleerden kost: de konstelijcke deecken
Parrhasij verbergt dees wond'ren voor de leecken:
Die geern onwetend' zijn (en meynen 't zy so goet)
In alles wat m' haer niet door beeld aen-schouwen doet.
De Beelden [sept men] zijn tot slechten volcks gerijven/
(Dies worden-'s oock gekust van oude suffe wijven)
En baren (na dat ons de beeld-voor-plepter sept)
Als letter en Schriftuyr / in 't hert aen-dachtigheyt.
O Godes Geest en woort / dat opt soo snedich poyden
Tot deuchde/ sint wanneer zijt ghy soo stomp geworden/
Dat ghy (soo waant den mensch) kracht'loos ter zyden schampt/
En 't Schilders handen-werck moet treden in u ampt?

De

De dood van Godes Soon/ is ons te nut beſchreven
Van vier dooꝛ eenen Geeſt een-dꝛachtelijck gedꝛeven.
Onkunſtig en op-recht wooꝛt alles daer vertelt/
En klaerder dan den dag 't geſchiede dooꝛ-geſtelt:
(Hoe hy aen 't ſchandig hout den dood heeft moeten lijden
Dooꝛ liefde tot den menſch en booſheyd ſijner tijden)
De gantſche letter Gods / licht-ſtroomig als een vloet/
Is vol van deſen dood/die leven erven doet.
Daer hooꝛt m' in naackt een-vond de ongevalſchte monden
Dat Paaſch-lam meer dan jupſt op Paaſſchen-tijdt verkonden/
't Helpt niet. Dooꝛ ſchildery wil't oog bedꝛogen zijn:
Als lag des krupces kund' in 't ſien van kꝛupces ſchijn.
Is dan in ſchildery meer pits dan in Gods reden?
Of is 't Geloof geveſt op ſtomme dommicheden?
Een doode mouime-grim kan die doen dat men weet
Hoe *Ieſus* ſonder ſchult en niet onwillig leet?
Of hoe hy eygen wil/wand van krimps en ſchande/
Verwon/dooꝛ g'hooꝛſaemheyt; een waerde offerhande?
Of 't ned'rig ſterck geroep? of 't bitter wreet geſpot
Met ſijnen naren dooꝛſt en bang gebedt aen God?
Kan 't ons doen ſien de ſtof van ſoo veel wreed hert-pijnen;
En hoe gedult in leed bewijs van ſchuld moſt ſchijnen?
O! berr' van daen: hier/hier is d'apen-konſt geſtupt/
En 't onrecht ſmijt de hand dees dood ſoo pd'lijck upt.
Doch t' wijl ick mijn bepijnhet quaedt te weder-leggen/
Hout / die dit leeſt/te goe 't geen ick hier toe ſal ſeggen.)
Men beeld den Heer aen 't krups in fozm van grieckſche T:
Was dit ſijns galgs fatſoen? hing hy ſoo doe hy le'e?
In 't upt-geſpannen lijf (na 't klaaglijck booꝛ-vertellen/
't Welck *David* daer van doet) kan't oog de beenders tellen:
Nu gaet dooꝛ beyde voet een ſelve nagel heen.
Een deckſel maeckt men oock vooꝛ een vã ſijne le'en:
Dooꝛ dees ſchijn-eerbaerheyt wil (kap) de konſt haer waren
Behaghelijck doen zijn booꝛ d'eerb're Chꝛiſten-ſcharen.
En nochtans onder dees naem-vrienden / meeſt doch al
Vol *Venus*-janckery / heeft ſchaamte ganꝛs geen val.

Dooz-waer een and're schaamt heeft hem / die/ niet gerekent
Dooz mensch/ een wozm geleeck/het aen-gesicht geteeckent:
Doe hem als 't wit / waer na de smaat sijn pijlen schoot/
Verand're stof van schaamt sijn wangen maeckte root.
Men achte hem of sthelm/ja aller schelmen snoot-ste/
Of schandelijcke narr'/ja aller narren grootste.
De walgelijcke dreck die m' op der straten giet/
't Verachtste dat men vind/was soo veracht noch niet.
De somm'ge keerden hem versmadelijck haer neck-ken:
De somm'ge schudden 't hooft en vielen aen 't be-gecken.
Wat heeft de duysternis / wat heeft-s' al niet be-staen/
Die midden op den dag den dag heeft doen ver-gaen?
Lieg/lieg niet/ Maalders hand: want mach men 't krups af-trecken/
Soo moet m' aen 't krups geen deel des lijfs booz 't oog bedecken.
Heeft niet 't besneden bleesch aen 's krups verbloec-te hout (schout?
Als open hand-geschrift bloot moeten zijn aen-
Bloot moest het zijn aen-schout / op dat sulck sien ons leerden
Den dood des Wets / die 's vleeschs besnijdenis begeerden.
Oock was 't onthuydde lid den ouden Abraham
Een teecken van het saat 't welck upt het sijne quam:
Van't saet/'t welck booz het doen geens menschen booxt-gekomen/
Den dood booz sijnen dood haer krachten heeft benomen:
Soo wast oock sijn geslacht een teycken van de sond/
Daer 't in dood-schuldicheyts heyl-loosen stand booz stond/
En eeuwige livrey van 't jock der Wett' en Zeden
Booz Christum af-gelicht/na dat hy had geleden:
Geleden op een hout/'t welck eyscht een schielijck graf/
Daer hy/na kozten tijdt verweckt/sich upt begaf.
Waer-om wast dat wel eer der deuren beyde pos-ten
En'topper-drempels-hout bestreken wesen moste/
(Bestreken met het bloet des Paasch-lams) in die nacht
Doe Gods gestrenge boo' soo menig mensch om-bracht?
De stijlen 't boven hout/ die 'sgalgs fatsoen upt-maken/
Verbeelden ons de poozt waer booz men moet ge-raken
In 's Hemels hooge hups/ daer Christus booz-getre'en

Booz

Dooz ſijnen dood en bloed in lepd zijn ware le'en.
Want waer-om wil men doch aen d'oude doling hangen/
En aen 't gegroll van u/ ô Af-godiſt/ontfangen?
In 's Heeren Avont-mael / daer wozt van u verdwaalt
(Dooz veruw) de Dis-genoot al ſittend' af-ghemaalt;
De bange lijdens-kelck / dte Chriſto 't hert de'e breesen/
Die moet in 't tafereel een Papen miſ-kelck weſen.
Oock lacht de medecijn, dat in u ſchilderp
Het bloed en water vlied jupſt upt d'onrechte ſp:
't Latijnſch I.N.R.I. tot op-ſchrift aen-geſmeeten.
Wat wil dat? heeft dan 't krups Hebreeuſch en Griecx vergeten?
Of iſt om dat de Stadt en moeder van die ſpraack
Den Heer in ſijne le'en is lijdens meeſt' oorſaack?
Doch waer toe wil ick lang in beelden fepl aenwijſen/
Die heel al ſonder fepl/nochtans niet zijn te prijſen.
Hiſkias heeft de ſlang/wel eer dooz Gods vermaen/
Tot noot-hulp op-gericht/upt yver weeh-gedaen:
(Dooz 's volcks af-goderp en domheyt waſt van nooden)
Wat epſcht dan onſe eeuw'/die galgen maeckt tot Goden?
Nochtans gy die ('t zp wie) pet ſichtelijcks begeert (meert:
't Welck ons ſoo waarden doot ten naeſten eſſor-
't Gebzoock en bzoot en wijn/ na 's Heeren woozt genomen/
Sijn Chriſti vleeſch en bloets betepckenis vol-komen:
Sijn tot gehengeniſſ' des Leven-rijcken doods:
Sijn vooz 't God-lievend' hart wat ſonderlings en groots:
Sijn tepckens van het lam/t'welck veruw niet aen kan wijſen;
Dooz dien 't niet was een veruw'/ maer vooz de ziel een ſpijſe.
En nochtans bzengt noch woozt noch tepckens 't krups in 't hert/
Soo lang des Heeren jock noch weeh geſchoven wert.
Lijdt wat u God op-leijdt. Geduldt in epgen lijden
Sal u een beeld'nis zijn van Chriſti lijd'lijck ſtrijden.
Treet Chriſti treden na/ in daat en niet in ſchijn:
Dooz and're en u ſelfs ſult gp 't beeld Chriſti zijn.
Lijdt niet die leed aen 't krups: hy ſal u ziele naken.
En onbergetelijck/ſijn krups u hert doen raken.
Dat 's heyl'ge ſchilderp als liefde blijcken doet
Dat gp Gods Soons gedaant' draegt levend' in 't gemoet.
Maer zijt ghy bziend van 't vleeſch; haets/tegen die u haten/
Offtemt u hert om plept of wrake aen te baten;
Of draegt ghy 't krups (doch niet gheliick het krups betaamt) (naemt:
In 't bendel tegen Turck/ of die men Chziſten

Of

Of is 't ghekruyste ghelt op aerd' uw troost en heeren
Of is u geest bevzucht met vuyl onkuys begeeren;
Of is de buyck u God; Werelts eere u Godin;
Of voet u hert of hier of daer in aerdsche minn';
't Zy hoe veel lofs of gy/ of and're u toemennen:
't Is wis/des Heeren doot en soeckt ghy niet te kennen.

Ach Chzisten dien ick my voor den onchzisten schaam
Wat hebt ghy Chzistelijcx? behalven slechts den naam.
Ach Chzisten! die / terwijl ghy volcht u blinde lichten
Berooft blijft van het licht 't welck u gesicht moet richten.

STICH-

STICHTELYCKE
RYMEN.
DERDE DEEL.
Ghewillighe Patientie.
Ofte:
Lijdens Remedie.

Het gedicht spreeckt:

Gewets, of Woorden-pronckery,
En vint gy, Lesers, niet in my:
D'Autheur acht sulcks voor nuts beletsel;
En heeft, al had hy 't schoon vermocht,
Niet dat, maer kracht van slof gesocht:
't Natuyrlijck schoon hoeft geen blanckersel.

Getrouwe herten, die nu lijdt,
En wacht mis-schien noch swaerder strijdt:
Daer al de Werelt 't oog op heeft,
En, hoe-wel kleyn en slecht, voor beeft:
Die vast tot noch toe hebt geweest,
En 't quaedt, doe 't ver was, niet gevreest:
Een ding hebt gy voor al van doen,
Daer hert en sin sich na moet spoen:
Gedult, een schoon en e'el Kleynoodt,
Van Prijs gering, in krachten groot,
Daer al des Werelts beste goet
Ver in waerdy voor wijcken moet:
Dat, als 't in 't hert wel is geraeckt,
In ongeluck geluckig maeckt;
En als 't eens vast sit in 't gemoet,
In druck geen druck gevoelen doet:
't Welck yeder niet verstaet die 't noemt,
En elck niet heeft die daer op roemt.
Dit is 't daer u dit Dicht van spreeckt,
Op dat gy 't soeckt, soo 't u gebreeckt;
Of soo gy 't hebt, sorg-vuldig houdt,
En vaste Ziel-rust daer op bouwt.
Geduldt is een gewilligheyt
Om al te lij'n wat God opleyt;
Door een oprecht Geloof gebaert,
En in een Ziel vol hoop bewaert:
Een onaf-roovelijcken schat;
Een steun-staf op der deuchden padt;

Een toom van eygen ſinlijckheyt;
Een muyr van onverwinlijckheyt;
Een bed waer op de ſwackheyt ruſt;
Een water dat quae luſten bluſt;
Een deugt, daer wan-hoop door verteert,
Die 't angſtig murmureren weert,
Die 'twaerde Woort, Gods edel ſaet,
Niet leven-loos in 't hert en laet.
Dees is 't waer met men ſich voor-ſien
En alle lijden 't hooft moet bien.
Nu is het dat den ſtrijdt begint:
Wie beſt verdraegt, wie meeſt verwint.
Geen leedt moet u te rug doen gaen.
Iſt groot: dringt dies te ſtercker aen.
De deughdt krijgt nu haer rechte ſtoff:
Hoe ſwaerder deucht, hoe meerder loff:
Iſt konſt te zeylen voor de windt?
Verwindt hy die geen vyandt vindt?
Vindt hy oock vyandt dien 't wel gaet,
En al-tijdt blijft in eenen ſtaet?
Sa, nu iſt lijden voor de deur,
Lijdt wel of qualijck, gy hebt keur.
Die menſch lijdt wel die ſonder ſchult,
Sijn lijden af-lijdt met gedult.
Geern lijden maeckt het lijden min,
En God heeft meerder luſt daer in.
Maer ſoo m' onwillig lijdt en ſwicht,
't Walgt God, en 't noo doen maeckt niet licht.
Wie willi[illegible] vrees verſwackt:
Wi[illegible] wie licht ſlabackt.
[illegible]ck, en kloeck neemt toe:
De blood' is in 't begin al moe.
De kloeck', hoe-wel van buyten ang,
Heeft ruymt' en ruſt in 's herts bevang:
De bloode (onvaſt in 't Geloof,)
Die geern wel 't lijden van ſich ſchoof,
Maer toont hem als die 't niet en doet.
Miſt trooſt by elck, en in 't gemoet.
Waer toe in 's ſtrijdts begin dan mat?
Het Eng' is doch het Zalig padt.
Gedenckt waer voor gy wort geacht.
Van and'r en van u ſelfs gedacht.
Gy voert den hoogen naem van Chriſt
Hebt gy op lijden niet gegiſt:
Soo heeft u breyn maer windt gevat,
En letters ſonder ſin gehadt.
Wilt gy zijn 't geen gy wort genaemt:
Of lijden paſt op u, of ſchaemt.
Hier lijden, ſoo gy trouwlijck dient:
Voor God ſchaemt, wort gy 's Werelts vrient.
Soeckt hoe gy wilt; kijckt om end' om:
Lij'n is de Ziel van 't Chriſtendom.
Sijt gy een lit van Godes Kerck:
Veel lijden is u meeſte werck.
Gods Kerck is een gedultſaem huys,
Sy maeckt het noyt, maer draegt wel kruys.
Verſchuyft dan 't lijden niet t'onty:
Veel beter eeuwig dan vroeg bly.
Ontſluypt het niet door ſnoo geveyns.
Vermijd het niet door bloo gedeyns.
Verſmackt het niet, (hoe ſeer gevercht,
Hoe ſeer genoodt-perſt en getergt,

Hoe

Hoe ſchoonen kans ſich daer toe biedt,
Hoe ſchoonen ſchijn gy daer toe ſiet)
Verſmackt het niet (ach! Chriſten, neen)
Door dreigement en laſter-reen,
Noch daedt lijckheyt noch tegen-weer:
Maer wacht tot dat de Hoochſte Heer,
Of ſelfs ſijn pijl ter wrake ſcherp,
En 't jock van uwen hals af-werp;
Of u, als een uyt-nemend knecht,
Ter doodt toe laet in ſijn gevecht.
Den laſt neemt niemand tijdig af,
Dan die hem eerſt te dragen gaf.
De ſekerſt weet waer-om, waer toe;
Weet alder-beſt hoe lang en hoe.
Van God is geen geduldt begeert
Dan willig en ongeforceert.
Als God ons lijdens ſtoff beſcheydt,
En 't padt van lijdſaemheyt in-leydt;
Die dan wel lijdt, maer geern niet wou,
En ſoo hy kon, niet lijden ſou:
Draegt 't kruys niet dat een Chriſten draegt
En willig ſchort alſt God behaegt.
Dat kan, ja moet, elck wie hy zy,
Hoe ſnoodt en boos, ſoo wel als hy.
Dat doet wel die na 't Aerdſch heel haeckt
En in 'tgemoedt van wraecke blaeckt,
Dat doet (en moet wel door de noodt)
Die vaſt in 't hert zijn vyandt doodt.
Maer gy, O Chriſten, niet alſoo;
Die of ſchoon hoop en tijdt ſich boo;
Om 't quaedt door 't quade te verho'en
En 't lijden uyt te weeg te doen,
Veel liever u God-hoorig ſtelt,
En onder 't pack van 't lijden ſmelt.
Kort af; hoe lang, waer, en van wien,
Daer heeft ons oog niet op te ſien:
D'uyt-kip van bly of droevig lot
Staet niet aen ons maer heel aen God.
Soo oock de keur van 't Inſtrument,
Waer door hy ons het lijden ſendt.
Ons over-leg en Aerdſch verſtandt,
Als 't lijden komt, moet aen een kant.
God in ſijns Soons hooch-waerdig woordt,
Moet ſteets en alleen zijn gehoort.
In 't lijden geen uyt-vlucht, dan vlucht,
Om-ſicht, Gebedt, en Noodt-geſucht.
Soo gy dit wapen-tuyg gebruyckt,
En noch in lijden blijft ſoo duyckt,
En denckt dat van Gods laeffenis
De tijdt noch niet voor handen is.
Dit is de les. Nu hoort de re'en:
Die 't lijden uyt geern lijden de'en,
Waer door in 't hert de kracht ſich ſtort,
Waer door m' in 't lijden lijdſaem wort.
Gods waerde Soon, 't onſchuldig Lam,
Dat door de doodt den doodt ontquam,
En, door ſijn lijden dat hy droeg,
Het lijden eeuwig van hem joeg.
Dat 's 't Oorlogs-teycken van ons Vaen,
Daer wy 't geſicht op moeten ſlaen:
De Ster, die ons voor-heenen licht,
En maeckt eens reen en klaer geſicht:

Heb. 11. 8. 1, 2, 3.

De Pilaer die ons onder-ſtut,
En alle lijden maeckt te nut.
Hy Veld-Heer is voor uyt getreen,
En heeft ſijn lijden door-geleen:
Ons was ons deel oock wech-geleyt:
Nu is 't ons beurt. Weeſt nu bereyt.
De Meeſter ſelfs is voor-gegaen:
Hoe derff de Leerlinck blijven ſtaen?
Noyt blijckt des Dienaers trouw ſoo ſeer
Dan als hy lijdt met ſijnen Heer.
Wat Oorlogs-man (ten zy verſaegt
En die na trou of eer niet vraegt)
En leedt niet geern al wat hy mach
Soo hy maer op ſijn hooft-man ſach
Wie is'er die met recht verflouwt,
Wanneer hy IESUM, 't Hooft, aen-ſchouwt,
Wie houdter noch een duyſter oog,
Als hy bemerckt wat hem bewoog?
Sijns Ziels natuyrlijck neygen haets,
Gaf hy ſijn eygen wil geen plaets:
Maer God, wiens wil ſijn Lijden wou,
Gaf hy ſijn wil, en was getrou.
Des levens glorieuſe Kroon
Blonck oock in ſijn geſicht ſoo ſchoon
Dat hem al 't quaedt geen quaedt geleeck,
En, doe hy kon, voor 't quaed niet weeck.
Op 't Eeuwig was ſijn oog geveſt;
En daer-om koos hy 't quaedſt als beſt.
Wel op dan Chriſten, kloeck Soldaet,
Heb. 12. 4. Siet hoe u Hooft ten ſtrijdt-waert gaet.
23. Denckt, als hy dacht, lijdt als hy leedt,
Soo leyt ſijn Kroon u oock gereedt.
Denckt: Wat God wil, daer moet ick aen,
Veel liever geern als noo gedaen.
Lijdt, al waer God van lijden ſpreeckt.
Buygt ras. Al wat niet buygt dat breeckt.
Niet maeckt den laſt ſoo goet en ſoet
Als geern te lijden wanmen moet.
Dan moeten wy, als 't God ons geeft:
Dan geeft het God, wanneer men 't heeft:
Dan heeft men 't recht, en op ſijn tijdt
Wanneer men, als een Chriſten lijdt;
Wanneer men ſijnes doens gewis,
Onſchuldig en verduldig is.
Verdrijft dan, eer 't de Ziel vervuylt,
Al 't ongeloof dat in u ſchuylt.
Verjaegt het uyt u, is 'er yet
Dat anders wil, als God gebiedt.
Maeckt u geen wil als Godes wil:
Soo lijdt gy willig, wel, en ſtil.
Een hert dat willig lijdt, is e'el;
't Siet ſlechs waer-om en niet hoe veel.
En of 't niet wiſt waer-om 't verdroeg,
Gods wil waer hem waer-oms genoeg.
Hoe willig moet het dan geſchien
Nu God ſoo veel waer-om laet ſien?
Soo veel waer-om, die ſulcken kracht
Wel eer in Gods-Beminde wracht,
Dat ſy, ſelfs in de hoochſte pijn,
Stil en doorduldig konden ſijn.
Jac. 5. 3. God ſend ons 't quaedt. Maer om wat ſaeck?
Op dat hy ons te ſtercker maeck.

Hy,

Hy heeft geen sterckt, die noyt en leedt.
Noyt hielt hy't veldt, die noydt en streedt.
Noyt streedt hy strijdt, dien, sonder moeyt,
Het leven na sijn wenschen vloeyt.
't Is eygentlijck, wat God op-legt,
Geen ongeval, maer slechs gevecht.
Geen ramp; maer uws krijgs avontuyr,
Som-tijdts wat soet, somtijdts heel suyr.
Geen ware rusts of heyls verlies;
Maer vrucht-rijck arbeyts uyt-gekies.
Geen ware goeds of lusts af-breck:
Maer manlijck loopen in het steck
Na 't prijs-stuck dat God selfs op-haugt,
En die kloeck loopt, alleen ontfangt.
Naeckt u dan lijden, houdt u koen;
God wil u daer met eer aen doen;
Hy stelt u op sijns lijdens Veldt;
Verdraegt gy wel: gy zijt een Heldt.
Een Heldt, dien Godt met vreuchden toont
Aen 't Hemelsch volck dat met hem woont.
Een Heldt: dien God met lof verhoogt,
En voor sijn heylig heyr op boogt.
Ons treft by wijlen tegen-spoedt:
Wy achten 't quaedt, God acht het goet.
Waer-om? hy wil dat 's weelds gebreck
De Werelt ons al bet ontreck.
Op dat wy vry sijn voor 't gevaer
Van na 't verderf te gaen met haer.
Wat schaedt het doch al wort men quijt
't Beletsel van sijn hoogst profijt?
Wat batet oock, al houtmen 't lief
't Welck dijdt tot eeuwig ongerief?
Merckt slechs in alle quaedt op 't endt:
Soo is 't geen quaedt al wat God sendt.
Daer is voor 't vroom en lijdsaem hert
Soo swaer niet dat niet licht en wert.
Dies dubbelt hy sijn lijden dan
Die deynst en niet ontgaen en kan.
Daer-om ist 't een waerachtig woort,
Uyt een Onchristen mondt gehoort:

Toont my een menschdie wijsheyt heeft,
Ick toon u een die lijdsaem leeft.

Wat doet hy die gedult verwerpt
Dan dat hy 's lijdens wee verscherpt?
En, suchtend om vermindering,
Krijgt minderings verhindering.
Oock, als men Gods getrouwen raedt
Met dieper ernst ter Ziel in-laet,
Wiens lijden, als hy lijdt, is 't meest?
Dien d'ongedult raeckt in sijn geest.
Wiens lijden, als hy lijdt, is 't minst?
Die 't willig lijdt, en achtet winst.
Wie achtet winst? Al die 't wel vaet.
Wie vaet het wel dien 't eynd verstaet.
Wie is des eynds gants wijs en wis?
Die wel weet wat een Christen is.
Wie weet dat wel? die 't oog af-treckt,
En verder dan op de Aerde streckt.
Bekent slechs, Christen, wat gy zijt;
Soo is 't u niet al wat gy lijdt.
Hier is geen Canaan voor dy,
Daer aerdtsche weeld en vreuchd in sy;

Daer gy in mackelijcke luſt,
In vleeſchelijcke ſachte ruſt,
In uyterlijcken over-vloedt
Soud leven ſonder tegen-ſpoedt.
Hier is voor dy geen ſulcken ſtandt.
Hier is voor dy geen ſulcken landt
Dat waerd zy dat'er 't hert aen-kleef,
Of dat men voor 't verliefen beef:
Dat waerd zy datm'er ſlag om ſla,
Of immer in 't geweer om ſta:
Dat gy met forts befchermen moet,
En houden 't in door menſchen bloedt.
O neen: dit 's u noch toe-geleyt,
Noch van God ſeker toe-geſeyt.
Dat was voor 't volck van d'oude Wet,
Dien 't eeuwig niet was voor-geſet.
Haer was een landt van ſaligheyt
Op deſe Werelt toe-bereyt:
Een ſaligheyt en ſeeker lot,
Als 't leven was na 's Wets gebodt:
Een ſaligheyt van God vergoſt,
Maer die nochtans eens eynden moſt.
Heel anders, Chriſten, iſt met u:
Want doe was doe, en nu is nu.
Doe was het nacht, nu licht den dag;
Nu ſiet men darmen doe niet ſag;
Nu heeft het ſchadu-werck heel uyt;
Nu ſlaet Gods ſtem een nieu geluyt;
Nu heeft het kinder-doen een endt
'tOud zy dan 't Oud: merckt wat gy bent.
Gy bent een vreemde gaſt op Aerd'

Hier vreemt: hier laſtig en onwaerd.
Hier vreemt: hier niet dat u behoort.
Hier Pelgrim: hier geſtadig voort.
Den Hemel is ons eygendom.
Hier gaetm' als vreemde met ons om.
Wat oorſaeck dan van veel verdriet?
't Heyl dat wy ſoecken is hier niet.
Geen ſchat: geen angſt: geen winſt: geen ſchat.
Al 't geen ons komt, komt eerſt hier na.
VVat doet hy dan, die, als hy ſiet
Dat ſich nu lijdens ſtof aen-biedt,
Voor 't lijden ongeduldig ſchroomt?
Hy wacht hier meer dan hem hier koomt.
VVat doet hy oock, die, als hy vaſt,
Begint te voelen 's lijdens laſt,
In 't lijden ſich te ſeer bedroeft?
Hy ſoeckt hier meer dan hy hier hoeft.
Als 's VVerelts quaedt is hem geen quaedt,
Die al des VVerelts goet verſmaedt.
Het quaedt heeft op ſijn hert geen macht,
Die hier op Aerd geen goedt verwacht.
VVat noodt is 't dat hy 't quaedt ſeer vliet,
Die geen verlies van goedt en ſiet?
't Verlies van eygen doet maer ſeer:
't Verlies van 't Vreemde geeft geen deer.
Schroomt gy nochtans voor 's lijdens pijn?
Ten kan niet meer als 't quaedſte zyn.
Maeckt u het alder-quaedſte bang?
Het alderquaedſte duyrt niet langh.
Al wat m'hier lijdt, is lijdelijck:
Waerom? 't is al t' ſaem tijdelijck:

't Is

't Is kleyn wat hier geleden wort:
VVaer-om? 't Is tijdelijck en kort.
Allencken mindert u de smart,
En door veel hardens wort men hart.
Hoe meer gequels en droeffenis,
Hoe meerder vreuchd als 't over is:
Hoe eerst meer last, hoe na meer lust:
Veel arbeyds, volgt de sachte rust.
't Quaedt dat men lijdt, is eens gedaen:
't Goedt daer m' om lyt sal noyt vergaen.
Dit heeft ons Hooft en Heer gedacht,
En daer-om heeft hy 't al veracht:
Nu heeft hy 't eeuwig dat hy socht,
En draegt de Kroon daer hy om vocht.
Soo u dees reden 't hert soo raeckt
Dat gy daer van de kracht wel smaeckt:
Soo acht gy 't Aerdsche min dan min,
En 't lijden wort u een gewin.
Heyl-loose VVerelt, die ons dringt.
En noch hoe lang hoe meer bespringt;
Die u verstand tot listen spitst,
En 't hert tot nieuwe wreedheyt ritst,
Die op d'onnoosle woedig raest,
En vuyr en dreigementen blaest:
Verdruckt, vervolgt, doet wat gy wilt:
Geduldt is ons een Scheut-vry Schilt.
Noyt was een hert voor quaet verveert,
Dat al begeert wat Godt begeert.
Hengt God het quaedt niet dat gy denckt:
VVat is 'er doch dat ons dan krenckt?
Geeft God verlof tot u gequel:
Doet wat gy wilt, het is ons wel.
't Is niet, al wat gy op hem tracht,
Die 't lijden voor geen lijden acht.
VVat hebt gy met de quelling voor.
Gy meynt gy doet ons druck daer door.
Vergeefs brengt gy ons in den druck:
Druck is den in-gang van geluck.
Voor druck een weynig tijdts besuyrt,
VVijckt ongeluck, dat eeuwig duyrt:
Voor vreuchd, een weynig tijdts gederft,
Komt vreuchde, die men eeuwig erft.
Vergeefs bestrijdt gy onsen naem;
Vergeefs schendt gy ons goede faem;
Vergeefs soo stelt gy ons de spot:
Daer is geen eer als eer voor God.
Vergeefs beneemt gy haef en goedt;
Vergeefs soo dorst gy na ons bloedt:
VVat vraegt hy na 't bederffelijck,
Die 't oog heeft op 't Onsterffelijck?
Vergeefs is al 't bedroch en list
Dat Satan uwe Prins oyt wist,
En uyt des boos heyts af-grond haelt:
Ons hert is met gedult versaelt.
Maer gy ô God, die 't nu behaegt,
Dat u Gemeynte veel verdraegt:
Is lijden dan het rechte padt
Na uwe groote vreuchden-stadt:
Laet dan geduldt ons al-tijdt by,
Dat s' op dien weg ons teergeldt zy,
En breng als trouwe leyderin,
Al lijdend' ons ten Hemel in.

God de Wraeck.

Ofte:

Troost der Schriftuyre in tegenheyt.

Begrepen

In een korte uyt-legginge eeniger Psalmen Davids.

Mitsgaders andere Gedichten ten selve propooste.

Tot den Leser.

SOo gy hier uyt niet anders voelt
Dan dat u hert zijn wreeck-dorst koelt;
En dat het sich daer in vermaeckt
Dat sijnen vyandt wordt gemaeckt:
Soo doet u't lesen weynig nut;
Soo neemt gy u een krancken Stut;
Soo siet gy dat gy niet en siet;
Soo vaet gy Dichters meyning niet;
Soo maeckt gy goede Medecijn
V selven tot een Ziel-senijn.

Over den LXXIII.

DE vyant mach te velde zijn: de Trommel mach alarme gaen;
Het swaerdt mach op de kele staen:
De lucht mach klaer van blixem zijn; de heel natuyr mach zijn ontstelt,
En doen haer eygen selfs gewelt.
Daer mach geschieden wat het wil: Een reyn vroomhertig Isra'lijt
En raeckt het al te samen niet.
Om dat hy God, die meerder is dan al wat dat'er is en leeft,
Tot sijnen troost en steunsel heeft.
Geen ding soo wis. En ick nochtans, door 't vals besluyt van my gemaeckt,
Was op den dool-weg schier geraeckt.
Het smerte my, doe ick 't gesicht op d'op-geblase Boose sloegh,
En sach hoe haer 't geluck toe-loeg.
Het avontuyr dat wanckel is, en yeder een soo licht verrast,
Is haer (docht my) getrou en vast.
Een ander wort gesieckt, geplaegt; zijn korte leven valt hem bang:
Sy zijn gesont, en leven lang.
Een ander komt in ongeval, en slijt sijns levens tijt in druk:
Op haer en heeft geen ongeluck.
Een ander sucht soo veel gesuchts, en weent soo menig droef geween:
Haer leven vloeyt haer sachtjens heen.
Dit baert in haer de hovaerdy, daer 't hert hem selven in verblindt,
En recht als met een kleedt om-windt.
In d'over-lasten die sy doen, na haren hooch-verwaenden sin,
Flatteren sy haer selven in.
De oogen puylen haer van vet, en aen haer lijf tuygt yeder lit

Wat

Wat weeld en trots haer hert besit.
Geen ding soo hooch, of 't luckt haer al. Al wat sy dencken en bestaen,
Soo haest gedacht, soo haest gedaen.
Al wat sy sien, 't Is haer te slecht; 't vernoegt haer niet, en in haer oog
Is niemand, dan sy selver, hooch.
Sy spreken quaed van alle ding, en van haer stoute spotterny
Is oock den Hemel selfs niet vry.
Haer woort heeft by de menschen macht, haer reden die valt aen-genaem,
Recht of-se van den Hemel quaem.
Het volck vloeyt haer, als water, toe, en schouwt-se aen als aerdsche Goon;
En bidt schier aen voor haren throon.
De vrome sien 't, en sijn verbaest, en dencken in haer hert:
Wel hoe?
Siet God dit al, en laet hy 't toe?
Heeft hy oock van den vromen menschen, die hier soo laeg verschoven wert,
Wel eenig dencken in sijn hert?
Dat 's immers volck, dat Godloos is, en niet en past op Gods bevel:
En nochtans gaet het haer so wel.
Sy hebben geldt, sy hebben goedt, sy leven hier gerustelijck,
In leegheyt en wellustelijck.
Wat baet het vrome leven dan? wat helpt het onbevleckt gemoedt,
En dat men niemand quaedt en doet?

Waer toe dan soo veel leedts geleen? waer toe, helaes!
danalle daeg
Te schroomen voor een nieuwe plaeg?
Ick had schier oock alsoo geseyt, en haer, uyt onverstant,
geslacht,
Maer ick verbeet my selfs en dacht:
't En is niet alles goedt dat goedt; niet alles quaedt dat
quaedt gelijckt,
Na 't oordeel dat de Werelt strijckt.
Waer 't anders: al Gods heylig volck, van welcker lijden
dat men leest,
En waer Gods volck dan niet geweest.
Ick maeckten mijn gedachten moe, en had soo geern den
grondt gevat,
En 't recht verstandt hier van gehadt:
Maer al vergeefs. 't Was, my te swaer, en schampten op de
sinnen af,
Tot dat ick my tot God begaf;
En in-tradt in sijn heyligdom; daer uyt sijn Woort my
wiert geleert,
Hoe wonder dat het met haer keert.
Daer sach ick, Heer, hoe gy-se stort, hoe los en onvast datse staen,
En plotselijck te gronde gaen.
Hoe gaen sy doch soo haest te niet, het hert is haer doorgetreft met schrick,
En eynden in een oogen-blick.
Haer wesen is als eenen droom, die in den slaep wat wonders schijnt
Maer als m' ontwaeckt, daer heen verdwijnt.
Dat groot geleeck, is niemant-al; dat eerst gevreest wierdt, wort belacht?

En dat m' eerſt prees, daer na veracht.
Eylaes! hoe wee is my in 't hert, dat ick voor u, ghy wijſe God.
My heb gedragen als een ſot;
En 't domme Vee by na gelijck, heb van der dingen eynd en loop
Geoordeelt met den dwaſen hoop;
En met mijn al te kleyn verſtandt (niet ſiend op 't geen dat was, maer ſcheen)
Ben in u oordeel in-getreen.
Nochtans hoe wel ick tegen u met mijn gedachten heb gefaelt,
Ben ick van u noyt af-gedwaelt.
Ick hang aen u, hoe dat 'et gaet, ick hou my al-tijdt vaſt aen dy,
Want gy houdt u al-tijdt aen my.
Gy zijt my al-tijdt by met raedt, gy zijt my al-tijdt by met kracht,
Daer ick tot eer door word gebracht.
Wanneer ick u maer hebben mach, ſoo is my al de reſt onwaerd;
En pas op Hemel noch op Aerd.
Of 't lichaem al uyt-teeren mocht; of 't hert ſijn kracht al heel ontging,
En boven 't hooft de doodt al hing:
Gy even-wel, gy zyt het, God, daer ick op ſta, en hoop op ſchep:
Gy zijt het al wat dat ick heb.
Wie van u wijckt op ſulcken weg, die niet van uwe wegen is,
Dien is den onder-ganck gewis.
Want gy doodt elck die u begeeft, en, als een vrou haer man verlaet,
Van u tot vreemde Goden gaet.
Het alder-beſte dat ick kan, mijns herten alder-hoochſten luſt,
Mijns Zielen alder-wiſte ruſt,
Dat is, dat ick aen God my hou, en mijn betrouwen op hem ſtel,
En ſijne daden voort-vertel.

Een Chriſten/ als hy ſijn geſicht
Begint te ſlaen op Gods gericht/
Of hem de wraeck ſchoon beuren mocht/
De wraeck wordt niet van hem geſocht:
Gods wraeck/ en 't angſtig herts-gewroeg/
Die ſijn hem meer dan wraeckx genoeg.
Ja als hy ernſtig merckt op 't endt
Dat God de booſe over-ſendt:
Dunckt hem haer oordeel groot en ſwaer:
In plaets van wraeck bidt hy voor haer.

Over de 7. laetſte *Verſ.* des VII. Pſalms.

GOd is een rechte Richter, die niet terſtont komt plagen,
So haeſt de menſchen feylen; maer dreygt-ſe alle dagen.
Wilt gy u niet bekeeren? hy ſal ſijn ſwaerdt gaen wetten
En doodelijcke pijlen op ſijnen boge ſetten.
Vol-hard gy noch in ſonden? hy mickt de: ſcheut is vaerdig.
Den boog is in-getogen. Verſmaet gy hem onwaerdig;
So ſnort de pijl daer henen: dies naeckt ghy u verderven
En,

En komt, door u niet-achten, in een onſalig ſterven.
Hy die geern met een ander yets quaedts wil gaen beginnen,
En met ſijns naeſtens onheyl bevrucht is in ſijn ſinnen,
Is als een ſlapend menſche, die door de valſche dromen
In hoop van groote dingen al ſlapend is gekomen,
Maer 's morgens gaen de oogen t'ſaem met de ſinnen open,
Een ydel na-bedencken blijft hem van al ſijn hopen:
Hy meynt wat quaets te brouwen; maer 't ſal ſijn eyghen quaet zijn;
Hy heeft verraedt op handen; Maer 't ſal ſijn ſelfs verraedt zijn;
Hy is gelijck de menſchen die ſomtijdts kuylen delven,
En meynen 't voor een ander, maer komt haer op haer ſelven.
Haer eygen quade liſten die komen haer beſluypen
En doen haer haren moet-wil op hare koppen druypen.
Nu danck ick God mijn Heere; want hy is goedt en billick:
Des hoochſten naem te loven, dat wenſch ick, en dat wil ick.

Niet dat een Chriſten ſoo behaegt
Dan dat God ſijn parthij verdraegt/
En lang blijft toeven met den ſlag;
Op dat hy ſich bekeeren mag.
Soo dan de booſ' op God niet paſt/
En dan de ſtraffe wordt verraſt:
Het vonnis dat dien Richter wijſt
Dat doet hem wee/hoe-wel hy 't prijſt.

Over den XLII. Pſalm.

EEn dorſtig hert dat voor de Honden vliet,
Verlangt ſoo ſeer na 't verſche water niet,
Als mijn gemoed, dat trooſt van u verbeydt,
Na u mijn God, inwendig ſucht en ſchreyt.
Gods reyne minn' heeft my op 't diepſt geraeckt,
Soo dat het hert geſtadig dorſt en haeckt,
(En in de Liefd hem ſelfs geen maet en heeft)
Na mijnen God, dien God die eeuwig leeft.
Ay my, wanneer? wanneer ſie ick dien dag
Dat ick mijn God ſijn aen-ſchijn ſchouwen mach?
Een droef geween dat my de wangen net,
Is dag en nacht in plaets van mijn bancket:
Om dat men vraegt: u God waer is hy nu?
U God en trooſt, waer-om verlaet hy u?
Maer als 't gemoedt weer-om aen u gedenckt,
En uwe gunſt den geeſt te voren brengt;
Soo voel ick trooſt (daer druck van 't hert door glijdt)
In 't voor-gepeyns van dien gewenſchte tijdt;
Dien blijden tijdt! wanneer 't gebeuren ſal
Dat ick eens keer en 't volck, ſterck in getal,
Met lof en danck, en heugelijck geſchrey,
Na Godes huys ſal weſen mijn geley.
Reyn minn' tot God maeckt dat ick dick-wils ſteen;
En in mijn hert uyt-ſpreeck al ſulcke re'en:
Waer-om, mijn Ziel, zijt gy ſoo ongeruſt?
Waer-om verſterft al uwe vreuchd en luſt?
Wacht trooſt van God; dien ick (ick ben 's gewis)
Noch loven ſal, als 't quaedt geeyndigt is.
Dees hoop verquickt en geeft een moedt in 't hert,
Dat nu (helaes!) door-droncken is met ſmert:

Dees hoop houdt op. Al moet ick ballinck gaen
In Hermonim, langs henen de Iordaen,
En nu (ach my!) een treurig Pelgrim zijn
Die eenſaem dool door berg en door VVoeſtijn:
Dees hoop geeft kracht, of 't ſchoon nu al miſ-luckt,
En my de ramp ſoo ongenadig druckt,
En ſoo benert, gelijck een diepe vloet,
Door 't ſtaeg gegolf den ſwacken oever doet.
Siet my mijn God maer eens genadig aen,
De nacht van druck, die moet dan haeſt vergaen.
Trooſt is na by. Gods groote goedicheyt
Is my van God goed-gunſtig toe-geſeyt.
Dies my noch nacht, noch ſorg, noch eenig ding
Belet ſal doen dat ick ſijn lof niet ſing,
En mijn gebedt na mijnen God niet ſen',
Door wiens gena ick noch in 't leven ben.
Hoe meenig-mael ſpreeck ick tot God, en ween:
O gy mijn ſtut, en vaſt gegronden ſteen,
VVaer-om doch is 't dat ick ſoo treurig gae,
En mijn party tot een beſpotting ſtae?
VVaer-om (eylaes!) is 't dat gy mijns vergeet?
't Is als een doodt die my't gebeente vreet,
En als een vuyr, dat my van binnen brandt,
Als (dag aen dag) mijn trotſer en vyandt
Mijn ſtaet belacht, en vraegt uyt bitter ſpot:
VVaer is hy nu, dien gy vertrout, u God?
VVaer-om mijn Ziel, zijt gy ſoo ongeruſt?
VVaer-om verſterft al uwe vreuchd en luſt?
VVacht trooſt van God: dien ick (ick ben 's gewis)
Noch dancken ſal als 't quaedt geeyndigt is.

Een Chriſten die God ſuyver mint/
Als hy ſijn hert onruſtig vint/
Soo is de lichting van ſijn pijn:
Met God/en ſonder wraeck te ſijn.
Een Chriſten als hem noodt om-ringt/
En hem ſijn vyandt volgt en dringt/
Die heeft noch wapen/noch geſchut/
Daer hy 't gewelt met van hem ſchut:
Een ding daer hy ſijn trooſt op ſet/
Dan op ſijn God/en ſijn Gebedt.
Of doet hy ſom-tijdts noch wet meer/
De tranen tot den hoorſten Heer/
Dat is ſijn alder-ſcherpſt geweer.

Over de 3. laetſte *verſ*: des CXXXVIII. Pſalm.

DE Heere ſit wel hooch, en boven al die leven
Is ſijnen Throon verheven:
Nochtans ſoo ſiet hy laeg, en geeft de kleyne ſegen,
En ſtaet de grootſche tegen.
VVanneer ick om end' om van 't quaet ben over-rompelt,
En diep daer in gedompelt:
VVat quaedt kan 't quaedt my doen? wat lijden is my
't lijden:
Als gy we'er komt verblijden
En maeckt mijns vyandts toorn, en ſijn hoovaerdigh
pogen
Te niet en onvermogen?
Ick weet, Heer, en vertrou, dat gy al mijn ellenden
Uyt liefde noch ſult enden.
Gy eeuwig goede God, wilt doch u werck niet ſtaken,
Maer tot den eynd vol-maken.

Een

Een Chriſten die ootmoedig leeft/
En in ſijn kleynheyd vaſthevdt heeft/
Treckt upt ſijn ootmoedt dubbel baet:
Want hy ontwaerdigt niet in 't quaet/
Maer acht het ſijn rechtveerdig lot:
Dat maeckt hier ruſt/ na luſt by God.

Over LXXVII. Pſalm.

ICk ſend' en ſal al-tijdt tot God mijn ſtemme ſenden
In alle mijn ellenden:
VVant als ick mijn geſchrey nae ſijnen Throon laet gaen,
Neemt hy mijn tranen aen.
Doe my 't quaet avontuyr geweldig aen quam taſten,
En met veel drucks belaſten:
Doe was 't dat ick met ernſt aen mijnen God eerſt docht,
En by-ſtandt by hem ſocht,
En tot hem al den nacht, mijn handen op ginck ſteecken,
Geduyrig in het ſmeecken.
VVant mijn gequelde hert, met droefheyd over-laen,
VVou tot geen trooſt verſtaen.
Tot u alleen, ô God, ſoo ſtreckten mijn gedachten,
Mijn tranen, en mijn klachten.
De droefheyt, die my 't hert van binnen klemd' en ſloot,
Benam de ſtem haer ſchoot.
Mijn oogen (door den angſt, en 't ongeruſtig ſchromen,
Voor 't quaedt dat noch mocht komen:
En, als ick lag tot ruſt, niet woud uyt mijnen ſin:
Daer kon de ſlaap niet in.
Doe dacht ick om de tijdt en mijne ſoete jaren,
Die henen ſijn gevaren.
En in den ſtillen nacht, wanneer de *phantaſy*
Op 't kloeckſte was in my,
Quam my mijn ſnaer-geſpel, de vreuchde van mijn ooren,
In mijnen geeſt te vooren.
Dies ick door ſulck gepeyns, verdubbelt in de ſmert,
Aldus ſprack in mijn hert:
Sal dan de Heer al-tijdt, al-tijdt my dus verſtooten,
En van ſijn gunſt ontblooten?
Of mach men op ſijn VVoort en goetheyt niet meer ſtaen?
Is 't heel daer mee gedaen?
Heeft God, die goet moet zijn, en ſulcks oyt is gepreſen,
Vergeten goet te weſen?
Of is dan God het geen, dat God geen-ſins kan zijn,
En geeft voor vreuchde pijn?
Hy die genadig is, wil hy genade laten:
En toorn daer voor aen-vaten?
Is daer een ſulck beſluyt by onſen God geſchiet?
Ach neen, 't en is ſoo niet.
Nu lijd ick: 't moet ſoo ſijn: wel aen, ick wil ſijn ſlagen
Geduldelijck verdragen.
Sijn hooch vermogen, hand die alle ding beheert,
Kan doen dat alles keert.
In deſen grooten troſt, doen u voor-leden wercken
't Gemoedt, mijn God, noch ſtercken,
VVaneer ſy, die ſoo veel en ſeltſaem zijn gewracht,
My vallen in 't gedacht.
VVat God kan ſich in macht by u, mijn God, gelijcken,
Die niet in macht moet wijcken?
De wercken die gy doet, de wegen die gy gaet,
VVie is 't die die verſtaet?
Gy zijt het groote God, die aen u volck, voor deſen,
Groot wonder hebt beweſen:

Die onder 't vreemde volck u macht hebt laten sien,
En groot gewelt geschien:
Doe ghy Israël holpt, en haer in vreemde Landen
Ontloosten van haer banden.
De Zee sag u, sag u, en schrack voor u, haer Heer,
De diepten dreunden seer:
De wolcken goten nat: den Blixem liet sijn stralen
Op Aerden neder dalen:
Het groote Firmament gaf donder, krack op krack:
De heele lucht ontstack:
De Aerd, van 's Hemels-vuyr ront-om beschittert, beefden
Met al dat daer in leefden.
Gy gaeft u volck in Zee door 't water eenen padt
Daer ghy voor-heenen tradt.
Een padt: waer van (doe nu de stroomen 't samen dreven.)
Geen teyckens na en bleven.
Door *Moses* en *Aaron* bracht gy-se door de Zee,
Ghelijck een Herder 't Vee.

Wanneer de Ramp of Wordt gevreest/
Off versch bespringt/so druckt hy meest/
En toont een leelijck aen-gesicht;
Maer in het lijden wordt hy licht.
Wilt gy dan troost denckt op de Tijdt/
Die alle dingen licht en slijt.
Wilt gy 's noch meer: denckt op die Man
Die ramp geeft en weer nemen kan.

Over den LXXXVIII. Psalm.

ICk roep tot u gestadig, God, daer mijn hoop op staet,
't Zy dat de lichte Son of op of onder gaet,
De beden die ick bidde, de klagten die ick doe,
En sluyt doch uwe ooren of hert daer voor niet toe.
't Gemoet, dat af-geslaeft is, door jammer en verdriet,
Dunckt dat het voor sijn oogen de dood vast dwalen siet,
Het lichaem heeft geen krachten, de geest is sonder moet:
Ick ben als die vast sterven, die niemand hulp en doet.
De dood komt my bespringen, het hert is kleyn en laf;
En denckt in al sijn dencken niet anders dan op 't graf.
Ick ben gelijck de dooden, die gy wel haelt vergeet;
De dooden in den graven, daer niemant van en weet,
De doode daer in 't leven geen levens hoop voor is,
Maer eeuwig sijn bedolven in diepe duysternis.
Ick ben als een gevangen, die diep in 't duyster leydt,
En van d'een uyr tot d'ander een wreede dood verbeydt.
Gy druckt, en blijft my drucken: 't schijnt voor 't Gemoedt, 't welck schroomt
Dat gy met al de stroomen van gramschap op my koomt.
Mijn Vrienden, die mijn Vrienden gheweest zijn (laes!) wel eer,
Die vluchten voor my henen, en zijn geen vrienden meer.
Sy schouwen my al-t'samen, niet anders als een klip,
Die door 't beleyt des Stuyr-mans geschout wort van een schip.
Want 't is met my niet anders als met een heyl-loos man,
Die, vast beboeyt met ysers, niet uyt-geworst'len kan.
Mijn wesen, door de plagen die 't hert ter neder slaen,
Is deerlijck om aen-schouwen, en schier al heel vergaen.
Hier tusschen, Heer, mijn Heylandt, verduur ick in 't geklag,
De handen na den Hemel, en roep al dag aen dag:
Wat wacht ghy van de dooden, die weder gaen tot stof?

Of

Of sullen die noch komen, en spreken uwen Lof?
Of sal dan in de graven u goetheyt zijn gemelt?
Wie is'er onder d'Aerde die uwe trou vertelt?
Ach, in die duysternissen wie merckt of schouwt daer yet?
Daer siet men uwe daden en wonderheden niet.
Wie kan daer van u weten, daer 't al raeckt in 't verdwijn?
Wie sal daer om u dencken, daer geen gedachten zijn?
Ick roep dan tot u, Heere, en daer is tijdt noch stee
Die ledig is van roepen, en sonder mijne bee.
Waer-om bergt gy, mijn Vader, u aen-gesicht voor my,
En laet mijn in een Helle van sware *phantasy*?
Van mijne eerste Iaren ben ick verdruckt geweest;
En heb of ramp geleden, of al-tijdt ramp gevreest.
Steeds word' ick door u toornen, geschrickt, geperst, gekrenckt,
Om-ringt als met een water waer in het Landt verdrenckt.
Om sulcke mijn ellenden, en al te grooten noodt,
Bevind ick my verlaten, en heel van Vrienden bloot.

't Is selden dat een Christen-mensch/
Al derft schoon 't vleesch al sijnen wensch/
Met ware herts-bedroefthept treurt:
Nochtans kan 't wesen dat het beurt
Dat God hem in sijn droeven staet/
Noch hulp/ noch schijn van hulp, en laet.
Maer 't aengesicht soo veel als schuylt;
En maeckt dat hy wan-hopig huylt.
Dit schijnt een plaeg/ maer 't is'er geen/
Hy mennt et/ maer is niet alleen.
Een wijltjen werch/ en dan weer-om/
Dat maeckt den vriend het welle-kom.
Hoe 't hert min aerdsche hoop bevangt/
Hoe 't oock aen God te vaster hangt.
Want een die niet op aerden heeft/
Daer hy met daedt of hoop aen kleeft/
Om dat hem alles hier ontvliedt/
En hy geen troost altoos en siet/
Die neemt in 't eynd een ander pas/
En wort 't geen hy in 't eerst niet was)
In al wat aerdsch en ydel is/
Heel sonder vreughdt en droeffenis/
Vermaecke loos en wrake-loos/
Begeere-loos en weere-loos/
God en de goede aen-genaem/
Tot hier en tot hier na bequaem.

Over den XXXIX. Psalm.

Ick besloot in mijn gedachten,
Doe ick mijn God-loose Vyandt voor mijn oogen most sien staen,
Dat ick my met vlijt sou wachten,
En geen heftig woort met allen van mijn tonge laten gaen,
'k Hiel my stil en sonder spreken,
Even of ick voor mijn lippen eenen breydel had gehadt;
En, om 't op-set niet te breken,
Sweeg ick 't goed' oock; dies ick 't lijden in mijn eygen hert op-at.
't Hert en kon 't niet lang verdragen, (stack,
Door de in-gesloten droefheyt die 't gelijck een vuyr ontSoo dat ick, door 't hittig knagen,
Van mijn sinne over-meestert, een al-sulcken reden sprack:

Heer

Heer, hoe wilt gy 't met my maken?
Laet my weten wat mijn leven voor een eynd noch hebben sal;
En of ick noch eens sal raken
Uyt den moeyelijcken Kercker van mijn druck en onghevael.
Onse Iaren die wy leven,
By de uwe vergeleken, zijn gelijck een hand-breet stee,
In een korten rinck om-schreven,
En gestelt by uwe dagen, als een drop by al de Zee.
Hoe gants niet, zijn alle menschen?
Die nochtans gelijck sy meynen, hier soo vast en seecker zijn,
Als 't haer gaet na 's herten wenschen:
Maer gaen wech, gelijck een schadu wech gaet met de Sonne-schijn.
't Nietig, dat sy hier genieten,
Maken sy haer selven pijnlijck, door veel nutte-loose luft:
Trots doet haer haers staets verdrieten,
Hope sleept-se, toorn ontroert-se, vreese maeckt-se 't hert onruft:
Sy beloopen, sy berinnen,
Sy door-reysen land en water, sy door-rotsen berg en woudt,
Sy versamen, en sy winnen, (houdt.
Sonder dat sy (arme menschen) weten wie 't na haer be-
Waer sal ick my henen wenden?
Waer in sal ick my vertroosten, en mijn ziele ruft ontsaen.
wie sal mijn benautheyt enden?
Niemand, dan gy, Heer mijn hulper, die 't soo dick-wils hebt gedaen,
Maeckt my los van al mijn sonden;
Geeft dat ick den dwasen menschen haren spot niet wesen moet.
'k Heb my selfs tot stilt' verbonden:
Want gy sult het doch wel maken, die 't al wel doet wat gy doet.
Houdt eens op van my te plagen:
Want u straf doet my beswijcken, en sy valt mijn hert te wreedt.
Uwe tucht en sonde-slagen
Schenden al des menschen schoonheyt, als een mot een kleedt op eet.
Ach, hoe niet, hoe niet met allen,
Ach! hoe niet sijn alle menschen, die haer staet hier schijnt soo wis,
Maer soo haest tot niet vervallen;
Wie kan in sijn hert bedencken hoe gantsch niet de mensch hier is?
Heer, hoort mijn gebedt en klachten,
Let op mijn geduyrig schreyen; en de tranen die ick stort,
Laet u hert die niet verachten:
't Zijn de tranen van u Pelgrim, die hier soo verschooven wort:
Die al-tijdt heeft moeten dwalen,
Recht als alle sijne Vaders. Hout u strenge handt van my,
En laet my eens adem halen,
Eer ick dan van hiet moet varen, en (helaes!) niet meer en zy.

Al-waer men sich niet t'een end' al/
In alle menschelijck gheval/

Soo

Soo wel in 't droevigh als in 't blij.
Bijgt onder Godes heerschappij/
Maer eygen keur in 't hert noch lept;
Daer vindt men geen gestadigheyt;
Dan is het niet/ dan is het wat;
De vaste rust en krijgt geen vat.
Hebt ghy dan Christum wel geleert/
Soo is u hoogsten herts-begeert
Dat Godes wil al-tijdt geschiedt/
Al wist ghy oock de reden niet.
De beste wil is gants geen wil:
Selfs willen laet den geest niet stil.
Soo ghy daer van ontledigt zijt/
Ghy bent u grootste vyandt quijt.
Stelt Godes wil Heer van u saeck/
En 't zy u wel hoe dat hy 't maeck:
Want hoe 't hier gaet/of niet en gaet/
't Staet wel als 't wel van binnen staet.

Over de 5. eerste Letteren des XXXVI. Psalms.

ALEPH.

ONtstelt u hert daer over niet,
Als ghy 't geluck der boosen siet,
Benijdt-se niet in haren staet,
Die doch soo haest daer henen gaet.
Gelijck een bloeme die nu bloeyt;
En flus ter neder leydt gesnoeyt:
Of die met vreucht nu wort beoogt;
En flus verslenst is en verdroogt.

BETH.

Wilt ghy gheluck en goeden spoet?
Soo hoopt op God en volgt het goet,
Begeert ghy eenen vasten standt?
Leeft wel. soo leeft ghy lang in 't Landt.
Wilt ghy onwanckelijcke rust?
Soo neemt in God al uwen lust.
Al wat u hert gewenschen kan,
Wenscht ghy maer wel, ghy raeckter a'n.

GIMEL.

Beveelt het al aen God den Heer,
U lijf, u leven, en u Eer.
Laet uwe hoop vast op hem staen;
Hy sal 't al t'samen wel doen gaen.
Moet u nu ongelijck geschien:
Hy sal hier na u recht doen sien,
Doen sien soo klaer gelijck den dag,
Dat yeder daer van weten mag.

DALETH.

Is 't nu een quade uyr: weest stil.
Stelt uwen wil in Godes wil.
Weest niet ontrust in u gemoedt,
Maer hoopt op God, wacht wat hy doet.
't Geluck van 't volck, dat niet en doog,
Beschouwt dat met geen toornig oog:
Mort niet, al wort het hem verhengt,
Dat hy sijn moet-wil heel vol-brengt.

HE.

Gevoelt gy toorn in uwen sin,
Soo laet den toorn niet lang daer in,
Op dat ghy, soo ghy mee verbolgt,

Uw's vyands sonde niet en volgt.
Want God-loos volck (of snel of traeg)
Moet wech, en krijgt doch wel sijn plaeg:
Maer vrome lien (of lang of ras)
Het landt daer al haer hoop na was.

Niet wraecks; is deught/ en komt te sta'e/
Het wraecks is quaedt en dubbel schae.
Want een die quaedt door quaedt verhoedt/
Of in sijn hert noch wreeck-lust voedt/
En sach sijn vpandt geern geplaegt
Als God nochtans hem noch verdraegt:
Die treedt in Godes heerschappy/
En wort soo quaedt als sijn party.
Wraeckt ghy ook geern/en kont ghy niet;
Soo meerdert ghy u selfs verdriet:
In plaets van een/die 't eerst maer dee/
Soo wort ghy nu vervolgt van twee:
Van hem/die u het lijden doet/
En van u eyghen selfs gemoet.

Over den LXII. Psalm.

TZy wat de Werelt poogt, 't zy hoe de menschen woeden,
Mijn hert, in God gerust leeft sonder pijnlijck vreesen:
In God, mijn hulp en troost, die my soo sal behoeden
Dat my geen quaedt hoe quaedt dat quaedt sal konnen wesen
Hoe lang beloert ghy doch een eenig met u allen?
Segt my hoe lang sal 't zijn, dat sich u sinnen scherpen,
Om hem, gelijck een muur, die nu vast dreygt te vallen,
In ongeluck en druck van boven neer te werpen?
Haers herten valschen grondt bedecken sy behendig,
Terwijl dat mijn verderf vast broeyt in haer gedachten:
De mondt is soet van Tael het hert dat vloeckt inwendig,
En port hem selven aen mijn onheyl te betrachten.
Wat schade kan 't my doen, nu God mijn eenig stut is
Waer op dat mijn gemoedt sijn vastheyt heeft genomen?
Nu hy mijn troost, mijn heyl, mijn eer, mijn sterckt, mijn schut is
Waer achter ick my berg, en niet behoef te schroomen?
O menschen, wie ghy zijt, wilt ghy u hoop vast leggen?
Soo legts' op God alleen. Is angst in uwe herten?
Hem moogt ghy onbeschroomt u hert heel uyt gaen seggen:
Geen toe-verlaet dan God in alle noodt en smerten.
Maer menschen wat zijn die? met recht voor niet te achten:
De grootste onder haer en alder-hoochst gekomen,
Die sullen uyt haer doen wat groots en wonders wachten:
En als 't al is gewacht, so sijn 't maer dwase dromen.
Hoe ydel zijn sy doch al t'samen met malkander,
Wilt ghy verstaen hoe seer? neemt twee gelijcke schalen,
En legt den mensch in d'een de Ydelheyt in d'ander,
Wat gelt het, d'Ydelheyt die sal den mensch op-halen.
Op onrecht of gewelt, door uwe handt bedreven,
Verlaet u daer niet op, noch op u slimme gangen;
En komt u ongesocht de rijckdom toe-gedreven,
Soo laet, als waer 't een God u hert daer niet aen hangen.

Och,

Och, wat een trooſtſaem woort heeft God van ſich gegeven:
(Een woort, dat ick ſom-tijdts heb hooren na-verhalen)
Dat geen, dan hy alleen, van alle died'er leven,
Macht heeft, en goedt noch quaedt na waerde kan betalen.
't Is een waarachtig woort dat ghy ons hebt geſproken:
Want ghy Heer (ick bekent) zijt goedig en genadig.
't Goet wort van u geloont, het quaet van u gewroken:
Ghy doet elck na hy is, 't zy deugdig of miſ-dadig.

Begeert ghy dat des Werelts quaet/
En al dat u hier tegen gaet/
U hert geen weedom aen en brengt.
Soo ſiet wie 't doet/en wie 't gehengt.
Die 't doet (al waer 't de grootſte Heer)
Is Aerde en die wort hy weer:
Die 't hengt/ dat 's een die niet en ſterft/
En ſijn vermogen noyt en derft.
Die 't doet/ dat is een menſch als ghy:
Die 't hengt/ is God/ die 's meer als hy.
Die 't doet/die is gants niet-niet-al.
Maer die het hengt/die is het al.
Wilt ghy dan 't beſt: acht Niet voor niet:
Maer vreeſt die 't Al is/ en al ſiet.

Over den XIV. Pſalm.

DE menſchen die een Godheyt noemen met de mont,
Maer niet en toonen wat'er ſchuylt in haren gront:
Die ſotten (niet uyt eenvoud, maer uyt moet-wil ſot)
Die ſeggen in haer herten: daer en is geen God;
Maer 't licht geloovigh volckjen heeft een Godt bedacht,
En in 't gemoedt een ongegronde vrees gebracht.
Daer nochtans alle dingen loopen by geval.
Dit ſeggen zy. en deugen dies oock niet met al,
En went'len ſich in grouwelijcke ſchelmery.
Daer is niet een van allen daer wat goedts in zy.
De Heere liet ſijn oogen van den Hemel gaen,
En ſagh der Menſchen kinders doen en laten aen,
Op dat hy uyt haer leven zien en weten moght,
Off yemant van haer allen wijs waer, en hem ſocht,
Wat ſagh hy daer? Niet anders, dan dat onder haer
Niet een en was die deugdigh leefd', of ſtonter naer.
Van waer ſou haer de deught doch koomen, dien 't gemoet
In boosheyt is vergiftight, en ſoo gants verwoet,
Dat zy mijn volck verſlinden, even als het Wilt
Het Vee verſcheurt, en ſijnen wreeden honger ſtilt?
Hoe kan hy deugt beminnen, dien ſijn dwaſe hert
Van God dien hy noyt bede doet, ſoo is ververt?
Nochtans de tijdt ſal komen dat haer Godes ſchrick
Het hert dat nu niet grouwelt, in een oogen-blick,
Gelijck een ſnellen Hemel-blixem treffen ſal,
Als hy ſijn volck een eynde maeckt van 't ongeval,
En haer ſal aen doen hooren dit geſtrenge woort:
Ghy hebt den ſlechten vroomen in ſijn doen geſtoort,
En ſijn Gods-dienſtigheden bitterlijck belacht;
Sijn hopen en ſijn bidden, en ſijn ernſt veracht.
Nu heeft dien God, daer alle ſijne hoop op ſtont,
't Geluck dat hy verhoopten hem in 't eynd vergont.
Nu heeft hy dat ghy miſſen moet, en hebt verſmaat,
Van ſijnen God, der vromen menſchen toe-verlaet.

Och, of die tijdt eens quame dat God hulpe sandt,
Uyt Zion, op Israel, en in 't vreemde Landt
Niet langer haer in droeve slafernije liet:
Hoe haelt waer 't dan een eynde met al ons verdriet,
Soo waer dan u Israel in sijn hoochste vreugt.
O, met wat dieper vroheyt waer sijn geest verheugt!

Soo dick-wils als een Christen-hert
In sijn verschoventheyt en smert/
Dat Godes oordeel troost ontfangt/
Dat 's niet om dat het jaghst verlangt
Na sijnes wpands ongeval:
Maer om dat God recht richten sal.
Dat Gods gericht hem soo verheugt.
Is enckel liefde tot de deught.
Hy wil dat al de Werelt vint/
Dat deught niet t'onrecht wort bemint;
En dat des deughts op-rechte vrient
God nimmer-meer vergeefs en dient/
En dat de Werelt/die hem haet/
En hem om haren 't wil versmaet/
Door onder-vinding eens versta/
(Of sin sijn leven/of daer na)
Dat sy niet wel geoordeelt heeft/
En hy niet dwaeselijck geleeft.
En sijn partij niet straffen sou/
Dat waer hem liefst: doch soo 't soo moet:
Al wat God wil dat is hem goet/

Over den LII Psalm.

WAt roemt, ghy trotse Dwingelant,
Op u bedriegerijen?
En dat ghy, door u arg verstant
Den vromen brengt in 't lijen,
Of schoon de vrome onder leyt,
En menschen troost moet derven,
Noch leeft dien God, wiens goedigheyt,
Den goeden niet kan sterven.
Ghy hebt u tong daer toe geset,
Dat sy slechs schade dede.
Een scheer-mes, op sijn best gewet,
Is niet soo scherp van snede.
Het goet dat wijckt by u voor 't quaedt,
De waerheyt voor de leugen:
Dat doet de tong die vaerdig staet
Tot dingen die niet deugen.
Dies sal u Gods gestrenge handt
De straf noch een-mael geven,
En nemen huys, en nemen landt,
En nemen u het leven.
Gods volck sal 't sien en vreesen hem
Die 't onrecht soo kan wreken,
En met verwonderende stem
Al-sulcke woorden spreken:
Dat is hy die niet God, maer 't goet
Tot troost sijns herten stelden,
En, op sijn rijckdom hooch van moet,
Gods volck soo dapper quelden.
Nu eyndigt hy, wy vangen aen;
Nu moet hy wech, wy blijven,
En sullen in Gods wooning staen
Als spruyten van Olyven.
Gods goetheyt is den toe-verlaet

Daer

Daer ick my aen wil houwen,
En soecken troost en soecken baet,
En eeuwig op betrouwen.
Ick danck (en 't is u volck een lust)
U, die 't soo wel kond maken,
Ick danck u, sonder eynd, en rust
Op u, in al mijn saken.

De keur is groot van dese twee:
Eerst Wee/ na Wel; eerst wel na wee/
Siet op het eerst/siet op het lest:
Het best in 't eyndt dat 's alder-best.

Over den LXXXII. Psalm.

SY dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,
En onder haer gemeynt' als kleyne Goden leven,
Die hebben boven haer een grooter God als zy:
Den Alder-hoochsten God, die 't oog heeft op haer wercken,
Om alles door te sien, en uyt haer doen te mercken
Het goedt of quaedt gebruyck van hare heerschappy.
Hoe lang (seyt hy tot haer) sult ghy quaet vonnis strijcken?
Hoelang sal 't goet voor 't quaedt, het recht voor 't onrecht wijcken?
Hoe lang doch richt ghy valsch, en siet persoonen aen?
Hoe lange maeckt ghy noch dat sich de goede schroomen
Om voor de snoode banck van u gericht te komen.
Wanneer sy 't Godloos volck in uwe gunst sien staen?
Siet op u arm gemeent': weest langer geen versmaders
Van vrouwen sonder mans, van kinders sonder vaders:
En laet geens armen hert, by faut van recht, bedroeft.
Laet u ontfangen macht, de macht der boosen vellen,
Die 't arm en slechte volck met over-lasten quellen:
Doet hulp die hulp begeert, en recht daer recht behoeft.
Maer neen, 't is al om niet: niet een van haer die luysteit:
Mijn woordt wort niet geacht; 't verstandt is haer verduysterт;
Sy blijven die sy zijn, en gaen den ouden ganck;
En haer versteende hert ontset sich niet met allen,
Of sy den staet des Lands ellendig sien vervallen,
En 't recht daer uyt geweert, en tyranny in swanc
't Is waar, ghy draegt door my den grooten Naem van Goden;
Het volck (door mijn gebodt) gehoorsaemt u geboden;
U af-komst is van my, en heersght al t'saem in 't mijn:
Maer nu ghy deucht ontbeert, en mijn gebodt laet varen,
Behalven dat de doodt u mede niet sal sparen,
Sal noch u eynd als 't eynd der Dwinge-landen sijn.
Nadien dan, groote God, het recht al is geweken,
En Dwinge-landerij heel door begint te breken
Soo neemt nu een-mael selfs de saken by der handt.
Ghy zijt de Hoochste Heer van al die d'Aerd' bewoonen,
En deylt na uwen wil de Scepters en de Kroonen:
Na-dien ons recht ontbreeckt, doet ghy dan recht in 't Landt.

Een Christen/ als hy bidt om recht/
En eyscht niet dat God voor hem verght;
Of in sijn toorn en ongena/
Sijn vyand voor hem neder-sla/
Of upt sijn landt en staet verjaeg;

Of ſendt hem d'een of d'ander plaeg:
Maer dit is 't wit van ſijn gebedt:
Dat God den booſen 't hert verſet/
Op dat hy niet meer onricht doe:
Of marh het ſonder ſtraf niet toe;
Dat die dan hem tot goedt gedy/
En ſijns gelijck een ſpiegel zy.

NA-REDEN.

Tot den Leſer.

SOo Gods bevel u niet beweegt,
Dat ghy 't gemoedt van wraeck ontleegt,
Maer enckelt-ſins weer yet wilt doen:
Soo moet ghy dan geen wraeck meer voen.
Geen dinck dat u party meer deert,
Dan dat ghy gantſch geen wraeck begeert:
Want knaegt u hert, door luſt van wraeck:
't Is u een pijn en hem vermaeck.
Maer heeft-ſe in u hert geen ſtee:
Soo hebt ghy ruſt en 't doet hem wee.
Neemt, dat ghy yet tot wraeck verſint;
Of 't komt'er toe, of 't is maer wint,
Soo 't niet geluckt: dat 's nieuw gequel.
En 't maeckt u vyandt blij en fel.
Maer luckt de wraeck aen u party:
Dat kan hy weer ſoo wel als ghy.
Doet yet dat hy niet weer en doet:
Daer met geraeckt hy onder voet.
Een vyandt heeft geen meer verdriet,
Dan dat hy ſich verwonnen ſiet:
Dan iſt dat ghy hem gants verwint,
Als hy geen ſtof van leet doen vint:
Dan vindt hy niet waer in hy krenckt,
Als ghy noch wreeckt, noch wraeck bedenckt,
En maeckt het hert daer van ſoo klaer,
Of al ſijn quaedt geen quaedt en waer.
Of hy u dan veel tercht en quelt:
Hy deert niet die geen hert ontſtelt.
Maer die 't geern dee, doch niet en kan;
Is een benaut verwonnen Man.
Maer is'er dan (gelijck 't wel gaet)
Dat u party 't oog op u ſlaet,
En merckt u wraecke-looſigheyt,
En oock wijckt van ſijn looſigheyt,
En gaet weer vrientſchap met u aen:
Soo kond ghy dubbel nut ontfaen:
Met hem en met u ſelven vree,
En d'eere van den vrede mee,
De wraeck altoos is nut geſtaeckt.
Wie weet hoe 't hert eens werd geraeckt.
Wil 't nu niet, 't mach een ander reys.
Een wel te vreen, is halve peys.
Wech dan met wraeck en wrekens luſt;
Een dingh dat noyt in 't hert en ruſt,
Vol ongemacks en weynigh nuts,
Een hert vol vuyrs; een hooft vol duts;
Iſt niet om dattet God ſoo haet;
Ten minſten om ſijn eyghen quaedt.

VICTORIA VICTIS.

Dat is:

Den waren zegen Gods,

Ende

Lijdens nuttigheyt:

Dienende tot een vol-komen Lijdens Remedie.

Geschreven tot vastichept ende troost van alle verdruckte/doch op-rechte ende wrake-loose Christenen.

Als oock

Tot op-weckinghe ende waerschouwinghe van alle die met den naem ende waen-Christen zijnde, haer noch niet vol-komentlijck tot dienst van God hebben over-gegeven.

GY *Goddelijck Geslacht*, dat al des Werelds haet,
Tot dienst van uwē *Heer*, kloek-moedig op u laet:
Dat hier verschovē leeft, in smaet, en sonder eer,
En wacht van dag tot dag, *om wel-doens wil*, noch meer.
Hoe groot is u geluck (oock selfsin desen Tijdt)
Soo ghy maer wel verstaet dat ghy geluckig zijt!
Sy, die niet meer verwacht, en oock niet meer en heeft,
Dan 't geen sy hier aen-schout, en daer sy hier in leeft,
De *Werelt*, u party, die spreeckt'er anders van.
Helaes! wat sou sy doen, die anders niet en kan?
Maer ghy die 't *Eeuwig* mint, en dat met ernst bejaegt,
En in het hooft alleen de oogen niet en draegt;
Ghy weet wat dat ghy zijt; daer rest maer dat ghy waeckt?
En ront? om u *Geloof* een eeuwig bol-werck maeckt.
Gy weet wat dat gy hebt; daer rest maer 't goed gebruyck,
Op dat des *Werelds* slaap u d'oogen niet en luyck.
't Is waer, haer heyl is kleyn, haer list nochtans is groot;
En quam sy soo sy is, soo waer 't te minder noot:
Maer door een valschen waen verlockt sy ons 't gemoed,
En nimmer nimmer-meer ontbreeckt haer schijn van goed.
Begeert ghy dan een hert, dat gants onwinbaer zy,
En onbedwelmt besta, voor 's Werelts tooverij:
Geeft yeder ding den naem die yeder dinck toe-staet:
Den Naem maeckt quaed van goed, en dick-wils goed van quaet.
Het is den sotten Naem, op schalckē schijn gebout,
Die dwase Liefde baert, en ons in dooling hout.
Siet wat de *Wereld* is, en wat-se t'onrecht schijnt,
't Bedrog en heeft geē plaets wanneer dē schijn verdwijnt.
Wat is de *Wereld* doch? *Een selfs gesocht ellent*;
En nieman d heeft-se lief, dan die-se niet en kent.
Een ongestadig dinck, dat al-tijdt jaegt en woelt,
En in sijn swaersten last, sijn last nochtans niet voelt:
Een ongeluckig dinck, dat sacht in onheyl slaept,
En wel-lust in sijn pijn, en rust in onrust raept.
Een valsch en listig dinck, dat rust en heyl belooft;
En, alst wel is besien, van rust en heyl berooft.
Som-wijlen waerd belacht, som-wijlen waerd beschreyt:
En nergens van soo vol, als van haer ydelheyd;
En nergens in soo dwaes, als daer sy wijst gelijckt;
En nergens in soo slecht, dan daer sy meest mee prijckt.
Wat heeft hy die-se heeft? Veel snooder als een *Niet*:
Want *Niet* en geeft geen pijn, de *Wereld* veel verdriet.
Daer word des levens tijd met doolen door-gebrocht,

En

En 't eeuwig ziel-verderf met moeyten in gesocht.
Daer wordt de *Edel Deugdt* (het beste dat men vind,)
Matth. 12. 2. Hoe-wel in 't hert gehaet, slechts met den mondt bemint.
O, die hier onwaerd sijt, en *Pelgrimagie* gaet,
Siet toe dat ghy by haer geen deel van 't hert en laet.
Ghy hebt-se wel versaeckt, en weygert haren eysch,
Nochtans blijft sy al-tijd vriendinne van u vleysch,
Versaeck-se nu van daeg, en haet-se noch soo seer,
Soo ghy niet angstig waeckt, sy komt wel morgen weer,
Wanneer mens' al verlaet, soo volgt en lockt-se noch,
En als-mer minst op peynst, soo schuylt'er dick bedrog.
Ist liefde tot de deugd, waer-om ghy van haer deynst?
De liefde tot de deugd word me'e van haer geveynst.
Door desen looseu'treck houdt sy den *Pelgrim* op;
En geeft hem. naeckt, hy yet van haer vergiftig sop.
Den yver tot *Gods Wet*, word van haer na-geaept,
Waer door een deuchdig mensch te lichter hem vergaept.
Dien sy, als hy te met yet vriendschap met haer krijgt,
De liefde tot haer goed allencken inne sijgt.
Siet dan na haer niet om, maer gaet u weg recht uyt:
Haer sang is wel een soet, maer schadelijck geluyt.
Haer wesen toont wel schoon, maer bruyckt slechs klaer
So houd ghy u gemoed een-parig in 't gewicht. [gesicht,
Sy roemt wel van *Geluck*; Maer (soo-se selfs belijdt)
Vermengt met veel verdriet veel regenheyd en strijdt.
Sy roemt wel van *Geluck*; maer dat geen lust versaet,
Geen rust geeft niet vernoegt, niet saligt in der daedt.
En wie maer 't Aerdsch geluck met goed gesicht besiet,
Als dat sijn loon sou sijn, al quaemt, ghy nam het niet.
Dies is 't een soeten troost voor een geloovig hert
Dat sijn verhoopt *Geluck*, hier niet vergonnen wert,
En dat hy 't aerdsche *Wel* voor't rechte *Wel* niet hout,
Dat maeckt dat sijn *Geloof* een ander *Wel* aen-schout.
Een Wel, dat sijn gemoed te meer met lust ontsteeckt,
Hoe dat hy meer bevind dat hem hier rust ontbreeckt.
De Wereld loopt en draeft; maer al op 't ongewis,
En soeckt een *fondament* daer geen te vinden is.
Wat is het, *dwase Mensch*, dat u soo jaegt en drijft?
't En is geen soeckens waerd, dat niet al-tijd en blijft.
Wat ist dat ghy een schijn met soo veel arbeyd koopt?
't En is geen loopens waerd, dat u soo haest ontloopt;
't En is geen bly sijn waerd, dat niet al-tijd vermaeckt;
't En is geen lustens waerd, dat ghy niet eeuwig smaackt.
Al wat de Werelt geeft, is *Wellust, Eer. en Schat*;
En daer die sijn geweest, daer heeftmen 't al gehad.
Dit, dit, *Gods Dienaer*, is 't, daer sy op pogt en boogt;
De melck daer sy me lockt en hare kinders soogt.
Dit heeft zy meer als gy, en roemt het openbaer:
Maer oordeelt wat ghy doet, met God, en niet met haer.
Bemerckt het lijfs-vermaeck, 't sterckst daer sy mede trekt,
En menig Werelts-kind al sijnen lust na streckt:
Scheydt noot-druft daer van uyt, soo blijft het niet met al,
Of, sod'er noch wat blijft, dat 's stof van ongeval.
Het hebben en gebruyck van lusten boven noot
Haet ons natuyre selfs, en 't is haer eenen doodt.
De *Wereld* doet hier in de e'el Natuyre schand:
Aen-schout het *domme Vee*, dat toont hier meer verstand.
Komt dan, door lichaems lust den mensch yet saligs aen:
Soo moet dat yet altsaem in noot-behoef bestaen.
Derft ghy 't onnoodig dan? Weest daer-om niet onbly;
't Best dat de Wereld heeft, hebt ghy soo wel als sy,
Of soo ghy 't voor een tijd, doch niet met onwil, mist,

Of

Of geen of kleyne smert, maer niet onsalig ist.
Des nood-behoefs-genot en geeft geen saligheyt,
En geen verstandig hert dat daer sijn liefd op leyt.
Soo 't lichaem door den nood, waer door 't wel moet, niet wou,
Geen Edel-moedig mensch, die 't eene betrachten sou.
En soo 't geniet daer van geluckig worden dee,
Soo waer dan 't meest geluck by *'t ongodsdienstig Vee.*
Kort af: des Lichaems lust, 't zy veel gebruyckt, of min,
Daer is geen waer geluck, noch ziel-vernoeging in.
Geen mensch voelt recht gebreck, dan die, die God niet heeft.
Daer is geen waren lust dan die God eeuwig geeft.
Nochtans (die 't wel bemerckt) 't is waen-goed met de rest,
En van al 's Werelds heyl, is lijfs vermaeck noch 't best.
Lijfs-lust word noch gevoelt, hoe slecht en cleyn sy zy:
Maer met de *Eer en 't Goedt* is enckel *phantasy.*
Wat ist dat hy ontsangt die 's Werelds Eere krijgt?
Niet dan 't gedenck van Eer, dat hem in 't hert op-stijgt;
Niet dan dat hy hem selfs wat in sijn *Eer-lust* stijft;
En soo een *Pop* van Eer door sijn gedachten drijft.
Want soo hy 't sot gepeyns van Eere van hem doet:
Of yemand hoont of eert, 't en valt noch suer noch soet.
Daer is geen eer of schand, die voordeel doet, of schaedt,
Soo ghy de waen daer van in u niet in en laet.
Nu dan al 's Werelds Eer aen eygen duncken hangt:
Wat is het dat hy doet die lust uyt Eer ontfangt?
Niet dan dat hy, versot, sich tot hem selven keert,
En met sijn eygen hert inwendig af-godeert.
Wat is 'er meer ellend, en grover sotterny,
Dan dat de mensch sich quelt, en steeckt in woelery
Om 't hebben van een dinck, daer hem geen lust van koomt
Dan die, die hy hem selfs uyt eygen liefde droomt?
Maer ghy, *Gods trouwe knecht*, past doch op geenen schijn,
Daer is maer eene schand. Dat 's, sonder deugd te zijn.
Aerds Eer, is maer een Beeld dat door de sinnen swiert,
Een Eer is ware Eer: Met deugd te zijn verciert.
Waer-om is 's Werelds Eer de ware Eere niet?
Om dat-se niet van die, die Eerlijck zijn, geschiet.
De Werelt word met recht voor Eere-loos geacht:
Want by haer is noch deugd, noch word oock deugd betracht.
Wat is dan al haer Lof, waer mee d'een d'ander prijst?
Een Eere sonder Eer, die dwaes aen dwaes bewijst.
En of 't al Eere waer, dat sy voor Eer Bekent,
't Genot van al die Eer en heeft geen fondament.
De wenschelijckste Eer, daer menig hert na sucht,
Is een vermaerden Naem, een loffelijck gerucht,
Die yeders pen en mont als een trompet uyt-blaest,
En brengt den mensch, soo 't schijnt, d'onsterffelijckheyd naest.
Maer wat een slechten troost, en heel niet-waerdig heyl,
Soo 't luckt, om kleynen prijs vind ghy 't al t'samen veyl:
Soo niet: dat yemand poog, dat yemand hoop en wensch,
Hy blijft (wat dat hy doet) een slecht vergeten mensch.
En neemt nu al, de saem en sweeg sijn lof niet stil:
Het deuren hangt al t'saem aen 's menschen lossen wil.
't Is niet: en't geeft geen heyl noch vaste herten rust,
Al 't geen men niet en heeft, dan alst een ander lust,
't Is wat, al 't geen gy hebt, niet juyst als 't yemãd schenckt,
Maer oock als 't niemand geeft, en u niet toe en denckt.

Aen-ſchouwt des Werelds doen. Nu geeft ſy grooten lof,
En ſtracks, als 't haer maer luſt, is 't haer tot roock en ſtof
Al 't lof hangt aen de tong van yemand die d'er looft.
En als hy niet meer wil, ſoo iſ-mer van berooft.
Dan of nu yeders mondt u ſteedts al eere gaf:
Hoe wel en lang ge-eert, d'eer moet met u in 't graf.
Ghy meent, ſy volgt u noch na deſes levens tijdt:
Laes! wat geniet ghy doch als ghy niet meer en zijt?
Maer eer uyt deugd, blijft eer; en geeft een vaſt genot:
Want, of-ſe niemand gaf, men houd-ſe ſteeds by *God*.
By *God*: dient, als den menſch, aen 't oordeel niet *faelleert*;
En 't geen niet eerlijck is, oock niet, als eerlijck, eert.
By *God*: die als de menſch niet licht of wanckelbaer,
Geen eer weeromen haelt, blijft ſlechs haer ooorſaek daer
By *God*: die lijf en geeſt, naer deſe tijd, weer paert.
En d'eere v an ſijn volck onſterffelijck bewaert.
Hy eert wanneer hy eert, om 't hebben van de deugd.
Is 't hert daer van bewuſt ſoo is 't niet ſonder vreugd.
Hy eert om 't geen wat is, en 't geen hy in u merckt:
Dat 's dan alleen een Eer, die ware vreuchde werckt:
En die met recht verdient, (om dat ſ' oock noyt en ſterft)
Dat elck, uyt luſt tot haer, al 's Werelds Eere derft.
Wat baet dan 't groot gerucht, als God niet van u weet?
Wat ſchaed oock 't kleyn gerucht, als God u niet vergeet?
Wel aen nu, ſlaet het oog op 't Aerdſche goeds beſit,
Des Werelds Af-godin, die elck om ſeerſt aen-bidt:
Die 's lichaems luſt en eer, en alles hebben doet;
En maken d'ander dwaes, ontſint maeckt en verwoet.
Daer elck, of meer of min, geern van geſegent waer,
En loopt-ſe als 't hem miſt, met ſijn gedachten naer.
VViens dienſt ſo menig menſch met ſijnē mond verſaeckt;
Maer als 't wel is beſien, in 's herten grond na haeckt.
VViens liefde menig-mael ſoo diep verborgen woont,
Dat ſy haer voor 't gemoed daerſ' in is niet en toont.
VVaer door dan 't *Niet* geweet, dat anders alles weet,
Blijft ſtil ſtaen in ſijn werck, en 't Klagers-ampt vergeet;
En in hem ſelfs te met ſoo in den menſch verdooft,
Dat, ſegt hem wat hy is, 't wordt niet van hem gelooft.
Geen dinck dat hy hem ſelfs ſoo weynig toe-betrout,
Dan dat hy *'s Werelds-God* in 't hert een Altaer bout.
Soo hooch loopt dit bedrog, dat een hem ſelfs bedriegt,
En voor ſijn even-menſch, en voor hem ſelven liegt.
Is dan de ruſt ſoo groot, die yemand daer uyt haelt,
Dat daer door in het hert ſoo ſtercken liefde daelt?
Een liefde die de menſch in 't hert voor 't hert verbergt,
Om dat hy ſich ſoo noo 't verlaten daer van vergt?
Neen: 't Is geen recht geluck dat tot de liefde brengt,
Maer waen, met Aerdſche ſorg, en wān-geloof vermengt.
Stelt yemand noch ſoo rijck en groot van heerſchappy:
Die arm is, maer niet ſoeckt, beſit veel meer als hy.
En dat heeft elck die wil door recht natuyrs beſtuyr:
Maer 't goed, hoe ſeer geſocht, hangt noch aen 't avontuyr.
En dat houd elck die 't heeft, door ſorg en goeden vlijt:
Maer 't goet hoe nau bewaert, geraekt mē licht weer quijt.
Het hebben boven noodt, maeckt menig 't leven ſuyr:
Nochtans en iſt geen luſt, maer laſt van ons natuyr.
Al 't geen, men ſoo bemint, betracht, beloopt, bereyſt,
Is over-vloedt van haeſ, die 't leven niet en eyſt.
Dus doolt een gierig menſch, en prangt ſich met een VVet
Die hem noch van *Natuyr* noch *God* en is geſet.
Stelt een die 't meeſte goet op Aerden ſoeckt en wint:
Een deeltjen van de aerd, dat 's al dat hy hier vindt.

Dat

Dat ſoeckt en krijgt hy hier, dat dunkt hem groot en veel:
Wan-gunt hem d'Aerde niet, de aerde is ſijn deel.
Ach! *ongeluckig Menſch*, dien *God* geern 't beſte gaf.
En ſtaet (en zijt noch bly) ſoo met de ſnoodſte af,
't Waer yet, (hoe-wel ſeer kleyn) ſoo ghy 't geſtadig hadt,
En d'aerde die ghy hebt, ſlechs ſonder eynd beſat:
Maer als 't al is geſocht, vergaert, bewaert, geſpaert,
Soo raeckt ghy d'aerd dan quijt, en ſelver word ghy aert.
Vliedt dit, ô *Menſche Gods*, en 't zy u hert een ſchrick,
Dat luſt na 't aerdſche goed u nimmermeer verſtrick,
Haer net leyd ſteeds geſpreyd, haer tijd die is al-tijt,
En raeckt ghy aen haer vaſt licht word gy 't eeuwig quijt.
Is uwen luſt na goed: God heeft voor u een Stadt,
Heft daer u hert na toe, daer is een beter Schat.
Soo uwen geeſt daer van een klaer aen-ſchouwen krijgt:
De Wereld (want ſy moet) met al haer ſchatten, ſwijgt.
Soo 't hert daer boven woont, ſoo wort u d'aerde dreck,
En acht het aerdſche goed geen rijckdom maer gebreck.
Maer ghy, die noch u ſelfs aen God en 't Goed verdeelt,
En God, die 't heelbehoord, het halve hert ontſteelt:
Wiens hert in deſe Aerd noch geern een Hemel hiel:
U Gods-dienſt is niet reyn, en hebt een valſche ziel.
't Is niet dat ghy u ſelfs voor recht Gods-dienſtig houd,
En dat een ander menſch ſulcks oock van u vertroud.
Zijt ghy des Werelds goed oock maer de minſte vriendt:
Hoe weynig dat ghy 't dient, ghy dient ter-wijl ghy dient.
Dan dient ghy noch al yet (hier word het aen beproeft)
Soo 't hebben of verlies, noch bly maeckt of bedroeft:
Dan niet (wan Godes eer, of 's naeſtens liefde dringt)
Als ghy 't ſoo geern verlaet, ſoo geern als ghy 't ontfingt.
Gy dient (al gaeft gy veel) als 't Aerdſch ſo veel beweegt,
Dat ghy geen volle liefd' aen uwen Naeſten pleegt:
Dan zijt ghy ſonder dienſt, als 't hert met luſt verlangt
Na 't vinden van die 't hoeft, en weer van u ontfangt.
Dan is'er noch al dienſt, als ghy om 't Aerdſch profijt,
In 't een dat noodig is, yet, yet, verſuymig zijt:
Maer dan niet meer, als gy (ſchept eer op God geen trooſt)
Om 't minſt dat God aen-gaet, al 't Aerdſch verachte-looſt.
Dient ghy de Wereld yet: ſoo dient ghy God niet recht:
De alder-hoochſte Heer, wil geen verdeelde knecht.
Wat raed? wat wilt ghy doen? van beyden moet ghy een:
Of dienen 't Aerdſche goed, of 's Hemels God alleen.
Half werck, en is geen werck. Laet God, of dient hem heel:
Gods liefde is te waerd, en 't Chriſten-hèrt te eel.
Een Chriſten ſoeckt hier niet, noch luſt, noch ſchat, noch ſtaat;
En 't noodig dat hy heeft dat acht hy over-maet.
Maer valt hem meerder toe; dat heeft hy (na Gods ſtem)
Voor ſijnen even-menſch ſoo eygen als voor hem.
Ghy ſijt dan wie ghy ſijt, ſijt ghy de deugd niet haets,
En zijt ghy recht een menſch, ſoo geeft de reden plaets.
Roert u de reden yet, houd u gedachten ſtil;
't Is 't roeren van Gods Geeſt, hoort wat hy ſeggen wil.
Maer ſoo-ſe naerder treft: maeckt doch u ſelfs niet blind;
Hoe ghy-ſe meer door-grond, hoe ghy-ſe klaerder vind.
Schijnt u de waerheyd klaer: vat aen, ontknoopt, ontwert,
En maeckt u ſelfs voor God een recht een-voudig hert.
Ruymt God de heele ziel: doet vlytig onder-ſoeck:
De Wereld, ſoo ghy ſlaept, houd hier of daer een hoeck.
Doch, houd gy 't hert noch valſch, en paeyt u met dē toon:
Verwacht dan anders geen als valſcher knechten loon.

Soo ghy de slechte pen haer dreigen niet en vreest:
De waerheyd even-wel is voor u deur geweest.
Na-dien dan al 't geluck, waer op de Wereld roemt,
Niet waerd is met den naem van 't recht geluck benoemt:
Wat is'er dan, *Gods volck*, daers' u in over-treft,
En boven u (oock hier) met recht en heyl verheft?
Wat is het, *kleyne schaer*, (hoe-wel sy triumpheert)
Dat sy hier saligs heeft, en dat ghy hier ontbeert?
De Wereld acht dien mensch God alder-meest gelijck
(Om dat hy goed kan doen) die machtig is en rijck.
Ist hier-om dat sy 't wint? weest hier-om niet bedroeft:
Hy is God alder-naest die alder-minst behoeft;
Maer die hoeft alder-minst, die niet begeert of kiest,
En alst hem al ontgaet, noch niet-met-al verliest.
Doch soo 't wel-dadig zijn den mensch geluckig maeckt,
Om dat hy Gods natuyr daer door op 't naest genaeckt:
So blijckt dat in die saeck een nood-druft-hebbend man
Een rijcke, soo hy wil ver over-treffen kan.
't Is waer, men siet dat God, die 't al heeft in gewout,
Zijn dienaers nu en dan des lijfs behoef onthout;
En dat hy, alst hem lust, natuyres VVetten breeckt,
Om dat'er in 't gebreck een meerder wel-daed steeckt.
Maer sonder dit heeft God den noot-druft elck bescheert,
En als een Soon van d'Aerd, op d'Aerd geordineert.
Den nood-druft is het al, dat yeder dag aen dag,
Na Godes wil alleen als eygen houden mag.
Om dit is recht dat elck een goeden arbeyd doe:
VVant dit, na Gods bestel, komt hem als eygen toe.
Hy heeft sijn eygen dan: die 't van sijn nood-druft neemt:
Maer die van rijckdom geeft, die geeft het van het vreemt.
't Is soo, ghy hebt u lof, die uyt een reyn gemoed
Een ander liefde toont van uwen overvloed:
Nochtans niet sulcken lof, of ghy 't van 't eygen nampt,
Maer om u trouwigheyt in 't Rente-meesters ampt.
Die gever komt dan naest, die selfs maer noot-druft heeft,
Om dat hy, recht als God, reyn-uyt van 't sijne geeft,
Of is 't om 's VVereld's haet, af-keerigheyd, en spot,
En dat ghy menig mensch moet wesen als een sot?
't Is waer't is ydelheyd, daer ghy hier onder bent;
Maer die uyt eygen kracht, geen herten-rust en schent
't Geen daer den dwasen hoop u dwaesheyd door besluyt,
Besluyt ghy, ist om 't goed, daer uwe wijsheyd uyt: [stand,
Die selfs noch deugd en heeft, noch wijsheyd noch ver-
Sijn prijsen is geen eer, sijn hoonen is geen schand.
Versmaetheyd, spot, en haet, blijft al in 's haters hert;
En, soo ghy 't niet en acht, 't is hem, maer u geen smert.
Of is het, om dat ghy wanneer ghy quaed-doen vlied,
En niet en volgt dat sy, maer dat u God gebied,
't Geen sy te veel besit, en in haer lust verdoet,
Tot noodig lijfs-behoef som-tijds ontbeeren moet?
Sulck lijden (ick bekent) komt u som-wijlen aen,
Maer blijft niet, of soo 't blijft, ist lijden haest gedaen.
Gebreck is geen gebreck, wanneer sich 't hert vernoegt,
En neemt het soo voor best alst sijnen meester voegt.
't Geluck bestaet alleen in 't achten van 't geluck,
En in een rijcken ziel is armoe kleynen druck.
Of is het om de pijn, die 't swacke lichaem voelt,
Waneer de Tyranny den bloed-lust op u koelt?
Dit moet al me soo gaen, alst uwen Heer behaegt:
Dan 't is een soete pijn, diem' om de deugd verdraegt.
Al wat een Christen lijd, in dienst van God, sijn Heer,
Lijd dik een Wereld's slaef, in 's duyvels dienst, noch meer.

Een

Een recht-geloovig menſch, die wort ſijn pijn verſacht,
Om dat hy geern verdraegt, en op een beter wacht,
Niet een ſoo ſlechten ſucht, die God vergeten blijft,
Niet een ſoo kleynen traen, die God niet op en ſchrijft.
Maer die de wereld dient, getreft van pijn en ramp,
Die kampt wel met de pijn, maer eenen droeven kamp:
In't lijden dat hy lijd, ſiet hy geen lijdens end,
En ſijn ellendig zijn, is ſtof van meer ellend.
Oock, alſt al is geſeyd, wat kan de Tyranny?
Het lijf en is maer ſlaef, de geeſt blijft al-tijd vry.
Die't lijden lijd, lijd minſt, die lijden doet, lijd meeſt:
De een lijd maer aen't lijf, en d'ander in den geeſt.
Natuyr haet wel de pijn, en vliet-ſe immer-meer:
Maer die ghy dient, is God, die is Natuyres Heer.
Geeft hy maer eenen wenck: wie krenckt u 't minſte lit?
Het ſwaert en heeft geen ſcherpt, en't vuyr is ſonder hitt'.
't Is God, die u ſoo mint, dat hy u 't beſte gunt:
Hy laet u in geen quaed, dat ghy niet dragen kunt.
Of iſt, om dat ghy meeſt in deſe wereld ſwerft,
En ſeker plaetsen goed, en't lichaems wel-ſijn derft?
't Kan niet geloochent ſijn: dit ſiet men veel in u,
En 't maeckt de Wereld bang en voor u ſelven ſchu.
Nochtans ſoo komt ſy hier in 't oordeel ver te-kort;
't Is 't geen waer in ghy meeſt van God geſegent wort.
Hoe kan dat quaed gezijn, of daer in ramp geſchien,
Daer God, in ſijnen raed, ſijn volck toe heeft voor-ſien?
't Is 't beeld dat ſijnen Soon hier ſelfs op aerden droeg:
Al wie 't niet met hem draegt, die is ſijn hoop te vroeg.
En oock op dat de menſch God ſoeck, en noyt en flou,
Heeft hy een vuyr van doen dat hem ſteeds ſuyver hou.
Alſt hier niet wel en ſchijnt, begint het wel te gaen,
En God komt ons in ernſt, gelijck een Vader, aen.
Hy ſend het lijden t'huys, het ſchijnt, maer is geen laſt:
't Verſwakt des vyands rijck, en 't maekt ons ſterck en vaſt.
De Wereld geeft geluck en 't is maer eenen droom:
God geeft de tegenheyd, en 't is maer eenen toom.
't Is beter dat God ſlaet, en door de ſlagen baet,
Dan dat de Wereld kuſt en heymelijck verraet.
Dat weer-wil goed ſou ſijn, luyd ſeldſaem in ons oor:
Nochtãs die 't wel door-ſiet, die hout het geern daer voor.
Een onbekende saeck, daer liefde door ontbrand,
Om dat-ſe boven waerd geacht word in 't verſtand,
Soo lang noch als mens' heeft, die kent men ſelden recht:
Het hebben voed de min: de min maeckt u een knecht:
't Beminde dat men dient, en daer het hert op ſtaet,
Ter-wijlen dat men dient, en achtmen niet voor quaet:
Daer geen quaet achten is, daer word gejaegt getracht:
En na een ander goed niet eens met ernſt gedacht.
Twee liefdens in een hert en worden niet geleen
In-dien-ſe ſtrijdig ſijn: dan blijfter ſteeds maer een.
Die d'Aerd heeft, heeft-ſe lief, en blijfter aen gehecht:
En aen het ſnoodſte vaſt, dunckt hem het beſte ſlecht.
De reden die hy hoort, ſtuyt krachte-loos weer-om,
En 't hebben van de luſt houd ſijne ſinnen dom.
Of ſoo hy yet-wat ſiet, ſoo iſt als door een miſt,
Daer 't hert niet door gelooft, maer 't breyn vã verren giſt,
Daer-om ſo word de menſch bequaemſt van God geleert,
Niet als hy noch al heeft, maer als hy nu ontbeert:
't Ontbeeren leert het hert de nietigheyd verſtaen:
't Verſtaen dat doet den luſt allencken over gaen:
Die geenen luſt en heeft, die heeft al wat hem luſt:
Die al heeft wat hy wil, die heeft eerſt ware ruſt:

Soo is het woort dan waer, dat ons de *waarheyd* seyd :
Hier arm en kleyn te zijn, maeckt rechte saligheyd.
Maer 's Werelds goeden spoed die is voor 't hert een slot :
Soo 't daer van ledig is, soo staet het op voor *God.*
Wers 27. Door ramp-spoed krijgt de mensch 't geen aen 't Geloof ontbreeckt,
Op dat sijn hert oock voel daer sijnen mond van spreeckt.
Een hert, door druck bereyd, laet goede leering in ;
En vaet, en stemt hem toe, en volgt Gods rechten sin,
Een hert, dat eerst een slaef des Werelds is geweest,
Dat word door, leed geploegt, een herberg van Gods Geest.
Wannner het dight geswerm van aerdsche *phantasy*
Het hert niet meer beset, soo kander God eerst by :
Dan ist dat sijnen Geest des menschen geest genaeckt,
En dat in 's herte grond Gods waerheyd word gesmaeckt.
Soo geeft dan 't kruys verstand : en schort het aen de kracht,
Daer hy, die nu verstaet, aen 't werck door word gebracht:
Het kruys maeckt dat de mensch (die dom is, als 't wel gaet)
Na 't heyl dat krachtig treckt, sijn oog aen-dachtig slaet.
De mensch, door veel ellend, verdrucking en gequel,
Verlaet in 't end de aerd, en valt op 't eeuwig *Wel.*
Sijn ziel (wiens leven is dat hy yet soeckt, yet hoopt,
Yet mint, en ergens op met sijn gedachten loopt)
Lijd niet dat in sijn hert geen troost of liefde stae :
Dat hy dan hier niet heeft, dat had hy geern hier nae.
Door veelderley ellend maeckt God hem d'Aerde moe,
En dringt hem door den nood, van hier na boven toe.
Wat kan hy beter doen, dan dat hy d'Aerd verlaeck,
(De Aerd die hem begeeft) en na een beter haeckt?
Wat kan hy anders doen (na-dien doch sijn gemoet
Noodwendig hier of daer sijn troost op hebben moet)
Dan d'Aerde, die hem vlied, dat hy die weder vlie,
Met lichaem en begeert; en na een hooger sie?
Hoe hy eerst losser word, en bet van 't aerdsch berooft,
Hoe hy na vaster word, en 't eeuwig meer gelooft.
Hoe God hem d'aerdsche hoop door weer-wil meer belet,
Hoe hy sijn nieuwe hoop dies oock te vaster set.
't Is 't liefste dat hy doet, dat hy die hoop al stut ;
En alles wat 'er is, dat word hem daer toe nut.
Dus word allencken 't hert al meer van twijffel leeg;
En doet sich al's Geloofs beletsels uyt de weeg ;
't Gesicht word goed, word klaer, siet over al door her ;
En werpt des Werelds Throon in 't hert geheel om ver.
Maer wordt 'er by versuym wat nieuws weer op-gericht:
Den prang van 't nieuwe kruys maeckt hem weer reyn gesicht ;
Daer 't vuyr der liefde Gods al-tijd wel blijft ontvlamt,
En 't geen de Wereld poogt, als roock daer henen dampt.
Soo is dan Godes tucht, geen vloeck, maer nutte gaef;
Niet voor een yegelijck hert-neckig Werelds-slaef ;
Maer voor een buygsaem hert : doch 't welck niet buygen sou,
Soo 't God alsoo hier liet, als 't hier wel wesen wou.
VVant wat een kouden lust, na God, en 't eeuwig goed,
Is in een dubbelt hert dat aerdsche liefde voed,
In 't aerdsch, hoe-wel seer kleyn, daer sijn de sinnen gau :
In 't Hemelsch doch soo groot, verdrietig, loom, en flau.
Het kleyn dat haest verdwijnt, word pijn om uyt-gestaen:
Het groot dat eeuwig is, word weynig om gedaen.

Ia

Ia, is'er maer een luſt, die 't hert wat anders ſtuyrt,
VVie treed ſchier eene ſtap, om 't geen dat eeuwig duyrt?
't Schijnt yet, ſo lang de deugd ſelfs van natuyren vloeyt,
En God (ſoo 't Gods-dienſt is) ghedient word ſonder moeyt:
Maer komt het op den dood van ſulcke ſinlijckheyt,
Daer 't hert noch yet in leeft, en aen-gebonden leyt:
En hy niet aerdſch en vind, waer door hy daer na tracht:
Soo blijft de menſch de menſch, en 't eeuwig heeft geen macht.
Ach! *uyt-genomen Stadt*, waer in men ſonder pijn,
In alder-diepſte vreuchd, onſterffelijck ſal zijn,
Hoe vuyrig word de Aerd hoe traeg word ghy geſocht,
VVaer-om? daer treckt na u niet een recht herten-tocht.
VVaer-om? u groote heyl, word niet genoeg geacht.
VVaer-om? u waerdigheyd, word niet genoeg bedacht.
VVaer-om? het aerdſche *Wel* heeft menigh menſch te veel;
Dat wint het heele hert, en laet u nau een deel:
Daer is een ander lief, die baert een ander min;
VVaer mee 't gepeyns boeleert, en maeckt ſe Koningin.
Die houd de ſinnen doof, en bind-ſe by haer ſterck;
En geeft ſchier heel de ziel, en al haer krachten werck.
O jammerlijcken ſtaet! wat raed dat hy ontdroomt,
En uyt dien langen ſwijm weer tot ſijn herte koomt?
Een dinck ontbreeckt hem meeſt: Gods Vaderlijcke hand.
Den ſegen-rijcken vloeck: de Eerelijcke ſchand.
Den waerd geachten ſmaet: den vreuchdelijcken druck.
't Al-hebbende gebreck: en 't ſalig ongeluck.
Onſterffelijcke God, door wiens beleyd, en raedt,
De aerdſche Heerſchappy van d'een tot d'ander gaet;
Die ſomtijds goede weert, en quade machten lijd,
't Zy dat ghy toornig plaegt, of Vaderlijck kaſtijd:
Die 't al bevoogt en draeyt, wat is of weſen ſal;
En hebt een ſtadig oog op heyl en ongeval.
't Is wel al wat ghy doet, en wat ghy hebt gedaen.
Beſtuyrt, ſtelt op, ſtelt af, wy nemen 't willig aen.
Geeft noot-druft, geeft gebreck, geeft levens tijd, geeft doot:
Soo ghy maer wilt en helpt, geen nood is ons te groot.
Geeft winning, geeft verlies, geeft Vader-land, geeft geen:
Het eeuwig Landt van ruſt daer ſijn wy me'e te vreen.
Geeft eenigheyd, laet twiſt, geeft wel-ſtand, geeft ellend,
Geeft wat ghy geven wilt: wy nemen 't ſoo ghy 't ſend.
Alleen laet ons u Geeſt en u Al-machtig Woordt,
En houd ons op den weg, en helpt ons daer op voort,
VVeeſt ghy ons een *Pilóot* in deſe woeſte Zee,
En brengt in 't eynd ons hoop tot 's levens vaſte Ree.
Geeft oock dat menig menſch, die met de VVereld dwaelt,
Aen wiens gemoed ghy klopt, e'er niet woird in-gehaelt,
Soo dat des levens leer niet diep in 't hert en ſinckt,
En hy niet recht en gaet, maer op twee zijden hinckt,
En uyt de ſnoode aerd met kracht niet uyt en breeckt,
Om dat hy al te diep in 's VVerelds welheyt ſteeckt:
Geeft dat hy, door u tucht, de oogen open doe,
En 's VVerelds dolen ſadt met luſt ſich t'u-waerts ſpoe.
Op dat ghy *eenig Heer en alder-trouwſte Vriendt*,
Van ons, en haer gelijck, op-recht meugt zijn gedient,
En in ons aller hert een offer-vuyr op-ga
Van eeuwig lof en danck, eerſt hier, en dan *Hier na*.

DEN

DEN YVER TOT GODS WET.

Siet hoese vrolijck gaen, uyt't midden vanden Raet.
Den yver tot Gods Wet, doet haer de handen heffen,
Ten Hemel, vol van vreught, met soet, en bly gelaet,
God danckend' dat haer Cruys, Vervolgh'en Roeden treffen.

Poëtiſche Uyt-breydinge over Pſalm CXIX.

I.

ZAlig, in en na dit leven, die daer leven onbeſmet,
En het leven, dat-ſe leven, leven na des Heeren Wet,
Zalig die den Heere ſoecken, ſoo als hy te vinden is,
Door hert-grondig onder-houden van ſijns wils getuygenis,
Zalig ſijn-ſe, want een yder die op ſulcke wegen gaet,
Mijdt de ſond, die ſelfs een quaed is, en fonteyn van alle quaet;
't Is u wil dat m' u bevelen vlijtig onder-houden moet:
Kond ick doch! ick ſal wel konnen, ſoo ghy my ſlechs hulpe doet:
En mijn gangen ſoo helpt ſtuyren, dat wanneer ghy ſpreeckt mijn God,
Ooren, hert, verſtand en leden vaerdig ſtaen tot u gebod.
Gunt my dat ick met mijn oogen immer-meer niet af en dwael
Van het minſt van u geboden; dat ick doch geen ſchand behael,
Uwe Wet, op-recht en billijck, word my van u uyt-geleyt:
Dies word u uyt rechter hertē lof en danck van my geſeyt.
Uwe Wet die wil ick volgen, met gepeyns met woord en daedt:
Wilt my, Heere, noyt verlaten, die u Wet ten noyt verlaet.

II.

HOe ſal doch de jeugt, wiens herte midden in begeerten ſwemt
Alſoo leven dat de reden 't hert in ſijne luſten temt?
Hoe ſal ſy, wien al haer wegen glibb'rig en gevaerlijck ſtaen,
Hare paden, ſonder miſſen, veylig mogen henen gaen?
Veylig ſal ſy henen treden, ſoo ſy op u woorden acht.
En daer 't leven na wil richten. Hier toe is het dat ick tracht;
Dit ſoeck ick uyt al mijn ziele. Heer, maeckt ghy my doch ſoo vaſt
Dat ick in u Wet niet ſtruyckel, en noyt ſonde my verraſt.
Daer-om ſluyt ick uwe woorden in mijn hert ſorg-vuldig in,
Om geen quaed te mogen plegen in al 't geen dat ick begin
Hooch gelooft, Heer, moet ghy weſen: Leert my doch u rechten wel
Dat ick met mijn mond de woorden uwes monds al-om vertel:
Dat ick die in waerden hebbe, boven 't alder-waerſte goudt,
En al 's Werelts groote ſchatten, die men meeſt in waerden houdt:
Daer van ſpreeck; en vlijtig poog dat ick haren ſin verſtae;
En 't verſtand zijn luſt laet rapen; en noyt in 't vergeet en ſlae.

III.

DOet my wel, en laet my leven, my, u toe-geeygent knecht,
Dat ick na u woorden leve, die ghy my te yoren legt.
En, op dat ick voorts de wond'ren uwes Wets doorgronden mach,

Soo doet my mijn oogen open, dat ick klaer sie als den dag:
Dat het oog alleen niet lese, en de mond alleen niet spreeck:
Maer 't verstand oock tot in 't binnenst haers verborgentheyds door-breeck.
Wat heb ick hier op der Aerden? Niet, gants niet, dat my behoort.
Maer een dinck wensch ick te hebben. Wat? niet anders als u Woort.
't Hert, door liefde tot u Wetten, queelt inwendig, en verlangt
Na u woorden, als na 't eenig daer 't al sijnen lust aenhangt.
Ghy, die uwes Wets kleyn-achters, maeckt veracht; vervloeckt, en haet,
Vrijd my, uwes VVets groot-achter, van verachting, spot en smaet:
My, u Dienaer, die der grooten tegen-streven hooren moet,
Om dat hy spreeckt van u rechten, en daer al sijn doen na doet;
En uws wils getuygenissen lust en rust hem wesen laet;
En in alle tegenheden daer toe loopt om hulp en raedt.

IV.

't Hert, verflauwt, onlustig, quellijck, is benauwt, en vol van pijn!
Daer en is geen troost by menschen: Laet u woort mijn troosters zijn.
'k Heb u, Heer, mijn hert geopent, en al wat'er binnen sat:
Opent, en geeft my t'aenschouwen uwes Wets dierbaren schat.
Leert my die, soo sal ick leeren; En, als ghy my hebt geleert,
Van u groote wond'ren spreken, en u eere zijn vermeert.
Droevig ben ick en verslagen; 't hert is my by-nae versmacht.
Laet u woord mijn hulper wesen, en verleenen nieuwe kracht.
VVendt mijn voeten van den af-weg, die gewis ter doodwaerdt leydt,
Gunt m' u VVet, die ick mijn liefde met mijn hert heb toegeseyt.
Uwes wils getuygenissen, in-geschreven in 't verstand,
In-gesneden in het herte, zijn mijn alder-duyrste pand.
Heer mijn God, wilt my behoeden voor een dinck dat ick soo schroom.
VVat doch? Dat ick voor de menschen nimmer-meer in schand en koom.
Geeft my hoop; en ick sal hopen: troost; en wech is mijn gequel:
Gaet met weldaed voor; soo volg ick, en neem acht op u bevel.

V.

Leert my, Heer, leert my de wegen en den aert van u Verbond:
Op dat ick se neer laet dalen in mijns herten diepen grond
Op dat ick-se daer laet woonen, niet voor eenen korten tijd,
Maer so lang ick hier sal wesen, en ghy my in 't leven lijd.

Leert

Leert my, dat ick s' onder-houde, en van gantſcher herten doe.
Leyd my doch op ſuleke wegen: Want ick heb een luſt daer toe.
Buygt mijn hert tot u geboden; maket u ſoo onderdaen,
Dattet met des rijckdoms liefde nimmer-meer en zy bevaen.
Mijne oogen, wilt die lijden en beſtüren of miſſchien
Mijne oogen na des VVerelts ſnoode dingen wilde ſien.
Als 't gemoed van u gaet doolen, en ick in u VVet verſlap,
Maeckt ghy my dan weer-om wacker, en op uwe wegen rap.
Geeft my uwe vreés, ſo houd ick u gebod vaſt en al-tijdt.
VVend van my den ſmaet, dewijl ghy een ſo goeden Richter zijt.
Heer; wat wilt ghy meer? Mijn eenig dat ick boven al begéer,
Is u VVet; Laet trooſt dan komen, want ghy zijt een billijck Heer.

V I.

DOet gena, ſiet my met oogen, vol van mededoogen, aen:
Doet my hulp denckt aen de woorden my, ô Heer, van u gedaen,
Op dat ick de laſter-monden, u ter Eer; en haer terſpijt,
Doe verſtommen, en met waerheyd ſtuyten mach in haer verwijt.
Rechte Richter, op wiens waerheyd ick mijn hope heb ghegrond,
't Heyligh woord van uwe waerheyd neemt dat niet van mijnen mond.
Uwe wetten wil ick houden, 't is mijns herten vaſt beſluyt,
Alſoo lang als my den adem gaet de neuſe in en uyt.
Vrolijk wandel ick mijn ſtraten: want ick u bevelen ſoek.
Dies word my den geeſt ſoo vaerdigh, en het hert ſoo overkloeck,
Dat ick ſonder my te ſchamen, noch beangſt voor ongeval,
Voor de trotſe Scepter-dragers uwe waarheyd ſpreken ſal.
'k Heb een luſt tot u Geboden; en daer was noyt eenigh dinck
Dat mijn hert en al mijn ſinnen met ſijn liefde ſo bevinck.
Deſe min, en ſal ick minnen; Hier toe ſtreck ick mijne hand; (verſtand.
Dees houd mijne lippen beſich, en bekommert my 't

V I I.

LAet u in gedachten komen u verbond, het fondament
Van de hope, die ick hope, die my trooſt in mijn ellendt.
Of ick ſchoon den ſtouten menſche dwaes ben, en tot ſpotterny:
Uwe VVet nochtans daer blijv' ick ſuyver en onwanckel by.
Als den geeſt van ander dingen af-getogen, ſom-tijds ſiet
Op u oordeel, van des werelds aen-begin al-tijdt gheſchiet:
Hoe de vrome ſijn verheven, en de booſe neer-geſtort:
Vóel ick dat mijn ziel inwendig in haer diepſte vrolijck wordt.
Als ick ſie uw's Wets-verlaters, ſchrick ick met mijn heel ghemoed,

En een heylig vuyr van yver doet my ſieden al mijn bloet.
Uwe Wet, die ſy verlaten, en in't minſt op achten niet,
Die is my, en ſal my weſen in mijn huys mijn eenig liet.
Die door-wandelt mijn gedachten, als het lijf tot ruſten leydt,
En de dicke duyſterniſſen over 't Aerd-rijck zijn verſpreyt.
Is dat wonder? 't is geen wonder: want te doen na u Gebodt,
Is mijn grootſten ſchat op Aerden, en mijns levens hoochſte lot.

VIII.

EEns heb ick een woord geſproken, Heer, daer denck ick al tijd om:
Uwe wegen te betreden, kies ick voor mijn eygendom.
Mijne lippen zijn vol ſmeeckens, even als de grond van 't hert:
Lieve, gunt dat u belofte, my gedaen, vol-togen wert.
Ick beſin, beducht van ſinnen, hoe ick in mijn eerſte Ieugt
Hebt geleeft, noch leef, en 't leven dat my reſt, vervoeg ter deugt:
Om daer uyt te mogen weten, of ick dood of levend ben;
't VVelck ick (rechts als in een ſpiegel) uyt u VVetten klaer beken.
Daer-om houd ick my al wacker, en verſuym niet een van dien;
Laet-ſe oock te genen tijden uyt mijn ſinnen henen vlien:
Of al ſchoon der Godde-looſen woeſten en verdwaeſden hoop.
Arbeyd; en my geern ſach loopen ſijnen roecke-looſen. [loop

Midden in de droeve nachten, als een yeder leyt in ruſt,
Laet ick 't bed, om u te dancken: daer in heb ick dan mijn luſt.
Ick bemin-ſe, die u minnen, en u VVetten komen na.
Leert my, Heer, die al de VVereld vult met goedheyd en gena'e.

IX.

DOet my, Heer, na u beloften. Leert my ſoo, dat ick doch leef
Na al u heylſame zeden, en daer 't hert toe over-geef.
Doe ick noch niet was vernedert door ellend en tegenſpoet,
Ginck ick onbedachtſaem doolen, als meeſt al de VVereld doet:
Maer nu ghy my hebt door lijden mijnen hooch-moedt neer geſet,
Voel ick, dat ick op u woordeu en bevelen beter let,
En ſorg-vuldig onder-houde. Ghy, fonteyn van alle goet:
Leert my, wat'er goed en recht is, uyt uws goedheyds over-vloedt.
't Op-geblaſen volck dichtleugens, en daer druckt het my med' neer;
Ick, uyt ongeveynſder herten, voeg mijn leven na u leer.
VVaer-om dat? haer hert is weeldig, door het vet daer 't ſacht indrijft;
Mijn hert niet, en daer-om is'et dat u VVet daer in beklijft.
Dat ghy my hebt verootmoedigt, is my lief en aen-genaem:
VVant om uwe VVet te leeren, vind ick my daer door bequaem.

Daer-

Daer-om is-se my veel soeter, en word meer van my bemint,
Dan al 't goudt en al het silver dat men op der Aerden vindt.

X.

VVilt my, die ghy hebt geschapen door u Goddelijcke hand,
't Hert her-scheppen door u leering, en formeren het verstand.
Die u vreesen, sien mijn leven, en het is haer ziel een vreugt,
Dat mijn ziel op u beloften so vry-moedig haer verheugt.
Uw' oordeelen zijn gerechtig, en mijn leven, Heer, was quaedt:
Dat ghy my dan hebt vernedert, is een over-trouwe daet:
Doch, dewijl ick uwe Wetten nu laet zijn al mijn vermaeck:
Geeft dan (als ghy my beloofden) dat ick uyt de quelling raeck.
Laet op my u mededoogen vloeyen als een soeten dou.
Op dat ick mijn leven, 't leven, dat so soet is noch behou.
Hoont de trotse die my hoonen door haer valsche leugentael, [hael.
Om dat ick, haer ooren lastig, al-tijdt van u VVet verOch! of ick-se, die u vreesen, soo aen my verbinden kost
Dat haer vriendschap, en haer by-sijn my gestadig waer vergost:
En mijn hert gheheel recht-schapen in u VVetten blijven mocht,
Soo dat ick, tot mijn verkleyning, noyt in schande wierd gebrocht.

XI.

't Hert, geprangt, verlangt na hulpe, 't hert is angstig en bedut,
't Hert waer over lang beswéken, waert door hoop niet onder-stut,
d'Oogen sien na u beloften: 't hert swaermoedigh en beschroomt,
Doet de tong sorg-vuldig spreken: Heer wanneer ist dat ghy koomt,
't Lichaem is my uyt-gemergelt, al de leden, laf en swack,
Zijn niet anders als een droogen en verschrimpten leder-sack.
Ick nochtans u trouwe Dienaer, midden in ellend en druck,
Ben bekommert met u VVetten, en wacht van u mijn geluck.
Sal 't niet eens een eynde wesen, toeft ghy noch al met u straf?
Spaert ghy noch mijn wreede vyandt, die soo geern my had in 't graf?
Die niet past op uwe Wetten? (die doch vast zijn en gewis)
Die my lastert? helpt mijn hulper 't leven dat in my noch is:
Hebben sy my schier benomen: En of 't schoon met my soo staet,
Houdt ick nochtans u bevelen, die ick nimmer-meer verlaet.
Komt dan by met u genade, en verquickt het angstig hert,

Dat doch uwes monds betuyging, van my onder-houden wert.

XII.

HEer, u woord is onbeweeglijck, uwe waerheyd heeft geen endt,
Alſoo lang de klare ſterren ſlick'ren aen het Firmament,
En de kruyden d'Aerd' bekleeden, en de heel natuyre duyrt,
Die ghy houd in haer gebeurten, en na uwen wil beſtuyrt.
Had u Wet my niet verluſtigt, ſoo had droefheyd my verſmacht:
Om dat ſy my heeft verluſtigt, denck ick om haer dag en nacht.
Ick ben dijne; weeſt ghy mijne: Helpt u dienaer, ghy mijn Heer:
Soeckt mijn Heyl; ick ſoeck mijn leven in te ſtellen na u Leer.
't God-loos volck, om my te dooden, loert al vaſt, en houd hen ſtil:
Ick nochtans merck op die dingen die ons leeren uwen wil.
Noyt en hebbē mijne oogen op de Wereld yet aen-ſchout
Dat beſtendig kan geduren, en ſijn oude weſen houdt:
't Gaet al, volgt al, vlucht al, ſterft al, dat de ſchoone Son beſchijnt:
Niet ſoo ſoet, ſoo ſchoon, ſoo ſeker, dat in 't eynde niet verdwijnt:
Niet en is'er, niet en is'er, of de dood in 't eynde, naeckt:
Maer u Wet is vaſt en eeuwig, die u Dienaers eeuwig maeckt.

XIII.

VVAer-om is 't dat ick u Wetten ſulcken ſtercken liefde draeg,
Dat ick, ſonder moe te wordē, daer van handel alle daeg?
Om dat ſy my wijſer maecken dan mijn ſchalcke weerparthy:
Want een ſchat van rechte wijſheyd, en van kennis ſijn-ſe my.
Om dat ſy geleerder maken, ja veel meer dan al de geen
Die wel eer mijn Leeraers waren: Want uyt haer zijn al mijn re'en.
Om dat ſy my kloecker maken, meer dan eenig Ouder-Man:
Hier-om ſijn-ſe my ſoo waerdig; hier-om wijck ick noyt daer van.
Om daer na te mogē wand'len, wend ick mijne voeten af.
Af van alle booſe wegen: 't woord dat uwen mond my gaf,
Daer by blijf ick: uwe Rechten, daer ghy my in onderricht,
Blijven ſtadig in mijn ſinnen, en in mijn verſtands geſicht.
Honig is wel ſoet om ſmaken; maer noch is hy niet ſoo ſoet,
Niet ſoo lieflijck op mijn tonge, als u heylig VVoord wel doet.
Door u VVoord word ick ervaren, wijs, geleert, en vol van raet;
Daer-om iſt dat ick van herten alle valſche wegen haet.

XIV.

HEer u, VVoord is mijn lantaerne, die door haren glans belet

Dat

Dat ick nimmer-meer mijn voeten op onrechte wegen
set:
't Is my even als een sackel, die men voor my henen
draegt.
En wiens licht de duysterniſſen, van den weg, voor my
verjaegt,
'k Heb my selfs een eed geſworen, die ſtaet vaſt in 't hert
geprent,
Dat ick u bevel wil volgen. Heer, die mijn vertroofter
bent,
Trooſt my eens na u beloften, my dien 't heyl-loos avon-
tuyr
Al te ſwaer komt over-vallen, en maeckt hem ſijn leven
ſuyr.
Neemt in danck het willig offer, dat ick op mijn lippen
ſlacht,
Onderwijſt my in u Wetten, dat ick die te recht betracht.
Of mijn leven ſchoon al wanckelt, en de dood van ver-
ren dreygt,
Noch vergeet ick noyt u Wetten, ſoo is 't hert daer toe
geneygt.
Of ick ſchier al ben gevangen in der booſer menſchē net;
Midden in gevaerlijckheden dwael ick noch niet van u
Wet.
Want ſy is mijn vreuchd, mijn erve, watter is, ſy is't my al:
Die te houden ſal ick trachten, alſoolang ick leven ſal.

XV.

VWe Wetten, draeg ick liefde; wanckelbare menſchen
haet.
Heere, ghy zijt mijn beſcherming, en u woord mijn toe-
verlaet.
Wech van my, ghy booſ-geaerde: 't is mijns herten vol-
len wil,
In al mijn bedrijf en hand'len ſo te wand'len als God wil.
Laet u woord mijn ſtutſel weſen, dat ick leef, en niet en
loop,
Tot mijn eygen ſpot en ſchande na een ongewiſſe hoop.
Geeft my kracht dat ick geneſe: dan ſo ſullen toe end' aen
Luſt en liefde tot Gods Wetten levend in mijn herte ſtaen.
Ghy vertreed-ſe die haer geven tot de ſond, u vyandin,
En een ydel dencken dencken, diep verydelt in den ſin:
Die af laten u te dienen, die alleen mōet zijn gedient,
En haer d'onbeſinde Wereld gaen verkieſē tot een vrient.
Ick min u getuygeniſſen: en daer is de reden of,
Dat ghy haer, die die niet minnen, doet vergaen tot nie-
tig ſtof.
Als ick denck aen uwe ſtrengheyt, en al mijn voor-leen
bedrijf.
Vrees ick, en door 't angſtig vreeſen ſchiet een koude
door mijn lijf.

XVI.

NOyt en heb ick af-geweken na de een of d'ander zy:
En in 't Recht, noyt gunſt gedragen of tot dees of die
parthy:
Laet my die noyt onrecht dede, laet my niet tot eenen
roof
Van een ongeſtuymig volcxken, bloot van trouw en van
geloof.
Neem my, uwen knecht, in hoede, maeckt hem ſijn be-
nautheyd quijt;
Geeft dat hy van booſe menſchen geenen over-laſt en lijt.
Hoe begeerig ſijn mijn oogen om u heyl te mogen ſien!

d'Ooren om u Woord te hooren, Heer, laet my gena geſchien.
Onder-rihte my van u Rechten, my die u ten dienſte gae,
Dat ick door u onder-richten haren gantſchen grond verſtae.
Die u Wet ſoo weynig achten, hebt ghy lang genoeg gedult.
Nu ſoois de uyr gekomen dat ghy die eens ſtraffen ſult.
Daer-om ſijn my u geboden uyter maten lief en waerd;
Boven goud en e'el-geſteente, 't waerdſte van de gantſche Aerd;
Daer-om ſonder uyt te ſtellen, ſchick ick 't leven daer na aen:
Daer-om haet ick alle paden die van 't rechte padt afgaen.

XVII.

VVe VVet, daer ghy de menſchen uwen wille door betuygt,
En den wil van vrome menſchen ſoet tot uwen wille buygt,
Die is wonder! meer dan wonder, als men haren grond door-grondt:
Hier-om is het dat mijn ziele die al hare liefde gont.
Als u VVoord dat vaſt en klaer is, openbaer is, iſt een vreugd.
En een licht voor ſimp'le oogen, om te poogen na de deugd.
Mijnen mond ſnackt na u woorden, met alſuck een luſt en treck,
Als ick 's levens lieven adem uyt de lucht tot my-waerts treck.
VVeeſt my goedig en genadig, als ghy zijt tot aller tijdt,
Al die uwen naem beminnen. En, op dat ick blijf bevrijdt
Van der ſonden heerſchappye, ſoo beſtuyrt ſoo mijnen tredt
Dat ick nimmermeer mijn voeten buyten uwe wegen ſet.
Hoed my voor der menſchen laſter, ſoo doe ick dat ghy gebiedt.
Laet u aenſchijn op my lichten; heelt my uwe Rechten niet.
d'Oogen (als twee beecken) leecken: waer van daen ſoo men'gen traen,
Dat de menſchen, na u wenſchen, niet op uwe wegen gaen.

XVIII.

HEer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, en u Godlick woord is recht,
Uwe VVet vol-komen billick, uwe waerheyt vaſt en hecht.
Hard en ſtreng zijn u Geboden eertijds van u in-geſet,
't Is u ernſt dat yeder menſche vlijtig daer op merck en let;
't Is u ernſt, dat 's menſchen leven daer na aen-geleydt ſal zijn:
Dies ontbrand mijn hert in tooren; tooren, die 't vervult met pijn:
Pijn, die 't vorder brengt tot knaging; knaging, die my 't hert op eet,
Als ick ſie hoe dat mijn vyand uwe VVet ſo licht vergeet.
Heel u woord dat is in-ſuyver; En bemint van my u knecht,
Die aen u bevel blijf dencken, al-hoe-wel veracht en ſlecht.

Vaſt

Vast is uwe VVet en eeuwig, die den menſch tot deughde drijft;
Uwe waarheyd is een waarheyd, die gedurig waarheyd blijft.
Soo wanneer ick, ongeluckig, diep in droefheyt ben geraeckt.
Blijven u Geboden 't eenig, daer mijn hert ſich in vermaeckt.
Eeuwig u Gerechtigheden, eeuwig u getuygenis:
VVilt my daer in onder-wijſen, ſoo ben ick mijns levens wis.

XIX.

HEer, tot u, wanneer de ſinnen, door den druck zijn over-laen,
Laet ick mijn gebroken ſtemme door de wolcken henen gaen:
Hoort my, die uyt heelder herten tot u roep, met droef geklag,
Dat ick uwes VVets bevelen immers onder-houden mag.
Tot u roep ick; hoort, en helpt my, dat ick ongeveynſt en trou,
Uwes wils getuygeniſſen al mijn leven onder-hou.
Op u woord ruſt mijn betrouwen: 's morgens, voor het Sonnen-licht,
Zijn mijn oogen en mijn handen, en mijn ſtem tot u gericht.
Diep noch in de ſtille nachten, als men niemand wacker hoort, (woort.
Laet ick 't ſoete 't ſlapen varen, om te dencken aen u
Hoort mijn ſtem; verfriſcht mijn leven, als ghy hebt gedaen dus lang.
Mijn party, uw's VVets verſaker, volgt m' en maeckt my 't leven bang:
Hy komt nader; komt oock nader, Heer, en weert het ongeval;
Heer, mijn God, in wiens geboden waarheyd is en blijven ſal:
VViens getuygeniſſe ſeker, en niet om bewegen ſtaet,
Maer beſtendig ſonder eynde: daer mijn ziel haer op verlaet.

XX.

SIet my aen, vol van ellenden, en verloſt my uyt den noodt: (groot
VVant in nood ſoo blijft mijn liefde tot u. VVet noch even
U beveel ick, Heer, mijn ſake; voert-ſe ghy geluckig uyt,
Helpt my, na u woord, dat vaſt is, en gegrond op u beſluyt.
Godde-looſe booſe menſchen, die u VVet geen acht en ſlaen,
En geen dinck ſoo ſeer ter VVereld als u heylig VVoord verſmaen:
Wat ſijn deſe te verwachten? ſy zijn baſtaert van geluck.
Maer u Goedheyd is oneyndig: Trooſt my, ſo ghy pleegt, in druck.
Die my haten en vervolgen zijn ontellijck in 't getal:
Noch en kan 't my niet bewegen dat ick van u Woord af-val.
Ick ſie uwes naems verachters; en 't is my een wreede ſmert
Dat ſy na u woord niet leven, en een bitter wee in't hert,
Heer, aen-ſchouwt hoe u bevelen van my zijn bemint geweeſt;

Niemand oyt van al die leven, die u woordt op leugen vandt:
Uw's gherechtigheyds gherichten houden al en altijdt ſtandt.

XXI.

KWord t'onrecht vervolgt van Vorſten; haer vervolging valt wel ſwaer:
En nochtans, Heer, uwe woorden vreeſt mijn hert veel meer als haer,
Uwe woorden ſijn mijn ſinnen ſulck een aen-genamen ſaeck,
Dat ick dick-wils my daer over in my ſelven vrolijck maeck;
Vrolijck maeck, en 't hert verheffe, recht of my een grooten ſchat
Tot mijn deel waer toe gevallen. 'k Heb een haet in 't hert gevat
Tegen alle leugen-monden, daer 't gemoedt ſich voor vergrout,
En gelijck als een vergiftig en onreyn gebroedſel ſchout.
Maer u wet alleen iſt eenig daer mijn hert ſijn liefd op leydt.
Seven-mael des daegs ſoo ſing ick 't lof van u gerechtigheyt.
Vrede, vrede boven vrede, vrede ſonder tegen-ſpoet
Is 'er voor uws wets beminners, die geen dooling dolen doet.
Tot u loop ick, op u hoop ick, na u wet ſtel ick my aen.
't Hert houd u getuygeniſſen; en is heel met liefd bevaen.
Ick voeg my na u bevеelen, en waer-om en ſoud ick niet?
Want ick weet het dat ghy klaerlijck al mijn doen en laten ſiet.

XXII.

MOcht mijn klachte tot u komen, mochtſe dringen door de Locht,
Op dat ghy de ware kennis uw's Verbonds my leeren mocht.
Mocht mijn ſmeken voor u komen, mocht het gaen door 't Firmament!
Op dat ghy na u beloften, my verloſſen mocht in 't endt.
Mijne lippen en mijn tonge (maeckt my in u wet maer wijs)
Heeft mijn hert u toe-geeygent, uwe wet tot lof en prijs:
Want in alle haer Geboden is ſy goed, en ſonder feel.
Staet my by: want, ſiet, ick heb-ſe my verkoren tot mijn deel.
My verlangt ſeer (en 't verlangen doet my loſſen men'gen ſucht)
Na u heyl: want tot u wetten heeft mijn hert geen cleyne zucht.
Laet my leven, dat ick love, en u Eer al-om vertel:
Om te loven ſoeck ick 't leven: Daer toe help my u bevel,
'k Ben als een verlooren ſchaepken van den rechten weg gedwaelt:
U mijn Heer en Herder bid ick, dat ghy ſoeckt en weder-haelt;
Soeckt en weder-haelt u Dienaer, die in al ſijn herten-leet,
En al 's werelds teghenheden, uwe wetten noyt vergeet.

GO

GODT

Wonderlijck, Machtig, Goedt.

Poëtiſche uyt-breydinghe over eenighe Pſalmen Davids.

Over Pſalm CIV.

MYn Geeſt, die ſwanger zijt van Godes lof, giet uyt,
En devlt de ſtomme tong 't geen ghy in 't hert beſluyt.
Ghy, ô mijn Heer en Godt, voor wien elck zijn gemoet,
Wanneer 'taen u gedenckt, eer-biedig grouwlen moet,
En als u Majeſteyt ſijn Geeſt te voren koomt,
Met meer dan aerdſche vrees eer-biedig voor u ſchroomt.
Hoe ſchoon, ja over-ſchoon is u cieraet en ſchoon 't!
Het kleedt dat u om-vangt, iſt licht daer ghy in woont:
U Koninckliick Tapijt, is 's Hemels Firmament:
U Koninckliicken Throon zijn wat'ren als een Tent
Geſpannen door u macht; ſoo dat-ſe, vaſt en hoog,
Staen als het hol gewulft van een gemetſelt boog:
De wagen die u voert, zijn wolcken, door de kracht
Van 't heete Sonnen-licht, hoog in de Lucht gebracht:
De ved'ren daer g' op ſweeft, zijn 't lichſte dat men vindt,
En 't ſnelſte dat'er vliegt, de wanckelbare windt:
De Boden die ghy ſendt, zijn ſtorm en ſterck gerucht;
De Dienaers die ghy bruyckt, vuyr-vlammen door de Lucht.
Wat lof ontbreeckt'er noch, dien ick u geven ſal? (u al.
Aerd, Hemel, water, Lucht, windt, Vuyr. Het dient
De wichtig' Aerd, die los rondt-om in 't ijdel hangt,
Of (ſoo yet om haer is) een dunne lucht om-vangt,
Die ſtaet nochtans, door konſt van uwe hand, ſoo vaſt
Dats' eeuwig blijft en ruſt op haren eygen laſt.
Die eer-tijds, doe dit al noch niet en was gereedt,
Met water was bedeckt gelijck als met een kleedt.
't Was niet dan Zee en lucht; men ſach noch berg noch dal;
Maer met dat uwen Mondt uyt-bromden ſijn geſchal,
En uwe heerſche ſtem quam als een donder-ſlag;
Het water, als ontroert met Goddelijck ontſag,
Moeſt af, en metter haeſt na ſijnen af-grond vlien.
Doe liet het hooch-gebergt ter-ſtond ſijn toppen ſien,
En eer ſich 't oog verroert, lag yeder ding van een;
't Gebergt ſteyl in de lucht; de dalen vlack beneen.
De wat'ren, op dat ſy den Aerden-kloot niet meer
Met golven, gants en al, bedecken (als wel eer)
Hebt ghy een perck geſet; haer oevers, daerſ' op ſlaen,
Maer in bedwongen zijn, en binnen moeſten ſtaen.
Ghy maeckt dat uyt de diept het vaſt ſijn ad'ren ſchiet,
En door de bergen heen na 't dorſtig landt toe vliet,
Op dat een yeder Dier ('t zy dat het leeft in 't veldt,
En onder ſorg en ſuyr des Bou-mans is geſtelt;
't Zy dat het ſwerft in 't wildt, en kent geen Heerſchappy)
Wanneer 't natuyr begeert daer van ontdorſtig zy.
Daer is dat ſich onthoud, en in ſijn weelde leeft
't Gedierte dat de lucht tot ſijn vermey-plaets heeft,
't Gevogelt, dat aldaer van tack op tackje ſprinckt,
En ſijnen vryen ſanck onkunſtig henen ſinght.
De heuvels en het veldt bevocht en maeckt ghy ſat,
Als ghy-ſe uyt de hoocht door-ſuygt met Hemels-nat;

Soo dat het doode saedt gesegent word met kracht
Waer door het nut gewas te voorschijn word gebracht;
En 't lieffelijcke gras de VVeyden over-kleet,
Soo dat het grage Vee daer sijnen lust van eet;
En op 't gebouwde Land soo menig eetbaer kruyt
Tot noodig onderhoud van 's menschen leven spruyt;
En 't Kooren word geteelt, daer ons het brood van wert,
't Welck nieuwe krachten geeft, en sterckt des menschen hert;
Den VVijn-stock druyven heeft, en geeft den ed'len wijn,
Die 's menschen hert vervraeyt en doet vol vreuchde sijn;
d'Olijf-boom vruchten draegt, en brengt ons over-vloet
Van Oly, die in schoon 't den mensch toe-nemen doet.
Dat oock op Libanon de boomen, door 't verstandt
Of toe-doen van geen mensch, maer van God selfs geplant,
Vol van een sappig merch, schoon, blader-rijck, en groen,
's Aen-schouwers oog en hert een soet vermaeck aendoen.
Daer staet den Ceder in, op wiens vermaerde hout
Soo menig vogel rust, en sijne wooning houdt.
Daer wast den steylen Den, op wiens verheven top
Den Reyger nesten maeckt, en queeckt sijn jongen op.
Den Das, het bloode dier, vergunt ghy 't scherp gebergt,
Daer hy, als in een schants, hem veylig, in verbergt.
De holen in de rots (door u al-wijs bestier)
Daer legert sich 't Conijn, een swack onweerbaer dier.
Ghy maeckt oock dat de Maen, nu meer, dan min van licht,
Rondt om de Wereld gaet, en haren loop soo richt
Dat sy het ronde Iaer in sijne deelen deylt.
Ghy maeckt oock dat de Son in haren loop niet feylt,
En dat-se achter-een niet alle menschen licht,
Maer onder d'Aerde gaet, dan vliedt voor ons gesicht
Al 't geen sich eerst liet sien; de duysternis heeft macht,
En deckt het halve deel des Aerd-rijcks met de nacht.
Het ongetemt gediert, 't welck 's menschen ooge schout,
Verlaet dan elck sijn hol; de donckerheyt maeckt stout.
Dan derf den jongen Leeu, die daegs verborgen sit,
En 's nachts, met heesch gebrul, van u sijn voeder bidt,
Verlaten 't eensaem woudt, en tot den roof gestelt,
Op 't voordeel van de nacht, gaen doolen door het veldt.
Maer 's morgens als de Son haer stralen weer vertoont,
Soo ruymens', en elck soeckt sijn holen daer 't in woont.
Dan is het dat den mensch uyt sijnen slaep ontwaeckt,
En weer-om na gewoont sich aen den arbeyd maeckt;
Tot dat den avond komt, die hem het werck belet.
Dus geeft ghy yeder dinck zijn tijd, zijn beurt, en Wet.
Hoe wonder zijn, ô God, de wercken die ghy doet,
Hoe wijsselijck geschickt, hoe veel, hoe groot, en goet.
De Aerd ist niet alleen die uwe gunst gevoelt:
De Zee, soo diep en wijdt, daer siet men dat het woelt
Van groot en kleyn gediert, dat niet om tellen is,
En om de schepen heen swemt menig grouwsaem Vis.
U wonderbaer geschep, den Walvisch is al-daer,
Die als de Zee niet stormt, maer effen is en klaer,
Nu sich 't gesicht vertoont, dan weder-om ontsteelt;
Nu boven komt, dan duyckt, en soo in 't water speelt.
Al, al wat leven heeft in 't Water of op 't Land,
Ver-wacht, elck op sijn tijd, sijn spijse van u hand,
Geeft ghy, soo hebben sy: Is uwe hand haer milt,

So

Soo worden sy versaedt, en haren lust gestilt.
Neemt ghy den Adem uyt, soo ist met haer gedaen,
En moeten weder-om tot nietig stof vergaen.
Blaest ghy den geest weer in, soo komt het leven weer,
d'Aerd krijgt een nieu gestalt, en alles neemt sijn keer.
De Heer, den grooten God, en aller dingen vriendt,
Wat is het voor een lof die hy hier voor verdient?
De eere die hem komt, hem, die 't al t'saem bestuyrt,
Dat moet een eere zijn, die eeuwig-eeuwig duyrt.
Sijn wercken, groot en kleyn, die zijn hem aen-genaem;
Hy onder-houd-se staeg, en mint-se al tesaem.
Roert hy de Bergen aen, de Bergen geven roock;
Siet hy de Aerde aen, de Aerde davert oock,
Dies sing ick sijnen lof soo lang ick adem schep,
De borst my noch beweegt, en ick de lippen rep.
Och! of maer mijn gesang den Heere wel geviel,
Den Heere, mijnen lust en vreugde van mijn ziel,
En dat eens alle sond een eynd op Aerden nam,
En des God-loosheyds saedt noyt meer te voor-schijn quam,
Hier tusschen, ô mijn Ziel, die vol zijt van Gods eer,
Looft, en word nimmer moe, mijn Ziele looft den Heer.

Uyt den Psalm CXXXIX.

DAer en is niet in mijn leven, daer en is, Heer niet in my
Dat verborgen is voor dy.
Ghy door-grond het, ghy bekent het; al wat is, of wat geschiet,
Merckt u Oog, 't welck alles siet.
Sit ick, sta ick, leg ick, ga ick, waer dat ick my keer of wend;
Alle dinck is u bekent.
Is'er yet soo diep verborgen in mijn diepste *phantasy*,
Dat voor u verholen zy?
't Hert en kan soo ras niet dencken, of ghy voelt'et oock ter-stont,
En begrijpt sijn diepsten grondt,
Doet den nacht het lichaem rusten; maeckt den dag de sinnen moe;
Ghy door-siet al wat ick doe.
Van de tong, die licht kan falen, glipt niet een soo kleynen woort
Dat van u niet werd gehoort.
Want ghy zijt het die mijn leden, en al wat men in my vindt,
Soo gants seltsaem hebt versint;
En soo kunstig hebt geschapen, dat mijn al te kleyn vernuft
Uyt-gedacht daer over suft.
Waer soo wil ick henen vluchten, daer ick mocht verscholen sijn
Voor u Goddelijck aen-schijn?
Waer doch wil ick my versteecken, in wat hol of wat Foreest,
Heer, mijn God, voor uwen Geest?
Vaer ick op-waerts na den Hemel, boven alle Aerdsche stee:
In den Hemel zijt ghy mee.
Dael ick neder in der Hellen, by der doode bleecke schaer:
Siet, soo sijt ghy oock al-daer.
Of ick dā de vleugels hadde van de schoone Morgen-rood,

En daer met na 't VVeſten vlood:
't Waer vergeefs voor u gevloden, en een dwaſe daed gedaen;
VVant waer kan men God ontgaen?
Sprack en wenſcht' ick by my ſelven (of ick ſoo miſſchien ontginck)
Dat den nacht my heel om-vinck.
't VVaer vergeefs gewenſcht, geſproken, en een ſot gedacht gedacht,
VVant de nacht is u geen nacht.
In de dicke duyſterniſſen ſien u oogen ja ſoo klaer,
Of den nacht geen nacht en waer.
En wat ſal ick meer verhalen? 't Hert dat is in u gewelt,
En ghy weet hoe 't is geſtelt.
Alle ſijn verholentheden, die geen ſchepſel ſien en mag,
Siet ghy klaerder als den dag.
't Is groot wonder, doch geen wonder, als ick denck, hoe ghy mijn Heer
Met my doende waert wel eer,
Hoe dat ghy my *fatſoneerden*, eer ick 's Hemels Lucht aenſag,
En in 's Moeders lichaem lag.
Dat's een wonder meer dan wonder, dat ghy my ſoo hebt bereydt;
Daer mijn Ziel u lof voor ſeydt. (vaet,
VVonder zijn al uwe Wercken, die 't verſtand wel niet en
En nochtans niet tegen-ſtaet.
Doe de onvol-maeckte ſtoffe, daer dit lijf van is geteelt,
In 't verborgen wierd gebeelt:
En natuyr my 't eerſte maeckſel in mijns Moeders lichaem gaf,
Daer ick lag als in een graf:
Geen ſoo kleyn van al mijn leden, geen ſoo rou en ongedaen,
Of u Oogen ſagen 't aen.
Eer ick was dat ick ſou worden; Eer ick had dat na, eerſt quam
Doe natuyr in my toe-nam:
VViſt ghy al wat ick ſou weſen; en ghy wiſt 't ſoo gewis
Als yet dat beſchreven is.
Als my deſe uwe VVercken in het herte vallen in,
Soo ontſet ſich hert en ſin.
Soud ick die al t'ſamen tellen? Eerder teld' ick al het Zandt
Dat 'er heen ſtuyft aen den ſtrandt.
Ick en kan-ſe niet getellen, of ick ſchoon al noyt en ſliep
En 't gepeyns daer ſteeds toe-liep.
Na veel giſſen, na veel dencken, na al wat ick weet of kan,
Ben ick daer ick eerſt began.

Pſalm CXLVII.

LOoft God den Heer: want hy is lovens waerdt,
En 't is een heerlijck dinck van ſijnen lof te ſpreken.
Ieruſalem eer-tijds ſoo hooch vermaert
Maer na ſeer fel verwoeſt, doet hy weer 't hooft opſteken,
Hy bout-ſe op, en 't volck daer uyt verjaegt,
Oock hier en daer verſtroyt in veer en vreemde Landen,
Brengt hy te ſaem, en die 't hert is verſaegt
Geneeſt hy hare pijn, en loſt haer hare banden.
Het klaer geſternt, aen 't hooge Firmament,

Tel-

Telt hy van een tot een, en noemt het met sijn namen.
Sijn sterckt is groot, sijn macht is sonder endt.
En geen vernuft soo klocck, dat daer van 't endt kan ramen.
't Ellendig volck vertroost en helpt hy op,
Wanneer het hert maer kleyn, en tot hem is genegen:
't Hoovaerdig volck druckt hy den grootsc hen kop;
Gelijck hy 't lage mint, soo staet hy 't hooge tegen.
Singt dan den Heer, singt al die singen kond,
En laet u hert voor hem sijn danckbaerheyd verklaren.
Looft hem, en singt, alleen niet met den mond,
Maer later sich 't geklanck van 't Harpen-spel met paren.
Hy deckt en neemt den Hemel uyt ons oog,
Door swaer en swart Gewolck; en send ons sijnen segen
Die 't Landt bevocht, als 't dorstig is en droog,
En geeft den Bergen gras door een bequamen regen.
't Gras-gierig Vee beschaft hy sijne spijs;
En voedt in sijnen nest den ongepluymden Raven,
Die tot hem roep (natuyre maeckt hem wijs.)
Hy past op sterckt des Paerts, noch op sijn moedig draven.
Hy heeft geen lust aen yemands klocck gebeent,
Of vaste lijf, versien met ongemeyne krachten:
Maer sijn vermaeck en die hy gunst verleent,
Sijn die die hem ontsien, en op sijn goedheyd wachten.
Prijs dan, ô prijst, Ierusalem prijst Godt,
Want hy is u een Heer, u Toornen een beschorger;
U Poort' een sterckt' en onop-doenlijck slot,
In binnen u begrijp 't geluck van yeder borger.
Hy geeft en sendt rond-om in u gebiedt,
Het kostelijckste goedt, den aen-genamen Vrede,
Hy is die u met voedsaem Koorn versiet,
D'Al-gevende natuyr die luystert na sijn rede.
Hy sendt den Snee, die vlockig neder valt,
En stroyt den scherpen rijm, gelijck als asschc, neder.
Hy geeft den vorst, daer 't water door bestalt.
Wat staet'er voor de kouw' van 't felle winter-weder?
Ist sijnen wil, en spreeckt hy maer een woordt,
Ter-stond versmelt het Ys, en laet het water schieten:
Sendt hy den windt uyt eenig warmer oordt,
Ter-stond sal 't water gaen, en 't oude vlieten vlieten.
Sijn Woordt en Wet, waer in sijn Rechten staen,
Heeft hy aen Iacobs-huys verkondigt en gegeven,
Geen ander volck heeft hy sulcks oyt gedaen,
Geen mensch van al die geen die op der Aerden leven.

Psalm C X X X V.

GY Knechten die den dienst des Heeren is betrout
En in sijn Heylig huys de wacht gestadig houdt;
Die 't is vergunt van Godt, te staen in sijne hoven?
Wel op: laet hert en mondt den naem des Heeren loven,
Prijst Godt, en geeft hem lof, die vriend'lijck is en goedt:
Looft sijnen Naem met sang, die liefelijck is en soet.
Hy heeft sich Iacobs-huys vry-willig uyt-verkoren,
Op dat hem dat geslacht als eygen sou behooren.
Des Heeren hooge macht en Goedheyt is befaemt
Meer dan al 't Geen dat Godt, van menschen wordt genaemt.
Hy doet al wat hy wil, 't zy boven of beneden,
In Hemel, Aerde, Zee, en diepe duysterheden.
Van onder uyt de Aerd treckt hy het swarevocht,

Dat

Dat hy tot wolcken maeckt en hangt het in de Locht.
Hy is 't die wonder doet, die Blixem voort kan brengen,
Wiens felle Vuyr hy temt, en gaet met Regen mengen,
Die uyt een heym'lijck oort de Winden waeyen laet,
Waer van geen menſch, hoe kloeck, de konſt en ganck verſtaet.
Die 't eerſt-gebooren ſaed, van 't minſte tot den meeſten,
In gants Egypten ſloeg, in menſchen en in beeſten:
En Pharo met al 't volck, daer 't Landt van was bewoont,
Tot ſchrick, in groot getal, ſijn Wond'ren heeft getoont.
Die Steden t'onder-bracht, die menig menſch verſtoorden,
En menig machtig Vorſt en Koninck de'e vermoorden.
Sihon den Amorijt, een groot en machtig Heer;
En Og gekroonden Vorſt van Baſan; met noch meer
Van het vervloeckte volck der ſtoute Cananiten,
Die ſag men dat al t'ſaem als doen haer leven lieten.
Haer goedt en al het Landt, 't welck was in haer geweldt
Heeft hy (na dat hy haer ſoo ſchandig had gevelt)
Aen ſijn beminde volck Iſrael uyt-gegeven,
Om, als haer eygen Erf, daer in en van te leven.
Ghy die de grootſche ſtraft, de nederige ſpaert,
U naem is groot, en blijft, van tijd tot tijd, vermaert,
En ſal ſijn op de tong van ons na-komelingen,
Die dick-wils u daer voor u lof toe ſullen ſingen.
Af-goden, uyt-gebootſt van Silver of van Goudt,
(Die 't dom Af-godiſch volck voor ware Goden houdt)
Wat ſijn die anders doch dan dwaſe ſpotternijen. (*en?*
Gemaeckt van 's menſchen hand door menſchen *phantaſij-*
Sy hebben wel een mondt, maer die geen ſpraack en geeft:
Geſicht, maer dat geen licht noch geen geſicht en heeft:
Twee ooren aen het hooft, maer die 't geluyt niet vatèn:
Een Keel, maer die den geeſt noch in noch uyt kan laten.
Sy ſchijnen wat te zijn, maer zijn als windt en roock,
En ſoo als 't maeckſel is, ſoo ſijn die makers oock.
Sy ſchijnen wat te zijn, maer zijn doch Ydelheden,
En als de Goden zijn, ſoo ſijn de Dienaers mede.
Maer ghy die uw Naem van Iſrael af-haeld
En ghy die Aarons ſtam, en die van Levi daelt,
Looft, looft al t'ſaem den Heer, met alle die hem vreeſen,
En ſijne Majeſteyt oyt dienſt en eer beweſen.
Looft hem uyt Syons-Borcht, want hy is dobbel waerd
Die onder alle Ste'en van ſijn geheele Aerd
(Om dat hy aen ſijn volck ſijn gunſtig hert wou thoonen)
Ieruſalem verkoos, om ſteedts daer in te woonen.

Over Pſalm C X L V I I I

AL die woont in 's Hemels Throonen,
Daer niet ſterflijcks in kan woonen,
Prijſt den Heer, en geeft hem lof
Van den hoogen Hemel of.
Looft den Heer ghy al ſijn Boden.
Die op alle ſijn Geboden,
VVelck hy van ſijn Throon belaſt,
Vlijtig, en gedurig paſt.
Alle ſijne Hemel-ſcharen
Die ſijn glory openbaren:
Met de Sterren, Son, en Maen,

Die

Die aen sijne Hemel staen.
Al des Hemels omme-gangen,
Met de Wat'ren die daer hangen
En van d'Aerd zijn op-gevlucht
Boven in de lichte Lucht:
't Moet al t'saem den Heere prijsen,
En sijn Lof hooch op doen rijsen:
Die al t'samen met een woordt,
Doe 't noch niet en was, bracht voort;
Die 't al t'samen moet besturen,
En in wesen doen geduren,
En een vasten standt doen staen,
En een wissen ganck doen gaen.
Looft den Heer ghy felle beesten
In de holen der foreesten.
En ghy monsters in de Zee.
Looft hem Hagel, Vorst, en Snee,
Vuyr, en Damp, en stercke VVinden,
Die u steeds gereedt laet vinden
Om te passen op 't gebod
Van den Alder-hoochsten God.
Heuvels, Bergen, vruchtbaer Boomen,
Met die, daer geen vrucht' af koomen:
En al wat'er leeft in 't Houdt;
En wat sich in 't Veldt onthoudt:
Alle Dieren die daer kruypen,
En langs d'Aerde henen sluypen;
Met al wat'er ved'ren heeft
En de dunne Lucht door-sweeft:
Groote luyden met haer Kroonen,
Die op Aerden macht betoonen
En al wat hier hooch gestelt
Recht verschaft en weert gewelt:
Ionge Knapen, frissche Maegden;
Kleyn van Iaren en bedaegden:
Moeten, moeten al te saem
Loven Gods verheven Naem;
Die men, onder al die leven,
Allen Lof, alleen moet geven.
Want in Hemel en op Aerdt
Is hy hooch en wijdt vermaerdt.
Alle die van Iacob dalen
Sullen sijnen Lof verhalen:
Want hy heeft-se dick' verhoogt,
En na haer geluck gepoogt.

Uyt den XVIII. Psalm.

HErt-grondelijcke min draeg ick in mijn gemoedt
Tot u mijn Heer, mijn God, mijn kracht, mijn hoop, mijn goedt;
Mijn Toorn die my beschanst, mijn schildt, die my bevrijdt;
Tot u die al mijn eer en eenig Heylandt zijt.
Soo haest als ick mijn tong tot uwen lof ontband,
Wierd ick van u verlost uyt mijns Vyanden hand:
Doe ick geworpen was in onheyls diepsten grondt.
En mijnes levens staat soo gants wan-hoopig stondt.
De stricken van de doodt was ick al in verwert:
De grouwel van de Hel beangsten my mijn hert:
De geest stont op 't vertreck: de Helsche duysterheyt,
Die eeuwig duyrt, docht my, sach ick my al bereydt.
Maer met dat mijn geschrey en klagt haer gaf om hoog,

En door de wolcken heen na God ten Hemel vloog:
Heeft mijn benaut gebed sijn Godlijck hert geraeckt;
En hy sich tot mijn hulp ter-stont gereedt gemaeckt.
De Aerdt vernam sijn komst, en schudden door den angst:
De Bergen sijnen toorn, en beefden elck om bangst:
Damp roockten uyt Sijn Neus; Vuyr vlamden uyt sijn mond,
En blies en stack in brand al wat het om sich vondt:
Des Hemels vast gebou boog sich voor sijnen Heer,
En weeck op sijn gebod, en liet sijn Schepper neer.
't Was duyster onder hem, den Wagen die hy hadt,
Dat was den Cherubijn, die hem soo flucx en radt,
Heen voerden door de Lucht, en droeg hem soo ghe-swindt,
Als hadd' hy onder sich de vleugels van de windt.
De dichte donckerheyd, al-waer hy heenen ginck,
Die was gelijck een Tent, die hem ront-om bevinck:
De Wolcken, dick en swart verborgen hem in haer:
Maer door sijn klaren glants was hy haest openbaer.
De Wolcken braken op, en deylden haer van een.
Den Hagel goot op d'Aerd: den Blixem vloog daer heen.
En doe hy nu de stem liet gaen ten monde uyt;
Wat gaf den Hemel doe een schrickelijck geluyt,
Den Hagel klatste neer, en maeckt' een droef gerucht:
Den Blixem, heen en weer door-schitterde de Lucht:
't Was niet dan strael op strael, de Lucht (soo 't d'oogen scheen)
Was enckel Vuyr en Vlam van boven tot beneen.
Wat was'er doe een schrick by 't Volck, dat eerst soo koen,
Mijn leven had belacht, en gants te niet wou doen!
Dit was noch niet genoeg. Want sijnes Adems kracht,
En 't dond'ren van sijn stem, die hadden sulcken macht;
Die deden sulck geweldt, dat d'Aerde sich ontsloot,
En midden uyt haer hert haer waterstroomen goot,
En t' eene-mael ontdeckt voor 's menschen ooge lag,
Soo dat men ver en diep in haren af-grond sag.
Aldus quam my de Heer van boven af-gedaelt,
En heeft, als van de doodt, mijn leven weer gehaelt.
Gelijck men yemand treckt uyt eenen water-vloet,
Die anders, sonder hulp, in 't eynd verdrencken moet.
Hy heeft my door sijn hand, mijns Vyands hand ontruckt,
Die anders door sijn sterckt' my licht had onder-druckt.
Hy heeft te niet gemaeckt mijns haters bitt'ren haet,
Want in mijn ongeluck quam hy my snel te baet.
Hy heeft een eynd gemaeckt van mijn benauden noot:
Want sijne liefd en gunst is sterck tot my en groot;
Tot my, die suyver ben, en die hy doet en geeft,
Na dat hy siet en weet dat ick hier heb geleeft.
Want God-loos ben ick niet; maer doe dat God begaert;
En daer is niet dat my van 't rechte padt af-keert.
Sijn Wet staet in mijn hert, sy stat'er dag en nacht,
En om sijn Heylig Woordt wordt steeds van my gedacht.
Ick ben my selfs een wacht, op dat'er geen gebreck
Voor God in my en zy, en ben oock sonder vleck,
Dies geeft my God de vrucht van mijn gerechtigheydt,
My, die mijns levens loop onsondig heb geleydt.
Want God, ghy zijt een God die billijck straft en loont,
En soo als yeder is, aen yeder u betoont.
Die goet zijn en op-recht, zijt ghy goet en op-recht,
De vromen zijt ghy vroom: trouw Heer aen trouwe knecht.

Den

Den reynen zijt ghy reyn : den looſen zijt ghy loos,
En over-treft den liſt met meerder liſt altoos.
Die laeg vernedert zijn, die helpt ghy vaerdig op:
En druckt-ſe dien, 't geluck het zeyl treckt in den top.
Ghy zijt het die my hooch in eer hebt op-gericht,
En mijne duyſternis verander in een licht.
Met u win ick den ſtrijdt, en ben een oorlogs-man :
Met u geen muyr ſoo hooch, daer ick niet over kan.
Dien God, daer al dat goet aen my van is gedaen,
Leert ons een heylig padt en reyne wegen gaen.
Daer is geen eenigh woordt dat hem de mondt uyt-vloeyt,
Of 't Is ſoo reyn als gout, dat in het vuyr gegloeyt,
Geheel door-loutert is, en niet onreyns behout.
Hy is een ſtalen ſchild voor elck die hem betrout.
Nu ſegt af-godiſch Volck, die knielt voor hout en ſteen,
Waer is'er doch een God, dan onſen God alleen?
Waer is'er doch een God, waer op men vaſt mach ſtaen,
Dan onſen God alleen, die trooſt kan doen ontſaen ?
Dien God ſterckt my het lijf, en maeckt de leden friſ,
En toont de Ziel een weg, die ſonder doling is.

Mayſchen Morgen-ſtondt.

Geeſte-lijck Meditatie-Liedt.

Op de wijſe als 't begint.

1.

WAt is de Meeſter wijs en goedt,
Die alles heeft gebout,
En noch in weſen blijven doet
Dat 's menſchen oog aen-ſchout.

2.

Die 's Werelds wijden omme-ring,
Noyt nyt-gewaeckt, bewaeckt;
En door gepaſte wiſſeling,
Het ſoet noch ſoeter maeckt.

3.

Nu is de Winter, dor en ſchrael,
Met al ſijn onluſt heen,
En d'Aerde heeft voor deſe mael
Haer lijden af-geleen.

4.

Dies is de tijdt weer-om gekeert,
VVaer in natuyr verjongt,
Haers milden Scheppers goetheyt eert,
En met ſijn gaven pronckt.

5.

De May, wiens ſoetheyt ſoo ver ſtreckt,
Dat ſijn gedachtenis,
In 's menſchen geeſt al vreugd verweckt,
Eer hy voor-handen is.

6.

De May het ſchoonſte van het Iaer;
Daer alles in verfraeyt,
De Lucht is ſoet, de Son ſchijnt klaer,
't Gewenſchte VVintje waeyt.

7.

Het dautjen, in de koele nacht,
VVordt over 't Veldt verſpreyt,
VVaer door de heel natuyre lacht,
En is vol danckbaerheyt:

8.

De Aerd is met gebloemt geciert,
Het Bijcken ga'ert ſijn VVas,
Het Leeuwerickjen tiereliert,
En daelt op 't nieuwe Gras.

9.

Het Bloempjen dringt t'en knoppen uyt,
't Geboomte ruyght van Lof,
Het Veetjen ſcheert het Klaver-kruyt
Graeg van het Veldtjen of.

10.

Elck Diertjen heeft ſijn vollen wenſch,
En quel-begeert leyt ſtil,
Behalven in den dwaſen menſch,
Door ſijn verkeerden wil.

11.

De menſch van ware Deugden leeg,
En vol van ſotten luſt,
Hem ſelfs en and'ren in de weeg,
Vermoord ſijn eygen ruſt.

12.

Dit Leven, 't welck alleen niet end,
Maer kort ook is van duyr,
En licht van ſelfs ſlaet tot ellend,
Maeckt hy ſich dobbel ſuyr.

13.

't Vee word ont-zielt, ſijn eynd is ſnel
En ſijns doods-pijn niet groot:
De menſch, door menig ziel-gequel,
Sterft meer dan eenen dood.

14.

Ach had de menſch (ſoo waer ſijn ſtand
Vol-hert en ſinnen-vreugd)
Of ſonder deugde min, verſtand;
Of by 't verſtandt, meer deugd.

15.

Ach! waren alle menſchen wijs,
En wilden daer by wel:
De Aerd waer haer een Paradijs,
Nu is-ſe meeſt een hel.

Ofte:

LOF DES VREDES.

Carmine Anacreontico **upt-gedruckt / in forme van een** Paraphraſis, **of korte Verklaringe over den CXXXIII. Pſalm.**

Met noch eenige EPIGRAMMATA, *ter ſelvermaterie.*

AY! ſiet eens, hoe bequaem is 't,
Hoe ſoet en aen-genaem is 't,

wat

DE BROEDERLIICKE EENDRACHT.

Hoe prijst d'Eendrachtigheyt, den grooten Harpenaer?
Hoe is d'Eendrachtigheyt op 't Pinxter-feest bevonden
In Christi Iong'ren. ô! die uyt-verkoren schaer,
Is toen dat waerde pandt, den Heyl'gen geest gesonden.

Wat lieffelijcker vreugd is 't,
VVat dieper Ziel-geneugt is 't,
Dat menschen sich begeven
In een-dracht t'saem te leven:
Dat sy eens Vaders Soonen,
Een wooning t'saem bewoonen,
En hare herten een zijn.
En nergens in verscheen zijn,
En een gemoedt 't gemoedt is,
Gelijck het bloedt een bloedt is.
Daer sietmen niet benijden,
Daer hoort men twist noch strijden,
Daer is geen vuyl geknibbel,
Noch angstig woort-gestribbel,
Geen laster-lievig snappen,
Geen hatig achter-klappen,
Geen quade na-bedencken:
Of yet dat rust kan krencken:
Maer Een-dracht, Liefd en Vrede,
Die hebben daer haer stede,
Die zijn daer Koninginnen,
En vrouwen van de sinnen.
Geen toornigheyds-tempeesten
Ontroeren daer de geesten:
Maer Liefd' aen alle zijden
Doet yeders hert verblijden
In onderlinge goedheydt
En eeuwig-soete soetheyd.
Hier heeft de Ziel haer rust in,
En voelt'er sulcken lust in,
Als in den reuck, wiens deuchden
Neus, breyn, en hert verheugden
Doe Aâron, Gods edel
Groot-Priester, sijnen schedel
Met Balsem liet begieten,
Die van sijn hooft quam vlieten,
En toog met golven neder
Door al sijn baert en kleeder.
Den Dau, die d'Aerd bewaessemt,
En gunstig over-aessemt,
Wiens silver-klare droppen
Van Harmons vochte toppen
Op Zions bergen dalen,
Die als de Son haer stralen
Niet langer weg laet blijven,
Op 't kruyt als peer'len drijven:
Gelijck hy door Gods schicking
Streckt tot 's natuyrs verquicking,
En 't Land, door hitt' verolijckt,
Met sijn koel natjen vrolijckt:
Soo is't oock voor de menschen
Een saeck wel waerd om wenschen,
Die kostel is te achten,
Die waerd is na te tracliten,
Die waren troost kan geven
Selfs in dit eyndig leven,
Als Een-dracht plaets kan vinden
Om hert aen hert te binden,
Om macht aen macht te knoopen,
En rust op rust te hoopen.
Dies mach sulck huys wel roemen
En sich geluckig noemen:

Want daer de Liefde Heer is,
En Onvre'e nimmer-meer is,
Sal 't leven al-tijd duyren
(Soo sal 't de Heer bestuyren)
Den Zegen noyt versterven,
Maer eeuwig daer aen erven:
't Woord, van God selfs gesproken.
Blijft vast, en onverbroken.

DE Een-dracht door Gods Geest eer-tijds soo hooch verheven,
En door eens Koninex Pen soo lieffelijck beschreven,
Nu in Neer-duytschen Rijm, op Grieckscbe maet, gedicht,
En elck, tot nut en lust, gesonden in het licht,
Die God, die 't goede lieft, veel meerder kan vermaken
Dan offer op 't Altaer en duysend sulcke saken:
Die God, behalven 't heyl dats' in haer selven heeft,
Met meerder heyl beschenckt, en eeuwig segen geeft:
Of yemant, die misschien om hare schoonheyt minde,
Hy soeck de Wereld door, maer sal-se nergens vinden
Dan daer elck and'ren doet gelijck hy selver wou
Dat in, gelijck geval, aen hem geschieden sou:
Daer eygen onverstandt oormoedig word geweten,
En wijse luyden raet niet dommelijck versmeten:
Daer een die wijsheyd heeft, hem selven niet behaegt,
Maer 's Naestens onverstandt, en swackheydt, geerne draeght:
Daer yeder neerstigh is sijns Naestens feyl te decken:
Daer elck des anders heil door wel-daet soekt te trecken:
Daer yeder op sijn Recht ten hoochste niet en dringd:
Daer elck sijn lust tot baet, en eygen Eer bedwingd:
Daer d'Onder-daen sich bind aen sijnes Heeren wetten,
Ia, schoon verongelijckt, niet tegen op gaet setten:
Daer Vreemdelingen raed gesocht wordt noch gehoort,
Noch oock 't gemeyne best om eygen nut verstoort:
Daer d'Over-heer getroost van syne Onder-saten,
Aen God de Heer van al de gantsche wraeck wil laten:
Daer d' Over-heer ghedenckt (en thoont het metter daet)
Dat daer een Hooger is, waer onder dat hy staet,
Doch meest en boven al, als hy om geenen dingen,
In Godes Heerschappy hem selven in wil dringen,
Maer laet in syn Geloof een yeder, wie 't oock zy,
Aen God bevolen zyn, en elcks gedachten vry.

EPIGRAMMA.

VVAer heel de VVereld goed (soo edel is de deugd)
So moest'et vrede zyn, en eeuwig rust en vreugd
VVaer heel de VVereld quaedt (soo leelick zijn de sonden)
Soo waerder even-wel noch geenen Vree gevonden.
't Goed is hem selven goed, en beter dick noch 't quaet,
Daer 't quaedt noch met het goed, noch met hem selfs bestaet.
De VVereldt staet uyt tween, uyt goed en quade Menschen:
De quade zyn de meest: die gaet het veel na wenschen:
De goede Zyn de minst: haer op-set is na vree:
De quade doen 't te niet, en 't doet de vrome wee.
Der quader menschen lust, is kijven, twisten, krijgen:

Der

Der goeden, dat Trompet en Trommel eeuwig ſwijgen.
De goede ſtaen na vree, oock met haer eygen ſcha.
De quade achtent niet, en goedt doet niemand ſta'e.
De goede willen geern, uyt luſt tot vrede, duycken:
De quade zijn gewoon haer deugde te miſ-bruycken.
Kort af, hoe dat men 't draeyt, 't ſchijnt al vergeefſche pijn:
VVil Godt: de droes wil niet, maer plat af meeſter zijn.
VVat raedt? hoe kan 't dan zyn, dat yemandt van die leven
Dien wenſchelijcken Standt met recht zy toe-gheſchreven,
En 't groote heyl-geniet daer David ons van ſingt,
't VVelck uyt Een-drachtigheydt en Broeder-vreed ontſpringt?
God bidden, dat hy 't ſchick dat vele van de vromen,
De VVereld tot een licht, in Een-dracht t'ſamen komen,
Miſt ons den Vree dan noch: als elck het zijn maer doet,
Soo vinden wy hem wis by God en ons gemoedt.

Een ander tot Beſluyt.

'T Is niet dat ghy de Een-dracht prijſt.
En met den mondt ſlechs luſt bewijſt:
't Is yet dat ghy na Een-dracht haeckt.
En twiſt verlaet, en vrede maeckt:
't Is veel als ghy van Vrede houdt,
Als ghy met recht wel niet en ſoudt.
Het eerſte doen de booſe wel:
Het tweede doen de looſe wel:
Maer 't derde, en het beſte miſt,
Dat doet geen, dan een ware Chriſt.

XV.

WIe van de menſchen, Heere,
Sal hebben ſulcken eere;
Sal hebben ſulcken lot,
Dat hy met u, ſijn God,
Sijn Schepper, en zyn Koning,
Sal woonen in een wooning?
Wie is'er ſoo bemint,
En u ſoo lieven kindt?
Och! wie van al die leven,
Sal, na dit korte leven,
Gaen op de blijde reys
Na 't eeuwig Gods palleys?
Daer niet dan vreed' en luſt is,
En eeuwig-eenwig ruſt is,
Om eeuwig, ſonder pijn,
In vreugde daer te zijn?
Die reyn en onbeſmet is?
Wiens hert tot deugd geſet is,
En heeft een klaer gemoedt,
In al wat dat hy doet.
Die God een ſtatig knecht is,
En doet al-tijdt wat recht is.
Die noyt, hoe ſeer verſocht,
Tot liegen is gebrocht;
Maer ſpreeckt al-tijdt dat waer is,
Of 't ſchoon al met gevaer is,
En in ſijns herten grondt
Soo is als in den mondt.
Die noyt van zyne lippen

Een eenig woort laet glippen,
Dat in de ooren gaet
Tot 's naeſtens ſchand of ſmaet.
Die niemands leet of quaet is,
Maer liever hulp en baet is.
Die niemands Naem bevleckt,
Maer liever ſchand bedeckt.
Die quade lie'n noch prijſen,
Noch eere wil bewijſen,
Al zyns' oock groot van pracht,
En van meeſt elck geacht.
Maer vrome geern wil eeren,
En ſich voor haer verne'ren,
Al zijns' oock kleyn van ſtaet,
En van meeſt elck verſmaet.
Die vaſt is en vol trouwen,
En ſynen eed wil houwen,
Die van hem is gedaen,
En houd ſich hard daer aen.
Die geen vuyl rijckdoms ſoecker
Sijn geld niet geeft op woecker;
Noch rijck van anders goet
Drinckt ſynes naeſtens bloet.
Die niemand oyt bekoorden,
Met giften of met woorden,
Om dic geen ſchult en heeft
Te maken dat hy ſneeft.
Die ſoo is, ſal beklijven,
En in Gods wooning blijven;
En eeuwig vaſt beſtaen
Als 't al hier ſal vergaen.

Pſalm CXXVIII.

GEluckig boven maten;
Meer dan het hert kan vaten;
Meer dan de tong kan ſpellen;
Meer dan de pen kan ſtellen;
Meer dan 't verſtand kan weten;
Mach hy wel zyn geheeten,
Die, door Gods vrees bewogen,
Gods Liefde voor de oogen
Der menſchen derf doen blijcken,
En daer niet van wil wijcken
Door 's Werelds ſoete vleyding
En liſtige verleyding
Om 's VVerelds kromme wegen,
In 't groot of 't kleyn te plegen:
Maer in Gods wegen wandelt,
'tZy wat hy doet of handelt.
Wel u die ſulck een Helt zijt,
En ſoo in 't hert geſtelt zyt:
Wat weer-wil kan u drucken?
U doen ſal wel gelucken:
Wat quaet kan u beſtrijen?
U doen ſal wel gedyen;
U werck wort niet te ſchanden;
Den arbeydt uwer handen
En ſal u niet verdrieten:
VVant ghy ſult zyns genieten:
Met vreugde daer van eten,
En droevigheyt vergeten:
Met wel-luſt daer van drincken,

En onluſt laten ſincken,
Met vrede daer van ruſten:
Als 't lichaem ruſt ſal luſten.
Uw's levens geſellinnetje,
U Huyſ-vrou, u vriendinnetje,
Den ſpiegel van u ſinlijck-heyd,
Sal u door hare minlijckheyd,
Aen-treckelijcke lieff'lijckheyd,
Bedienſtige gerieff'lijckheyd,
Bevallige bequaemheydt,
En zedig' aen-genaemheydt,
En duyſent ſoete dingen,
Het hert in vreugd doen ſpringen;
En door haer ſchoone deugden
Den Geeſt alſoo vervreugden,
Gelijck by Somer-tijden
Het oog ſich laet verblijden,
Wanneer het komt t'aenſchouwen
Den Wijn-ſtock, door 't wel bouwen
In volle groente groeyende
Van vruchten overvloeyende;
Sijn ranckſkens wijt verbreydende;
En 't huys heel over-ſpreydende;
Een koele ſchadu makende,
Wanneer de Sonne, blakende,
De leden onbequaem is,
En niet ſeer aen-genaem is.
Als jong' Olijven-boomen,
Die ſchoon en mit op-koomen,
Die op een rij geplant zyn,
En op een vruchtbaer landt zyn,

Haer loofjen weeldig uytende,
En daeg'lijcks hooger ſpruytende,
Wanneer des luchts onguyrheydt,
Of's Hemels droeve ſtuyrheydt
Den waſ-dom niet doet minderen:
Soo ſullen oock u kinderen,
Wanneer ghy zyt geſeten
Om drincken en om eten,
U tafel, ſoet, om-ringelen,
En, u tot vreugdt becingelen.
O! die van dat getal is!
Wien God zyn Een en Al is;
Wiens hert is goet en zedig,
En van Gods vrees noyt ledig!
VVat kan, wat kan hem krencken?
Met al ſijn doen en dencken,
Als een vrucht-rijcken regen,
Vermengt ſich Godes zegen.
O! die Godt recht gedient hebt,
En daer-om God te vrient hebt;
Sijns liefdens milde ſtralen
Die ſullen op u dalen,
En als gunſt-rijcke ſtroomen
Van Sion op u komen,
Met ſegen u verrijckende,
En nimmer van u wijckende:
VVant hy ſal al u leven
U aen te ſchouwen geven
Ieruſalems groot-machtigheyt,
Haer goeden ſtant, en prachtigheyt.
Hy ſal 't met u ſoo maken

(Een saeck die alle saken
In soetheyt gaet te boven,
En niet is om volloven)
Dat, als uwe meeste Iaren
Stil henen zijn gevaren,
En 't lichaem traeg en mat wort,
Waer door men 't leven sat wordt;
En 't bloedt gemeynlijck kout is,
Dies 't hert veel-tijds benout is;
Een nieu genuecht genaken sal,
Die 't hert alsoo vermaken sal,
Dat, in plaets van af-keerigheyt,
De lustige begeerigheyt
Om 't leven noch te houden
In u noyt sal verouden.
Want hy die 't al moet stuyren,
En die oock de natuyren
Versien moet met die krachten
Waer door dat de geslachten
Van stam tot stam toe wassen,
Die sal 't met u soo passen,
Dat uwe oude oogen
Met vreugd' aen-schouwen mogen
De Sonen van uw' Sonen,
Die u noch hier doen woonen,
Als hier den geest niet meer is,
Maer by des levens Heer is,
In u een Naem beerven
Die noyt en sal versterven.
En, om op alle wijsen
Uw vreuchd' u te door-spijsen
En 't hert u te verquicken,
Sal hy 't met u soo schicken
Dat g' in u laetste tijden
Een ongemeyn verblijden,
Geluckig sult genieten,
Wanneer ghy d'Israliten,
Een yder aen sijn stede,
Al-tijdt sult sien in vrede.

May-Liedt.

IESUS CHRISTUS *spreeckt tot sijn bedroefde* Bruyt.

Op de wijse van den LXVI Psalm.

of:

Neri ô! schoonst van u Gebuyren.

I.

STact op mijn Bruyt, mijn schoone Vrouwe,
Legt af u swart en treurig kleed.
Versmachtet niet in uwen rouwe
Daer in ghy steeds u tijd besteed.

II.

Siet hoe den winter is verstreecken,
En laat de soete Somer-tijdt,
Haer vreugdig groene hooft voort steecken,
Welck aller Dieren hert verblijdt.

III.

2. Ghelijck het groene kruyd verstorven
Door Hagel, Sneeuw, en lange vorst,
Niet al-tijds blijft in d'Aerd verborgen,

Maer schoon, vol krachten daer uyt borst.

IV.

Soo sult ghy oock niet al-tijds swerven
In Lijden, Kruys, of Tytanny,
Ghy sult u Bruydegom verwerven
Tot troost aen uwe rechter sy.

V.

3. Hebt goeden moet, vreest geen Tyrannen
Hoe machtig dat sy sijn, of sterck,
Ick sal-se doch als kaff uyt-wannen,
En doensy vergaen met al haer werck.

VI.

Tot u sal ick met vreugd in-treden
Soo ghy lanck-moedelijck verwacht,
En tot mijn dienst bereyd u leden,
My lievende uyt aller kracht.

VII.

4. Mijn hoven staen voor u ontslooten,
Mijn Kelder is u op-gedaen,
Treed in, soo werd ghy over-goten
Met heylsaem vrucht. Treed moedig aen.

VIII.

Vreest niet u Bruyd'gom te belijden,
Al woont ghy by een boos geslacht,
Wilt vry voor my ter dood toe strijden,
Soo toont ghy eerst dat ghy my acht.

IX.

5. Dan wil ick u soo hooch weer eeren,
Dat ick u in mijns Vaders tent
Sal voeren en van u daer weeren
Vrees, droefheyd, pijn en swaer ellendt.

X.

Mijn schaduwe sal u bedecken,
Mijn rechter-hand sal u om-vaen,
Mijn liefd sal tot u soo wijdt strecken
Dat ghy sult nimmer-meer vergaen.

Des Vereenighden

NEDERLANDS VERDERF.

Klaegh-Lied.

Conscientij-dwang, | Lands onder-gangh.

SANG,

Doulands lacryme.

I.

WEent Nederlant, weent: uwe schanden
Zijn nu voor-handen
Om dat ghy Sond'-maet overvult
Door schult op schult.
Weent: maer nae God. (wie weet) D'ellenden
Mocht God noch wenden.
Ach God! dat u slechs niet mis-haeg
De spade Klaeg.

2. Ghy, met u Machten,
Wilt all's verkrachten,
Fier op uw's naems klanck.

Of

CONSCIENTY-DWANG | LANDS-ONDER-GANG.

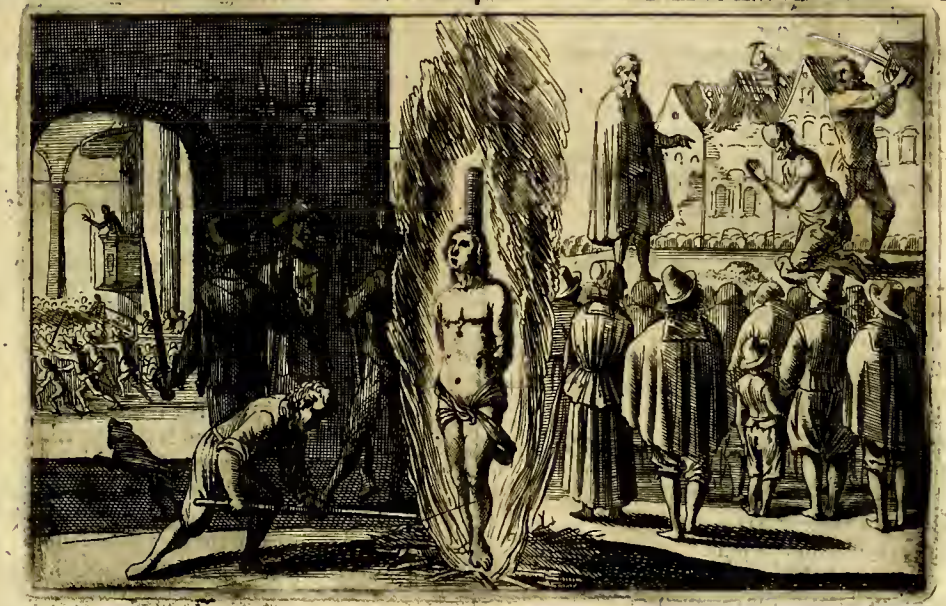

Duckdalf, en 't Kalf, met Salf, wel half, gereet te ſmeeren,
Oock 't koppen veerdig, om 't hervormen yder Chriſt.
Gaf Godt 's Lands Hoocheyt holp dees' Tijrannye weeren:
't Vuyr raeckter in, 't was tijdt, als all' de Werelt wiſt.

Op voor-spoet
U 't gemoedt
Trotsen doet:
Ghy denckt niet dat Babels-goet
Niet en is dan ebb' en vloet,
En gaet Babels ganck.
Zijt ghy verheven:
't Is u gegeven
't Is Gods goedigheyt.
Is u Macht
Hooch gebracht
En geacht
Wat beroemt ghy? 't is Gods kracht,
Roemen is als of men dacht:
't Komt door ons beleyt.

2. Hoe? eert God dan oock de snooden?
Hy wil nooden
Snel, en wel 't bevel te doen.
Genoôd door 't aerdsche na 't eeuw'ch te spoen,
Maer (laes!) weeld' heeft u geraden
Sodoms paden:
Loth bespot en sot moet zijn:
Als hy dit seyt, sijn loon is pijn.

III.

1. Wie had gedacht dat ghy sond-slaven
Weer soud op-graven
Dat d'Asse (dat u wel eer schrick gaf)
Gedempte straf?
Met Tyranny, by faut van reden,
Wilt ghy vertreden
Die niet en soecken (weet de Heer)
Dan sijne Leer.

2. Ghy broos Aerd-wormen
Neemt voor te stormen
Op 's Hemels Vier-schaer
Uwe raet
Stout'lijck gaet
En versmaet
Al 't geween van trouw Lant-saet;
Stopt haer oor en met dees' praet:
Wee/ Wee/ geen gebaer.
God heeft mis-hagen
In u mis-slagen
Al voor lang gehad
Doch gespaert
Nae sijn aert
In wel-vaert
U tot lester uyt bewaert,
Op dat ghy, in 't lest bedaert,
Kiesen soud Deugds pad.

3. 't Helpt al niet, ghy gaet u paden
Na 's vleesches raden;
Staet, noch maet, in 't quaed ghy houd
Tot quaed gewent in 't quade stout
O! had ghy noch niet bestreden
's G'loofs vryheden;
't Woord van poort' en boort verjaegt:
Misschien bleef nae, dat u nu knaegt.

III.

1. 't Ging u doe wel, doe Gesintheden
Wierden geleden
Die niet en deden tegen wet

Hun

Hun voor-geſet,
Maer nu ghy taſt in Godes Gerechten;
't G'loof gaet bevechten,
En 't Recht wilt wringen uyt ſijn hand;
Ghy moet ter ſchand.
2. Is 't oyt Tyrannen
Die haer boog ſpannen
Op Gods God-lijckheyt,
Soo gegaen
Dat voort aen
Hare baen
Van de plaeg heel onbelaen,
Lang' en wel is blijven ſtaen?
Vraegt d'ervarentheyt.
Ghy drinckt met Galle;
Maer licht kant vallen
Dat g' op-ſuypt 't gront-ſop:
't Nood-geſucht,
Welcks gerucht
Door de lucht
Tot God in den Hemel vlucht,
Sal dat niet eens, t'uwer tucht,
Gods wraeck wecken op?
3. Offaelt Gode macht om wreecken
U qua'e treecken?
Neen: in tween ſijn ſcheen hy ſtoot
Dieſ' op het ſtael wil prick'len bloot.
Waer iſt, God is wel lanck-moedig,
Wreeckt niet ſpoedig,
Doch te vroeg komt noch ſijn toorn
Voor hem die dien niet komt te voor'n.

IV

1. God is op-recht, en ſal vergelden
Na 't recht ſal melden:
Geen bloed perſoon hem oyt verneugd,
Maer 's perſoons deugd.
Is hy met u: Ghy moet in vreeſen
Oock met hem weſen
Boeleert ghy met een ander Bruyt,
't Verbond is uyt.
2. Ach uwe Leyders
En val-ſtrick-breyders
Hebben u verblind:
Haer Spnood
(Dat in nood,
Ia in dood
Landen, Luyden, Zielen ſtoot)
U met een Gout-appel boot
't Geen ghy nu bevint.
Sal men de Wolven
(Segt ghy niet dolven?
VVie is de VVolf; wie Schaep?
Die verſcheurt,
Of dien 't beurt?
Die luſt keurt,
Of die in onluſten treurt?
Die verbant, of die om-ſleurt?
Rijſt eens uyt u ſlaep.
3. Door haer (ſegt g') is 't Lant in roeren,
Laetſ' uyt-voeren:
Maer 't is waer en klaer, als 't licht,
Dat ſo all' Heyl'gen ſijn beticht

VVeen?

Weent dan Lant, weent Lant slaet gade
't Geen ick raede:
Eert, als weerd, 't geen leert d'Heer Christ
Misschien of ghy sijn toorn noch slist.

SANG:

VVaer is nu mijn vryheyt.

OVVerelt die ons hert!
In veel Ydelheyt verwert,
En daer na beloont met smert,
Die u wel kent,
En van u went,
Sijns herten wensch,
Hoe geluckig is de mensch!

2. De mensch die u bemint,
Segg'et mijn doch wat hy vind?
Anders niet als roock en wind
Al u vertoon,
Dat nu soo schoon,
En Heerlijck schijnt,
Morgen wel als roock verdwijnt.

3. Al 't goet dat ghy vervaet,
En daer met ghy ons verraet,
Is rijckdom, wel-lust en slaet,
Dien ghy dit geeft,
Siet daer die heeft
Al wat ghy gunt,
En al wat ghy geven kunt:

4. De wel-lust soo elck siet
Kan lang-duyrig wesen niet, Of sy word van selfs verdriet,
Doet daer dan by,
Hoe ras dat sy
In pijn en smert
Menig mael verandert wert.

5. Die nu is rijck van goed,
Krijgt licht morgen tegen-spoed,
En vaert schielijck banckeroet.
Schip-breuck of brand,
Of twist in 't Land,
Of ander noot,
U van Rijckdom licht ontbloot.

6. En die nu leeft in Eer,
Soo 't geval eens neemt sijn keer,
Stoot hem lichtelijck ter neer,
Heden een Graef,
Morgen Slaef,
Nu in de Wet,
Morgen is men af-geset.

7. Maer oft gebeurde al,
Dat het wanckel-baer geval,
U dien schijn-goed niet ontstal,
Naer weynig tijd,
Komt God en snijd
U Leven af,
En men leyt u naeckt in 't graf.

8. Die dan door schijn verraen,
Na Gods Rijck niet heeft gestaen,
En moet als het Gras vergaen,
Komt hy met wel,
In groot gequel?
En heeft sijn sin

Niet

Niet gevolgt een dwaſe min ?
9. Na-dien de Werelt dan,
My niet anders geven kan,
Siet ick tooch mijn ſin daer van.
Waer toe gewroet
Om nietig goet,
En hem gepijnt
Om een ſchaduw' die verdwijnt ?
10. Waer toe ſijn ſinlijckheyt
Op een vluchtig Goed geleyt,
En hem pijn en ſmert bereyt ?
VVant die een ding
Heel ſonderling
In 't hert verkieſt,
Treurt wanneer hy dat verlieſt.
11. VVaer toe ſoo ſeer bemint,
Dat den menſche heel verblint,
En aen d'Aerde ſoo verbint,
Dat hy op God
En ſijn Gebod
Geen acht en ſlaet,
En in 't eynd verloren gaet ?
12. Ghy Goddelijck Geſlacht,
Die dit nietig goet veracht,
En na veer een beter tracht,
Telt my met u,
Ick heb een gru
Van d'Ydelheyt,
Die het aerdſche volck verleyt.
Ghy tracht alleen na deugd,
Die u meer dan d'aerdſche vreugd,
Meer dan geld en ſtaet verheugt.
VVant u geſicht,
Dat is verlicht,
Dies acht ghy reeht,
't Aerdſche goed voor u teſleeht
14. Die deugd, een Goddelijck goet
Die Gods gunſt verwerven doet,
Die is waerdig u gemoedt :
Die u 't geval.
Niet rooven ſal,
VVaer van de doot
Die 't al neemt, u niet ontbloot.
15. De deugd die is ſoo ſchoon,
Dat ſy is van ſelfs haer loon,
En na geeft ſy d'Hemelſche kroon,
Die haer bemint,
Die menſch bevint,
Dat ſy alleen
Stellen kan ons hert te vreen.
16. In-dien ghy armoet lijd
In veel ſwaricheyd en ſtrijd,
En dat Deugd is al u vlijd,
Die is u ſoet,
Want u gemoedt
Dat is gewis
Dat God u belooner is.
17. En valt u beter toe,
Dat ontfangt ghy ook in 't goe,
Maer maeckt u daer-om niet moe :
En als het vliet,
Ghy acht het niet,

Om dat de min,
Daer niet aen en hecht u sin.
18. 't Geen dat ghy hebt te veel,
Hout ghy niet voor u geheel,
Maer de naeste krijgt zijn deel,
Oock is 't genot
Door Gods gebod,
Gerecht na maet',
Niet na weeld en over-daet.
19. Hoe dan 't geval hem keert,
En het aerdsche volck verveert,
Ghy blijft al-tijd onverseert,
Hier hebt ghy 't wel,
Want geen gequel
U rust berooft,
En u is Gods Rijck belooft.

VVAt is doch ongedult in pijn ?
't Tis om zijn droef-heyt droevig zijn.
Soo wort hy dan met recht belacht/
En als een grooten dwaes geacht
Die/ om dat droef-heyt qualijck smaeckt
Sijn droef-heyt dies te grooter maeckt.

DAer moet veel strijds gestreden zijn ;
Veel krups en leeds geleden zijn :
Een nauwen weg betreden zijn/
En veel Gebeds gebeden zijn
Soo lang wy hier beneden zijn
So sal t' hier na in vreden zijn.

Psalm IIII.

GOdt die my placht te troosten, als ick in droefheyt was,
En van mijn onschult weet.
Weest dit-mael oock genadig, en laet u ooren ras
Tot hooren sijn gereet.
Hoe lang verwaende menschen, past gy niet op mijn leer ?
Wat ist dat u belet ?
De ydelheyt, en leugen, daer hebt ghy al te seer
U sinnen opgeset.
VVort wijs, en merckt eens over : Hoe God die stuert en leyt
Die hy verkoren heeft.
Roep ick hem aen tot hooren is hy terstont bereyt :
Die troost in lijden geeft
Schrickt dan, en hebt de sonden niet langer tot u Heer :
Maer 'snachts op't bet in stilt,
Spreeckt dan met u gedachten (en keertse heen, en weer)
Hoe dat ghy leven wildt.
VVilt ghy een offer slachten : daer Godt sich in verheugt
Ten is geen vleysch, of bloet
Geen vleysch, of bloet van beesten : maer ongevalschte deught,
Uyt een opreght gemoet.
Die sulck een offer offert, mach wel vrijmoedig gaen,
En hoopen vast op Godt :
Offschoon het dwase volcksken geen acht daer op wil slaen,
En dick-wils daer me' spot.

Geeft

Geeft ghy my sleehs 't aenschouwen u lieflijck gelaet,
Soo voelt het hert geen pijn.
VVilt ghy mijn vriendt sleehs wesen; dat is den hoochsten staet,
Daer iek in wensch te sijn.
Een ander magh sijn kamers versien van Koorn en kost,
In 't hert besorgt, en bangh.
Een anders maeh sijn Kelders versien met wijn en Most,
En sorghen ver, en langh:
Maer iek wil sonder sorgen (want Godt die sorght voor my)
Gaen slapen met een lust,
Gaen rusten sonder duchten (want God die is my by)
Een soet', en diepe rust.

Psalm XXII.

MYn Godt, mijn Godt, wat isser dat ghy my hebt verlaten;
Dat iek om hulp moet huylen, en 't huylen niet maeh baten?
Om niet is al mijn klagen, of roep iek al den dach,
Of al den nacht; u ooren sijn doof tot mijn geklag.
Noehtans sijt ghy de selve, die ghy eens plagh te wesen
Een Heyligh Heer in Sion, van Sion soo gepresen.
Ghy sijt het daer ons Vaders op hoopten in ellendt,
En als zy op u hoopten het quaet braght aen een endt:
VVanneer sy tot u riepen los waren haeren banden;
VVanneer sy op u vertrouwden noyt wierden sy te schanden:
Maer iek (eylaes) wat ben iek? een worm, en niet een mensch,
Die niemand kan bewegen tot eenen goeden wensch
Een spot van alle menschen, een smaet van hoog, en lagen,
Die niemand helpt sijn lijden door medelijden dragen,
Die my aensehouwen, sperren uyt spot haer monden op,
En die voor by wandelen, die schudden haeren kop.
Aeh! met wat wreder woorden word my mijn hert doorsneeden
VVanneer iek met mijn ooren aenhoor alsulcke reden,
Dat is hy die den Heere voor sijnen hulper hiel,
En voor sijn troost in lijden, soo hy in lijden viel:
Nu is hy swaer in lijden nu treffen hem de plagen:
Nu maeh hy aen den Heere sijn Cruys, en noot gaen klagen.
VVil Godt ons nu doen blijcken, dat hy sijn Godt wil sijn;
Soo laet hem Godt nu helpen, verlossen uyt de pijn.
Dit spreeeken sy, en lachen, daer ghy noehtans my stadig
Van dat iek was geboren, soo goet waert, en genadich,
Doe ghy my deed aensehouwen 't verheugelijeke licht,
En iek noch laeh aen Borsten: waert ghy mijn toeversicht,
VVeest nu, weest nu niet verre, nu angst soo dicht na by is:
VVilt nu niet aehter wijeken nu niemant meer met my is.
Mijn haters sijn, als ossen, die dreygen, en om-ringen:
Als vetgemeste Ossen die om my henen springen.
Sy hong'ren na mijn leven, gelijek een Leeuw, die dult,
Na 't vleysch van and're dieren, en door de Bossehen brult
Het bloet is my als water ten wonde uyt-gedreven
't Gebeent bewijckt, de leden, beginnen te begeven;
Het hert is my inwendig alsoo in 't lijf gestelt,
Als 't was is, dat de Sonne door haere hit versmelt;
Weeh sijn al mijne krachte, verdroocht sijn al mijn leden;

Gelijck een ſcherf, dat dor is van alle vochticheden.
De ſpraeckelooſe tonge blijft hangen aen den raeck.
Ick ſie hoe langs hoe meerder dat ick de doot genaeck.
Het rotte der godloſe is, als verwoede honden;
Die my rontom benarren, en jammerlijck deur-wonden,
Mijn handen en mijn voeten, die hebben ſy deur-boort,
En op mijn lijf oedreven wel meer als eenen moort.
Mijn lichaem door haer recken, en ongenadig quellen
Staat luchtig uyt-geſpannen, en laet de beenen tellen,
En als de raſernye geen nieuwe pijn meer weet;
Soo blijven noch de ſinnen van haet al even heet.
Dies ſy 't geſicht vermeyden, in my alſoo t'aenſchouwen,
En ſcheppen haer verheugen in mijn ſoo groot benouwen
Int eynd van ſulck ſpectakel vernoeyt, maer niet verſaet,
Soo deylen ſy, en werpen het lot om mijn gewaet.
In ſulcke bangicheden, moet ghy my niet beſwijcken;
Ghy Heer, mijn ſterckt, en hulpe, en gheenſins van my wijcken.
Komt ras, en weert de pijne, die my het herte breeckt.
En my als ſcherpe ſwcerden, dwars door het herte ſteeckt;
Komt ras dat ghy de booſen haer wreede luſten ſtilt:
Die nae mijn leven ſnacken; gelijck een Leeuw na 't wilt.
Verloſt my vande wrede, die op my ſijn verbolgen,
En recht, als dolle honden alomme my vervolgen.
Verloſt my van my vyandt, die uyt is op mijn doot,
En my aen alle zijden gelijck een hoorn ſtoot.
Dan (als ick doot en helle te boven ben gekomen
Sal ick by mijne broeders, en ſchare vande vromen,
Dien loſ uws naems doen hooren, en roemen overluyt
En ſpreecken uwe waerheyt en kracht vrymoedig uyt.
O! al die oyt den Heere met trouwer herte dienden.
En in ſijn vreſe leefde, als ongeveynſde vrienden.
Roemt hem, en ghy al t'ſamen, die Iacobs kinderen ſijt,
Doet eer, en ſchroomt den Heere, die ſoo na druck verblijt.
Want hy heeft niet verlaten, de eenſaemheyt des armen,
En hem oock niet verſmadicht, en ſijn geſchrey en karmen
Maer doe ſijn droevig ſchreyen, en ſtemme tot hem quam;
Terſtont ſijn droevich ſchreyen, en ſtem ter herte nam.
Daerom wil ick hem prijſen by vreemder volcken ſcharen
En 't lof van ſijne daden de Werelt deur vermaren:
De willige beloften, die van my ſijn geſchiet
Sal ick hem daer betaelen, daer 't heylig volck aenſiet.
De nederige herten, die van geen quaet en weten
Tot Gods Banquet geroepen, die ſullen vrolijck eten,
En lieffelijck verſadigt hem prijſen die daer leeft,
En alle goet, en vreuchde alleen de menſche geeft;
Die binnen in haer herten met ſulcken kragt ſal woonen,
En haer alſulcke teyckens van vaſte liefde toonen:
Dat haer ſoo lang ſy leven in 's Werrelts jammer dal
Geen vrees van eeuwig ſterven 't gemoet meer pijnen ſal.
De Wereldt ſal 't aen-ſchouwen tot aen haer verdtſte enden
En tot den Heer, die 't herte ſo trooſt en kan haer wenden,
Geen ſtamme noch geſlachte van volcken, wie ſy ſijn
Die niet en ſullen bidden voor s'Heeren klaer aenſchijn;
VVant niet alleen in Iacob ſal hem het rijck behagen:
Maer onder vreemde volcke ſal hy de kroon oock dragen:
Al watter op der aerden groot, en verheven is
Sal om ſijn ſpijs te nutten aen gaen aen ſijnen dis,
En als het lijf het voerſel nu tot ſich heeft genomen.
Aen bidden en gewillich tot ſijnen dienſt hem komen
Die arm ſijn en verſchoven die ſlechte vande lien;

Die

Die ſullen tot hem naecken, en buygen hem de knien:
Want hem gedient te weſen ſal hem geen ſaet onbreecken,
Dat van hem ſijnen Heere, van kint tot kint ſal ſpreecken,
En ſijn gerechte wetten indrincken in 't gemoet
Van 't volck, dat na ſal komen, op dat het daer nae doet.

Pſalm XXV.

ALEPH.

NOch op mijn lans noch ſweert,
Noch ſtrijdbaer mans, noch peert:
Maer Godt mijn Heer, en helt
Is al mijn hoop geſtelt.

BETH.

Maeckt, dat mijn hoop op dy
Gheen ijdel hoop, en zy,
Dat ick in ſchand niet raeck
Mijn vyandt tot vermaeck.

GIMEL.

Die op u ſtaet is vry
Van ſchand, en ſpotterny:
Maer al wie u niet acht
Wort haeſt de ſchandt gebracht.

DALETH.

OCh inde duyſterheyt;
Waer inde Wereldt leyt,
Maeckt ghy my Heer gewis,
Wat recht, en onrecht is.

HE.

De VVer'ldt is vol bedroch;
Daer-om ſoo leert my doch
Dat ick de waerheyt ſie,
En voor de leugen vlie.

VAU.

Daer is niemant, dan ghy,
Die dit, kan doen aen my,
Godt, die my helpt, en hoet,
En ſtadich hoopen doet.

ZAIN.

Van dat de VVer'lt began,
Hebt ghy aen menich man
Bermhertigheyd gedaen
Gedenckt, ô Heer daer aen.

HETH.

De ſonden, en ondeucht
In mijne wulpſche jeucht,
Onwijſſelijck geſchiet,
Gedenckt ô Heer die niet.

THET.

De Heer is trouw, en goet;
Dies klopt hy aen 't gemoet,
En leert den ſondaer gaen
Van 's doots op 's levens baen.

IOD.

't Eenvoudig hert, dat dwaelt
Daer iſt, dat God in daelt,
En onderwijſt, en leert,
VVat goedt is en verkeert.

CAPH.

De wegen, die Godt wijſt,
En s' menſchen hert aenprijſt;
Sijn goed, getrouw, en waer

Voor Gods getrouwe schaer.

LAMED.

Vergeef my, mijn misdaet,
Mijn misdaet groot en quaet:
Soo wordt u naem bekent
Tot aen des Werelds endt.

MEM.

VVie isser reyn van geest,
Die Godt van herten vreest?
Al wat hy doet of laet;
Godt is sijn stuyr en raet.

NUN.

Met rust in overvloedt,
Geniet hy alle goedt,
Syn saet door Godes handt,
Besit, en hout het landt.

SAMETH.

Gods wijs-heydt, en secreedt,
VVaer van geen waen-wijs weet,
Dat herbercht in een hert,
Daer Godt gevreest van werdt.

AIN.

VVaer ick my wend, of keer
'T gesicht is nae den Heer,
Die 't oog ock t'uytwaerts streckt,
En 's vyandts net ontreckt.

PE.

Ach! wendt het gunstich licht
Van 't vaderlijck gesicht
Op my, die eensaem sweeft,
En in ellende leeft.

Z.

Mijns herten angst is groot;
Helpt my uyt mijnen noot;
Merckt wat een hert al lijdt
En schelt mijn sonden quijt.

COPH.

Groot is mijns vyands haet;
Die om mijn henen gaet,
Groot is hy van getal,
En dreycht groot ongeual.

RESCH.

Daerom mijn Godt kompt by,
Dat ick geen schandt en ly',
Vrijdt en komt my te baet;
Die my op u verlaet.

SCHIN.

Van buyten ben ick slecht;
In 't Hert ben ick oprecht,
En steun op uwe trouw,
Dat 's 't al daer ick op bouw.

IAU.

Helpt Iacob u geslacht,
Dat hulp van u verwacht
Uyt alle noot, en pijn,
En last daer sy in sijn.

Psalm XXXVII.

VAU.

VErblijt maer een geringe tijdt
En siet, de stoffe van den nijdt

De

De booſe met al ſijnen ſchijn,
Sal nergens meer te vinden ſijn.
Maer hy die niet met allen ſcheen
En in ſijn eenvoudt ginck daer heen
Beerft het lant, en houtter ſtee
En woonter in met ruſt en vree.

ZAIN.

De Booſe leyt ſoo men'ge laagh
Daer hy den vroomen gaern in ſaegh
En knerſt van ſpijt, en ſchudt den kop
En eet, van nijt, ſijn hert ſchier op
Godt ſiet het aen en lachter met
Want d'uyre, die hem is geſet
En ſijns geluckx een eynde maeckt
Die ſiet hy dat al vaſt genaeckt.

HETH.

De booſe heeft ſijn ſweert ontſcheedt
En op den boogh den pijl gereet:
Den armen, doch niet boſen menſch
Te treffen is ſijns herten wenſch
Maer 't ſweert dat ſal te rugge gaen
En ſijnen eygen Meeſter ſlaen:
Een anders quaet dat wordt ſijn wee
En zynen boogh die moet ontwee.

THETH.

Het kleyne dat een vroome heeft
Waer van hy met genoegen leeft,
Is beter dan den over-vloet,
En alder boſen groote goet,
Der goddelooſen goet en magt
Vergaet en wordt te niet gebracht.
Der vroomen goet en ſtaet beklijft,
Door Godt die haer beſchermer blijft.

IOD.

Daer is geen quaet of ongeval
VVaer in een vrome ſneven ſal
Om dat dien God die 't al beſpiet,
En weet wat zyn ſal, eer 't geſchiet,
Haer goet en ſtaet beſtendig maeckt,
En altijt voor haer ſorght en waeckt
Soo datter in den duyren tijdt
Niet een van haer gebrecken lijdt.

CAPH.

De booſen hier op Aerden groot:
Maer in Gods oogen kleyn en ſnoot
Die Godt voor ſijn partyen kent,
Geraecken ſnellijck aen haer endt.
Gelijck het vet van d'offerhandt,
Alſt door de vlamme wort verbrandt,
Niet anders is als een geſmoock
En in de lucht een dunnen roock.

LAMED.

Een godloos menſche die veel gelt
Vergadert en op woecker ſtelt,
Al wort hy ſchoon van tellen moe
Sijn hant blijft voor den armen toe
Een vroom al heeft hy ſelff niet veel
Den armen krijgt nochtans zyn deel
Dies oock zyn zaet het lant beerft
Maer des godlooſen ſtam verſterft.

M'EM.

't Is godt die ſulck een menſch behoet

En

En geeft zyn doen een gladden spoet
't Is Godt die voor hem sorge draegt
Om dat hem al zyn doen behaeght
In dient hem ergens in misluckt:
Hy wort niet voort ter ne'er gedruckt
Noyt soo en mist hem Gods by-stant
Want God die heeft hem by de handt.

NUN.

'k Ben jonck geweest nu ben ick out,
En noyt heeft mijn gesicht aen-schouwt
Dat eenig vroome bleef in noot:
Of dat zyn saet moest gaen om broot.
Want die noyt hart en was ofvreck
Hoe sou die komen in gebreck.
En die gaern yeder heeft geleent
Ist vreemt dat God sijn kinderen meent.

SAMEEL.

Dat goet is doet, dat quaet is schout,
Begeert ghy, dat ghy 't leven houdt
Want Godt bemint en heeft sijn vreugdt
In billickheyt en waere deugdt,
Die goet zyn en van zynen aert
Die worden steets van hem bewaert
Maer die af-keerig sijn en quaet
Die gaen te niet met al haer saet.

AIIN.

Al die recht-vaerdig sijn van geest
Daer Godt op-recht van wort gevreest
Die is het lant ten erf bereyt
Daer Godt soo veel van heeft geseyt.
En haer sal voor een korte stondt
't Besit daer van niet zyn vergont;
Maer 't sal haer zyn een vaste plaets
En eeuw'ge wooning hares zaets.

PHE.

Al wat de vroome denckt of seyt
Is wijsheyt en gherechticheyt
Daer denckt hy om daer spreeckt hy van
By yeder een al-waer hy kan.
Want in zyn hert daer staet Godts Wet
Daer hy geduyrig soo op let
Dat hy met sijnen wil en weet.
Noyt op verkeerde weegen treedt.

ZADE.

De boose leert en spreyt sijn net
Den vroomen is't daer hy 't voor set
Wanneer hy niet recht uyt en derf
Staet hy met list nae zyn bederf
Maer Godt die hem bewaert die maeckt
Dat hy niet in zyn handen raeckt:
Die aen-klaegt die bemintmen valsch.
En niemand mach hem aenden halsch.

COPH.

Verwacht op God en leeft slechs wel
Nae sijne wetten end' bevel.
Soo wordt ghy hooch van hem gestelt
En krijgt het landt in u gewelt
Maer 't endt van 't volck dat Godloos is
Is dight nae by, en gants gewis
En of ghy twijfl'len moght misschien
Uw' eygen ooghen sullen 't sien

In

RESEN.

In mijne daghen nu en dan,
Heb ick geſien een Godtloos man
Die opgeblaſen was en fier,
En groenden als een lauwerier:
Een wijl daer nae 'k gae weer voor-by,
Ick ſie nae hem en weg was hy.
Sijn goet, zyn moet, zyn maght, zyn pracl,
Verdweenen was het al te mael.

SCHIN.

Blijf vroom, ô menſch, en hout u recht
Blijf Godt een trouw en ſtadich knecht:
VVant die ſoo ſijn (of lang of haeſt)
Die ſal 't gewis wel gaen in 't laeſt.
Maer die Gods wetten over-treet,
En ſnel is tot ſijns naeſtens leet
Die wert met ſchanden uyt-geroeyt
Als nu zyn ſondt Godt heeft vermoeyt.

TAU.

Godt helpt den vroomen en verſtoort
Den booſen die hem komt aen boort
Hy is ſijn ſterckt en maeckt hem koen
En helpt als 't helpen is van doen.
Op Godt ſoo ſtaet de vroome vaſt
Die hem verlicht in ſijnen laſt,
Die hem verblijdt in ſijnen druck
Van Godt wacht hy al ſijn geluck

Pſalm CXIII.

NU is mijns Heeren hooch-ſalige uyre gekomen,
Hy heeft den Schepter zyns rijcx in handē genomen,
De Heer gants Heerlijck verciert, gaet moedige gangen,
Want ſijnen ſchepter heeft alle d'aerde bevangen.
Sijn Heerſchappye blijft t'allen tijden beſtendich,
Gelijck ſijn leven vaſt is, en nimmermeer endich;
Booſe lieden perſſen 't rijck, dat deſen Heere geſticht heeft,
Streckende ſoo wijdt, als de Sonne ſijn helder licht geeft.
En naken fierlijck recht, als de geweldighe ſtroomen;
Wantſe met haer baeren, als bergen dreygende koomen,
En door de winden onſtuyminge blaſinge ſwellen,
En haere oevers vergeefs, al raſende quellen,
Groot is al haer poogen, hooch loopen al haer gedachten.
De Heer noch hoger, en van veel meerdere machten.
't Woort ſijner lippen, kan d'ongeleerden vol-leeren,
En 's menſchen leven van 't quaet tēn goeden bekeeren:
d'Eeeuwighe cieraeden, die hem zyn wooninge cieren,
Syn niet dan deugden en onbevleckte manieren;
Verſchijnt Heer alderhoogſte Godt die wreecken kont.
En niemand dan u ſelfs alleen de wraeck vergont.
O! ghy der quaden vyandt, en der goeden vrient,
Die yeder ſtraft, oft loont, na dat hy hier verdient;
Ontwaeckt recht-vaerdig richter vande gantſche aerdt;
Vergelt de trotſen haere trotsheyt en hoovaert.
Hoe lang, hoe lang duyrt noch der booſen groots gepraal?
Hoe lang, noch hoortmen haer geſnorcken ſpitſe tael?
Hoe lang, noch roemt den ſpotter van zyn ſpotterny.
Den eerloos van bedroch, den ſchelm van ſchelmery:
Siet ghy niet, Heer, hoe datſe met u volck omgaen,
En in u eygen hand'u onderdanen ſlaen?
De mannelooſe vrouwen worden omgebracht,
De Vaderlooſe kinders wort niet opgeacht,
De ſtedelooſe vreemdelingen komen om,

Hier tuſſchen denckt haer hert (want ſy zyn blint, en dom)
Ten heeft geen noot al wat wy doen; wie iſt, die 't ſiet?
Of goet, of quaet, de Godt Iſraëls weet het niet.
O! beeſtich volck diep in onwetenheyt verſmoort. (hoort.
Kont ghy noch mercken; merckt: kont ghy noch hooren:
Hoe lang noch blijven uwe herten doff, en loom?
Wanneer wilt ghy ontwaken uyt dien ſwaren droom?
Sou die niet konnen hooren wiens alwijſe hant,
De ooren, om te hooren, ſelver heeft geplant?
Sou die niet ſien (ſoo wel als yemant, die der leeft)
Die d'oogen om te ſien den menſch gegeven heeft?
Sou hy niet ſtraffen om der godlooſheyt wil,
Haer die hy door ſijn woort verwitticht van ſijn wil?
Daer hy nochtans de vreemde volcken, ſonder Wet
Een regel in haer hert van doen en laten ſet;
En meynt dan niet, dat ghy voor hem verborgen bent
Die 't hert der menſchen, en al zijn gedachten kent;
Sijn vonden ſijn aenſlagen, diet inwendich drijft;
En al wat in eens menſchen hert verholen blijft,
Dies is hy wel gelückig, dien Godt ſelver leert,
En door 't inprenten van ſijn Wet het hert bekeert.
Alſt qualijck gaet ſoo is hy ſtil, en heeft gedult;
Tot dat (wanneer de maet der booſen is vervult)
De booſe komt ten val, en in ſijn onheyl leyt;
Als in een kuyl, die lang te vooren is bereyt.

Pſalm CVI.

GEeft lof, en danck aen onſen Godt, wie dat ghy zyt
Want hy is goet en ſijne goetheyt duyrt al-tijdt.
VVaer vint-men oyt een tonge wiens wel ſprekent-heyt,
Den lof van ſijne wercken nae haer waerde ſeyt.
Geluckig dan de menſche, die Gods wetten doet.
En die in al ſijn doen niet doet, dan recht, en goet
Bewijſt aen my de goedtheyt Heer (en denckt aen my)
De goet-heyt aen u volck belooft, en ſtaet ons by.
Geeft dat ick uw's verkoren volck geluck aen-ſchou:
Op dat ick haer in haere vreugt geſelſchap hou.
En mijnen roem met haeren roem te ſamen breng;
En mijne vreugt met haere vreugt in een vermeng.
Och! wy, en alle onſe vaders (ick bekent)
VVy hebben ons miſdragen en van u gewent.
De wonderen in Egypten lant van u geſchiet.
Bedachten noch en achten onſe Vaders niet.
Sy dachten niet aen uwe goedheyt, haer ſoo ree',
En waren ongehoor-ſaem aende roode Zee.
Ghy even-wel al waeren ſijt onwaert en boos,
Om d'eer van uwen naem, liet haer niet hulppeloos.
Ghy wout de Werelt toonen, wat ghy al vermooght.
Dies dreygden ghy het roode meyr: en 't was verdroogt.
Des waters diepe gronden gaven eenen padt,
Daer leyden ghy-ſe door en niemant wierter nat;
Dus wierden ſy van hares haters hant bewaert
En ſy ontquamen hates vyandts wreede ſwaert.
De vyand' woud-ſe volgen, 't water viel te hoop;
De vyand' met ſijn heele macht, en heyr verſoop;
Doen wierden ſijne woorden eerſt van haer gelooft,
En hy met vrolijck lof geſanck van haer gelooft.
Maer ſiet wat waſt? een al te kortentijt daer aen,
Doe was het al vergeeten, dat hy had gedaen.
Sy wilden niet nae ſijnen raet, maer haer begeert:
Met ſchampre woorden hebben ſy den Heer onteert.

Inde

Inde woestijn, daer hy soo korts haer had gebrocht,
En hem gelijck een menschc haers gelijckx versocht.
Hy gunden haer de spijse, daer sy hem om bâen,
En heeft haer haeren weelderigen lust vol-daen:
Tot dat in 't eynde haer de walge daer van stack,
En door Gods straffing al te bitterlijck op-brack,
Een tijdt daer nae steeg haer den moet-wil inden kop,
En maeckten sich in 't leger tegen Moses op,
En sijnen broeder Aâron (dat dede nijd)
Die Godt zich tot sijn heylich-priester had gewijd,
De aerde deed' haer keele op, die Abiron
En Dathan met den aenhang levendig verslon:
En onder den godlooscn hoop onstack een vlam,
Die hoofden en toe-staenders uyt het leven nam.
Dees en meer straffen hebben 't hert noch niet geraeckt:
In Horéb hebben sy een Kalf van Goudt gemaeckt;
't Beelt van een Os, een gras-verslindent domme beest
Dat baden s'aen, en eerdent, al waert God geweest.
Godt haeren heylant, wiert niet eens van haer gedacht:
Die in Egypten soo veel wonders had gewracht.
De schrickelijckc wercken die hy voor haer deê
Aen 't roode Meyr, die waeren wegh; dat deed hem wee;
Soo wee, dat hyse dooden wou van een tot geen,
En 't waer geschiet had Moyses niet voor haer gebeen;
Gods uyt-verkooren dienaer Moyscs wiens gebedt,
Gods toorn heeft doen verkoelen, en 't verderf belet.
Wat deden sy noch meerder 't Lant van Zaligheyt
Van Godt belooft, en van Gods Dienaers aen-geseyt,
Noch achten, noch geloofden zy; en onder haer
Ginck een wantrouwich morren en, soo hier, soo daer.
Des Heeren waerde stemme wasser niet gehoort.
Doe was hy soo onmoedich, en op haer gestoort.
Dat hy sijn hant verheven heeft, en haer den doot
In 't woest te laeten sterven in sijn hert besloot.
En dat hy 't volck dat uyt haer was, en worden sou,
Uyt-landig onder 't heydensch volck verstroyen wou.
Maer 't kon al niet bewegen; sy vervielen weer,
En knielden voorden stommen Baël Peor neer.
Dacr stond den Af-godt sonder leven en verstand;
Dien dooden Af-godt slachten zy haer offerhand.
Dit was een feyt, dat sijnen toorn te hoog op-joegh,
De plaeg ginck aen, die toe, en d'aen, in-at, en sloegh,
En deder menig sterven, tot dat Phincas
VViens hert met heylige toornicheyt onsteecken was,
Te voorschijn tradt, en niet sijn swaert de booshcyt wrack
Daer hy de straf door weerden, en Gods toorn brack.
Het heldisch feyt heeft zyn gerechtigheyt vermaert;
En hem by Godt, en menschen eeuwig lof gebaert.
Hier me was noch geen eynde; want Godt haeren Heer
Vertoornden sy aen 't water van 't geschil: Zoo seer,
Dat Moses selfs om haerent wille lijden moest;
VVant al haer knorren heeft zyn sinnen soo verwoest,
Dat hem uyt mis-vertrouwigheyt een woort ont-viel,
't VVelck Godt tot sijner schade, in gedachten hiel
En doe sy het beloofde lant nu hadden in,
Verdelgden sy den volcken niet, nae Godes sin;
Maer hebben sich daer meê vercent: daer by verkeert;
Haer d'ongodts-dienstige Godts-diensten af-geleert.
De Goôn ge-eert die niet dan Goden sijn in schijn,
En geen God-loos-heyt haer te God-loos laeten sijn.
O! grouwelijcke dommicheyt! ô raserny!
Haere Kinderen; haer eygen saet; dat namen sy

En worpen het den duyvel tot een offer voor;
De aerde dranck het bloet; en wierter onreyn door
't Onnoſel bloet, dat haere wreede hant vergoot
En om den duyvel zynen al-taer henen vloot.
VVat reſter noch te ſeggen? al haer doen (: ach ſy)
VVas leelickheyt, en geeſtelicke hoerery.
Doe iſſer in Gods hert een vuyr van toorn ont-brant:
Hy kreeg een grouwel, van ſijn uyt-verkooren lant.
Hy liet-ſe vallen in haers vyandts Heer-ſchappy,
Die haer benauden met een ſware ſlaverny.
Daer 't ſtugge hert ſijn wildicheyt wat door verliet:
Dit ſag de Heer en; hy verloſtens uyt verdriet,
En dick-wils heeft hy ſulcken gunſt aen haer betoont:
En dick-wils hebben ſijt met quaet doen weer geloont.
Als zy geholpen booſ-heyt deên, en vielen af,
Sant hy vertorent, t'elcken weder-om ſijn ſtraf.
Die haeren hoog-moet velden, en vertradt-ſe drae;
Dan deên ſy weder-om boet, en hy weer-om genae:
Hy heeft haer klacht gehoort, en haer ellend aen-ſchout,
En 't quaet, hoe-wel recht-vaerdig, heeft hem ſtrax berout.
Soo groot was ſijne goet-heyt; die weer leven nam,
Als heñ 't verbont, met haer gemaeckt, te voren quam.
Die haer gevangen hadde, maeckt hy ſoo gedwee,
Dat haer ellend en lijden 't wreede hert door-ſneê.
Sy wierden by haer aen-genaem, en lief getal
En 't was haer een verlichting in haer ongeval;
Heer onſe God, nu bid ick, dat ghy ons behoet,
En uyt de vreemden volcken t'ſamen komen doet:
Op dat een luſt om looven in ons hert verrijs,
En elck dijn naem, die heylig is, verheft en prijs.
En alle volck, met luſt tot uwe eer bevaen
Alſulcke woorden van ſijn tong mach laten gaen,
Lof zy dien Godt, die Iacobs volck beheerſcht, en leyt.
Lof, prijs en eer van eeuwicheyt tot eeuwicheyt.

Pſalm. CIX.

NU allen menſchen ſwijgen, en ick van trooſt ont-ledicht,
Van niemant wort verdedicht;
Godt mijnen roem, ſwijght ghy niet laet waerheyt niet verdrijven,
En leugen meeſter blijven.
De Goddelooſe monden ſijn tegen my ontflooten:
VVat komt daer uyt-gevlooten?
Niet dan vergifte leugen, die haere tong vol valſcheyt?
Al-om my om den hals leyt.
'K heb liefd' aen haer beweſen, in plaets van trooſt in't lyen:
Soo ſijn-ſe mijn partyen.
VVat kan ick doen? niet anders als my aen u verdragen,
En u de noot te klaegen.
Mijn goet doen, en mijn liefde beloonen ſy met quaetheyt,
Met haet, en met verſmaetheyt.
Al-ſulck een God-loos menſche, die wenſch ick inde handen
Van booſe dwingelanden.
Al-ſulck een godt-loos menſche, moet den verwoeſter by zijn,
En hy in 't hert noyt bly ſijn.
Int recht-huys moet ſijn ſake, niet goet maer quaet genoemt ſijn;
En hy voor ſchelm verdoemt zyn.

Sijn

Sijn reden moet den richter (: als 't vonnis hem doet
sitteren)
'T gemoedt noch meer verbitteren.
Ontijdig moet hy sterven sijn ampt van hem genomen
Moet op een ander komen.
Sijn kind'ren moeten weesen, zyn huys-vrou weduw leven,
En jammer-lijck gaen sweven.
En ongetroost gaen doolen: en menig lant door swerven:
Maer nergens plaets verwerven.
En bedel-broot gaen knagen, beroyt, ontbloot uyt-landich
Voor al de wereldt schandich.
De woeckenaers als ecchels, die moeten hem sijn goede;
Uyt-suygen tot den bloede.
En, om hem niet te laeten, sijn kisten gau door-snuffelen;
En alles nau beknuffelen.
Een vreemde moet besitten 't geen hy met vlijt vergaert
heeft.
En niet veel anghst bewaert heeft.
Hy moet om hulpe smeeken; maer niemands hert verworven.
En blijven steedts verdorven.
Sijn Vader-loose Kinders die moeten treurich kermen;
En niemandt haers ontfermen.
Sy moeten, eer den stamme tot 't derde lit kan raken,
Den doot al t'samen smaecken.
Den naem van sijnder stamme, moet sijn van geender
waerden,
En niet geacht op aerden.
De mis-daet, die de Vaders begingen t' haren tijden,
Die moet haer noch doen lijden.

Die moet in Gods gedachten soo levend' staen geschreven,
Al-waerse vers bedreven.
Die mis-daet, die sijn moeder bedreef in haere daegen,
Die moet als noch hem plaegen.
Die moet uyt Gods geheugen te geenen tijdt verdwijnen,
Maer al-tijt versch verschijnen.
Hy moet (om dat het lijden van niemant hem oyt smerten)
Uyt aller menschen herten.
Hy sy, en blijf vergeten, om dat hy soo gants wreet was:
En niemandts leet hem leet was:
Om dat het pijnlijck suchten, en klagen vanden armen,
Sijn hert niet deed' erbarmen.
Om dat hy die benaude, die hulp en troost behoefden,
Noch totter doot bedroefden.
Den vloeck was al sijn wenschen, dat was 't daer 't hert
toe porden,
Den vloeck sal hem geworden.
Den segen van een ander was geen-sins zijn begeeren;
Die moet hy oock ontbeeren;
Een yeder moet zijns herten ontsteltheyt op hem gieten;
Elcks tong moet op hem schieten.
Met vloecken, nu van geenen, dan wederom van desen,
Moet hy om-cingelt wesen.
Niet anders, als een hemde, om 't lichaem me'e te kleden,
Gaet ront-om om de leden.
Een innerlijcke droef-heyt moet zijnen geest vermoeyen,
En al zijn hert door-vloeyen.
Niet anders als de beecken, die door haer water-tochten,
De droge aert door vochten.
Wan-hopige benautheyt, moet hem 't gemoet bespringen,
En merg, en been door-dringen.

Niet

Niet anders dan den Oly, van buyten op-geſtreecken,
In-ſuycht, en 't vel doet weken.
De vloeck moet op hem komen, die hem aen alle ſijden,
Om-ſetten moet met lijden.
Niet anders, als een gordel den menſchen wat hy aen heeft
In ſijn begrijp omvaen heeft;
Dat is het quaet waer toe-ſe de Heere moet vervloecken,
Al die mijn onheyl ſoecken.
Wiens gefenynde tongen, en laſter-lijcke monden,
Tot in mijn ziel my wonden.
Maer ghy, ach Heer mijn hoope, laet my u hulp niet faelen
Soo ſult ghy eer behaelen. (ſeyt,
Laes! al den trooſt, en hoope waer van my mijn gemoet
Dat is alleen u Goetheyt.
Verloſt my door ellende, en armoe neer gedoocken;
En 't hert door ſmert gebroocken;
Gelijcker-wijs een ſchaduw, eyndt met de ſon moet nemen,
En 's avonts is verſwemen.
Soo gae ick oock daer henen, en naeck al vaſt mijn ende,
Door veel-heyt van ellende.
Of even als de ſprinck-haen waer van 't geboomt ghe-knaegt wort,
Met kleyne moeyt verjaecht wort,
Alſoo komt oock het lijden, dat ick ſoo veel moet dragen,
My nae mijn doot te jaegen.
Het lichaem, door al 't vaſten, begint zijn kracht t'ont-ſacken,
De ſlappe knyen ſwacken.
Het vleyſch neemt af, de leden verlieſen haer geſetheydt,
Haer vochticheyt, en vetheyt.
Hier tuſſchen, met al 't lijden, om my noch meer te quellen,
Komt ſich den ſpoet verſellen.
Den ſpot van mijn partyen, die als ſy my ſien quijnen!
En hant voor hant verdwijnen.
Den kop daer over ſchudden een al te haetig teecken,
't Welck my het hert doet breken.
Godt weeſt doch eens genadich, en laet my hulp geſchieden.
Een hulp waer doch dees lieden,
Waer door dees booſe mercken, Godt, dat het uwe kracht is,
Waer door dit werck gewracht is.
Wat pas ick op haer vloecken, als ghy my ſoet bejegent,
En voor haer vloecken ſegent?
Wat baet het dat ſy laſter en leugen-tael uytbraken,
En ſich mijn vyandt maken.
Als ſy te ſchande komen, met al haer doen, en leugen,
Sal ick u knecht verheugen
De ſchande en verſmaetheyt, die moetſe over-trecken,
En als een kleedt bedecken.
Ter-wijl ſal ick Godt dancken, en zijnen roem vermaeren
By grooter volcken ſchaeren.
Om dat hy voor den armen altijt tot hulp gereet is,
Als hy in herten leet is.
Als 't vonnis om te ſterven nu over hem gevelt is,
En hy in 's doots gewelt is.

Pſalm CXVII.

ALle ghy volcken
Onder de wolcken.

Gheeft

Geeft lof, ende eere
Aen Godt den Heere.
Laet uwe keelen
Sijn lof niet heelen.
Hy is genadig,
Hy is goet-dadich
Over ons menschen
Boven ons wenschen.
In eeuwicheden
Sullen de reden,
En alle woorden,
Diemen oyt hoorden,
Die hoope geven
Van 't soete leven:
Nimmer-meer liegen,
Of ons bedriegen,
Nimmer-meer mis zijn:
Maer altijt wis sijn.

Psalm CXXIII.

TOt u verhef ick mijn gesicht,
Ghy die ver boven 't sterre licht
U wooning inden Hemelen hout:
Waer van ghy alle ding beschout,
Gelijck een knecht, die nimmer-meer
De oogen aftreckt van sijn Heer:
Maer neerstig op sijn handen let,
En d'oogen vlugh daer nae verset:
Of als een dienst-maecht kloeck, en trouw,
Die 't oogh altijt heeft op haer vrouw,
En vlijtig merckt op haer gelaet:
En hoe dat al haer wesen staet:
Alsoo is oock ons aengesicht
Naer onse Heer, en Godt gericht,
Met groot verlangen om te sien,
Oft hy nae lang vertoef misschien,
Ten laetsten sich niet eens sal spoen
Om ons sijn dienaers hulp te doen.
Ach Heer weest int vergeven mildt,
Laet uwen toorn, eens zijn gestildt,
Ey koompt ons, koompt ons doch te baet,
Die met een alte trotsen smaet,
Bespot en schandich uyt gelacht,
En van de grootse zijn veracht,
Getergt, gequelt, schier totter doot,
Het lijden valt het hert te groot.

Psalm CXXIIII.

VVAer Godt ons niet ontrent geweest,
(Soo segh Israël minst, en meest)
Waer Godt ons niet geweest ontrent,
Ons leven waer al langh geendt;
Als sy, die ons na 't leven staen,
Met gramp-schap swanger quamen aen:
Sy hadden ons gescheurt geplockt,
En levend by nae ingeslockt;
Bloet dorstich haddens ons vermoort,
In onheyl waeren wy verstoort,
Gelijck wanneer het water koomt,
En boven 't hooft hooch henen stroomt

De menſch alſ-dan wanhoopig bangh
Sijn ziele looſt met ſwaer geprangh;
't Is recht, dat elck de Heere looft,
Die ons niet laet tot, eenen rooft
Van 't volck, dat gaern ons had verdruckt:
Maer uyt haer tandt, ons heeft geruckt.
Dies zijn wy bly in ons gemoedt,
Gelijck een wilde vogel doet,
Die door den ſtrick bedrogen is.
En weer den ſtrick ontvlogen is.
't Bedriegelijck net voor ons geſpreyt,
Den loſen ſtrick voor ons bereyt,
Die ſijn nu t'ſaem ontwee; en wy,
Gelijck te vooren leven vry
Geen menſch verwonder ſeer hier van,
De Heer die alles, alles kan,
Die 's Werelds rond geſchapen heeft,
Aerd, Hemel, en al watter leeft,
Doet ons in alle noot by-ſtandt
Door kracht van zijn vermogen handt.

Pſalm CXXVII.

't Bouwen, dat de bouwers bouwen, is vergeefs aen
't huys geboudt,
Alſſer Godt ſijn handt van houdt.
't Waken dat de waeckers, waecken waer al niet ſoo Godt
de ſtadt
Niet in ſijn bewaringh hadt.
's Morgens vroeg uyt 't bed te rijſen, 's avonds laet na bed
te gaen
Is vergeeſſche pijn gedaen.
Met een hert vol angſticheden, krijgt ghy nau den ar-
men koſt
Alſt van Godt niet wort vergoſt
Daer hy nochtans ſijne vrienden, die geen ſorgen ſijn ge-
went,
Een geruſten ſlaep toe ſendt.
Kinders voort te willen teelen, is vergeefs hem ſelfs ge-
queldt,
Alſſer Godt ſich tegen ſtelt:
Want het is een gaef des Heeren, die hy ſijnen vrienden
ſchenckt,
En ſijn dienaers me' gedenckt.
Den ervaren ſtercke krijger, die ſijn handt vol pijlen
draecht,
Wort ſoo veel niet nae-gevraegt,
Als een man, die vele ſoonen van ſijn ſaet heeft aen ſijn ſy,
Wort gevreeſt van ſijn party
O! wel hem die ſijne koker: vol van ſulcke pijlen heeft.
Die de Heer ſijne vrienden geeft.
Heeft hy in het recht te hand'len met een kloeck, en ſtout
vyandt.
Soo en raeckt hy niet te ſchandt.

Pſalm CXXXI.

Myn hert, als 't hert der dwaſen,
En is niet opgeblaſen,
Dies wordt ick niet gedreven
Om groots, en trotste leven.
En moedich op mijn krachten

Mijn

Mijn minder niet te achten,
En als de ſtoute rijcken,
Mijn meerder niet te wijcken !
Ick laet De baetſe ſinnen
De reden niet verwinnen :
En 't hert my met bedriegen.
Om alte hooch te vliegen ;
Maer ſlecht, en recht behaegt my,
Iſt anders Heer ſoo plaegt my,
Laet ongeval, mijn lot ſijn,
En Godt niet meer mijn Godt ſijn
Een kindt dat verſch geſpeent is,
En teederlijck verweent is,
Mach ick my by gelijcken,
Als die 't in my doe blijcken :
Een kindt dat kleyn en teer is,
En noch ſijne luſts geen Heer is;
Alſt onlangs heeft geſogen,
En naulijcx zijn ontogen
Des moeders lieve borſten,
Daer 't keeltgen ſoo nae dorſten,
En 't hertgen door ontſonckten,
En d'oogjes ſoo na lonckten,
De handjes ſoo nae grabbelden,
Het tongsken ſoo aen ſabbelden,
De lipjens vaſt begreepen,
De tantjes ſoo beneepen,
Waer uyt het natjen haelden,
Dat door al 't montjen ſtraelden,
Het natjen dat ſoo ſoet was,
En 't beſt van 's moeders bloet was,
Kan niet ſoo treurich ſteenen,
En nae zijn moeder weenen,
Kan niet ſoo ſeer verlangen,
En aen zijn moeder hangen :
Als ick Heer, ſteets gae trachten
Om alle mijn gedachten
Tot u alleen te ſenden.
U, hulper in ellenden
U trooſter in het lijden,
U leyt-man in het ſtrijden,
Die oorſaeck van mijn pracht zijt;
Die oorſaeck van mijn macht zijt,
U Gever van mijn kroone,
En 't huys, dat ick bewoone,
U gever van mijn leven,
En die 't all hebt gegeven.
Mijn landts-lie van den vromen
Iſraël afgekomen,
Dewijl Godt, die de helt is,
Dient al in zijn gewelt is,
Een heylandt inden druck is,
Een oorſpronck van geluck is,
Wat ſoud u dan beletten,
U hoop op Godt te ſetten,
Wilt dan op niemand bouwen;
Maer hem alleen betrouwen ;
Hebt hoop en laetſe duyren
Van nu tot aller uyren.

Psalm CXL.

VAn menschen, Heer, die stout, en wrevel-moedig zijn,
Die boos van binnen, proncken met een vroomen schijn,
Die dagelijcx twist verschaffen, en verwecken strijdt,
Begeer en wensch ick ernstig, dat ghy my bevrijdt.
Haer tong is, als een slangen tong, en baert veel smart,
Haer steecken raecken tot in 't diepste van het hart,
Sy schiet fenijn, als d'adders, en een yeder woort,
Dat van haer glijdt, is inde ziel gelijck een moort.
Geeft my Heer, in alsulcken volck haer handen niet,
Dat al mijn doen, en laten listelijck bespiet;
Dat mijne voeten kuylen delft, en stricken set,
En arbeyt in te werren in 't bedrieghelijck net;
Wat kan ick anders, Heere, dan te gaen tot u,
En seggen: Heer ghy zijt mijn Godt; helpt ghy my nu.
Verhoort mijn stem en neemt mijn treurich smeken aen:
Ghy die zoo dick in 't strijden my hebt by gestaen;
Laet doch den boosen zijnen boosen wil niet doen:
Breeckt zijnen aen-slagh, wilt zijn boosen wil niet voen.
Op dat hy soo 't hem luckt, verwaent en fier daer op,
Ten Hemel niet verheffe zijnen trotsen kop.
Het onheyl, dat nu zijn verschelmt gemoet vast brout,
En zijn vergifte tong, vast in 't verborgen spout:
Geeft Heere, dat, dat zijnen eygen meester raeck;
Op dat hy 't sop voor ons bereyt, eens selver smaeck.
De Heer salt doen, en straffen met een swaren straf,
En senden op haer vlammen van den Hemel af.
Met blixem straelen, sal hy haer te neder slaen,
En eeuwich, eeuwich, eeuwich, niet weer op doen staen;
Dus blijckt het dat een valsche tong, vol ongeval
Op aerden geen geluck van Godt beerven sal.
Maer na een korte tijdt met pijn ontsalicht wort,
En hooch gestegen laag ter neder afgestort.
Want Godt de Heer (dat moet gewis altijdt soo gaen)
Die neemt in 't eyndt der onderdruckten saeck eens aen.
En maeckt een eynd van al haer jammer, en verdriet,
En vrijtse van den overlast, die haer geschiet,
Dies dancken oock de vroomen haeren Godt en Heer,
En geven hem onsterffelijcken lof, en eer.

Psalm CXLVI.

LOoft, mijn ziel, den Heer van boven,
Die ick prijsen sal en loven,
Loven sal soo lang het leven
't Lichaem niet en sal begeven:
Stelt geen hoop op groote luyden,
't Sijn maer menschen kind'ren; huyden
Sijn sy iets, en hooch in waerde
Morgen niet, en weer tot aerde.
Huyden schijnen sy een wonder
Morgen moeten sy daer onder,
Al haer poogen en aen-slagen
Sal de wint daer heenen dragen.
Salich dan, die Godt te baet heeft,
En alleen tot troost en raet heeft.
Iacobs God, die van 't begin is,
Die dit al, met datter in is,
Heeft geschapen die noyt faelden
En zijn woort niet in en haelden;

Die

Die van onrecht kan bevrijden;
En doet recht, die onrecht lijden.
Die men arme menschen spijsen,
En veel goetheyt siet bewijsen.
Aen die, die de boeyen prangen
En in kerckers zijn gevangen.
Menschen die niet sien en konnen;
Sietmen hem het licht vergonnen,
Hy verheft de neer geslagen,
Vromen zijnt die hem behagen.
Over vreemt en over weesen,
Laet hy zijne sorge weesen.
En de man verlaten vrouwen,
Laet hy oock zijn ooch aenschouwen.
Maer de boose doet hy wijcken
Met haer listen en practijcken:
Hy is eeuwig Godt, en Koning.
En in Sion is zijn woningh.

Psalm. XLIII.

GOdt die ick mijne Richter maeck,
Weest beslichter in alle mijn saeck
Tegen 't boose gebroet dat my
Wil verstricken en helpt me ghy.
Godt mijn sterckte mijn toeverlaet,
Daer het herte zyn hoop op slaet,
Godt mijn hulper hoejkomet by
Dat ick sonder u hulpe zy?
Waer-om laetge my inde pijn,
En soo treurig en angstig zijn?
Als die bloedige vyandt dringht;
En my 't hoogste gevaer omringht.
Sendt u waerheydt en heylsaem light
Dat ick al mijne gangen richt,
Om te wandelen op het padt
Naer u heylige vreuchde-stadt;
Om te maecken aen u altaer.
In u Goddelijck huys, en daer
U Fonteyne van herts geneught,
U Fonteyne van alle vreucht,
By te wesen in herte-lust,
En geduerige ziele-rust:
Om met lieffelijck harp-geklanck,
En het edele keel gesanck,
U te prijsen om al het goedt
Dat u gunstige handt my doet.
Waerom sijt ge soo seer ontstelt?
Waerom sijt ge soo neer gevelt?
O mijne ziele nu quelt niet meer;
Hebt betrouwen op Godt den Heer:
Die ick looven en eeren sal,
Als mijn lijden en ongeval,
Eens ten eynde sal zijn gebraght
Door zijn vaerdige hulp en maght.

Psalm LXVIII.

SOo Godt maer eens sijn hooft op slaet,
En ziet zijn vyandt aen;
Sijn vyandt en al wie hem haet,
Daer isset me'e gedaen.

Sy ſtuyven rontom van hem heen]
En moeten op de vlucht:
Gelijck een roock die eerſt wat ſcheen
En weg dampt inde lucht.
Sy komen om met al haer maght.
Door onſes Gods gewelt:
Gelijck het was by 't vuyr gebraght
Door kraght des viers verſmelt.
Maer ſy die minnaers zijn van denght
Op-rechte vrome lien
Die moet haer herte zyn door-vreught
Als ſy Godts oordeel ſien.
Nu heft een vrolijck lietgen aen,
Daer Godt in ſy geroemt.
Verheught en effent hem de baen:
Den Heer is hy genoemt.
Hy iſt die heen ſweeft op 't gewolck.
Al is ſijn Hemel hooch;
Nochtans op al des wereldts volck
Hout hy altijd zijn oogh.
Daer ſiet hy hoe 't de weſen gaet.
En wat de weduw doet,
Wie datſe me'e of tegen ſtaet:
En quaet bewijſt, of goet.
Die haer wel doet is vry van ſmert;
Die anders wordt geplaeght:
Hy toont dat hy eens vaders hert
Tot wees' en weduw draeght.
Daer merckt en acht hy op de pijn
Van 't kinderlooſe paer
Die hy wel haeſt te niet doet zyn

En maeckt haer ſaet vrucht-baer
Dan zietmen dat het eenſaem huys,
Daer treurig wordt geleeft,
Van kind'ren woelt en al zijn kruys
Geheel vergeeten heeft.
Een menſche die in banden is,
En 's doots gevaer vaſt lijdt;
Verloſt hy uyt zijn duyſternis,
Iuyſt op den reghten tijdt.
Wanneer het volck komt tot af-val
Vervloeckt hy haer het landt
En overweldt het heel en d'al
Met een onvrught-baer ſandt.
Godt eertijdts doe ghy langs den hey,
In 't woeſt Arabiſch rijck,
U volck voor heen tooght als geley:
Doen waert ghy wonderlijck,
d'Aerd' beefden tot in haeren gront,
Door bangheydt die ſy leedt;
En voor dien Godt, heeft 's Hemels rondt
Van grooten angſt geſweet:
De groote droppen vielen neer,
En Sina was onſtelt
Voor Godt dien alder-grootſte Heer
Iſraëls ſtercke helt.
Dus hebt ghy Godt wel een gedaen;
Maer nu ſoo koomt ghy ſoet,
Een over ons Heer laet ghy gaen
Een rijcken Hemel vloet:
Waer door het landt, voor heen verdort,
En jammerlijck geplaeght,

Gena-

Genadig weer geſegent wordt
En ſchoone vrugten draeght
Op dat het ſoo voor al 't gediert
'tGediert 't welck koomt van dy
Van dy gemaeckt van dy beſtiert
Een kleyne wooning ſy.
De menſchen, door ellendt bedroeft
Wort daer van u vergoſt
Het geen dat yeder een behoeft
Tot ſijnen dranck en koſt.
Wanneer de trompet ten allarme verweckt
En 't hert door vrees bevrieſt;
En ghy ons dan den doot ontraeckt,
En 't hert de vrees: verlieſt.
Dan krijgen de maegdekens Heerlijck ſtof
Tot een triumphiſch liedt:
Dan ſpreecken haer heldere keeltgens u lof
Voor 't goet van u geſchiet.
De Koningen is haer hoop gegrondt
Op kracht van haer ſlag-oort,
En op haer onderling verbondt:
Nochtans ſy moeten voort:
Sy moeten ſchandig op den loop;
En haeren rijcken buydt
Deylt onder haer den ſwacken hoop
Der ſtille maaghden uyt.
Of ghy een wijl ellendig duyckt,
En u ô! e'el geſlacht
Een bangen ſlaep de ooghen luyckt;
En hebt noch ſtaet noch pragt;
Of ghy bedruckt u neder ſet
In d'aſſche by den pot,
In 't aenſight leelijck en beſmet
Een yeder tot een ſpot:
Nochtans wanneer ghy uw vertoont,
O! uyt-geleſen ſchaer,
Soo wort u uytgenomen ſchoont'
De Werelt openbaer:
Gelijck eens duyven hals, als daer
Der ſonnen glans op ſlaet,
Weer-ſchijnig glinſtert en ſoo klaer
Als Goudt en Silver laet.
Wanneer dien Godt die 't al vermagh,
Die maght'ge Koningh ſloegh
En nae den vreeſſelijcken ſlagh
Verſtrooyden en verjoeg:
Doe weeck uyt ſijnes volcks gemoet
De naght van droevigheyt,
Die door voor-gaende tegen-ſpoet
Daer over was verſpreydt.
Doe lighten haer in haeren geeſt
Den ſoeten dagh van vreught,
Die 't hert eerſt door 't gevaer bevreeſt,
Naer droef-heyt heeft verheugt.
't Gelaet eerſt droef, ontverft verſchrickt
Dat ſiet nu friſch en wit
Gelijck de ſnee van verre blickt
Die Salmons top beſit.
Of Baſan ſich op haer geberghte
Vermetelijck verheft
Of ſchoon zijn hooght' de wolcken terght:
Godts berg die overtreft.

Godts berg is vrught-baer: die heeft gras
En voet soo menig kruyt,
En geeft soo menig e'el gewas
Dat op sijn toppen spruyt.
Godts bergh in sijn bevanck is wijdt;
En op zijn Heerlijckst 't sop
Woont Godt met lusten; en altijt,
Altijt woont hy daer op.
Wie telt, wie teltse altemael,
Godts stercke ruytery?
Telt duysent duysent duysent-mael:
't Getal komt noch niet by.
Is't wonder dat hy wonder wraght
(Die sulckeu Heyr bekeert?)
Op Sina?en met sulcke kraght
Noch by zijn volck verkeert?
Ghy zijt gestegen in de hoocht',
En hebt (een Heerlijck dinck!)
Gevangen,ten triumph vertooght
Die eerst een ander vinck.
Ghy zijt in Godts palleys geraeckt
Daer kreegt ghy uwen wensch.
En werdt met gaven rijck gemaeckt,
Tot nutheyt van den mensch.
De gaven hebt ghy uyt gestort,
En yeder een vergont.
Iae 't volck oock dat soo hadt gemort
En u eerst tegen-stondt.
Soo dat hy die eerst tegen u
Hart-neckigh was sig buyght,
En die eerst vlughten, blijft, en nu
Van dij als heer betuyght.
Lof moet hem sijn lof dagh op dagh,
Dien Godt die wel verdruckt;
Doch als mens' niet meer lijden magh,
Oock uyt verdrucking ruckt.
Hy is een Godt die hulp verschaft,
Als menschen hulpe draelt;
Die als de mensch niet waght dan 't graft,
Den mensch het graft onthaelt.
Hy isset die zijn weer party,
Vervreemt van zijn verbondt
Het hooft te mortel slaet, als hy
Een slaef blijft vande sondt.
Het volck dat Godt tot volck verkoos
Dat spreeckt hy aldus aen,
Als 't droevig is en troosteloos,
Om troost te doen ontfaen:
Ick sal u uyt de slaverny
Waer in dat ghy nu treurt,
Uyt haelen; en u maecken vry;
Als 't eertijdts is gebeurt:
Gebeurt is aen het diepe Meyr;
Gebeurt is te Basan,
Doen ick u door braght met u heyr
En dwong u den tiran.
En als den slagh nu is gedaen,
Soo sultge uwen voet,
Root-verwig maecken, en doen ba'en
In uwes vyandts bloet.
Daer salmen sien dat menig hondt
't Bloet eer 't in d'aerde treckt,

Dat uyt vloeyt uyt sijns meesters wondt,
Graegh van het velt opleckt.
Heer die ons Godt en Koning zijt,
Hoe Heerlijck treckt ghy heen,
Met uwen staet die soo verblijt
Koomt naer u huys toe treen!
De schoon triumph en pompery,
Die m' u ter eeren houdt,
Wordt vande goeden op een ry,
Aendagtelijck aenschout.
De sangers gaende eerst voor uyt,
En lossen soet gesanck:
De speel-luy volgen, 't stem geluyt,
Smelt onder 't snaer-geklanck.
De maeghden dan, en haer gebom
Met sancks en klancks gerucht,
Door bromt de herten om en 't om
En hommelt door de lucht.
Aldus, ist dat het hiergе gaet,
Welcks re'en de stemme queelt
De Tamborijn den slag op slaet,
Het spel den toon van speelt.
Looft Godt nu al ghy Iacobs stam
Voor Godt soo lief en waerdt,
Dat hy u tot zijn volck aennam,
Uyt al het volck der aerdt.
Looft Godt en geeft hem sijne eer
Al die Godts kneghten bent,
En hem alleen voor uwen Heer,
En grooten meester kent,
Looft Godt daer 't looven meest betaemt,
By 't volck van Godt bemindt,
En met den waerden naem, benaemt,
Van sijn verkooren kindt.
Looft Benjamin wel eer soo sleght,
Maer nu door Godts weldaet
Uyt uwe kleynheyt op gereght
Tot een soo grooten staet.
Looft u ghy vorsten Napthali,
Ghy vorsten Sabulon,
Ghy vorsten Iuda en al wie
Godt oyt zijn land vergon.
U Godt Israël, is de geen
Daer ghy soo hoog door stijght.
Soo sterck door heerschst. hy ist alleen
Daer gy die kroon door krijcht.
Al watter is bekennen wy,
O Godt dat is u werck:
Van uw is 't rijck en Heerschappy:
Daer om maeckt gy 't ons sterck.
Ghy sijt het die het eerst begant
Volvoert het tot den eindt:
Ghy sijt die ons den strijdt gewandt,
Blijft ons altijdt ontrent
Beschermt u stadt Ierusalem,
Als haer de vyandt naeckt,
Uyt uwen Tempel sluyt ghy hem
Dat hy daer in niet raeckt.
Dan salmen menig Koning sien,
Van 't een en 't ander landt
Die u sal gaven komen biên,
En doen sijn offerhant.

Nu werpt het volck ſijn hooghmoet om,
Dat op ons ſchelt en tiert,
En ongeſtuymig is en dom
Gelijck het wilt gedier:
Dat om ons heen als kalv'ren ſpringt
En gaern had in den dwang
En tot ons in als ſtieren dringht
En maeckt ons 't hert e bangh.
Verſtroyt en jaegt den hoop uyt 't veldt
Die op ſich ſelven ſtaet:
Die ſich op ſijnen ſchadt en geldt,
Als op ſijn Godt verlaet:
Die moedig op ſijn ſchildt en ſweerdt,
Treurt als den oorlogh ſlaept
En, in het ſtrijden onverveert
Sijn ruſt, in onruſt raept,
De vorſten uyt des Wereldts kant
Alwaer de Sonne gloeyt,
En 's menſchen lichaem ſwart verbrandt,
En die de Nijl beſpoeyt:
Die ſullen op de reyſe ſlaen,
En haer tot Godt-waert ſpoên
En bidden deftig voor hem aen
En Offerhande doen.
Ghy Koninckrijcken wijdt en groot
In naem en faem verbreydt,
En langhs den heelen aerden-kloot
Met landt en ſandt verſpreyt.
Singht Godt den Heer een lof gedight
Die boven d'Hemel ſweeft;
Den Hemel van hem ſelfs geſtight
Daer hy den donder geeft,
Den donder die geſchat'ren koomt,
En toont ſijns meeſters maghe
En maeckt wel 't ſtoutſte hert beſchroomt,
En ſijnen Heer geacht.
Wat voorſpoet dat u ooge ſiet,
Of in of uyt den ſtrijdt:
Wat daden datter ſijn geſchiet
Of voor of in dees tijt:
Al wat u hert bedencken kan
Van glory maght en goet
Geeft hem alleen de eer daer van
Die 't alteſamen doet.
Iſraël iſt, daer hy betoont,
Wat voor een Godt hy is,
Iſraël daer hy ſtadig woont,
Als in ſijn erffenis:
Dewelcke ſijn't, daer hy verklaert
Wat dat hy heeft voor ſterckt,
En ſijne Godt-heyde openbaert
Door 't wonder dat hy werckt.
Godt toont alom ſijn Majeſteyt,
Maer in ſijn Tempel meeſt,
Een heylige ontſaghlijckheydt
Bevangt daer's menſchen geeſt.
Van hem koomt maght en goede ſpoet,
Die is of weſen ſal:
Van hem koomt kracht en goeden moet:
Van hem ſoo komt het al.
Niet voor die geen die hem verlaet
Op 's Werelts valſchen ſchijn

Maer die op Godt geſtadig ſtaet
Gepreſen moet Godt ſijn.

Pſalm LXIX.

HElp help ach God! het water dat is tot aenden mont;
Help help ick gae te grondt:
De ziel ſtaet op de lippen; ten dient ten dient niet naeder
Help my mijn Godt en Vaeder.
Ick ben gelijck een menſche die in een diep moeraſch
Vergeefs maeckt veel geplas;
Vergeefs 't hooft op wil houden, alshy begint te ſincken,
En vaſt ſijn doot te drincken.
Mijn keel door ſtaedig rocpen die ſlaet een heerſch geluyt
En laet de ſtem naeuw uyt.
't Geſight terwijl de Heere vaſt met zijn hulp blijft marren
Is moê door 't ſtadig ſtarren.
Mijn haters die my haeten met onverdienden haet,
En doen my 't ourecht quaet,
Sijn meerder dan de hayren die op het hooft my groeyen;
Men ſiet haer 't volck toevloeyen.
Ick moet de ſtraffe dragen (en dracghſe met gedult)
Die ick noyt heb verſchuldt:
Reght of een menſch van dingen die hy noyt heeft geſtoolen
't Vergoeden wierdt bevolen.
Nochtans mijn onſchult Heere, die is u openbaer,
En voor uwe oogen klaer;
En of ick met de dwaſen oyt dwaeſelijck ging doolen
Dat is u niet verhoolen.

Laet mijn onſchuldig lijden, en onverdiende pijn
Geen ſtof van ſchaemte ſijn:
Geen ſtof van ſchande weeſen, voor haer, Godt der hayrkragten
Die op u goetheyt waghten:
Die door een heylig leven, geſtadig (als ick doe)
Sich ſpoeyen naer u toe.
Op dat het haer niet hinder die hoop te blijven hoopen,
Dien loop te blijven loopen.
Is 't niet om uwent wille dat ick veel ſpotterny,
En veel verſmaetheyt ly?
En dat my als ick peynſe waer voor ick ben gerekent,
De ſchaamt het aenſicht teeckent:
Mijn broer van eene Moeder met my ter Werlt gebragt;
Daer ben ick van veracht:
Sy houden my alt'ſamen als waer ick niet haer broeder
Haer Moeder niet mijn Moeder
Den yver tot u wetten doorkoockt nochtans mijn hert
Met innerlijcke ſmert:
Met doodelijcke quelling, als ickſe vanden quaeden
Lichtvaerdig ſie verſmaden.
Dat u gedaen wordt Heere, dat treck ick my ſoo aen
Als waer 't my ſelfs gedaen.
U ſchenders ſijn mijn ſchenders en u te ſien verachten
Door pijnight mijn gedachten
Ick ween; en door ontreckingh van 't noodelijcke broot
Benader ick mijn doot.
Sy lachen met mijn weenen, de wreedt geaerde gaſten
En ſpotten met mijn vaſten.
Beneem ick mijne leeden haer cierſel en gemack,
En windſe in een ſack,

Sy ſullen my haer ſelven gelijck een narbeſchrijven
En daer den ſpot me'e drijven,
't Wort door de Stadt een fabel een ſpot van alle man;
Elcks tonge gaeter van;
Men hoorter inde poorte van ſchimpen en van rallen
En by de wijn van kallen.
Terwijl bid ick u Heere en bidde u op die tijt
Als ghy te bidden zijt.
Wilt nu ghy Godt die Godt-heyt en trouw in 't hert hebt wooné
Trouw hulp aen my betoonen.
Verloſt my van d'ellenden waer door ick ſchier beſwijck
En ſmoor als inden ſlijck.
Verloſt my van mijn haeters, dat ſy my niet vernielen
Als grondeloose wielen:
En dat ick in benautheyt als in een diepen vloet,
Doch niet verdrencken moet.
En ſonder hoop van uyt-koomſt als in een toe ſpeloncke
In ramp niet blijf verſoncken
Verhoort Heer want u goetheyt is trooſtelijck en ſoet
Voor trooſteloos genioet.
Koomt by ach ſchuylt niet; haeſt u na dat u goetheydt groot is.
En uwen knecht in noot is.
Draeght ſorghe voor mijn leven, behoedt het my voor ſchandt
Van mijn verwaendt vyandt.
Ghy zijt in al's mijn tuyge: ghy weet van mijn verſmaetheydt,
En van mijns vyandts quaetheyt.
De ſmaedt doorſtack my 't herte; en in al 't ſwaar gequel
Was niemandt mijn geſel.
Ick ſag of 't yemandt ſmerten doen my de pijn verteerden
Daer was geen menſch die 't deerden.
Ick wachten oft my yemandt een trooſtig woortge gaf
Maer elck was even ſtraf.
Gal was mijn ſpijs, en edick den dranck die ſy my gaven
Om mijnen dorſt te laven.
Dies moet haer aen haer tafel den koſt vergiftigt ſijn,
Met doodelijck fenijn.
Een onver-waghte plaege moet haer de maeltijt ſlooren,
En alle vreugde ſmooren.
Hel' duyſter moeten d'oogen en blindt moet ſijn 't geſicht
In 't alderklaerſte light.
De leeden ende rugge die moet haer ſijn gebroocken,
En 't lijf haer t'ſamen kroocken.
U ongena als water dat uytgegoten wordt
Moet op haer zijn geſtort.
U aldergrimmigſt toornen moet over haer verdueren,
En eeuwig haer doen treuren.
Haer wooning daer ſy woonden verlaeren en omveer,
Sy niemandts wooning meer;
Hout alle haere ſonden op eenen hoop vergaert,
In u gemoet bewaert:
Op datſe haer beletten 't rechtvaerdig loon der vroomen
Van u oyt te bekomen.
Geeft haer Godtlooſe namen tot loon van ſoo veel quaets
In 's levens boeck geen plaets.
Laetſe in 't getal der vroomen die inde deughdt volherden
Niet aengeſchreven werden.
Ick ſteeck in diep ellende mijn hert door druck ontwee,

Is

Is in mijn ſoo wee.
Ghy Heere moet my helpen, en my daer heen verheffen;
Daer 't quaet my niet kan treffen.
Ick wil een liet gaen dichten, en richten mijne ſtem,
Tot lof en prijs van hem,
Van hem die mijnen Godt is tot lof en danck des Heeren
Om ſijnen naem te eeren.
Dat ſal hem liever weſen, en aengenamer ſaeck,
En van veel meer vermaeck,
Dan ofm' een os een beeſte, met hoorns en klauwe brachte
En hem ten offer ſlachte.
Den armen ſal 't aenſchouwen; en bannen al 't getreur,
En nemen vreught daer veur,
Godts Dienaers wordt het herte, 't welck droefheyt hadt ontruſtigt
Met vreugde heel doorluſtigt.

Want Godt verhoort de kleyne al ſijnſe ſlecht van ſtaet,
En is haer toeverlaet.
Sijn volck ſoo ſwaer gevangen ſtelt hy haer noot en lijden
Niet ſorgeloos beſijden.
Daerom moet Hemel aerde met al dat daer op leeft,
Met al dat daer in ſweeft:
De Zee en alle dingen die haer daer in verroeren
Sijn loften Heniel voeren.
Want hy ſal 't waerde Zion nae al de pijn en druck
Herſtellen in geluck.
En Iuda ſal haer ſteeden, te vooren gants vervallen,
Sien leggen in haer wallen.
Sien bouwen ſien hermaecken, op datmen daer verwerf
Een ſeeker plaets en erf.
Al die Godts naem beminnen, die ſullen daer in woonen:
En met haer haere Soonen.

STARTERS BOECK-BESTRAFFING.

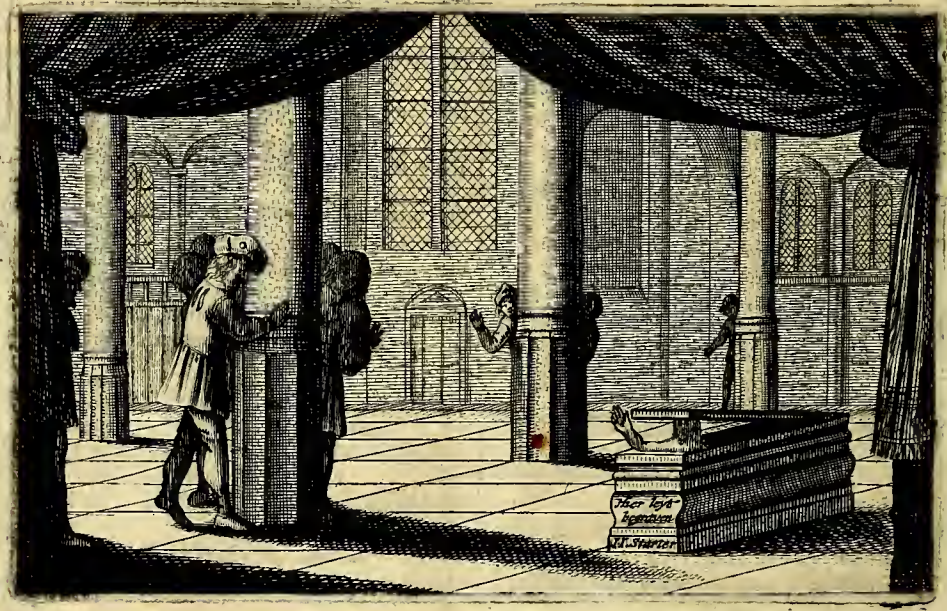

Het wroegende gemoet, wat iſt een wreede Beul?
Te ſpade; vind men trooſt, noch hulp, noch heyl, noch heul.
't Verwecke een yder dan zich ſelven wel te quijten,
In deugdes baen te gaen, noyt vrucht'loos tijdt verſlijten.

KLAGTE

Van

JAN JANSZ. STARTER,

Gedaen, als uyt het Graf, over sijn dertel, en ontuchtig Lied-boeck

OP DE WIISE: Ick vrijde op een tijt een soet Menniſte &c.

HIer leg ick nu in't Graf, die met mijn geyle dichten,
En fielſche liedtjens plag gantſch Nederlant t'ontſtichten,
Hier legh ick nu int Graf, der wormen ſpijs en ſpel,
En waght den jongſten dag, die my voor 't oordeel ſtel.

2. Godt wil genadelijck de zonden my vergheven,
Die ick en groot en veel, op aerden heb bedreven.
Want ſoo hy vonnis ſtrijckt na dat ick heb miſdaen,
Hoe ſal ick eenigſins het helſche vier ontgaen?

3. Foey my dat ick mijn Pen en wel beſpraeckte reden,
Den Duyvel heb' geleent tot ſtijving van qua zeden,
En recht of niet genoegh verijdelt waer de jeught:
Heb geyle vrijery geleert in plaets van deught.

4. VVat ſeg ick vrijery! och waer 't daer by gebleven,
En had mijn ſnoode hant noyt arger iets geſchreven!
Maer laes! mijn dertelheyt, dat alder-meeſt my druckt,
Heeft na, tot guytery en ontucht my verruckt.

5. So gaet het. Niemand is van ſtonden aen de quaetſte:
Maer is men 't niet terſtont, men wort het wel in 't laetſte,
Wanneermen hem, die ons by trappen ſchalck beſtrijt,
(Den Helſchen vyand) niet terſtondt de weg af-ſnijt.

6. Van geyle vryerij ben ick dan voort getreden
Tot fielſche Guyterij en tot oneerlijck-heden;
Soo datter in mijn boeck verſcheyde liedtjens ſtaen,
Die d'ontucht eens Bordeels by na te boven gaen.

7. Gy maegden, die de naem van eer baer gaern ſoudt dragen,
Laet dit oneerbaer Boeck u nimmer-meer behagen.
Denckt, als ghy dat maer met u teere hand aen raeckt,
Dat ghy daer med' genoeg u eerbaerheyt verſaeckt.

8. En gy die door verſtant en lang verſoeck van jaeren
U onervaeren jeugt voor onheyl moet bewaeren,
Onthout haer doch voor al dit boeck! want booſe reen,
Gelijck d'Apoſtel ſeyt, bederven goede zeen.

9. Wilt u Godt-vluchtig huys van deſe blaem bevryen,
Dat ghy daer lijden ſout bordeelſche fielteryen.
Denckt vry, als in u huys dit boeck gevonden wort,
Dat ghy u goede naem doet grootelijcks te kort.

10. Hoe meynt gy dat de geen, die ſucht tot vroomheyt dragen,
Uyt u onachtſaemheyt niet ſcheppen groot mishagen?
Als ghy u jonge jeugt, ſoo buygelijck tot quaet,

In plaets van 't heylig woort, die vuylheyt leſen laet.
11. Ghy overheyt die 't ſwaert gekregen hebt in handen,
Om ſelfs door ſchrick en ſtraf te weeren uyt u landen
Godloosheydt, ſchendery, onkuysheyt en al 't quaet,
Dat een verdurve ziel door ſlimme luſt begaet.
12. VVilt dit oneerlijck boeck, een peſt der jonge lieden,
Voor al niet laten toe, daer ghy hebt te gebieden.
Stelt ſware boeten in voor die verkoopt en prent
Of dit, of eenig boeck, dat goede zeeden ſchent.
13. Daer wort wel meenig boeck tijranniglijck verboden,
En ſulcken ſmet moet zijn van u met ernſt gevloden:
Maer oock wort meenig boeck godtlooſelijck gedooght,
En ſulcken ſmet ghy oock met recht wel vlieden mooght.
14. Auguſtus heeft wel eer Ovidium verdreven,
Om dat hy had te geyl, de minne-kunſt beſchreven:
Siet toe dat u, die lijdt ſoo meenig vuyl gedicht,
Dees Heyden niet verdoem' in 't algemeen gericht.
15. Gy oock wie dat gy zijt, die Chriſti volck wilt weſen,
Denckt niet dat u dit boeck geoorlooft ſy te leſen!
1 Petr. 2. 17. Ephe. 5. 3. 4. VVant ghy moet heylig zijn, en d'heyligen betaemt,
Dat geen oneerlijckheyt zy onder haer genaemt.
16. Ghy moet in 't ſuyver licht een heylig leven leyden, 1. Joh. 1. 5.
VVilt ghy niet zijn van hem, die 't licht is af-geſcheyden. Heb. 12. 1.
O, die onheylig leeft, wilt u verderf ontvlien:
VVant ſonder heyligheyt en ſal God niemand ſien.

EYNDE.

GOet-gunſtige Leeſer: dat Ian Ianſz Sterter alleen klaegt over ſijn Liedt-boeck, en geſchiet niet, als of daer geen meer en waeren van gelijcke ſtoffe (och daer zijnder al veel meer, gelijck hy in dit gedicht ſelfs te kennen geeft in de aenſpraecke tot de Overheyt in 't twaelfde ende veertiende veers,) maer hy klaegt over 't ſijne in 't beſonder, om dat hem dat in 't byſonder meeſte aengaet, ende om dat het ſelve aldergemeeniſte is, ende meeſt over al gevonden wert, oock ſelfs dick-wils in ſeer treffelijcke ende ('twelck te beklagen is) anderſins Godt-vruchtige huyſ-geſinnen. De Liedtjens aen te wijſen, daar in dit gedicht voornamelijck op geſien wort, acht ick ende onnoodig, dewijl ſy veel en niet dan te veel bekent zijn, en onbehoorlijck, dewijl ſy al te ſchandelijck ſijn.

REGI-

REGISTER.

A.

Middelen tot Heyl en Deugde.

AY my! wat plagen &c. 15
Als een Herder sijne schapen &c. 80

Toe-verlaet der Rechtveerdigen onder 't Nieuwe Verbondt.

Al wie God-saligh lijck na Christi Wil wil leven, 81

Een noodig.

Al 't oudt en 't self; altijdt segt ghy van goed, 84

Schadelijckheyt der valschen tongen.

Als de hooge noodt, by tijden, 91
Alder-lieffelijckste Liefde ware Ziels verheugenis, 154
Alleen niet 't kruys van Godes Sone, 192
Al die woont in 's Hemels Throonen, 280

De Broederlijcke Een-dracht.

Ay! siet eens, hoe bequaem is 't,
Alle ghy volcken onder de Wolcken. 284

B.

Benaude menschen, die, by 't veel-vuldig lijden, 35

Schilder-konst Straf-rymen. Ofte Idolelenchus.

Beeld-rijcke Schilderhant &c. 215

D.

Nootdiging tot Deugde.

De soete Meere-minne, 9
Dus aen-ving ick vast met vreugden, 20
De Kroon is niet soo waerd en soet, 30
Dit lang (door sieckt vertraegt) &c. 54

Deugde-loosheyts Ellendt.

De menschen, door al sijn leven, 39
De menschen in 't quaed door qua' gewoont &c. 71
De menschen, die, niet in 't quade gants versopen, 71
De menschen wiens hert gelijck een vruchtbaer &c. 72
Die 't al, met reden, eyscht, &c. 74
De Geest en kan in kruys niet ongevoelijck wesen; 83

Goddelijck ontsagh.

Doe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied, 87
Dees groote woorden sprack Israëls Macht &c. 105

Van wol-maeckte Regering.

Daer wordt gereden-sist, hoe-danig heerschappy, 110

Deugds middel-padt.

Die door des Werelts woeste baeren, 136

't Lof van Liefde.

De Liefde, voort-gebracht &c. 151

Raed tegen Toorn.

Door eygen-liefdes op-geweck, 197

Idolelenchus, Of Beelden-straf.

Dichter, die de blinde Werelt, 212

Godt de waerck.

De Vyandt mach te velde zijn: 240
De Heere sit wel hooch, &c, 244
De menschen die een Godtheyt noemen &c. 251
Doet my wel en laet my leven, &c. 265
Doet gena, siet my met oogen, &c. 267
Doet my, Heer, na u beloften. 268
Daer en is niet in mijn leven, &c. 277
De Een-dracht door Gods Geest. 287

Wel-

E.

Weldoen en vrolijck zijn.

Eer ghy, Vrient van hier vertreckt, 33

De wijſe Koop-man. Of Van de ware verſaldinge ſijns ſelfs.

Een Koop-man, die het e'el-geſteent beminden, 69

Spels mate.

Elck heeft ſijn by-ſonder drijven; 137
Een dorſtig Hert dat voor de honden vliet, 243
Eens heb ick een woord geſproken, Heer, 268

G.

Vooz-nemens Bekrachting.

Gy klaegt dat ghy al-tijdt, verwonnen word &c. 32

Ongelijcke ſtandt der Vroomen en God-looſen.

Geluckig wiens gemoed noch Goddeloos &c. 43

Ondoodelijcken Doodt.

Gelijck de Salamand'r in 't vuyr kan ſweven, 115

Deugd-ſoeckers oog-punckt.

Gy vraegt my of ick ſelfs beleef &c. 190
Ghy die de Liefd onmog'lijck acht te zijn, 160

Lijdſaemheydts Erinnering.

Ghy die de naem van Chriſten draegt, 162

Chriſtelijcke wenſch.

Go'e wenſch, go'e wenſt: 202

Gewilligh Patientie.

Getrouwe Herten, die nu lijd, 233
God is een rechte Richter, 242

Victoria Victus, **Den waren zegen Gods.**

Ghy Goddelijck Geſlacht, &c. 255
Ghy Knechten, die den dienſt des Heeren &c. 279
Geluckig boven maten; 289
God die my plach te trooſten &c. 298
Geeft lof en danck &c. 306
Godt die ick mijn richter maeck. 314

H.

Onnutt' en ſchadelijcken arbeyt.

Hou op die geyl gedicht of minne-klachten &c. 2

Richt-ſnoer der begeerten.

Heyl-gierig menſch, wiens grondts gedachten 4

Godſalicheyts genoegſaemheyt.

Heeft yemand, door geſtadig draven, 6
Het beſt heb ick verkoren, 23
Hoor na my, en merck ghy Volcken, 57

Hey! upt onheyl.

Hoe ongelijcken lot, 87
Heylige ſtemmen, 158
Hier tuſſchen, ſoo ghy lijden moet, 170

't Swaert in ſijn plaetſe. Of van tweederley heerſchen.

Hoogheyts minnaer, die 't aght voor lij'en 181

Luſt om ontbonden te ſijn.

Hoe lang, ach Heer! &c. 205
Hoe ſal doch de Ieugt, &c. 265
Heer, u Woord is onbeweeglijck, &c. 270
Heer u Woord is mijn lantaerne, &c. 270
Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, 272
Heer, tot u, wanneer de ſinnen, &c. 273
Hertgrondelijcke min draeg ick in mijn gemoet, 281
Hier leg ick nu in 't graf. 324
Help help ach Godt &c. 325

Ick

I.

Ick hoor Trompetten klincken ; 79
In des beminden lof, 156
Is 't hoop van aerdſch gemack of heyl 165
Is 't om u vryicheyd gedaen : 166
Is Gods-dienſt vryheyd uwe wenſch : 169
Ick ſend en ſal altijt tot Godt mijn ſtemme ſenden, 245
Ick roep tot u geſtadig, Godt, 246
Ick beſloot in mijn gedachten, 247

K:

'K wordt t'onrecht vervolgt van Vorſten ; 274

L.

Chriſtelijcke Onſondigheyt.

Licht werden in den menſch door quade re'en 129
Licht kan u 't Vleeſch veel uyt-vlucht dichten : 186
Leert my Heer, leert my de wegen &c. 266
Laet u in gedachten komen u verbondt, 267
Looft Godt den Heer : 278
Looft mijn ziel den Heer 314

M.

Dolings Eynde.

Mijnen geeſt voel ick my dringen, 18

Door-ſchaduwing van 't Lijck Chriſti.

Mijn hert ontvonckt : &c. 103

Om-keering des Herts-beweging.

Moetm' in alles ſich verſaken. 131

Ootmoedigheyts Lof.

Maeck, mijn ſnaren, een geklanck, 173
Menſche wilt ghy ſeker gaen, 178

Wel-rijmens Wet.

Mijn Vriend die van my eyſcht, 208
Mocht mijn klagte tot u komen, 274

Godt/ Wonderlijck/ Machtig/ Goet.

Mijn Geeſt, die ſwanger zijt van Godes lof, 275
Mijn Godt, mijn Godt, wat iſſer 299
Mijn hert als 't hert der dwaſen. 312

N.

Gebed in tegenwoordig en toe-komſtelijck Lijden.

Na-dien het Bitter gaet voor 't Soet ; 92

Doot-Trooſt.

Nu treurt mijn Ziel in deſen droeven ſtandt, 119
Noyt en heb ick af-geweken &c. 271
Noch op mijn lans &c. 301
Nu alle menſchen ſwijgen. 308

O.

Lof van Deugde.

O Deugd, ghy zijt ſoo ſchoone &c. 7

Tijdelijck loon van quaed en goed doen.

O Ruſte-looſen ſlaep, Daer de arme menſch in leyt, 64
O Grootheyt van Gods Liefd' !&c. 84

Ongeruſtigheyts Oorſprong.

Onbeſtendig droef gemoedt, 196
Ontſtelt u hert daer over niet, 249
O Werelt die ons hert 296

S.

Der God-looſen nietigheyt.

Sy hebben my (ſoo ſegge Iſraël, &c. 57

Joodſche blijtſchap.

Salige ure vruchtbaer van verblijden, 96

Aen-mercking des Doots.

'S menſchen ſterven, in ſich ſelven, 100
Sy dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven, 253
Siet my aen, vol van ellenden, &c. 273

May-Liedt.

Staet op mijn Bruyt, &c. 291
Soo Godts bevel u niet beweegt. 254
Soo Godt maer eens ſijn hooft. 315

T.

Aenvechtings Op-mercking.

'T hert is my benout, Benout (helaes!) 12
'T Geloof allencken kleynder 22
'T Wapen dat ghy aen moet hebben, 28

Chriſtelijcke Klagte.

Traen, oogen traen, en word fonteynen 44

Beklag over d'ydele Weet-en Eer-luſt.

Ter-wijl men hier van alles ſoeckt te weten, 77

Chriſtelijcke Blijtſchap.

Tot vrolijck leven, word hy gedreven, 98

Chriſtelijcke Gelatenheyt.

'T en is niet al-tijdt van vreuchde, dat men ſingt: 179
'T zy wat de Werelt poogt, 250
'T hert, verflauwt, onluſtig, quellijck, 266
'T hert, geprangt, verlangt na hulpe, 269
'T is niet dat ghy de Een-dracht prijſt, 328
Tot u verhef ick mijn geſicht 311
'T bouwen dat de bouwers bouwen. 312

V.

Chriſtelijck Gevecht.

Van te ſtrijden wil ick ſingen, 24

Ona' Rekenings onruſt.

Verlies van heyl komt uyt de ſondt; 149
Uwe Wetten, draeg ick liefde; 271
Uwe Wet, daer ghy de menſchen uwen wille &c. 272
Verblijt maer een geringe tijt. 302
Verſchijnt Heer alderhoogſte Godt. 306

W.

Waer-om was het, ô mijn Ziele. 21

's Werelds Ydelheyt.

Werelt, met uw' ſchijn, En vermomde dingen. 60

Van 't Laetſte Oordeel.

Wanneer de groote dag, die eens moet zijn, 66

Toe-verlaet der rechtveerdigen onder 't Oude verbondt.

Wat winden dat'er ruyſchen, &c. 79
Wat heeft ons hert een vreugd' ontfangen 97

Kaſtijdings Salicheydt.

Wel aen, ô alle vroomen, &c. 107

Vreugde en rou in 't af-ſterven der Rechtveerdigen.

Waer toe, mijn Ziel, waer toe geſteent? 116

Niet Nieuws onder de Sonne.

Wat is 't onvernoegde menſch, 122

Noodige Koſten-beſinning.

Wie ſich ter hooger Schole geeft 126

Ona'e Toever-laets Bedzoch.

Waer-om maeckt ſich menig moe, 132

Noot-saetkelijcke watht.

Wanneer het hert nu klaer van sonden &c. 134
VVare Ootmoed meest gebaert 176

Voor-sichtige Een-voudicheyt.

VVaer alle-sins, d' Een-voudigheyt 194

Cieraet der Vrouwen.

VVat ciert ghy Christen-vrouwen, 201
VVat roemt ghy, trotse Dwinge-landt, 252
VVilt my die ghy hebt geschapen &c. 269
VVaer-om is 't dat ick u VVetten &c. 270

Mayschen Morgen-stond.

VVat is de Meester wijs en goedt, 283
VVaer heel de VVerelt goet &c. 287
Vie van de menschen. Heere, 288
Veent Nederlant, weent: uwe schanden 292
Vat rester noch te seggen 308
Vaer Godt ons niet ontrent geweest. 311

Z.

Wissen ingang in 't Rijck Gods.

jt ghy in angst en schroomen, 128

Den Yver tot Gods Wet.

Jig, in en na dit leven, 265

E · Y N D E.